Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

123368

ДЕСЕТИ СЛОВЕНСКИ НОВИНАРСКИ КОНГРЕС, БЕОГРАД 1911.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТИ И БИБЛИОГРАФИЈА

ИЗДАЊЕ
СРПСКОГ НОВИНАРСКОГ
УДРУЖЕЊА

БЕОГРАД.
ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
1911.

1943.

ДЕСЕТИ СЛОВЕНСКИ НОВИНАРСКИ КОНГРЕС, БЕОГРАД 1911.

ЈУГОСЛОВЕНСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТИ И БИБЛИОГРАФИЈА

ИЗДАЊЕ
СРПСКОГ НОВИНАРСКОГ
УДРУЖЕЊА.

БЕОГРАД.
ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
1911.

B 123368

B 123368

Narodna in univerzitetna knjižnica - Ljubljana

D 111/1955

СРПСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ ДР. ЈОВАНА СКЕРЛИЋА

БИБЛИОГРАФИЈА: УРОШ ЏОНИЋ
ПАВЛЕ СТЕФАНОВИЋ
ДУШАН М. ШИЈАЧКИ.

ХРВАТСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ И БИБЛИОГРАФИЈА
ЈОСО ЛАКАТОШ.

БУГАРСКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ В. ВЕЛЧЕВ

БИБЛИОГРАФИЈА: СТОЈАН Н. КОЛЕДАРОВ
ВЛАДА СТАНИМИРОВИЋ.

СЛОВЕНАЧКА ШТАМПА

РЕФЕРАТ И БИБЛИОГРАФИЈА
ДР. НИКО ЖУПАНИЋ.

САДРЖАЈ

	СТРАНА
Реферат Д-р Ј. Скерлића	1— 10
Каталог	11—148
Реферат Ј. Лакатоша	149—168
Каталог	169—222
Реферат В. Велчева	223—238
Каталог	239—254
Реферат Д-р Н. Жупанића	255—282
Каталог	283—294

СРПСКА ШТАМПА

1791—1911.

ИСТОРИСКИ ПРЕГЛЕД
СРПСКЕ ШТАМПЕ (1791—1911),

РЕФЕРАТ Д-Р ЈОВАНА СКЕРЛИЋА, ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА УНИВЕРЗИТЕТА.

Водећи рачуна о времену које је, за овај Конгрес, одређено за реферате, ја ћу Вам, у најкраћим потезима, приказати историју наше штампе за последњих сто година. Наш најстарији лист појавио се је још 1768 год. Он се звао *Славено—Сербскій Магазинъ*, а уредник му је био Захарије Орфелин. То је био први часопис не само међу Србима него и међу Јужним Словенима. После њега, долази покушај Емануела Јанковића, 1790 године, који је остао само на покушају, јер му аустро-угарске власти нису дале штампарско право, бојећи се писане српске речи. Но, што се није дало једноме Србину у Новоме Саду, дало се је једноме Грку у Бечу. Маркидес Пуљо, 1791 године, крене *Сербския новины* које су излазиле двапута недељно. Како није било довољно претплатника, лист је морао престати крајем 1792 године. Одмах после њега, појавиле се *Славенно - Сербскія Вѣдомости* „посвјашчени роду и свјашченству". Њих је уређивао Стефан Новаковић већма српски, и с више успеха. Али и овај лист, и ако је био врло добро уређиван, није могао да опстане, јер је публика била и мала и неразвијена и, крајем 1794 године, и он престаје. Тако стоји са српском штампом с краја XVIII века.

У првој половини XIX века, цела активност наша била је концентрисана у политичким листовима. Први књижевни листови нису били ништа друго до додаци политичким листовима (београдске *Новине Србске* имале су *Подунавку*, а *Србски Дневник Седмицу*).

Покретање првог српског листа у XIX веку везано је за име Димитрија Давидовића. Он и Димитрије Фрушић, 1813 године, покренули су *Новине Србске изъ царствующаго града Віенне* (1813—1822) и,у току године, дотерали до 350 претплатника. 1817, Фрушић напушта Беч, и уређивање остаје на Димитрију Давидовићу који се с разним неприликама борио готово до краја његова изилажења. За развој српског духовног живота, *Новине Србске* су важне, јер оне прве систематски обраћају пажњу на све идеје које су доцније биле познате под именом панславизма. *Новинама Србским*, као и свима тога доба, није ишло како треба. Пошто су 1814 године дошли до 450 претплатника, од 1816. почињу опадати: место сваки дан, почеле су излазити двапута у недељи, од 450 падају на 262 претплатника, па на 147. Задуживши се много и не имавши наде да успешно уређује лист, Давидовић напушта Аустрију и долази у Србију где му је било суђено да покрене нов лист. Тај нови лист биле су *Сриске Новине* (1834—1911) које и данас излазе. Добивши право 1830 године да купи штампарију, Србија је купила и, на тај начин, створена је могућност за публицистички рад у Србији. 5 јануара 1834 године, с „високајшим дозволенијем правитељства“, изашао је први број *Новина Србских* под уредништвом Д. Давидовића. У почетку чисто службени лист доцније су добиле места и за књижевност, науку, економију и тако даље. 1836 године предаје уредништво Димитрију Исаиловићу, а он постаје „попечитељ внутрешњих дела“. После укидања Устава, за Давидовића настају тешки дани: он падне у немилост код Кнеза Милоша и, у оскудици, 25 марта 1838 године, умре оснивач српске штампе у XIX веку. После Давидовића, уредници су биле ове личности: Димитрије Исаиловић (1836—1840); Владислав Стојадиновић

(1840—1844) који уноси поучан и забаван додатак (од 1843, иде као додатак *Подунавка*, први српски књижевни часопис); Милош Поповић (1844—1849); 1849 био је „сауредник“ Јаков Игњатовић, доцније познати српски књижевник); 1856 уређивао их је К. Вујић, 1857—1859 понова Милош Поповић, а пред крај 1859 Г. Владимир Јовановић; 1860 године Стојан Бошковић који је смењен због свога либерализма; и тако даље. Као званичан лист *Српске Новине* излазе и данас, и оне су најстарији српски лист у целом српском народу.

Годину дана доцније, и угарски су Срби дошли до свог политичког органа. Теодор Павловић, један од најактивнијих јавних радника српских, покренуо је 1835 године *Сербскій Народный Листъ* (1835—1849), а 1838 године *Сербске Народне Новине* (1838—1849). Он је један од главних оснивача периодичке штампе и читалачке публике и, сем ова два листа, његова се активност огледала и у *Матици Српској*. *Сербскій Народный Листъ*, који је ставио себи у задатак да српском народу улије „вкус за добро и лепо, свето и полезно што је“, и да развије идеје словенске солидарности, у почетку није наишао на одзив публике. Доцније, занимљивом садржином, освојио је публику. 1842 године, оба Павловићева листа имала су на 600 претплатника. Од та два листа, први је био чисто књижеван лист, док је други који је почео издавати у Пешти 1838 године био политички лист са чисто националним програмом. 1842 године, по наредби државне власти, избрисана је са наслова реч *Србске*, и лист је штампан до 1843 као *Народне Новине*, када је понова добио своје старо име. 1848 је носио наслов *Свеобште югославенске и Србске Народне Новине;* 1849 је излазио под старим именом, и крајем те године престао.

Од мањих листова четрдесетих година, треба поменути још и ове: *Пештанско - Будимскій Скоротеча* (1842—1844), *Србскій Улакъ*, у Београду, (1843—1844), *Новине Читалишта Београдскогъ*, у Београду, (1847—1848), *Државо - народны иратиоцъ*, у Београду, (1848), *Вѣстникъ*.

у Пешти, Карловцима и Земуну (1848—1849), *Напредак*, у Карловцима, први српски лист штампан новим правописом Вука Караџића, доцније пренет у Земун (1848—1849).

Свршетком Револуције у Аустрији, настаје стара реакција, велики број листова је угушен, они који су остали били су под цензуром и, за неколико година, завладао је застој у српској штампи.

У другој половини XIX века, нарочито у првој четврти, у доба реакције, српској штампи не иде добро. Д-р Данило Медаковић се једино умео наћи. Он је покренуо *Српски Дневник* (1852—1864). За време дванаест година излажења то је био главни орган српскога народа. У почетку је, заједно са књижевним додатком *Седмицом*, имао успеха, и дошао је до 2000 претплатника. Доцније је власт почела да га гони и он је био приморан да пређе у Србију, и лист је уређивао Јован Ђорђевић до 1864 године када му је власт, као либералном и националном листу, забранила излажење. — Сем *Српског Дневника*, у то време су у Аустрији излазили и ови листови: *Српскій народный вѣстникъ*, у Земуну 1851—1853); *Световидъ* (1852—1867), у Темишвару (1852), у Бечу (1853—1859), и Београду (1860—1867).

Педесетих година, ни у Србији нису биле много боље прилике. *Дружина Младежи Српске* укида се. Власт забрањује и примање књижевних листова какав је био *Војвођанка*. Судбина *Шумадинке* Љ. П. Ненадовића, најбоље илуструје ондашње стање. *Шумадинка* (1850—1857) је била, у првоме реду књижеван, а тек у другоме политички лист. Као политички лист била је прво гласило либералних идеја, и с тога је морала доћи у сукоб с влашћу. Августа 1850, она је била забрањена, а првога јануара 1852 године понова је кренута и била је најчитанији лист у Србији. И покрај свег довијања, она је морала, у борби с цензуром и неуредним претплатницима, престати 1857 године. — Сем ње, треба поменути још и

Званичне Новине Княжества Србиэ (1856—1860), у којима је Влада писала оно што није донела у *Србским Новинама*.

Шездесетих година, од повратка уставности у Аустрији и доласка на престо Кнеза Михаила, штампа се развија и у Србији и у Аустрији. Г. Владимир Јовановић, главни теоретичар либерализма, после неколиких покушаја да покрене у Србији лист, оде у Женеву и, 1864, на српском и француском језику, покрене недељни лист *Слобода*, која се од 1865 звала *Српска Слобода*. Конзервативни кругови имали су, од 1861, лист *Видовдан*, под уредништвом Милоша Поповића, који је излазио све до краја 1867 године. Исте политичке боје био је и шаљиви лист *Ружа* који је, од 1865—1872, уређивао Михаило Ћелешевић. — 1867 године Љубомир Каљевић крене лист *Србија* (1867—1870), као лист либералне опозиције, на којој су сарађивали: Милан Кујунџић, Стојан Бошковић, Панта Срећковић, Момчило Васиљевић, Ђура Јакшић и Светозар Марковић. 1870 године, под једним малим притиском владиним, *Србија* је престала излазити. — 1868 године, Стојан Бошковић је кренуо нов либерални лист *Јединство* (1868—1873) које је од 1870 год. уређивао Г. Вукашин Петровић. — У то време, у *Војводини*, центар српске штампе био је Нови Сад, „Српска Атина“. 1866. године Д-р Светозар Милетић, вођ напредне народне странке, кренуо је *Заставу* (1866—1911), лист, који је после *Српских Новина*, најстарији политички лист. *Застава* је 1866 године излазила у Пешти, а од 1867 године излази стално у Новоме Саду. Она је била гласило чистог и непомирљивог национализма, и због „велеиздаје“, Милетић је био 1878 године осуђен на пет година робије с које је пуштен 1879. У душевној тами, Д-р Светозар Милетић је умро у Вршцу 22 јануара 1901 године. — Сем *Заставе*, треба поменути: *Србобран* (1865—1866), у Новоме Саду под уредништвом Петра Нинковића; *Напредак* (1863—1869) који је до 1864. уређивао Д-р Данило Медаковић, а од 1864 године Ђорђе Поповић; и *Српски Народ* (1869), у Новоме Саду, који је дуже времена излазио под наизменичним уредништвом

Милана Димитријевића. Ђорђа Поповића и Д-р Јована Грујића. — Тих година од хумористичких листова излазили су ови: *Комарац*, у Новоме Саду, коме је 1861 до 1863 године био уредник Змај Јован Јовановић, а од 1863—1868 године Аца Поповић Зуб. 1864. год. Змај је у Пешти кренуо *Змаја;* 1862., 1863 и 1868 године, излазио је *Домишљан* под уредништвом Светозара Стојадиновића; и још неки који су излазили само кратко време *(Зоља, Рен)*. — Ван Новога Сада, треба поменути лист *Вршачка Кула* (1867—1871) и *Панчевац* (1869—1876).

Са почетком *седамдесетих година*, средиште српске штампе постаје Београд. И покрај све строге цензуре, Београд, према Загребу и Новоме Саду, стоји, у цифрама говорећи, овако: 568: 189: 168. Сем главних политичких листова, о којима је било речи, постоје и ови листови: *Говорница* (1870) „лист за политику и право"; *Трговачки Гласник* (1871), под уредништвом Чедомиља П. Мариновића; *Југословенска Звезда* (1871), под уредништвом М. Ј. Ђорђевића; *Уједињење* (1873), под уредништвом М. Ј. Николића; *Београдски Брзојавник* (1872); *Браник* (1873) Стев. Влад. Каћанског; *Кореспонденција* (1874) које ускоро постају *Београдске Новине*, и престају 1875; *Ново Доба* (1874); *Шумадија* (1876); као и шаљиви листови: *Решето* (1871), *Страшни Суд* (1873) и *Домишљан* (1874—1875).

Новим Уставом од 1868 године, настаје периода политичке активности и чисто политичких листова. Горњи листови су били информативни и професионални. Од чисто политичких, сем ранијих из шездесетих година, поменућемо још и ове: *Јединство* (престало 1873); *Правда* (1882), под уредништвом Уроша Кнежевића; *Исток* (кренут у Вршцу 1871, пренесен у Београд 1872, и излазио до 1881. године); *Будућност*, најглавнији либерални орган тога времена (1873—1875); *Време* (1874) Мите Ракића који је излазио свега два месеца. — Од покрајинских листова треба поменути ове: *Ресавски Поштоноша* (1871); *Јавност*, у Крагујевцу; *Збор*, у Крагујевцу; *Браничево*, у Пожаревцу.

Те године имају за карактеристику и појаву демократских и социјалистичко-радикалних листова. Првога јуна 1871 године покренуо је Светозар Марковић, у Београду, *Раденика*. То је био први социјалистички лист не само међу Србима и Јужним Словенима, него први лист те врсте на Балканском Полуострву. Врло брзо, тај је лист дотерао до 1500 претплатника. Нападнут са свих страна и оптужен због озбиљних штампарских кривица, Светозар Марковић је морао да пређе у Нови Сад, а *Раденику* је, у мају 1872, забрањено даље излажење. Други лист те врсте била је *Јавност* у Крагујевцу. И њој је власт почела да прави сметње, и она је престала у јесен 1874 године. Пошто је изашао из пожаревачког затвора, Светозар Марковић крене 1 јануара 1875 год. *Ослобођење*. На томе листу, Марковић се скрхао, и пред крај јануара, тешко болестан, оде у Беч, одавде у Трст, и ту умре 26 фебруара 1875 године. 1876 године су његови пријатељи кренули *Старо Ослобођење*. — Од сатиричких радикално - социјалистичких листова излазили су ови: *Враголан* (1871) и *Врзино Коло*.

Штампа ван Србије седамдесетих година стоји овако: *Застава* је још једнако главни српски орган, а против ње *Српски Народ;* 1870 године је Д-р Јован Суботић кренуо у Новом Саду *Народ* који је излазио до 1872; од 1871 до 1876 годинеизлази *Глас Народа* Панте Поповића; од 1871 у Панчеву, 1872—1874 у Новоме Саду. Змај Јован Јовановић издаје сатиричан лист *Жижа;* 1870 Сима Поповић уређује у Земуну *Народног Пријатеља;* 1872, у Пешти је кренут *Српски Лојд;* 1874 године, у Земуну, *Граничар* који излази до 1876; 1875 је излазио у Земуну сатиричан лист *Слободњак;* 1875. такође, излазило је *Братство*, први српски социјалистички лист у Угарској; 1876, у Винковцима, *Напредак;* на Цетињу, 1871, кренут је *Црногорац*, под уредништвом Симе Поповића, који је излазио и 1872; на место њега, 1873, кренут је *Глас Црногорца* који је и до данас остао званични лист Црне Горе; у Букурешту, 1871, излазио је лист *Југославија;* у Калифорнији, 1870, изласио је лист *Славенинъ*.

Осамдесетих година, у годинама када се политичка и страначка штампа развила до врхунца, излазе ови листови: 1880. године крећу напредњаци *Видело*, 1881. либерали крећу *Српску Независност*, 1881. социјалисти *Радник*, а 1882. *Борбу*. Сем ових, и ранијих политичких, излазе и ови информациони: *Београдски Дневник* (1881), *Нови Београдски Дневник* (1882), *Народно Ослобођење* (1881), и неколико сатиричких листова *Ђоса* (1881), *Дар-Мар* (1881), *Брка* (1882), *Телефон* (1882), *Ера* (1882). — У Новоме Саду, поред *Заставе* и *Српског Народа*, излазе и ови листови: *Српско Коло* (1881—1885); *Српски Глас* (1882) у Руми, у Митровици *Фрушка Гора* (1878), у Панчеву *Наше Горе Лист*.

У току осамдесетих година, кренуто је још неколико важних органа српске јавности: 1884., у Београду, *Одјек*, радикалски лист; 1885., у Новоме Саду, *Браник* либерални лист; у Београду патриотски лист Стев. Влад. Каћанског *Велика Србија* (1888—1892); 1882, у Задру, Саво Бјелановић је покренуо *Српски Глас*, 1884, у Загребу, Павле Јовановић је покренуо *Србобран*.

Поводом *данашње српске штампе* могло би се рећи неколико речи. Деведесета година у развитку српске штампе значи прелом. Од тога доба, почели су се јављати листови као приватна предузећа која стоје, у односу са публиком, као продавац и купац. Тих година кренути су: *Београдски Дневник*, *Нови Београдски Дневник*, и *Мале Новине*. Доцније, кренути су ови листови: *Вечерње Новине* (1893), *Вечерње Новости* (1893), *Мали Журнал* (1894), *Београдске Новине* (1895). Публика је почела да чита те листове без партиске боје који су се више бринули за репортажу, занимљивости, фељтон и подлистак, него ли за политику. Кренули су се нови листови, унесене су нове рубрике и, као и у Европи, журналистика је постојала све више и више трговачко предузеће. По једној библиографији из 1893. године, тада је излазило око 217 српско-хрватских листова, од којих

56 излазило само у Београду. Од тада је број листова растао, и 1904 године је само у Србији излазило 90 листова, од којих је 72 у Београду; крајем 1909 године било је у Београду 79 листова, а у унутрашњости Србије 37. Узевши у обзир и листове ван Србије: (Нови Сад 7 листова, Сремски Карловци 6, Загреб 5, Сомбор, Земун и Панчево по 2, Сарајево 6, Мостар 2, Дубровник 2, Цетиње 2, у Америци 9, и тако даље), 1909 године је излазило 169 српских листова, од чега 116 пада на Србију, а од тога 79 на Београд. Од 1909 године, број српских листова је још већма порастао, и данас би се могла дати оваква статистика: Београд има 15 дневних политичких листова, 6 политичких и сатиричких листова који излазе недељно, 15 књижевних, научних и политичких часописа, 44 стручна листа. Према томе, само у Београду излазе 89 разних листова и часописа. У унутрашњости излазе 46 листова, од којих 10 у Нишу, 5 у Пожаревцу, 5 у Крагујевцу, 4 у Шапцу, 2 у Неготини, 2 у Ваљеву, 2 у Врању, 2 у Горњем Милановцу, 2 у Ћуприји, и по један: у Крушевцу, Ужицу, Зајечару, Лесковцу, Петровцу, Чачку, Алексинцу, Пироту, Смедереву и Прокупљу.

Ван Србије, у првом је реду стара *Војводина* са 24 листа од којих 14 излазе у Новоме Саду, 3 у Сомбору, 2 у Вршцу, 2 у Великој Кикинди, 2 у Панчеву, 1 у Сентомашу. — *У Хрватској и Славонији* излази 21 српски лист и часопис, од којих: 5 у Загребу, 7 у Сремским Карловцима, 1 у Шиду, 2 у Митровици, 1 у Госпићу, 2 у Земуну, 2 у Бјеловару, 1 у Руми. — У *Далмацији* излазе три листа: 2 у Дубровнику и 1 у Задру. — У *Босни и Херцеговини* 8 српских листова: 6 у Сарајеву, 1 у Мостару, и 1 у Приједору. — У *Бечу* 2 листа, у *Пешти* 2 листа. — У *Црној Гори* 3 листа. — У *Старој Србији* три листа. — У *Сједињеним Државама* петнајест листова. Свега ван Србије 82 листа. Кад се томе броју дода број листова у Србији, излази да сада на српском језику излазе 217 листова и часописа.

Кад се упореди данашње стање српске штампе, када се годишње убаци у публику око 42,000.000 примерака листова, са оним пре сто година, када се о часопису са хиљаду претплатника само сањало, лако је увидети колики је корак унапред учињен за последњих сто година. Као и на свима другим пољима, и на пољу штампе напредак је очигледан.

СРПСКА ШТАМПА
1768—1911

1768

1. **Славено-сербскій Магазин** (Захарије Орфелин) т. е собраніе разныхъ сочиненій и преводовъ къ ползѣ и увеселенію служащихъ, томъ первый часть I. Въ Венеціи въ тип. славено-греческой благочестивой Дим. Ѳеодосія 1768. 8⁰ Стр. 96.

1791

2. **Сербскія Новины.** Съ ц. к. всевысочеишымъ дозволеніемъ 4⁰. У Бечу 1791. Уређивао их Грк Маркидес Пуљо.
Излазиле 1791—1792.

1793

3. **Славенно Сербскія Вѣдомости.** Уређивао их Стефан Новаковић.
Излазиле у Бечу 1792—1794.

1813

4. **Новине Сербске** изъ царствующаго града Віенне съ дозволеніемъ Его кес. крал. Величества. Излази сваки дан на 2 листа на 4-ни. Учредници Димитріи Давидовичь и Фрушичь. У Віенніи. Печатано писмны Г. Јоанна Шнирера.
Новине су почеле излазити 1 августа, 1813 године. Од 28 маја 1816 уредништво прелази само на Давидовића. — Година 1813—1816. (Излазе од тада само два пута недељно), 1817—1822.

1815

5. **Забавникъ** за годину 1815. У Віени пис. Јоана Шнирера. 12⁰ Стр. 167. Са 5 слика. Уређивао га Димитрије Давидовић.
Излазио још 1816, 1819, 1820, 1821. Од 1833 почео излазити у Србији и то за 1833, 1834, 1835 и 1836 годину.

1825

6. **Лѣтописи Сербске** за год. 1825. Частица 1. 2. 3. издана Георгіемъ Магарашевићемъ, проф. у гимназіи новос. Иждивеніемъ Господара Константина Каулиѣы Книгопродавца Новосадскога. Serbische Monatschrift auf das Jahr 1825. У Будиму писмены Крал. Всеучилища Пештан. 1824. На 8⁰ I св. стр. 172; II св. стр. 140; III св. стр. 146. Од тог доба излази непрестано до данас.

Прекиди су били: 1835, 1836, 1849, 1867, 1868, 1870, 1877 и 1878 Уредници су били: Ђорђе Магарашевић (књ. 1—20), Јован Хаџић Светић (књ. 21—26), Павле Стаматовић (књ. 27—28), Тодор Павловић (књ. 29—55), Јован Суботић (књ. 56—79), Сима Филиповић (књ. 80), Јован Суботић (књ. 81—88), Јаков Игњатовић (књ. 89—93), Субота Младеновић (књ. 94—96), Јован Ђорђевић (књ. 97—99), Антоније Хаџић (књ. 100—112), Јован Бошковић (књ. 113—118), Антоније Хаџић (књ. 119—184), Милан Савић (књ. 185—276). Данашњи наслов: *Летопис Матице Српске* излази у Новом Саду.

1826

7. **Даница.** Забавник за годину 1826. Издао Вук. Стеф. Караџић, философије доктор и т. д. У Бечу у штампарији јерменског манастира. Стр. 132. 12⁰.

Излазила 1827—1829, 1834.

1827

8. **Банатскій Алманахъ** за годину 1827. Уређивао га Димитрије П. Тирол. У Темишвару, 12⁰ Стр. 178

Излазио 1827—1829.

1830

9. **Сербска Пчела** или новый цвѣтникъ за год. 1830. Съ различнымъ драге народности, душевногъ увеселенія, забаве умне и словесности Сербске цвѣћемъ засађенъ и обдѣланъ. Павао Стаматовић, Мудролюбія Слышателѣмъ. (Serbische Biene). У Будиму писмены крал. Всеучилища Пештанскогъ. 8⁰ Стр. 160.

Излазила 1830—1841.

1832

10. **Новине.** Проба Србски Новина. У Београду при княж. Срб. Типографіи 1832—4. 1 табакъ. Редигирао Дим. Ісаиловићъ.

Изашао је само пробни лист.

1834

11. **Новине Србске** съ высочайшимъ дозволенѣмъ правителства. Излазе єданпутъ преко неделѣ сваке суботе на 2 листа у фолио. I. година. Издано и печатано у Крагуєвцу. Стр. 208.

Први уредник Д. Давидовић. Од 1835 године Новине су почеле излазити у Београду. То су званичне *Српске Новине*, које су доцније непрекидно излазиле 1834—1911.

1835

12. **Сербскій Народный Листъ.** Излази преко седмице єданпутъ на 4 листа на 4-ни. Уредникъ Ѳ. Павловичь. Печатано у Будиму, у кралѣв. Всеучилища печатны.

Излазио 1835—1847.

1836

13. **Любитель просвѣштенія Србско-далматинскій Алманахъ** за лѣто 1836. Издао га на свѣтъ Теодор Петрановић, обоій права докторъ. У Карлштату, печатано у Типографій Јоанна Претнера. 8⁰ Стр. 111. Доцнији назив *„Магазин србско-далматински“*.

Излазио 1836—1842. (Уредник Ђорђе Николајевић), 1843 до 1854, 1860—1862 (Уредник Герасим Петрановић), 1863—1869 (Ђорђе Николајевић).

1837

14. **Уранія** за год. 1837 у Бѣограду. Уређивао је Димитрије П. Тирол. У княж.-србской книгопечатны. 16⁰ Стр. 285.

Излазила 1837—1838.

1838

15 **Србске Народне Новине** за год. 1838. Издане Ѳ. Павловичемъ. У Пешти, писмены Јос. Баймела, ц. к. прів. острог. книгопечателя. 4⁰ Стр. 420.

Излазила 1838—1847.

1839

16. **Голубица** съ цветомъ книжества србскогъ. I. 1839. Глигоріємъ Возаровићемъ, книговезц. и книгопрод. У Бѣограду, у княж. србской Типографій. 8⁰ Стр. 293.

Излазила 1839—1844.

17. **Магазин за художество и моду.** Уређивао га Ѳ. Павловићъ.

Излазио 1839.

1841

18. **Бачка Вила** за год. 1841. Свезакъ првый, Издао на свѣтъ др. Петар Јовановић. У Новом-Саду, трошкомъ и писмены Павла Янковића, ц. к. повл. Типографа. 16 Стр. 232.

Излазила 1841, 1844—1845.

1842

19. **Пештанско-будимскій Скоротеча.** Год. I. Излази двапутъ преко педелѣ четвр. на 2 листа, а недельомъ на 4 листа на 4⁰. Издає Димитрій Јовановићъ. Словима кр. Свеучил. Пештан. у Будиму.

Излазила 1842—1843.

1843

20. **Подунавка.** Додатакъ къ Србскимъ Новинама за годину 1843. Излази преко седмице єдапутъ на 2 листа на 4-ни. Учредникъ Милошъ Поповићъ. У Београду, печатано и издано у правителств. книгопечат.

Излазила 1843—1848.

21. **Србскій Улакъ.** Излазио на фолију српски и немачки.
Излазио 1843—1844.

1847

22. **Гласникъ** друштва србске словесности. Свезка I. У Београду, у книгопечатньи княжевства Србіє 1847. Стр. 261. л. 10. 8⁰.
Излазио од књ. 1—75 (1847—1892).

23. **Новине читалишта Београдскога.** Год. I. Излазе сваке седмице єданпутъ на 2 листа на 4-ни. Учред. Пав. Арс. Поповићъ. У прав. књигопечатьи у Београду.
Излазиле 1847—1848.

1848

24. **Вѣстникъ.** Излази редовно у Неделю и Четвртакъ сваке седмице. Отвѣтственый учредникъ и издаватель Константинъ Богдановићъ. Печатня Медаковића.
Почео излазити у Пешти, затим у Новом Саду и најзад у Карловцима.
Излазио 1848—1849.

25. **Државо-народный пратіоцъ.** Уређивао и писао Сергіє Николић. Штампано у државној штампарији. Излазио као додатак уз „Просветне Новине".
Излазио 1848.

26. **Напредак.** Издаје и уређује Данило Медаковић са друштвом Срб. Напредка. Излази сваке седмице двапут: Вторником и Петком у вече. Фол.
Излазио 1848—1849 у Карловцима и то су прве новине које су штампане новим Вуковим правописом. Од 23 броја почео је излазити у Земуну.

27. **Просветне Новине.** Издао их Срђ Николић.
Излазиле 1848.

1849

28. **Позорникъ войводства Србіє.** Одговорный учредникъ др. Савва Јовановићъ. Излази трипутъ преко неделѣ: Вторникомъ, Четвртком и Суботомъ. У Земуну. Брзотискомъ Дан. Медаковића.
Излазио 1849—1850.

1850

29. **Шумадинка.** Листъ за књижевностъ, забаву и новости. Излази сваке неделѣ єданпутъ на 2 листа на 4-ни. Учред. и издав. Любомиръ П. Ненадовићъ. у књигопечат. княж. Србскогъ у Београду.
Излазила 1850, 1852, 1854—1857.

1851

30. **Войвођанка.** Листъ за књижевностъ, забаву и новости. Излази сваке неделѣ двапутъ на 2 листа, на 4-ни. Учред. и издав. Милорадъ Медаковићъ. Народ. књигопечатня Дан. Медаковића у Земуну.

Излазила 1851.

1852

31. **Световидъ.** Учредникъ и издаватель Александеръ Андрићъ. Излази двапутъ у седмици, средомъ и суботомъ. Год. I. У Бечу, тискомъ Єрменскогъ манастира.

Почео је излазити у Темишвару па је премештен у Беч.

Излазио 1852—1870.

32 **Седмица.** Год. I. Листъ за науку и забаву. Излази сваке неделѣ єданпутъ на 4 листа на 4-ни. Печатня дра Дан. Медаковића у Новомъ-Саду.

Излазила 1852—1858.

33. **Србскій Дневникъ.** Год. I. Излази сваке неделѣ двапутъ на 2 листа у фоліо. Издає, уређує и одговара Дан. Медаковићъ. Брзотискомъ дра. Дан. Медаковића у Новомъ-Саду.

Излазио 1852—1864.

34. **Србскій народный вѣстникъ.** Год. I. Одговорный учредникъ и издаватель Милошъ Лазаревићъ. Излази дваредъ у седмици, то єстъ у четвртакъ и неделю изютра. У Земуну. Брзотискомъ J. K. Сопрона. На фолију.

Излазио 1852—1853.

1855

35. **Ратар.** Новине за господарство, радиность и трговину. Уређує и издає Дан. Петровићъ ред. професоръ на великой гимназіи. Год. I. Излазе уредно свакогъ другогъ четвртка у Карловцы. Књигопечаньомъ др. Дан. Медаковића у Новомъ-Саду. На 4-ни на 2 л.

Излазио 1855—1856.

1856

36. **Званичне новине княжества Србіє.** Год. I. Излазе єданпутъ на неделю. По $^1/_2$ таб. у 4. У Београду.

Излазиле 1856—1860.

37. **Подунавка.** Єданъ путъ на неделю по 1 табакъ у 4. У Земуну. Уредникъ Ђорђе Малетићъ.

Излазила 1856—1858.

38. **Светозаръ.** Єданпутъ на неделю по $^1/_2$ таб. у 4. Додатакъ Световиду.

Излазио 1856.

1858

39. **Родолюбацъ.** Листъ за разпространяванѣ полезни знаня. Издає и уређує Ѣ. Малетићъ и В. Вуићъ. Єданпутъ на неделю по 1 таб. у 4. У Београду.
Излазио 1858.

40. **Школски листъ.** Єданпутъ на неделю по 1 таб. у 8. Уређує Ђорђе Райковићъ. Издає Дан. Медаковићъ у Новомъ-Саду.
Излазио 1858—1869.

1860

41. **Даница.** Лист за забаву и књижевност. Издаје и уређује Ђорђе Поповић. Год. I. Излази у Новом Саду. Брзотиском епископске књигопечатнѣ.
Излазила 1860—1871.

42. **Словенка.** Свеске за књижевност. Издає и уређує Емил Чакра. Излазе у Н. Саду. Брзотиском епископске књигопечатнѣ.
Излазила 1860.

1861

43. **Видов-дан.** Год. I. Излази три пут преко недеље на 2 листа у фолио. Издаје и уређује Милош Поповић. У Београду, у држав. штампарији.
Излазио 1861—1876.

44. **Зимзеленъ.** Забавный и поучный лист. У Београду 1861. Стр. 80. 10 бројева. На 8-ни.
Излазио 1861—1862.

45. **Комарац.** Лист за забаву и сатиру. Уређује Јован Јовановић и Ѣ. Рајковић. Излази у Н. Саду на 10 дана по 2 л. на вел. 4-ни. I. год.
Излазио 1861—1869.

46. **Србобран.** Политичке новине. Уређує и издає П. Нинковић. Помоћник Е. Чакра. Излази два пут на недељу у Н. Саду. На фолију.
Излазио 1861—1867.

47. **Трговачке Новине.** Год. I. Излазе єданпуъ преко неделѣ на на 2 листа у фоліо. Издає Ј. Кумануди. Уређує Миланъ Миловукъ. Брзотискомъ књигопечат. княж. Србскогъ у Београду.
Излазиле 1861—1863.

1862

48. **Домишљан.** Пише га и издаіе Светозар Стојадиновић, одговара дух времена. Излазио је у табацима, које је уредник називао свескама, штампан је у Н. Саду.
Излазио 1862—1863.

49. **Јавор.** Лист за забаву и науку. Год. I. Излази трипут на месец на 4 листа на 4-ни. Уредник Јован Јовановић. У Новом Саду, у тискари најпре епископској, после И. Фукса.
Излазио 1862—1863.

50. **Лицејка I.** Издаје омладина лицејска у Београду. Штампарија Николе Стефановића 1862. Стр. 103. 8⁰.
Излазила 1862—1864.

51. **Сељак.** Илустровани недељни лист за економију, умјетност и обртност. Година I. Издаје и уређује Ђорђе Радић у Н. Саду. 4⁰.
Излазио 1862—1869, 1872.

52. **Српска народност.** Политичке новине. Издаје и уређује Стеван Каћански. I. година. Излазиле двапут преко недеље на табаку фол. у Београду.
Излазиле 1862—1863.

1863

53. **Напредак.** Год. XV (?) Излази три пута на неделю на 2 листа у фоліо. Издає уређує и одговара Дан. Медаковић. Епископска Печатня у Новоме Саду.
Излазио 1863—1869.

54. **Преодница.** Издала српска омладина у Пешти. У Будиму. Тиском кр. универзитета пештанског. 1863. Стр. 195. 8⁰.
Излазила 1863.

55. **Путник.** Свеске за младеж. Издавао их Игњат Фукс у Н. Саду. Уредници: Ђ. Рајковић, Ј. Игњатовић и Ђ. Натошевић, а најзад Е. Чакра.
Излазио 1863.

56. **Хумориста.** Шаљиви лист. Уредник Ђ. Рајковић.
Излазио 1863.

1864

57. **Војин.** Лист за војне науке, вештине и новости. Издаје и уређује Драгашевић официр и професор. I. год. Излази у Београду, у месечним свескама по 3 таб. вел. 8-не.
Излазио 1864—1870.

58. **Змај.** Свеске за шалу и сатиру. Издаје и уређује Јован Јовановић у Пешти.
Излазио 1864—1871.

59. **Зоља.** Лист за шалу. К. Трумић. У Н. Саду.
Излазила 1864—1865.

60. **Огледало српско,** за єзикъ, повѣстницу и смѣсу књижевну. Издаватель и уредитель др. Јоанъ Хаџићъ — Светић. Год. I. У Новомъ-Саду 1864.
Излазило 1864.

1865

61. **Вила.** Лист за забаву, књижевност и науку. Издаје и уређује Стојан Новаковић. I година. Излази у Београду на 4-ни, једне недеље на 8, друге на 4 листа.
Излазила 1865—1868.

62. **Ружа.** Шальивый листъ. Издає и уређує М. Ѣ. Ѣелешевићъ. I. година. Излази у Београду један пут на недељу на по табака вел. 4-не.
Излазила 1865—1872.

63. **Слобода.** Издавао је Владимир Јовановић до св. Илије у Женеви. Излазила један пут на недељу.
Излазила 1865.

64. **Србска Слобода.** Лист за политику и књижевност. Издавао у Швајцарској у Женеви Владимир Јовановић, један пут на недељу на табаку.
Излазила 1865—1866.

65. **Црквени Лист.** Пише и издаіе Светозар Стоіадиновић. Излази 11 пута у години. Цена је 4 фор.
Излазио 1865.

1866

66. **Београдске Илустроване Новине.** Излазе два пут преко месеца на 2 листа у фолијо. I. год. Издаје и уређује М. Миловук. У држ. штампарији у Београду.
Излазиле 1866.

67. **Босна.** Год. I. Званичне новине вилајета босанскога. На српском и турском језику. У Сарајеву у вилајетској штамп. Један пут на недјељу.
Излазила 1866—1877.

68. **Босански Вјестник.** Политичне и књижевне новине. У Сарајеву, у вилајетској штамп. Један пут на недјелу.
Излазио је 1866—1867.

69. **Застава.** Политичне новине. Власник, издаватељ и уредник др. Светозар Милетић. I. година. Излази у Пешти два пута преко недеље на табаку вел. осмине.
Доцније се уредници мењали.
Излазила 1866—1911.

70. **Матица.** Лист за књижевност и забаву. Издаје Матица Србска. Уређује А Хаџић. I година. Излази у Н. Саду три пута на месец на табаку и по вел. 8-не.
Излазила 1866—1870.

71. **Приятель србске младежи.** Издає и уређує Никола Ѣ. Вукићевић. I година. Излази у Сомбору свакога месеца један пут на таб. вел. 8-не.
Излазио 1866.

72. **Рен.** Хумористично-сатирични лист. Уредник Ђ. Рајковић. У Новом Саду. Сваких 5 недеља 1 број. На табаку на 4-ни.
Излазио 1866—1867 (до јуна месеца).

1867

73. **Вршачка Кула.** Недељни местни лист за трговину, обртност и јавни живот. Издавалац Ј. Е. Кирхнер, штампар у Вршцу. (Уредник Н. Мандукић и ако је потписан М. Ф. Поповић). Једанпут на недељу на табаку у фолију.
Излазила 1867, 1868, 1870.

74. **Домишљан.** Пише и издаје Светозар Стојадиновић. Излази у Новом Саду у „свекама“ од једног табака.
Излазио 1867—1868.

75. **Земунски Гласник.** Недељни лист на 4-ни 1. таб. Издаје и уређује га И. К. Сопрон и штампа се у његовој штампарији у Земуну.
Излазио 1867—1869.

76. **Зимзелен.** Листъ за умне, забавне и материјалне интересе. Издає А. Андрићъ као прилог к „Световиду“ који излази у неодређено вријеме.
Излазио 1867—1869.

77. **Миръ.** Листакъ за дневне новости. Издавало уредништво „Световида“ за време свечаности о повратку кнеза Михаила М. Обреновићаа III. из Цариграда о примању градова у Србији. Излазило само неколико бројева 1867.
Излазио 1867.

78. **Недѣлни лист.** Издає И. Фукс у Н. Саду, уређује Јов. Београдац, на 4-ни на 2 л. један пут преко недеље.
Излазио 1867—1868.

79. **Србија.** Политично-економни лист. I. год. Уређује и издаје Љубомир Каљевић. Излази један пут на недељу на табаку у фол.
Излазила 1867—1870.

1868

80. **Беседа.** Лист за црквене, школске и народне потребе. Год. I. За издав. и уред. одговарали су неко време Андреја Монашевић и Јован Поповић свештеници. Излази у Новом Саду, у штампарији Платоновој сваких 10 дана на 1 табаку вел. 8-не доносећи уза сваки број по један табак „Духовнога Зборника“.
Излазила 1868—1869.

81. **Дангуба.** Лист за забаву и шалу. Излази у Београду један пут на недељу на 4 л. на 8-ни. Издаје и уређује Јован Балукчић. у Београду у држ. штампарији 1868.
Излазила 1868.

82. **Задруга.** Лист за пољску привреду. Издаје и уређује уредништво „Србије“. Излази у Београду, сваких 15 дана на 4-ни на 2 л. Штампа се у државној штампарији.
Излазила 1868.

83. **Јединство.** Лист за политику и књижевност. Издаје и уређује Стојан Бошковић. Година I. Излази у Београду четири пута на недељу у фолију у државној штампарији.
Излазило 1868—1872.

84. **Лист за народне учитеље.** Издаје мађарско министарство у Пешти.
Излазио 1868—1872.

85. **Пастир.** I година. Лист за науку и књижевност духовног садржаја. Издаје и уређује ректор богословије прота Никола Поповић. Излазио најпре сваке недеље на табаку, а после три пута на месец на табаку и по на 8-ни. у Београду у штампарији Николе Стефановића.
Излазио 1868—1870.

86. **Школа.** Лист за учитеље, родитеље и децу. Прва година. Уредио и издао Милан Ђ. Милићевић. У Београду у државној штампарији. 1868. На 8-ни на табаку три пут на месец.
Излазила 1868—1876.

1869

87. **Панчевац.** Недељни лист за просветне и материјалне интересе. Излази сваке недеље у Панчеву. У штампарији А. Сибенхара. На 1 таб. фол.
Излазио 1869—1876.

88. **Правда.** Лист за све гране правних наука. Година I. Издали и уредили Д. Новаковић и У. Кнежевић. Београд, штампарија Ник. Стефановића. Излазила три пут у месецу на $1^1/_2$ табак сваки пут.
Излазила 1869—1872.

89. **Сарајевски Цвјетник.** Излази свакога четвртка на табаку у фолију, на српском и турском језику у Сарајеву у „вилајетској штампарији“. Садржај политички и књижевни.
Излазио 1869—1873.

90. **Српски Народ.** Лист за политику и народну просвету. Год. I. Излази средом и суботом на читавом табаку. Издаје дружина „Српског народа.“ Уређује Милан Димитријевић. Брзотиском Игњата Фукса у Новом Саду.
Излазио 1869—1884.

91. **Тежак.** Илустровани лист за пољску привреду. Издаје Друштво за пољску привреду у Београду. Уређује Др. Ђ. Радић. Година I. Излази 15 и 30 сваког месеца на 6 л. у 4-ни. У државној штампарији у Београду.
Излазио 1869—1883, 1884—1891, 1893—1911.

1870

92. **Говорница.** Лист за политику и право. Година I. Уредник и издавалац Стојан Живковић. Излази у Београду сваке суботе на читавом табаку у државној штампарији.
Излазила 1870.

93. **Земљак.** Народни лист за варош и село. Издаје га и уређује Ђорђе Рајковић. Излази у Новом Саду 10. 20. и 30. свакога месеца, на табаку 8⁰.
Излазио 1870.

94. **Млада Србадија.** Лист уједињене омладине српске за књижевност и науку. Издаје уједињена омладина Српска. Уређује А. Хаџић. 1870. Платонова штампарија у Новоме Саду. I година. 4⁰.
Излазила 1870—1872.

95. **Народ.** Година I. Излази три пут на недељу, сваког уторника, четвртка и суботе у јутру. Одговорни уредник и издаватељ др. Јован Суботић. Платонова штампарија у Новом Саду.
Излазио 1870—1872.

96. **Народни Пријатељ.** Излази у Земуну од 1 јула. Уредник Сима Поповић. У штампарији И. К. Сопрона.
Излазио 1870.

97. **Славянинъ.** The Slavonian. Новине на енглеском, руском и српском језику, од којих је неколико бројева на 4-ни на 2 листа изашло у јужној Калифорнији у Америци.
Излазио 1870.

98. **Србска Пчела.** Лист за књижевност, забаву и сатиру. Година I. Издаје и уређује М. Јов. Ђорђевић. Излази три пут на месец на 4 листа на 4-ни. У Београду у штампарији Ник. Стефановића.
Излазила 1870.

99. **Српска Народна Школа.** Лист за васпитање и наставу. Излази 15. и последњег сваког месеца на табаку и по. Власник Стеван В. Поповић, одговорни уредник Д. Јосић. У Платоновој штампарији у Новоме Саду. 8⁰.
Излазила 1870—1872.

1871

100. **Враголан,** коме бист на знамењу имја „Хаци-Воштац“. Лист за шалу и сатиру. Година I. Издаје, уређује и одговара М. Ј. Никетић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. 4⁰ на 2 листа.
Излазио 1871—1872.

101. **Глас Народа.** Лист за народне ствари, промет, занат, трговину, поуку и забаву. Година I. Власник и издавалац „Задруга за српску народну штампарију“ у Новом Саду. Уредник Панта Поповић. Излази сваке недеље на табаку.
Излазио 1871—1893.

102. **Домаћи Лекар.** Лист за неговање и чување народнога здравља. Власници и уредници Др. К. Пејичић и Др. Љ. Ненадовић. Излази на табаку и половини сваког месеца. Штампарија Јовановића и Павловића у Панчеву. 8⁰.
Излазио 1871—1872.

103. **Жижа.** Година I. Издаје и уређује Змај Јован Јовановић. Излази три пута на месец у штампарији Јовановића и Павловића у Панчеву. 4⁰, на 2 листа.
Излазила 1871—1873.

104. **Исток.** Лист за књижевност и новости. Година I. Одговорни уредник и издавалац Аксентије Мијатовић. Излази сваке недеље брзотиском удове Кирхнера у Вршцу на такаку fol.
Излазио 1871—1881.

105. **Југословенска Звезда.** Лист за политику и узајамне одношаје јужних Славена. Девиза: Право, слобода и јединство. Година прва. Издаје, уређује и одговара власник М. Ј. Ђорђевић. Штампарија Ник. Стефановића.
Излазила 1871.

106. **Југославија.** Jugoslavija. Лист за умно и политичко уједињење Југословена. Година I. Издаје Јелисавета Андрића. Одговара Ник. Зернеско. Уређује Јован Похар. Печата А. Андрић у Букурешту. На табаку 4⁰.
Излазила 1871.

107. **Позориште.** Година I. Уређује Антонije Хаџић. Излази четири пута преко недеље на 2 листа у 4⁰. Српска задружна штампарија у Новоме Саду, 1872.
Излазило 1871—1901.

108. **Провославље.** Часопис духовни. Издавалац и одговорни уредник Никодим Пстровић, свештеник и професор богословије. Година I. Излази у месечним свескама од 3 табака 8⁰.
Излазило 1871—1872.

109. **Призрен.** Година I. Излази сваког понедељника у државној вилаетској штампарiи на табаку in folio српски и турски у Призрену.
Излазио 1871—1872.

110. **Радeник.** Година I. Издаје и одговара Ђура Љочић инжињер. Излази уторником, четвртком и суботом на 2 листа у државној штампарији, fol. У Београду.
Излазио 1871—1872.

111. **Решето.** Шаљиво-хумористични лист. Година I. Издаје, уређује и одговара Љ. Даниловић. Излази сваки десети дан, а каткад и ванредно у штампарији Љубомира Даниловића, на 2 листа. 4⁰.
Излазио 1871.

112. **Ресавски Поштоноша.** Излази два пута у месецу на по табака малога фолија. Издаје, уређује и одговара Јован Шарић свећеник у Свилајинцу. Штампарија Јовановића и Павловића у Панчеву.

Излазио 1871—1872.

113. **Трговачки Гласник.** Лист за трговину, занате, саобраћај, политику и просвету. Година I. Уређује, издаје и одговара Чедомиљ П. Мариновић. Излазио у Београду најпре сваке суботе, а после три пут на недељу на 2 листа fol. Штампарија Н. Стефановића и дружине.

Излазио 1871.

114. **Црногорац.** Лист за политику и књижевност. Излази на Цетињу један пут на недељу. Година I. Уредник Симо Поповић, власник Ј. Сундечић. На 2 л. fol.

Излазио 1871—1872.

115. **Црногорка.** Прилог „Црногорцу“ за забаву, књижевност и поуку. У цетињској штампарији на Цетињу.

Излазила 1871.

1872

116. **Београдски Брзојавник.** Лист за трговину, саобраћај и огласе. Година I. Издаје, уређује и одговара Петар Б. Јоакимовић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. Излази сваки дан осим дана после недеље и празника. На 4⁰ и на 2 листа.

Излазио 1872.

117. **Врзино Коло.** Лист за сатиру и књижевност. Година I. Уређује, издаје и одговара Петар Периновић. Штампарија Н. Стефановића и дружине у Београду (а после издаваочева). Излази четири пута у месецу на 4-ни на 2 листа.

Излазило 1872—1874.

118. **Глас Занатлија.** Лист здружених Срба занатлија за поуку и радиност. Издаје „Задруга Срба занатлија“. Година I. Излази сваке недеље на табаку. За уређивање и издавање одговара: задругин одборник Никола Продановић. 4⁰. У српској народној задружној штампарији у Новоме Саду, 1872 године.

Излазио 1872.

119. **Књижевни Гласник** за педагошку књижевност и учевна средства. Месечни додатак „Српској народној школи“. Течај I. На 2 листа 8⁰.

Излазио 1872.

120. **Српски Лојд.** Трговачки лист. Година I. Уредник Чед. Мариновић. Излази у Пешти.

Излазио 1872.

121. **Српски Помодар.** Издаје Сава П. Лазић. Година прва. Свеска прва 1872. Технички часопис за разна славенска и фраујуска, мушка и женска одела. Излази свака три месеца по једна свеска на табаку. У Новоме Саду, српска народна задружна штампарија. Стр. 8 fol.

Излазио 1872.

122. **Уједињење.** Година I. Излази уторником, четвртком и суботом. Одговорни уредник и издаваоц М. Ј. Никетић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. На 2 листа fol.

Излазило 1872.

1873

123. **Браник.** Лист за политику и народне интересе. Година I. Излази три пут недељно; и то: недељом и петком на целом, а средом на по табака. Издавалац и одговорни уредник Стеван Каћански. Штампано у државној штампарији. fol.

Излазио 1873—1874.

124. **Будућност.** Лист за политику и народну привреду, просвету и право. Година I. Излази три пута на недељу на целом табаку. Издавалац и одговорни уредник Урош Кнежевић. У Београду 1873.

Излазила 1873—1875.

125. **Глас Црногорца.** Недјељни лист за политику и књижевност. Година I. Издавалац и уредник Сима Поповић. Штампано у државној штампарији. На табаку fol.

Излазио 1873—1911.

126. **Граничар.** Лист за политику и привреду. Година I. Издаје и уређује Тоша Бекић. Штампарија Јовановића и Павловића у Панчеву. Излази четвртком и недељом на табаку fol.

Излазио 1873.

127. **Јавност.** Лист за науке и политику. Година I. Излази уторником, четвртком и суботом. Одговорни уредник Димитрије Јов. Стојковић. Издавалац Крагујевачка друштвена штампарија. На 2 листа fol.

Излазила 1873—1874.

128. **Преодница.** Књижевни лист. Година I. Излази 5, 15 и 25 сваког месеца. Одговорни заступник уредника Петар Периновић. Штампарија Петра Периновића. На табаку 8⁰.

Излазила 1873—1874.

129. **Село.** Година I. Лист за забаву и разговор. Излази сваке недеље на целом табаку. Издаје, уређује и одговара Аксентије Мијатовић. У државној штампарији. У Београду. 8⁰.

Излазила само три броја 1873.

130. **Страшни Суд.** Година I. Лист за шалу, сатиру и забаву. Излази три пута месечно. Властник, издавалац и одговорни уред-

ник М. Ј. Данојловић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. На два листа 8⁰.

Излазио само 1873.

131. **Учитељ.** Година I. Издаје, уређује и одговара Никола Брашован, народни учитељ. Излази 15 и последњег сваког месеца на 1 табаку 8⁰. Печатња удове Кирхнера у Вршцу.

Излазио 1873—1874.

1874

132. **Београдске Новине.** Лист за трговину, трговачку образованост, привреду и политику. Година I. Излази средом, петком и недељом на читавом табаку. Одговорни уредник Димитрије М. Николић. Издаје штампарија Н. Стефановића и дружине. На 2 листа fol.

Излазиле 1874—1875.

133. **Восток.** Српско-бугарски лист за политику, забаву и науку. Излази један пут у седмици у Букурешту. Издаје Александар Андрић.

Излазио 1874.

134. **Време.** Излази сваки дан осим понедељника и дана по празнику. Издавалац и одговорни уредник Мита Ракић. Штампано у државној штампарији fol.

Излазило 1874.

135. **Глас Јавности.** Лист за науку и политику. Уредник Стева Милићевић. Издавалац друштвена штампарија у Крагујевцу. Излази два пута на недељу на табаку fol.

Излазио 1874.

136. **Граничар.** Лист за политику, просвету и привреду. Власник и уредник Јован Павловић. Година I. Излази четвртком и недељом у Земуну. Штампарија И. К. Сопронова. На табаку, fol.

Излазио 1874—1876.

137. **Домишљан.** Лист за сатиру и забаву. Издаје, уређује и одговара Никола М. Никшић. Година I. Излази три пута месечно. Штампарија Н. Стефановића и дружине. На табаку. 8⁰.

Излазио 1874—1875.

138. **Јавор.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Уређује Др. Илија Огњановић. Излази три пут на месец. Српска народна задружна штампарија у Новом Саду. 8⁰.

Излазио 1874—1893.

139. **Коресподенција.** Лист за трговину, трговачку образованост, привреду и политику. Одговорни уредник и издавалац Димитрије М. Николић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. На табаку fol.

Излазила 1874.

140. **Народне Новине.** Лист политички. Година I. Излази три пут на недељу: уторником, четвртком и суботом. Издавалац и одговорни уредник Јован Балаитски. Штампано у државној штампарији. На табаку fol.
Излазиле 1874.

141. **Ново Доба.** Новине за политику, народну економију и привреду. Издавалац и одговорни уредник Срећко Алексић. Излази средом и суботом. Штампарија Срећка Алексића. На табаку fol.
Излазило 1874.

142. **Рад.** Лист за књижевност, науку и критику. Година I. Издавалац и одговорни уредник Перо Тодоровић. Штампарија Н. Стефановића и дружине. Излази на месец четири пута, свакога 1, 8, 16 и 22 на табаку 8⁰.
Излазио 1874—1875.

143. **Сион.** Лист за свештенике, васпитатеље и родитеље. Година I. Излази сваке недеље. Издаје и уређује архим. и проф. богослов. Нестор. У државној штампарији. На табаку 8⁰.
Излазио 1874—1877.

144. **Србадија.** Илустрован лист за забаву и поуку. Излази 15. сваког месеца. Година прва. Власник и издавалац на првој свесци Јован Стефановић Виловски, на осталима Стеван Ћурчић. Одговорни уредник Срећко Мајер. Штампарија јерменскога манастира Сајдла и Мајера у Бечу. 4⁰.
Излазила 1874—1877.

1875

145. **Браничево.** Лист за политику, економију и право. Година I. Излази сваке недеље и четвртка. Власник и одговорни уредник Светислав В. Минић. Штампарија С. В. Минића у Пожаревцу. Два листа fol.
Излазио 1875.

146. **Братство.** Уређује Никола Марковић. Излази сваке суботе у Земуну.
Излазио 1875.

147. **Дечији Пријатељ.** Година I. Поучно-забавни лист за децу. Издање „Нове Школе". Излази месечно један пут. Штампарија Јована Павловића у Земуну. На 4 листа 8⁰.
Излазио 1875—1878.

148. **Збор.** Лист за политику, економију и науку. Излази уторником, четвртком и суботом. Година I. Власник и одговорни уредник Л. Комарчић. Крагујевачка друштвена штампарија у Крагујевцу. На 2 листа fol.
Излазио 1875.

149. **Народна Воља.** Лист за политику. Излази у Смедереву. Уредник Милан Пешић. У штампарији Атанасија М. Николића. fol.
Излазила 1875.

150. **Ново Браничево.** У Пожаревцу 1875.
Излазило 1875.

151. **Нова Школа.** Учитељски лист. Уредник Мита Нешковић. Излази у Земуну.
Излазила 1875—1878.

152. **Отаџбина.** Књижевност, наука, друштвени живот. Власник и уредник Владан Ђорђевић. Излази свакога месеца једанпут 8⁰. У Београду у државној штампарији.
Излазила 1875, 1880—1883, 1887—1892. Изишле 32 књиге.

153. **Позоришни Гласник.** Београд.
Излазио 1875.

154. **Слободњак.** Хумористично-сатиричан лист. Излази у корист потиснутог народа, произвољно у свескама. Издаје и уређује Светозар Стојадиновић. Сопронова штампарија 8⁰. Стр. 16.
Излазио 1875.

155. **Српски Архив за целокупно лекарство.** Издаје Српско Лекарско Друштво у Београду. Уређује садањи секретар Срп. Лекар. Друшта Др. Лазар Ђ. Докић. Књига друга. У Београду у државној штампарији 1875. 8⁰.
Излази 1875—1911.

156. **Старо Ослобођење.** Лист за науку и политику. Година I. Власник, издавалац и одговорни уредник Илија Тодорић. Излази средом петком и недељом. Штампарија Пере Тодоровића. На 2 листа fol. Крагујевац.
Излазило 1875—1877..

157. **Фењер.** Лист за шалу и сатиру. Уредник Милан Пешић. У Смедереву у штампарији Јелисавете М. Пешићке. 4⁰. На два листа.
Излазио 1875.

1876

158. **Бомба.** Сатирично-поучни лист. Издаје Милош Грабовачки у Земуну.
Излазио 1876.

159. **Млада Србадија.** Илустровани лист, забавни и поучни. Година I. Излази 1, 10 и 20 дана сваког месеца. Власник и издавалац Никола Капамадија. Штампарија јерменска манастира Сајдла и Мајера у Бечу, за уредништво одговара К. Краис. На 8 листа вел. 4-не.
Излазила 1876.

160. **Народњак.** Лист за народну привреду, поуку и забаву. Година I. Излази сваке седмице на читавом табаку. Власник, одговорни

уредник и издавалац К. Трумић. Народна штампарија К. Трумића у Винковцима.

Излазио ћирилицом само 1876.

161. **Перивој.** Књижевни лист. Уредник и издавалац Аксентије Мијатовић. Излази сваких осам дана у Београду 1876.

Излазио 1876.

162. **Радован.** Лист за српску децу. Издаје и уређује Стеван В. Поповић. Српска народна задружна штампарија у Новоме Саду 1876. 8⁰.

Излазио 1876—1877.

163. **Српска Зора.** Забавно-поучни лист са илустрацијама. Година I. Власник и издавалац Коста Мандровић. Одговорни уредник Мита Георгијевић. Излази свакога месеца 1 свеска од 24 стр. на 4⁰. Штампарија јерменскога манастира Сајдла и Мајера у Бечу.

Излазила 1876—1881.

164. **Телеграфске вести са бојнога поља.** У Београду 1876. За време рата издавала је државна штампарија у виду новина извештаје са бојног поља у већим и мањим листовима.

Излазиле 1876.

165. **Шумадија.** Лист за политику, науку и књижевност. Излази три пута преко недеље: уторником, четвртком и недељом. Издавалац и одговорни уредник Димитрије Алексијевић. Штампарија Н. Стефановића и Друга у Београду. fol.

Излазила 1876.

1877

166. **Илустрована ратна хроника.** Уз сарадњу више књижевника бележи З. Јован Јовановић. 1389—1877. Издање штампарије А. Пајевића у Н. Саду. 4⁰.

Излазила 1877—1878.

167. **Косово.** Вилајетски лист. Излази у Приштини један пут у седмици. Година I. Косовско-вилајетска штампарија. fol. Српски и турски текст.

Излазило 1877—1884.

168. **Лист за народ,** излази у Новоме Саду. Издаје и уређује Емил Чакра. 4⁰.

Излазио 1877—1878.

169. **Нова Србија.** Лист за политику, просвету и привреду. Година I. Власник, издавалац и одговорни уредник Бранко Јовановић Муша. Штампарија Бранка Јовановића Муше у Београду. 1877. Цена на год. 40 гроша. fol.

Излазила 1877.

1878

170. **Босанско-Херцеговачке Новине.** Година I. Излазе у Сарајеву сваке недеље и четвртка. Уредник Јан Лукеш. Тисак и наклада

ц. и кр. владине тискарије у Сарајеву. На таб. fol. Службени лист земаљске владе у Сарајеву.

Излазиле 1878.

171. **Завичај.** Лист за забаву и поуку уређује др. Милан Ђорђевић. Година I. Излази сваке недеље. У Новоме Саду 1878. Цена је листу на год. 3 фор. Српска народна задр. штампарија у Н. Саду. 4⁰.

Излазио 1878.

172. **Народни Гласник.** Година I. Излази средом, петком и недељом. Стаје за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. фор. 12, за Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., за Бугарску, Румунију итд. У Темишвару. Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника". Штампарија „Народнога Гласника". fol. 1878.

Излазио 1878—1880.

173. **Народњак.** Лист за народну привреду, поуку и забаву. Година I. Излази у Митровици сваке недеље на читавом табаку. Власник, издавалац и одговорни уредник К. Трумић. Брзотиском штампарије Константина Трумића у Митровици. Fol. Престао излазити после два броја.

Излазио 1878.

174. **Просвета.** Лист за школу и народ. Издаје и одговара Ј. Поповић. Излази у Панчеву двапут у месецу.

Излазила 1878.

175. **Сарајевски Лист.** Година I. Излази у Сарајеву. Одговорни уредник Иван В. Поповић. Издање и штампа земаљске штампарије у Сарајеву. На табаку fol. (Штампан ћирилицом и латиницом).

Излазио 1878—1894.

176. **Стармали.** Уређује Змај Јован Јовановић уз сарадњу Абука зема (Др. Илије Огњаповића). Година прва. У Новоме Саду. Издаје штампарија А. Пајевића. Годишња цена 4 фор. 1878. 4⁰. Стр. 1—168.

Излазио 1878—1890.

177. **Стража.** Књига за науку, књижевност и друштвени живот. Година прва. 1878. година. Уредник Л. Пачу. Нови Сад. Издање штампарије А. Пајевића. 8⁰.

Излазила 1878—1879.

178. **Фрушка Гора.** Лист за народну привреду, поуку и забаву. Излази сваке недеље. Година I. Власник, издавалац и одговорни уредник К. Трумић. У Митровици 1878. Цена листу год. 4 for. 4⁰.

Излазила 1878—1884.

1879

179. **Голуб.** Лист за српску младеж. Уз главну сарадњу г. Петра Деспотовића уредио Јован Благојевић срп. народни учитељ у Сомбору. I. У Сомбору издала књижара Миливоја Каракаше-

вића 1879. Тискано код Ф. Битермана у Сомбору. „Голуб“ излази једанпут у месецу. Цена му је за целу годину 60 новч. За Србију на год. 8 гр. За Црну Гору на год 1 фор. 8⁰.

Излазио 1879—1905.

180. **Домаћица.** Орган женског друштва и његових подружина 1879. Година I. Издаје Женско Друштво у Београду. Уређује С. Бајаловић, професор. Београд штампарија задруге штампарских раденика у Београду 1879. 8⁰. Излази месечно.

Излази 1879—1911.

181. **Задруга.** Лист за народ. Одговорни уредник Бранко Мушицки. Власник и издавалац Задруга за српску народну штампарију. Српска народна задружна Штампарија у Новоме Саду 1879. Цена на годину 4 фор. За Србију 10 динара.

Излазила 1879.

182. **Недељни Лист.** Орган за политику, забаву и обртност. Година I. 1880. Власник и одговорни уредник Јаков Игњатовић. Штампарија Августа Фукса у Н. Саду. Излази сваке суботе.

Излазио 1879—1881.

183. **Ратник.** Лист за војне науке, новости и књижевност. Година прва. 1879. Главни Ђенералштаб у Београду у државној штампарији 1879. 8⁰.

Излази 1879—1911.

184. **Хришћански Весник.** Издаје и уређује Алекса Илијић. Лист за хришћанску поуку и црквену књижевност. „Ко иде за мном неће ходити по тами него ће имати видело живота“. (Јован 8, 12). Излази 1 и 15 сваког месеца. Београд штампа Н. Стефановића и Друга. 1879. Цена 12 дин. за Србију, за остале покрајине 6 фор.

Излази 1879—1911.

1880

185. **Видело.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Београду средом, петком и недељом. Година I. Издаје и уређује А Новаковић. Штампарија Н. Стефановића и Друга и (од бр. 42) Задруга штампарских раденика. Од 1883 уредник Лазар Комарчић.

Излазило 1880—1896.

186. **Домишљан,** 1880—1882.

В. Видело бр. 4, 1882.

187. **Ђаволан.** Шаљиви лист. Нотиран у год. 1880—1882.

Излазио 1880—1882.

188. **Здравље.** Лист за лекарску поуку народу. Излази 15 и последњег дана сваког месеца. Сомбор. Уредник др. М. Јовановић-Батут.

Излазило 1880.

189. **Невен** — Чика-Јовин лист. Година I. Власник и уредник Др Јован Јовановић. У Новоме Саду. Издање штампарије А Пајевића 1881. Цена за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор. за Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 динара.
Излазио 1880—1890.

190. **Порота.** Лист за правне и државне науке. Salus publica suprema lex esto. Властник и уредник: Милан Ст. Марковић. Излази 10, 20 и последњег сваког месеца. Београд 1880. Штампарија Задруге штампарских раденика. 4⁰. Стр. 568.
Излазила 1880—1882.

191. **Привреда.** Лист излази 1 и 15 дана сваког месеца на штампаном табаку велике осмине. Уредници Игњат Б. Бунјан и Јован Живановић. Цена на год. 3 фор. У Н. Саду, штампарија А. Пајевића у Новом. Саду.
Излазила 1880—1881.

192. **Просветни Гласник.** Прва година. 1880. У Београду издање и штампа државне штампарије. 4⁰. Излази два пут сваког месеца, у свескама од 3 и више табака. Цена је 12 динара на годину.
Излази 1880—1911.

193. **Родољуб.** Лист за народну просвету, привреду и забаву. Излази недељно на целом табаку. Стоји годишње 4 фор. на 3 месеца 1 фор. Уређује Петар Деспотовић. Издаје књижара Мил. Каракашевића у Сомбору.
Излазио 1880—1890.

194. **Смотра.** Лист за науку, књижевност и забаву. Уређује Никола Марковић. Излази двапут месечно. Година I. 1880. Штампа „Народнога Гласника“ у Темишвару. 4⁰.
Излазила 1880.

195. **Српски Глас.** Орган српске народне странке. У Задру 1896 год. Година XVII. Излази четвртком. Цијена 7 фор. за Србију и Ц. Гору 8 фор. Издавалац и одговорни уредник Сава Бјелановић. Типографија Шпире Артале. Folio. Од 1898 уредник Др. Александар Љ. Митровић, затим (1900) Шпиро Глишић.
Излазио 1880—1905. (Година I, 1880 није виђена).

196. **Српски Гласник.** Орган српске странке. Излази сриједом. Цијена на годину за Аустро-Угарску Босну и Херцеговину 7 форинти. Задар. Уредник Сава Бјелановић.
Излазио 1880—1890

197. **Српски Лист.** Гласило за српске интересе на Приморју. Година I. Издавалац и одговорни уредник Сава Бјелановић. Штампарија Ивана Водицке у Задру. Излази средом. Fol. Цена за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 6 фор.
Излазио 1880—1887.

198. **Српство.** Књижевни лист. Уредник Милојко Веселиновић. Година I. 1880.
Излазило 1880—1882.

199. **Шаљиви Астроном.** Шаљиви лист. Излази у Н. Саду сваког месеца једанпут. Црта М. Мацковић. Српска нар. задружна штампарија у Н. Саду. Цена на целу год. 2 фор. 1880.
Излазио 1880.

1881

200. **Банаћанин.** Недељни лист за материјалне и просветне интересе народне. Уредник Никола Марковић. У Вршцу. Накладом књижаре Марковића.
Излазио 1881—1882.

201. **Београдски Дневник.** Лист за трговину занатску и фабричну радњу, просвету и новости. Излази сваки дан осим дана по недељи и празнику. Издавалац и одговорни уредник Корнел Јовановић. Штампарија „Београдског Дневника". На табаку in fol. Стаје за Србију на годину 12 динара, за Аустро-Угарску 10 for. У 1886, власник, издавач и одговорни уредник Петар Ћурчић. Главни уредник Корнел Јовановић.
Излазио 1881—1892.

202. **Вечерњача.** Забавно поучан лист. Издаје га и уређује Ђорђе Рајковић. Стални сарадници: М. Јовановић, Вл. Красић, проф. М. Петровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новоме Саду 1881. Излази једанпут недељно на целом табаку. Цена на год. 3 фор.
Излазила 1881.

203. **Дар-мар.** Лист за озбиљну шалу и веселу збиљу. 1881 год. Година I. Власник и уредник Љубомир Петровић. Излази недељно једанпут. Стаје за Србију 12 дин. на год. за стране земље 15 франака.
Излазио 1881—1882.

204. **Илустроване Новине.** Часопис за забаву, поуку, уметност и књижевност. Издаје А. Пајевић. 1881. 12 дин.
Излазиле 1881.

205. **Народни Дневник.** Лист за политику, народну привреду и књижевност. Власник и одговорни уредник Петар Ћурчић. Београд, штампарија Петра Ћурчића у Београду. Излази сваки дан, осим понедеоника. Год. XI. 1891. Цена за Србију на год. 16 динара, за Црну Гору, Босну, Херцеговину и Аустро-Угарску 16 форината, за све остале земље 36 франака.
Излазио 1881—1891. (Раније године нису виђене. Забележен је по наслову из 1891).

206. **Народно Ослобођење.** „Слобода-Јединство-Братство". Демократски зист за народну политику и опште унапређење. Излази

сваки дан осим дана иза недеље и празника. Стаје за Србију 24 дин., за иностранство 32 фор. Год. I. 1881. Власник и одговорни уредник Манојло Ђорђевић-Призренац. Парна штампарија „Задруге штамп. раденика“. Београд 1881.

Излазило 1881—1883.

207. **Независност.** Нотирана у 1881.

208. **Нови Век.** Нотиран у 1881.

209. **Побратимство.** Месечни журнал за књижевност и науку. Годишња цена 8 динара. У Београду.

Излазило 1881—1882.

210. **Рад.** Лист за науку и књижевност. Уредник Пера Тодоровић. Редакциони одбор Св. Николајевић, проф. Вел. Школе, Г. Гершић, проф. Вел. Школе, Н. Пашић, енжењер, Др. Л. Пачу, лекар, А. Алексић, енжењерски официр у оставци, А. Николић, проф. беогр. гимнасије. Књига I. Београд 1881. Штампарија Задруге штампарских раденика.

Излазио 1881—1882.

211. **Радник.** Дневни журнал. Претплата за годину 24 динара.

Излазио 1881.

212. **Службени Војни Лист.** Орган и издање Војног Министарства. Одговорни уредник: ђенералштабни потпуковник Младен Јанковић, начелник опште-војног одељења. 1881. Година I. Излази редовно сваке седмице по једаред, а по потреби и више пута, најмање на табаку. Цена листу за војну публику у Србији на год. 6 дин. за невојну 8, за иностранство 12 дин.

Излази 1881—1911.

213. **Србадија.** Часопис за забаву и поуку. Година I. Уређује Стеван Ћурчић. Београд. Штампано у Државној штампарији 1881. Излази једанпут месечно у свескама од по шест табака. Цена 8 динара годишње.

Излазила 1881—1883.

214. **Српске Илустроване Новине** за забаву, поуку, уметност и књижевност. Уз сарадњу српских књижевника и уметника уређује Стеван В. Поповић. Година 1881, св. 1. Власништво и издавање штампарије А. Пајевића у Н. Саду. 1881. Штампарија А. Пајевића у Н. Саду. (Излази сваких 16 дана на два табака. Цена на 6 месеци 4 фор. или 12 динара).

Излазиле 1881—1882.

215. **Српско Коло.** Лист за народно-јавне, привредне, просветне и забавне ствари. Година I. Излази четвртком и недељом. Власник, издавалац и за уредништво одговара Никола Димитријевић. Штампано у парној штампарији Николе Димитријевића („Српског Кола“) у Н. Саду. Дунавска улица. На табаку fol.

Излазило 1881—1885.

216. **Српска Независност.** Орган народно-либералне странке. Година I. Излази у Београду уторником, четвртком и недељом на целом табаку. Власник „Дружина за потпомагање српске књижевности". Штампано у штампарији код „Св. Саве у Београду — fol.
Излазила 1881—1890.

217. **Срче.** Илустровани лист за малу Српчад. Година I. У Београду. Одговорни уредник Милош Поповић. Штампарија задруге штампарских радника. Обилићев Венац. 8⁰. Излази месечно на читавом табаку.
Излазило 1881—1886.

218. **Стари Домишљан.**
Излазио 1881.

219. **Требевић.** Забавно-поучни лист. У Сарајеву 1881. Цена 3 фор. годишње.
Излазио 1881—1882.

220. **Коса.** Лист за шалу и забаву. Сувремени сликар нашег јавног живота. У Београду 1881. Год. I. Излази 1., 8., 16. и 24. Цена за Србију на годину дана дин. 12., за иностранство 7 фор. аус. вред. Власник и одговорни уредник Влад. Милојевић. Парна штампарија Задруге штампарских радника. fol.
Излазио 1881—1883. Попова почео 1887. Исте год. и престао.

221. **Учитељ.** Орган Учитељског Удружења за образовање и васпитање. Година I. Власник и издавалац Учитељско Удружење. Одговорни уредник Н. Р. Поповић, учитељ. У Београду Краљевско-српска државна штампарија 1882. 8⁰.
Излази 1881—1911.

1882

222. **Барјактар.** Независан политички лист. 1882.
(Видело бр. 4. 1882.)

223. **Борба.** Година I. Сваки по способности, сваком по потреби. Издавалац и одговорни уредник Никола П. Николић. Штампарија Задруге штампарских радника, Обилићев Венац. Београд 1882. Fol. Излази средом, петком и недељом. Цена 24 дин. годишње. У год. 1886 одговорни уредник Никола Р. Ђорђевић. Власник С. Кукић.
Излазила 1882—1886.

224. **Брка.** Шаљиви лист за свакога. Власник и уредник Бранко Петровић. Излази недељно једанпут. 1882. Цена за Србију годишње 12 дин. за стране земље 16 франака. У 1883 власник Љуб. Бојовић.
Излази 1882—1911.

225. **Глас Православља.** Лист за православно-црквене и народне интересе. Излази у Београду сваког четвртка на целом табаку. Уредништво је и администрација Косанчићев венац број 20. Цена

на годину 10 динара за Аустро-Угарску 8 фор., за остале државе 16 франака.

Излазио 1882—1883.

226. **Гласник** Министарства Финанције. Година I. Одговорни уредник Вукашин Ј. Петровић. Издање Министарства Финанције. Краљевско-српска државна штампарија. Београд 1882. Излази 1, 8, 16, 24 сваког месеца. Цена 10 дин. год. У 1884 год. почео је после дужег прекида излазити тек 1 новембра.

Излазио 1882—1884.

227. **Ера.** Лист за шалу, сатиру и забаву. У Београду 1882. Година I. Излази једанпут недељно. Стаје за Србију годишње 12 дин. за иностранство 7 фор. „Ао Еро, тврда веро", Бранко. Штампарија српске напредне странке, кнез Михаилова ул. бр. 4. (У шару ситно написано Драгутин Дамњановић).

Излазио 1882.

228. **Мисао.** Лист за књижевност и науку. Излази сваке недеље. Власник штампарија Задруге Штампарских Раденика. Одговорни уредник Коста Арсенијевић. Београд 1882. Цена до краја год. 4 динара за Аустро-Уг. 2 фор. 40 пов. У 1883 није излазила.

Излазила 1882.

229. **Нови Београдски Дневник.** Лист за трговину, обртност, домаће и стране новости. Година I. Одговорни уредник С. Николић. Власник штампарија Задруге Штампарских Раденика. Београд 1882. Излази сваки дан. Цена 12 дин. год.

Излазио 1882—1887.

230. **Новине Београдске Општине.** Излазе сваке недеље један пут на целом табаку. Власник општина београдска. Одговорни уредник Драгољуб К. Стојиљковић. Парна штампарија Задруге штампарских раденика. (Обилићев Венац) на таб. in fol. Доцније са називом Београдске Општинске Новине. Излазиле под разним уредницима увек у власништву београдске општине.

Излазиле 1882—1911.

231. **Самоуправа.** Лист политички, економни и књижевни. Орган радикалне странке. Година I. Излази у Београду, уторником, четвртком и суботом. Власник народна радикална странка. Уредник Пера Тодоровић. Царна штампарија задруге штампарских раденика у Београду. До авг. 1883 уређивао Стојан Протић.

Излазила 1882—1883.

232. **Српкиња.** Поучан и забаван лист за наше женскиње. Год. I. 1882. Панчево. Излази 15 и последњег сваког месеца на целом табаку. Цена за Аустро-Угарску на год. 3. фор. за Србију и друге земље 7 динара.

Излазила 1882—1886.

233. **Српски Глас.** Лист за политику и књижевност. Излази редовно четвртком и недељом на целом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на целу год. 8 фор. за Србију 20 дин. Власник и одговорни уредник Др. Милан Ђорђевић. Штампарија Браће Ђорђевића. Рума.
Излазио 1882—1884.

234. **Српски Правник.** Лист за право и правосуђе. Власник, издавалац и уредник Јован Аћимовић. Излази 1, 10 и 20 сваког месеца. Уредништво је у Космајској улици бр. 20. Бр. 1 Београд 1 септембра 1882. Година I. 8⁰.
Излазио 1882—1883.

235. **Телефон.** Лист за шалу и забаву. Власник и одговорни уредник К. Белкић. За Србију на годину 12 дин. за остале земље 7 фор. Београд 1882.
Излазио 1882—1883.

1883

236. **Базар.** Новине за моду и забаву. Година I. Власник и одговорни уредник Јов. М. Боговић. Парна штампарија задруге штампарских раденика — Обилићев Венац. Београд 1882. Fol. 15 бројева. Излази четири пута у месецу, и то 1., 8., 16., 24. Са илустрацијама. Цена 20 дин.
Излазио 1883.

237. **Бока Которска.** Српско-народно-књижевни забавник. За поуку и забаву младежи, народа, користи и друге народне потребе. У неколико годишњих свезака. Пише и уређује Јован Шарић. Свеска прва. У Задру. У штампарији И. Водицке 1883. 4⁰.
Излазила 1883.

238. **Драшков Рабош.** Година III. Излази сваке прве и треће сриједе у месецу. Власник и одговорни уредник Јово Метличић. Цена је за годину за Аустро-Угарску 2 фор. за Србију 2·40. Спљет 1885 год. У почетку лист штампан само латиницом доцније и ћирилицом.
Излазио 1883—1887.

239. **Зврчка.** Лист за шалу и сатиру по потреби и за збиљу. Година I. Излази у Београду сваке недеље. Власник и одговорни уредник Коста Белкић. Штампарија К. Белкића у Београду. Почео излазити јула а престао августа 1883. 4⁰.
Излазила 1883.

240. **Истина.** Недељни преглед за политику, науку и књижевност. Излази сваке недеље. 1883 година. Уредништво у Остружници, селу код Београда. Година I. Стаје за Србију и стране земље 12 дин. на годину.
Излазила 1883.

241. **Корнелије.** Гласник црквене певачке дружине „Корнелије“ за 1883 годину. У Београду. Штампарија српске напредне странке. 8⁰.
Излазио 1883.

242. **Лист за све новости и огласе.** Година I. Излази у Београду сваки дан осим понедеоника. Издавалац Ђ. М. Кимпановић. Штампано у трговачкој штампарији. 4⁰.
Излазио 1883.

243. **Листак** за позоришну и остале уметности и за лепу књижевжевност. Година I. Излази три пут преко недеље. Штампано у Београду у трговачкој штампарији. На 8⁰.
Излазио 1883—1884 (престао у почетку 1884. год.).

244. **Наше Горе Лист.** Недељни лист за просветне и привредне циљи. Година I. Излази у Панчеву сваке недеље на читавом табаку. Издавалац и одговорни уредник Јован Поповић. Штампарија Косанића и Поповића у Панчеву. Цена је листу на годину 4 фор.
Излазио 1883—1885.

245. **Приморац.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Излази у Бечу један пут месечно на читавом табаку. Година I. Власник Ф. Ј. Ковачевић. Уредник Л. Кажимир Лукетић. Цена за Аустро-Угарску 4 фор., а ван Аустрије 5 фор.
Излазио 1883.

246. **Пупољак.** Лист за забаву. Бесплатни додатак „Београдском Дневнику". Година I. Власник и одговорни уредник Корнел Јовановић. Штампарија „Београдског Дневника" (К. Јовановића) у Београду. 4⁰. На 2 листа.
Излазио 1883—1884.

247. **Пчела.** Илустрован орган за српске пчеларе. Издаје и уређује Драгутин Посниковић. Година I. У Београду. Штампано у краљ. српској државној штампарији. 1883. 8⁰. Стр. 1—118. Цена је на годину 4 дин. или 2 фор.
Излазила 1883—1884.

248. **Смедеревски Гласник.** Лист за трговину, обртност, новости и забаву. Год. I. 1883. Излази у Смедереву два пут недељно. Власник и одговорни уредник Ђ. Кимпановић. Штампарија Ђ. Кимпановића у Смедереву. На 4⁰.
Излазио 1883—1884.

249. **Српски Глас.** Лист за политику и књижевност. Година I. Излази у Руми редовно сваке недеље на табаку. Власник и одговорни уредник Др. Милан Ђорђевић. Штампарија Браће Ђорђевића у Руми. На табаку fol.
Излазио 1883—1884.

250. **Српство.** Лист за материјалне и просветне интересе народне. Год. I. Излази у Вршцу једанпут недељно на табаку. Уређује Лаза Нанчић. Издаје и штампа штампарија Ветла и Вероника у Вршцу. На табаку fol.
Излазило 1883—1884.

251. **Шабачки Гласник.** Лист за трговину, домаће и стране новости, економију и књижевност. Година I. Излази у Шапцу недељом и четвртком. Власник и одговорни уредник А. А. Славуј. Штампано у штампарији А. А. Славуја у Шапцу. На табаку fol.
Излазио 1883—1898 (?).

1884

252. **Авала.** Лист за књижевност и забаву. Уређује Бранко Петровић. Година I. Београд, 1. јануара 1884 год. Излази у Београду 10, 20 и последњег дана сваког месеца на целом табаку. Краљевско-српска државна штампарија у Београду. Број 1. 4⁰, стр. 1—96.
Изишло 11 бројева. 1884.

253. **Бачванин.** Лист за просвету, привреду, трговину и забаву. Излази у Сомбору недељно на целом табаку. Година I. Одговорни уредник Мита Поповић. Власник и издавалац штампарија Мужика и Партлића у Сомбору. На табаку in fol. 1. број 10 Септембра 1884.
Излазио 1884—1893.
У 1893 власник и издавалац и одговорни уредник Коста Георгијевић. Штампарија Фердинанда Битермана.

254. **Београдски Весник.** Лист за домаће и стране вести. Година I. Издавалац и одговорни уредник Светозар П. Ристић. Штампарија Напредне странке. Београд, 1884. Излази сваки дан осим понедељника и дана иза празника. Цена 12 дин. годишње.
Излазио 1884.

255. **Глас Истине.** Лист за духовне беседе, животописе и старине. Уређује: Ђорђе Рајковић. Илази у Новоме Саду 15 и последњег дана сваког месеца на читавом табаку велике четвртине. Година I. Штампарија А. Пајевића у Н. Саду. 4⁰. Од 1886 уредник Сава Петровић.
Излазио 1884—1890.

256. **Дриносавска Вила.** Листак за забаву. Бесплатни додатак „Шабачком Гласнику". Година I. Излази у Шапцу на по табака. Штампарија А. А. Славуја у Шапцу. Власник и одговорни уредник А. А. Славуј. 4⁰.
Излазила 1884.

257. **Нишки Весник.** Лист за трговину, новости и забаву. Излази у Нишу сваког четвртка и недеље. Година I. Власник и одговорни уредник Коста Чендеш. Штампарија Косте Чендеша. На половини табака 1884. Престао излазити 5 августа.
Излазио 1884.

258. **Одјек.** Лист политички, економни и књижевни. Година I. Излази у Београду уторником, четвртком и суботом. Одговорни уредник Стојан М. Протић. Штампа задруге штампарских радника. Обилићев венац. Београд. fol.

Излазио 1884—1885, (Власник и одговорни уредник Михајло Ђ. Мијовић), 1886—1890 (Уредник Окица Глушчевић), 1891—1896 (Пера Р. Марић).

259. **Преодница.** Лист за уметност, забаву и поуку. (Под окриљем друштва за уметност). Година I. Излази у Београду двапут сваког 15 и 30 дана у месецу. Одговорни уредник Драг. Ј. Илијић. Издавалац М. В. Поповић. Краљевско-српска државна штампарија у Београду. 8⁰.

Излазила 1884.

260. **Родољуб.** Учитељско-васпитни, економни и политички лист. Излази у В. Бечкереку. 1884.

Излазио 1884.

261. **Садашњост.** Недељни лист за просвету, привреду и забаву народу. Излази у Вел. Кикинди. Година I. Власник и одговорни уредник Паја Петровић. Штампарија Јована Радака у Вел. Кикинди 1884. На 4-ни. Стаје годишње 3 фор.

Излази 1884—1901.

262. **Србинови Записници,** записује Србин Милош Грабовачки. Излази месечно једанпут. Претплата за целу годину 60 новч. или $1^1/_2$ динар.

Излазили 1884—1893.

263. **Србинови Листићи,** излазе сваке беле недеље са црни слови. Година I. У Земуну, штампа и издање М. Грабовачког — Србина. Уређује Милош Грабовачки. На 8⁰.

Излазили 1884.

264. **Србобран.** Лист за политику, народну просвету и привреду. Излази у Загребу, уторником и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник П. Јовановић. Тисак тискаре Ф. Фишера и др. у Загребу. fol.

Почео излазити септембра 1884. Доцније орган Самосталне Странке у Троједници.

Излазио 1884—1911.

265. **Српски Забавник.** Лист за забаву, поуку и књижевност за год. 1884. Година I. Власник и уредник Душан Рогић. У Загребу 1884. Штампарија Ф. Фишера и др. у Загребу. Излази сваког 5, 15 и 25 дана у месецу. Цена на год. 4 фор. за иноземство 5 фор.

Излазио 1884.

266. **Старинар српског археолошког друштва.** Година I. У Београду. Књажевско-српска државна штампарија 1884. 8⁰. Уређује М. Валтровић.

Излазио 1884—1908.

267. **Ћукало,** излази у Задру.

Излазило 1884.

268. **Уставност.** Лист за народну политику, економију и књижевност. Год. I. Излази у Београду уторником, четвртком и недељом на целом табаку. Власник и уредник Сима Јевр. Поповић. Парна штампарија задруге штампарских радника у Београду, fol.
Излазила 1884—1886.

269. **Црногорка.** Лист за књижевност и забаву. Уредник Јован Павловић. Цетиње 1884. Излази сваког четвртка на цијелом табаку. Стаје за Црну Гору, Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину: годишње 6 фор., за Србију 20 дин., за све друге земље 20 франака. У Државној Штампарији.
Излазила 1884—1885.

1885

270. **Балканска Вила.** Лист за књижевност. заоаву и поуку. Година I. Одговорни уредник Драгутин Ј. Илић. Издавалац М. Косановић. Штампарија Напредне Странке. Београд 1885. 4⁰. Излази једанпут недељно. Цена 8 дин.
Излазила 1885.

271. **Браник.** Година II. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Власник и издавалац Миша Димитријевић. Шмампарија М. Димитријевића у Новом Саду 1886. 4⁰. Излази на целом табаку уторником, четврткот и суботом. Цена на годину 12 фор. или 30 динара.
Излазио 1885—1911. (Година I, 1885 није виђена).

272. **Бршљан.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Власник, издавалац и уредник Ђорђе Рајковић. У Новоме Саду. Излази два пута месечно.
Излазио 1885—1886.

273. **Гласоноша.** Излази уторником и петком. Година I. Цена је листу 6 дин. годишње. Одговарни уредник Јован Ј. Молнар. Ваљево 1885. Власник филијал задруге штампарских радника у Ваљеву.
Излазио 1885.

274. **Гусле.** Књижевни часопис излали сваког 15 и 30 у месецу 1886. Год. II. Власник и одговорни уредник Св. Љ. Гавриловић. У Београду Трговачка Штампарија 1886. Цена појед. св. 50 п. дин
Излазиле 1885—1886. (Година I, 1885 није виђена).

275. **Други Одјек.** Лист политички, економни и књижевни. Излази уторником, четвртком и суботом. Год. I. Власник и уредник Михаило Вукићевић. Цена је годишње 24 дин. Београд 1885. Штампа Задруге Штампарских Радника. Обилићев Венац 1.
Излазио 1885.

276. **Зета.** Лист за књижевност и поуку. Уредник Филип Ј. Ковачевић. Година I. Цетиње 1885. Цена 4 фор. год. 4⁰.
Излазила 1885.

277. **Наше доба.** Лист за политику, просвету и привреду. Излази уторником, четвртком и недељом. У Новом Саду 1886. Година II. Издаје и уређује Др. Стеван Павловић. Штампарија М. Димитријевића у Новом Саду. Цена је: за Аустро-Угарску 12 фор. авр. на годину, за Краљевину Србију и Црну Гору 2 дуката на годину а према томе и за друге иностране земље.

Илазило 1885—1901. (Година I, 1885. није виђена).

278. **Нишке Новине.** Ниш. Излазе четвртком и недељом. Година II. 1886. Издавалац и одговорни уредник Коста Чендеш. Штампарија Косте Чендеша. Стаје за Србију на годину 10 дин. За Аустро-Угарску 6 фор., fol.

Излазиле 1885—1886. (Година I, 1885 није виђена).

279. **Панчевац.** Лист за просветне и привредне циљи Година I. Излази сваког 5 и 20 на читавом табаку. Издавалац и одговорни уредник Никола М. Косанић. Цена је листу на целу годину 4 фор. Штампарија Косанића и Поповића у Панчеву 1885. fol.

Излазио 1885—1887.

280. **Просвјета.** Лист за јавне интересе, народну привреду и забаву. Излази сваког четвртка. Издавалац и одговорни уредник Јован Видић. Цена је листу на годину 6 фор. У Сарајеву, 1885.

Излазила 1885—1887.

281. **Развитак.**

Излазио 1885.

282. **Стражилово.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Уређивали Јован Грчић и Милан Савић. Издање дружине око „Стражилова". У Новом Саду, српска штампарија д-ра Светозара Милетића. 4⁰, 1885.

Излазило 1885—1894.

283. **Трећи Одјек.** Лист политични, економни и књижевни. Излази уторником, четвртком и суботом. Власник и уредник Коста Арсенијевић. Година I. Цена је годишње 24 дин. Штампа Задруга Штампарских Радника. Београд.

Излазио 1885.

1886

284. **Босанска Вила.** Година I. Уредили: Божидар Никашиновић и Никола Шумоња 1886. У Сарајеву. Штампарија Спиндлера и Лешнера. Излази двапут месечно. Цијена: за Босну, Херцеговину, Србију, Црну Гору и Аустро-Угарску фор. 4 за све друге земље фор. 5. а. вр. У априлу 1887 уредништво предузео Никола Кашиковић.

Излазила 1886—1911.

285. **Весник Крагујевачке Општине.** Година I. Одговорни уредник М. Ст. Јевтић. Власник: Суд Општине Крагујевачке. Штампа-

рија Радовановића и Јовановића у Крагујевцу 1886. 4⁰ Излази сваке среде. Цена 4. дин. год.

Излазио 1886—1891.

286. **Гласник Православне Цркве у Краљевини Србији.** Орган архијерејског сабора. Државна штампарија. Одговорни уредник Добр. М. Ковачевић. 8⁰.

Излазио 1886—1911 (са прекидима).

287. **Грбоња.** Лист за шалу, збиљу и сатиру. Год. I. Излази два пут недељно на табаку са сликама. Цена за Србију 11 дин. на год. Издавалац и одговорни уредник Мита М. Аврамовић. Штампарија напредне странке у Београду. fol.

Излазио 1886.

288. **Гудало.** Часопис за унапређење глазбе. Година I. Уређује Милан Петровић. Излази сваког месеца по једаред. Уз сваки број издаје се по једна глазбовина из издања друштва „Гусле“ као прилог. В. Кикинда 1886. Претплата чини за лист без прилога на год. 2 фор. а са прилогом 8 фор. 80 нов.; за Србију 21 дин.

Излазило 1886.

289. **Женски Свет.** Орган добротворне задруге Српкиња. Власник: Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња. Издаје и уређује Аркадије Варађанин. Година I. У Новом Саду. Парна штампарија М. Димитријевића 1886. Цена 1 фор. или 2 динара. 8⁰.

Излазио 1886—1894.

290. **Златибор.** Година VIII. Власник радикална странка, одговорни уредник Мал. Атанацковић. Излази недељом. Цена на годину 6 дин. Штампано у штампарији Лазара Ђ. Тришића у Ужицу.

Излазио 1886—1893. (Година I, 1886 није виђена).

291. **Зоља.** Лист за шалу и забаву. Излази у Митровици месечно једанпут. Власник — издаватељ — уредник К. Трумић. Цена за год. 1 фор. 50.

Излазила 1886.

292. **Зрак.** Лист за политику, економију и књижевност. Година I. Излази четвртком и недељом. Власник и одговорни уредник Светислав Ј. Васић. Штампа Косте Чендеша у Нишу. Стаје за Србију 12 дин. год. за стране земље 20 франака. 1886. fol.

Излазио 1886—1887.

293. **Јавност.** Лист за обртност. Уређује и издаје у Земуну Милош Грабовачки. 1886.

Излазила 1886—1888.

294. **Нова Уставност.** Лист за народну политику, економију и књижевност. Излази у Београду уторником, четвртком и недељом. 1886. Власник и уредник Сима Јевр. Поповић. Трговачка штампарија. Цена за Србију на год. 24 дин. за остале земље на Балк.

Полуострву 30 фор. за Аустро-Угарску 15 фор. за све остале земље 36 фор., fol.

Излазила 1886—1888.

295. **Новости.** Дневни политички и привредни лист. Излази сваки дан сем дана после недеље и празника. У Београду 1886. Власник и одговорни уредник Стев. П. Видаковић. Штампарија Напредне странке. Цена је листу за Србију на год. 12 дин. за иностранство 28 дин. fol.

Излазиле 1886.

296. **Родољуб.** Лист за младеж. Излази четири пута месечно. Цена 3 динара годишње. Излази у Пожаревцу. Година I. 8⁰. 1886. Уредник Милан С. Убавкић.

Излазио 1886.

297. **Самоуправа.** Орган српских радикалаца. Лист за политику, науку и књижевност. Година I. Излази понедеоником, средом, четвртком, петком и недељом. Одговорни уредник Пера Тодоровић. У Београду 1886. Цена за Србију на год. 24 дин. за иностранство 34 дин. fol.

Излазила 1886—

298. **Сремац.** Лист за политику, народну привреду и забаву. Год. I. 1886. Излази недељно једанпут. Цена на год. 4 фор. Власник и издавалац Еман. Вортман. Вортманова прва Илочка Штампарија. Одговорни уредник Живко Вулетић. Илок 1886.

Излазио 1886—1887.

299. **Српство.** Књижевни лист. Београд 1886. Трговачка штампарија Ђорђа Кимпановића. Цена за Краљевину Србију и остале српске земље 5 динара, а за остале државе 8 динара, 4⁰. Уредник Милојко В. Веселиновић.

Излазило 1886.

1887

300. **Братство.** „Брат је мио које вјере био". I. Београд. Краљевско српска државна штампарија. 1887. Уредили и штампање надгледали: Милован Р. Маринковић и Петар П. Ђорђевић, тајници Друштва Св. Саве. Изишла као 3-ћа књига Друштва Светога Саве. 8⁰, 205.

II. 1888. Уредио и штампање надгледао I. тајник Друштва Светога Саве Пера Ђорђевић. 8⁰, LXIV + 179.

III. 1889. Уредио и штампање надгледао Пера П. Ђорђевић, тајник Друштва Светога Саве. 8⁰, I + 256.

IV. 1890. Уредник Живојин Симић, тајник Друштва Светога Саве. 8⁰ 1 л. + 1—195.

V. 1892. Уредник Живојин П. Симић. 8⁰. 1—194.

VI. 1894. Уредник Живојин П. Симић. 8⁰. 1 л. + 1—356.

VII. 1896. Уредник ове књиге Момчило Иванић, тајник Друштва Светога Саве. 8⁰, 2 л. + 362 + 1 л.

VIII. 1899. Уредник Момчило Иванић 8⁰. I—IV + 1—415.

IX—X. 1902. (Са три карте). Уредник Момчило Иванић 8⁰, 3 л. + 1—511.

XI. 1906. Уредник М. Иванић. 8⁰ III—VIII + 1—314 + 1 л.

XII—XIII, 1908. Уредник М. Иванић. 8⁰, 1 л. + 1—479.

301. **Ваљевске Новине.** Година I. Власник и уредник Јован Ј. Молнар. Штампа филијала Задруге Штамп. Радника. Ваљево 1887. Излази средом и недељом. Цена 3 динара.

Излазиле 1887—1888. Од 1889 орган нар. радикалне странке у окр. ваљевском. Власник радикална странка у окр. ваљевском.

Излазиле 1887—1893.

302. **Васпитач.** Орган за педагогију и књижевност.

Нотиран у Одјеку за 1887.

303. **Воља Народа.** Лист за политичне, просветне и привредне цели. Уредник Бранко Крчединац. Излази у Панчеву свакога четвртка. Годишња цена 5 фор.; за Србију и Црну Гору 12 динара.

Јавор, 1887.

304. **Годишњак** Српске Краљевске Академије. I. 1887. Београд, у краљ. српској државној штампарији 1888. 12⁰.

Излазио 1887—1910.

305. **Грађанин.** Година I. Власник Јов. С. Јовановић, економ. Излази четвртком и недељом. Пожаревац, 1887. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу. Цена на годину 10 дин. Од 1888 Власник Радикална Странка у округу пожаревачком. Уредник Мих. Костић штампар.

Излазио 1887—1905 (са прекидима).

306. **Дневни Лист.** Година I. Власник и одговорни уредник Св. Николић. Штампарија код „Просвете С. Хоровица". Позоришни трг бр. 2. 1887. Излази сваког дана осим дана по недељи и празнику. Цена 36 дин. на годину.

Излазио 1887—1911.

307. **Источник.** Званични орган великог црквеног суда за духовне потребе. Власништво и наклада: Великог Црквеног Суда. Одговорни уредник: свештеник Др. Томо Поповић, професор катихета Вел. Гимназије. Прва српска штампарија Ристе Ј. Савића, Сарајево. Год. XXV. Излази у свескама на 1-ом табаку сваког 15-ог и пошљедњег дана у мјесецу. У почетку се звао „Дабро-Босански Источник", затим „Босанско-Херцеговачки Источник", и најзад само „Источник". Цијена је листу 3 фор., за стране земље 4 фор.

Излазио 1887—1911. (Година I, 1886 није виђена).

308. **Народност** нотирана у 1887.

309. **Омладина.** Часопис за науку, књижевност и друштвени живот за 1887. Уређује и одговара С. Кукић. Власник: Уједињена Омладина. Излази сваког 15. и 30. у месецу. 8⁰. Стр. 1—144. Цена за годину за све српске земље 12 динара. За чланове Уједињене Омладине 6 дин. За остале земље 20 динара.

Излазила 1887—1888.

310. **Радикал.**

Излазио 1887.

311. **Србин.** Месечни часопис за економију и политику (програм радикални). „Устај, живи, бори се, не клони!“ Власник Др. Драгиша Станојевић. Год. I. 1887. У Београду, штампано у Трговачкој Штампарији 1887. Цена на год. 3. дин.

Излазио 1887.

312. **Српски Занатлија.** Орган „Занатлиског Удружења“. Година III. 1890. Излази једанпут недељно. Уредник Светозар Велицки. Цена је на годину 6 дин. Београд, fol.

Излазио 1887—1894. (Година I, 1887 није виђена).

313. **Трговачки Гласник.** Лист за новости и огласе. Година I. Излази: понедеоником, средом и суботом, а по потреби и у друге дане. Власник и одговорни уредник Ђорђе Кимпановић. Београд 1887. Штампано у Трговачкој Штампарији fol. Растура се бесплатно.

Излазио 1887.

314. **Црквени Гласник.** Црквено-књижевни лист за 1887 год. Уредио и издао Димитрије Н. Алексић, намесник среза лесковачког. Година I. У Лесковцу. Штампарија Димитрија Адамовића 1887. Цена је листу за Србију 8 дин. за стране земље 12 дин.

Излазио 1887.

315. **Црни Листови,** збирка кривичних догађаја. Излази два пут месечно. Књига I. Свеска I. Одговорни уредник Стева П. Видаковић. У Београду, штампано у крал. српској државној штампарији. Издање књижаре Вел. Валожића.

Излазили 1887. Понова покренути у издању Браће Савића — 1903 год.

1888

316. **Борац.** Орган самосталних либерала. Власник и уредник Никола С. Јовановић „Американац“. Штампарија К. С. Таушановића, Стара телеграфска улица бр. 4. Излази по правилу недељно — иначе дванаест бројева састављају једно тромесечје. Цена 3 динара на три месеца.

Излазио 1888—1893.

317. **Бранич.** Лист за правне и државне науке. Орган удружења јавних правозаступника у Србији. Власник: Удружење јавних

правозаступника у Србији. Одговорни уредник (за првих 20 бројева) Милан Ст. Марковић, јавни правозаступник, (за остала 4 броја) Ђорђе А. Ненадовић, јавни правозаступник. Лист излази 1. и 16. сваког месеца. Штампарија Задруге штампарских радника (Добрачина ул. бр. 18) (за првих 20 бројева). Штампа Ј. Ј. Медецијана и Ђ. Кимпановића (Обилићев Венац бр. 1) (за бр. 20—24). 8⁰, 1—842. Цена за Србију годишње 20 динара, ван Србије 24 дин.

Излазио 1888—1900 (неуредно).

318. **Велика Србија** „La Serbie farâ de se". Година I. Власник и одговорни уредник Владислав Ст. Каћански. Штампарија Задруге штампарских радника (Добрачина улица бр. 18) Београд 1888. Излази једанпут недељом. Стаје 12 динара годишње.

Излазила 1888—1892.

319. **Гостионичар.** Нотиран само у 1888.

320. **Ђаче.** Лист за Српчад. Уређује Петар М. Никетић. Година прва. 1888. Излази један пут у месецу. Стаје за годину 1·60 дин. За страпе земље 2 динара. 12⁰.

Излазило 1888—1893.

321. **Либерал.** Лист за политику, економију и књижевност. Уредник Гавра Ј. Пешић. Излази у Шапцу сваке недеље и четвртка. Цена 8 дин. на годину. Орган Народне Либералне Странке.

Излазио 1888—1894.

322. **Мале Новине.** Дневни лист за свакога. Излази сваки дан. Цена на годину 8 дин. Београд 1888. Година I. Власник Медецијан и Кимпановић. Штампа Медецијан и Кимпановић. Одговорни уредник Светозар П. Јаношевић. Од 1891 Власник Пера Тодоровић, цена на год. 30 дин. У 1893 год. имао и месечни додатак. У 1894 интересантно заглавље: М. Н. орган свију који слободу љубе, истини теже, правду врше, споразум траже, творе што говоре и тиме служе отаџбини и српској мисли...

Излазиле 1888—1903.

323. **Народни Пријатељ.** Београд 1888. Штампарија К. С. Таушановића. Новине на шпанском језику.

Излазио 1888.

324. **Нови Васпитач.** Орган за педагошку књижевност. Уредио и издао Мита Нешковић. Четврта година 1891. У Новом Саду. Штампарија Др. Павловића и Јоцића. 1891. Излази једном месечно. Уз сваке две свеске иде „Педагошки Весник" прилог „Новог Васпитача". Уз сваку свеску месечно излази „Књижевни Преглед" „Новог Васпитача".

Излазио 1888—1911. (Година I, 1888 није виђена).

325. **Нови Гласник.** Излази сваки дан у Београду. Цена је на годину 12 динара. Власник и одговорни уредник Мата Јовановић.
Излазио 1888.

326. **Споменик** Српске Краљевске Академије. Београд у Државној Штампарији Краљевине Србије. Досад, од 1888, изишло свега књига I—L.
Излазио 1888—1911.

327. **Српски Дневник.** Лист за политику, просвету, привреду, радиност и трговину. Власник барон Федор Николић. Уредник Александар Стојачковић. Излази сваки дан осим понедеоника. Цена 14 фор. на годину. Будимпешта, 1888.
Излазио 1888—1889.

328. **Тимочанин.** Орган радикалне тимочке крајине. Излази у Зајечару два пута недељом (средом и суботом). Година VI. Власник пододбор радик. странке. Одговорни уредник Стеван Николић. Штампарија Јована С. Живковића у Зајечару. Престао излазити 21 фебруара 1893.
Излазио 1888—1893. (Година I, 1888 није виђена).

329. **Школски Васпитач.** Орган за педагошку књижевност. Власник Мита Нешковић а уредник Радован Малушевић. Година XIV. 1901. У Ср. Карловцима.
Излазио 1888—1901 (?).

330. **Шумадинац.** Нотиран у 1888.

1889

331. **Бич.** Лист за шалу и сатиру. Година I. Власник и уредник С. Лукин-Лазић. Штампарија Народне Радикалне Странке. Београд 1889. Излази једанпут недељно са сликама. Цена 10 дин. на год.
Излазио 1889—1890.

332. **Босна.** Глас потлаченог Српства. Година II. Излази једанпут недељно. Уредник Коста Јездимировић. Цена за Србију пола динара месечно. Шабац 1890 год. fol.
Излазила 1889—1890. (Година I, 1889 није виђена).

333. **Витез.** Лист за српско витештво и привреду. Година I. Излази двапут сваког месеца. Уредник Милосав П. Куртовић. Цена је на годину 6 динара. У Шапцу изишло 15 бројева у Крагујевцу шеснаести број. Остали бројеви излазили су у Београду. Доцније „Орган свих Кола јахача Кнез Михаило“.
Излазио 1889—1903.

334. **Гласник Земаљског Музеја** у Босни и Херцеговини. Уредник: Др. Ћиро Трухелка. XXII. 1910. Уредништво: Сарајево, бос.-херц. земаљски музеј. Администрација: Сарајево, земаљски економат. Годишња цијена Гласника с поштарином 4 к. Поједине

свеске стоје с поштарином 1 к. 60 х. Сарајево, Земаљска штампарија 1910. До 1905 уредник Др. Коста Херман. Штампа се и латиницом и ћирилицом.

Излазио 1889—1911. (Година I, 1889 није виђена).

335. **Домовина.** Лист за политику, привреду и књижевност. Година I. Власник и одговорни уредник Л. Комарчић. Прва удеоничка Штампарија Обилићев венац. 1889. Излази сваки дан. Цена 24 дин. годишње.

Излазила 1889—1890.

336. **Доситије.** Година I. Власник и одговорни уредник Милан Биљчевић. Прва удеоничка Штампарија Обилићев венац бр. 1. Београд 1889. Излази недељом. Цена 12 дин. год.

Излазио 1889.

337. **Жича.** Орган удружења свештенства жичке епархије. Година I. 1889. За хришћанску поуку и потребе свештенства. Власник и издавалац удружење свештенства жичке епархије. Одговорни уредник Дим. К. Миловановић, свештеник. Крушевац.

Изазила 1889.

338. **Коло.** Лист за забаву и књижевност. Година I. Власник и уредник Дан. А. Живаљевић. Београд. Излази три пут месечно. За Србију стаје 3 дин.

Излазило 1889—1892.

339. **Ново Време.** Лист за политику, просветне и материјалне интересе. Година II. Излази четвртком и недељом. Уредник Сима Паић. Цена на годину 8 форинти или 20 динара. Земун 1890. fol.

Излазило 1889—1898. (Година I, 1889 није виђена).

340. **Нова Зета.** Мјесечни књижевни лист. Уређује Др. Лаза Томановић. Година I. Цетиње, у државној штампарији 1889. Цена на годину за државу 2 фор. изван државе 3 фор.

Излазила 1889—1891.

341. **Нови свет.** Илустровани породични лист за књижевност, поуку, забаву и шалу. Година I. Београд 1889. Власник и уредник Јулије М. Михајловић. Излази 3 пута месечно. Цена за Србију 3 динара за 3 месеца, за стране земље 3 фор.

Излазио 1889.

342. **Поглед.** Градиште 1889.

343. **Поштанско Телеграфски Весник.** Службени лист поштанско телеграфског одељења мин. народне привреде. Излази у Београду два пута месечно у свескама. Година I. Одговорни уредник Стеван В. Поповић. Штампано у државној штампарији Краљевине Србије, у Београду.

Излазио 1889—1901.

344. **Право.** Часопис за правне и друштвене науке. Година I (1889). Уредници Андра Ђорђевић, професор Велике Школе и Стева Максимовић, јавни правозаступник за округ пожаревачки. Београд. Парна штампарија Д. Димитријевића.
Излазило 1889—1891.

345. **Просвјета.** Лист за цркву и школу. Издаје Књ. Срп. Министарство Просвете и Црквених Дјела. Година I. Св. I-XII. Цетиње, 1889. У књ. срп. државној штампарији. 8⁰. Излази у половини сваког мјесеца на 2—3 а и више табака. Цијена је „Просвјете“: у Црној Гори на годину 2 фор. Стр. 1—427.
Излазила 1889.

346. **Радикалац.** Лист за политику, економију и књижевност. Власник и одговорни уредник Пера А. Стојановић. Излази четвртком и недељом у Шапцу.
Излазио 1889—1894.

347. **Слобода.** Лист за политику, привреду и књижевност. Година II. Излази средом, петком и недељом. Уредник Ж. Радовановић. Цена на год. 12 дин. Ниш 1890. fol.
Излазила 1889—1894. (Година I, 1889 није виђена).

348. **Српска Реч.** Недељни лист за политику и друштвени живот. Власник Манојло Ђорђевић Призренац.
Излазила 1889.

349. **Стрељачки Гласник.** Орган савеза стрељачких дружина у Краљевини Србији. Излази у Београду. Година I. Штампарија Петра Ћурчића у Београду.
Излазио 1889—1911.

1890

350. **Борба.** Лист политички, економни и књижевни. Главни уредник С. Кукић. Власник Драг. Свилокосић. Одговорни уредник Наум Димитријевић. Излази понедељником, средом и петком. Цена је годишња 20 дин., за стране земље 30 дин. Један број 20 пара динарски.
Излазила 1890—1894. (нередовно, са прекидом од 36 броја у 1893.).

351. **Весник.** Недељни лист за просвету и привреду. Излази у Панчеву недељом. Издавалац и одговорни уредник Јован Поповић. Штампарија Николе М. Косанића у Панчеву.
Излазио 1890—1894.

352. **Весник Српске Цркве.** Лист свештеничког удружења. За хришћанску поуку и свештеничко усавршавање. Власник и издавалац „Свештеничко Удружење“. Одговорни уредник Архимандрит Фирмилијан, ректор богословије. Београд народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића. (1890.)
Излазио 1890—1911.

353. **Вртарски Весник.** Год. IX. У Новом Саду. Штампарија Ђорђа Ивковића. 1899.

Излазио 1890—1899. (Година I, 1890 није виђена).

354. **Вршачки Гласник.** Лист за материјалне и просветне интересе. Излази у Вршцу сваке недеље на табаку. Година IV. Одговорни уредник Никола Рајковић. Издање и штампа Косановићеве штампарије, у Вршцу.

Излазио 1890—1893. (Година I, 1890 није виђена).

355. **Глас Војске.** Година I. Излази сваке седмице. Власник и уредник Светозар Радојичић, ђенерал-штабни мајор. Цена на годину 8 динара. Београд 1890 год. fol.

Излазио 1890.

356. **Глас из Крушевца.** Лист за политику, народну привреду и књижевност. Година I. Власник и одговорни уредник Милан Арсенијевић. Штампарија А. Малаћевића и Ђ. Будимовића, у Крушевцу. Крушевац 1890. Излази свакога четвртка а по потреби и чешће. Цена 8 дин. годишње.

Излазио 1890—1891.

357. **Глас Шумадије.** Лист за политику, привреду и књижевност. Година I. Излази: четвртком и недељом. Главни уредник Кочо Ј. Радовановић. Цена на годину 12 динара. Крагујевац 1890. fol.

Излазио 1890.

358. **Гласник Српског Апотекарског Друштва.** Излази једанпут месечно. Год. I. Стаје за Србију годишње 12 дин. за Аустрију 16 дин., за све остале земље 20 дин. Власник Српско Апотекарско Друштво. Одговорни уредник Ђока М. Марковић, апотекар. Редакција и администрација: Дворска апотека Београд. 1890. Штампарија Мате Јовановића.

Излазио 1890—1891.

359. **Дарданија.** Власник и уредник Драгашевић. Излази недељом. 1890. Штампарија Дим. Димитријевића. Београд.

Излазила 1890—1891 (?)

360. **Доктор Ћосо.** Шала — сатира — збиља.

Срп. Нов. 1890, стр. 460.

361. **Домаћи Лист.** Илустровани часопис за народну привреду, поуку и забаву. Година I. 1890. Са 73 слике. Уредио и издао Стеван Коњовић, народни учитељ и учитељ практичног вртарства и пчеларства у српској учитељској школи сомборској. У Сомбору Штампарија А. Мужика 1890. Излази сваког 1. и 16 дана у месецу. Цена је листу за целу годину 2 ф.

Излазио 1890—1893.

362. **Домаћи Пријатељ.** Дневни лист за забаву, друштвени живот и новости. Година I. Власници и уредници Ђорђе Поповић и

М. Ђорђевић — Призренац. Парна штампарија Д. Димитријевића. Београд 1890. Излази сваког дана, осим дана иза недеље и празника. Цена 2 дин. месечно.
Излазио 1890.

363. **Домаћин.** Илустровани лист. Излази двапут месечно. Уредник Ђорђе Радић. Цена на годину 2 ф. 50 н. Београд.
Излазио 1890.

364. **Жељезнички Гласник.** Лист за жељезничке интересе. Година I. Излази четвртком и понедеоником. Цена на годину 12 динара. Уредник К. Петровић. Београд 1890 год. fol.
Излазио 1890—1892.

365. **Женски Забавник.** Нотиран 1890.

366. **Заштита.** Година I. Излази сваког дана. Цена на годину 12 динара. Уредник М. М. Ђорђевић. Београд 1890. fol.
Излазила 1890.

367. **Јек.** Година I. Излази свакога дана. Уредник Милан Р. Павловић. Цена на годину 12 динара. Београд 1890. fol.
Излазио 1890.

368. **Косово.** Независан војно-технички лист. Година I. Излази недељно. Уредник Светозар М. Трифунац. Цена на годину 5 динара. Београд 1890 год. fol. Штампарија Мате Јовановића.
Излазило 1890—1891.

369. **Крајина.** Лист политички, економни и просветни. Година I. Уредник М. Н. Рашковић. Излази четвртком и недељом. Цена на годину 10 динара. Неготин 1890 год. fol.
Излазила 1890.

370. **Летећи Лист.** Преставник српске независне штампе. Година I. Излази сваког дана. Уредник М. Р. Поповић Зрак. Цена на годину 12 динара. Београд 1890. fol.
Излазио 1890.

371. **Мали Лист.** Година I. Излази сваки дан. Цена на годину 12 динара. Уредник Михајло Лазаревић. Београд 1890. fol.
Излазио 1890.

372. **Мала Србадија.** Дечији лист. Излази двапут месечно. Уредник Мих. Јовић. Издаје Учитељско Удружење. Цена на год. 4 дин.
Излазила 1890.

373. **Напредак.** Лист за политику, привреду, поуку и забаву. Година I. Излази једанпут недељно. Уредник Антонije А. Стражичић. Цена на годину 6 форината. Сарајево, 1890. fol.
Излазио 1890.

374. **Народна Мисао.** Нотирана у 1883; затим
Излазила 1890.

375. **Народне Новине.** Лист. Година I. Излазе двапут недељно. Уредник Илија А. Бранковић, адвокат. Цена на годину 10 динара. Пожаревац, 1890. fol.

Излазиле 1890.

376. **Наставник.** Лист професорског друштва. Година 1890. Уређивачки одбор: Председник управе Стеван Ловчевић, професор I београдске гимназије. Чланови: Др. Ник. Ј. Петровић, директор II београдске гимназије, Борислав Б. Тодоровић, професор беогр. учитељске школе. Уредник Пера П. Ђорђевић, професор I београдске гимназије. Београд. Штампано у државној штампарији Краљевине Србије, 1890. 8°.

Излазио 1890—1911.

377. **Посестрима.** Лист за поуку и забаву женскиња. Излази у Панчеву и Кикинди. Издају га: Иван Мартиновић и Љубомир Љотић. Излази 1 и 15 сваког месеца на целом табаку. Цена на годину 3 форинте.

Излазила 1890 (Глас Црногорца).

378. **Родољуб.** Уредник Ђорђе Јовановић. Излази у Илоку. Цена на годину 4 фор.

Излазио 1890.

379. **Саобраћајни Весник.** Лист. Година I. Излази свакога 1 и 15 у месецу. Уредник Јевтимир Д. Поповић. Цена на годину 8 динара. Ниш, 1890 год. fol.

Излазио 1890.

380. **Свет.** Лист који излази у Вел. Кикинди. Излази месечно на четири табака.

Излазио 1890 (?).

381. **Српска Мисао.** Година I. Излази недељом и четвртком. Уредник Јов. Димитријевић. Цена на годину 10 динара. Београд, 1890. fol.

Излазила 1890.

382. **Српски Пијемонат.**

Излазио 1890.

383. **Српски Технички Лист.** Орган удружења српских инжињера. Излази у Београду у двомесечним свескама. Година I. Уредник Милан Ј. Андоновић, професор Велике Школе. У Београду, штампано у краљевско српској државној штампарији у Београду.

Излазио 1890—1911.

384. **Скупштинар.** Лист који се не бави политиком. Година I. Излази сваког дана по подне. Уредник Васа Јосиповић. Цена број 5 пд. Београд, 1890 г. fol.

Излазио 1890.

385. **Таково.** Лист за народне потребе. Излази четвртком и недељом. Стаје за Србију на годину 10 динара за стране земље 6 форинти. Гор. Милановац. Година V. 1894. Власник и одговорни уредник Стеван Матић. Штампарија Стевана Матића. fol.
Излазило 1890—1898. (Година I, 1890 није виђена).

1891

386. **Банаћанин.** Лист за просвету, привреду и забаву народа. Излази у Великој Кикинди недељно. Власник и издавалац књижарница Јована Радака, за уредништво одговара Душан Кантар.
Излазио 1891—1894.

387. **Врањски Гласник.** Службени орган врањског округа. Излази сваке недеље једанпут. Година I. Цена је за Србију на годину 10 дин. за стране земље на годину 10 форинта. Одговорни уредник Мијаило Н. Рашковић. Издање и штампа штампарије П. Стојановића и С. Гемовића у Лесковцу. fol.
Излазио 1891—1892.

388. **Глас Народа.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Београду сваке недеље. Година III. Власник и одговорни уредник Дим. М. Марковић. Парна штампарија Д. Димитријевића, у Београду. Престао излазити у течају године.
Излазио 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).

389. **Годишњак** рударског одељења Министарства Народне Привреде. Књига I.
Излазио 1891.

390. **Добротвор.** Лист за наставу и васпитање глувонемих. Уређује Радивој Поповић. Излази 15 сваког месеца на целом табаку. 8⁰. Цена на годину 1 ф. 50 н. за Србију 4 дин. Митровица, Штампарија Конст. Трумића.
Излазио 1891—1892. (Година I, 1891 није виђена).

391. **Коло.** Излази у Вел. Бечкереку недељом. Година III. Власник, издавалац и одговорни уредник Светозар Грчић. Штампарија Ј. Грчића у В. Бечкереку. Престао излазити са 27 бр. 1893 год.
Излазило 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).

392. **Мирођија.** Лист за забаву, поуку и шалу. Одговорни уредник Пера Ненадовић — Црњак. Вршац. Издање и штампа Касановићеве штампарије у Вршцу 1891. Излази три пут месечно. Цена годишња за Србију 8 динара.
Излазила 1891—1894.

393. **Народна Воља.** Нотирано 1891.

394. **Народна Скупштина.** Службени лист српске народне скупштине. Излази сваки дан за време скупштинског рада. Цена је листу за Србију 6 дин. месечно. Година I. Уређују скупштински

секретари Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љубомир Ћирић. Одговорни уредник Ранко Петровић. Београд, штампарија краљ. српске државне штампарије. 4⁰.

Излазила 1891—1894.

395. **Неготинац.** Орган крајинских либерала. Излази у Неготину средом и суботом. Година III. Власник пододбор либералне странке за окр. крајински. Одговорни уредник Ј. Цветковић. Штампарија А. Станојевића у Неготину.

Излазио 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).

396. **Нови Лист.** Излазио у Београду 1891—1892 (в. **Полет** из 1893).

397. **Светлост.** Излази у Београду средом, петком и недељом. Година III. Власник и главни уредник Жив. Дим. Петковић. Одговорни уредник Ненад П. Јовановић. Штампарија код „Просвете" С. Хоровица. Престала у поч. 1893.

Излазила 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).

398. **Српска Застава.** Орган Народне Либералне Странке. Власник Народна Либерална Странка. Одговорни уредник Владимир Константиновић. Година I. 1891. Излази средом, петком и недељом. Београд, штампарија, литографија и словоливница Љубе Ј. Бојовића. Цена на годину 20 динара за Србију, за иностранство 36 франака.

Излазила 1891—1901 (с прекидом у 1899 и 1900.)

399. **Српски Сион.** Недељни лист за црквено-просветне и автономне потребе српске православне митрополије карловачке. Са благословом светог Синода. Година I. 1891. Власник српски патријарх Георгије Бранковић. Уредник Сава Петровић. У Новом Саду. Издање и штампа А. Пајевића 1891. 4⁰. Цена на годину 4 фор.

Излазио 1891—1901.

400. **Стара Србија.** Орган нишких либерала. Излази у Нишу четвртком и суботом. Година I. Одговорни уредник Н Панајотовић. Власник и штампа штампарија Ђорђа Мунца у Нишу.

Излазила 1891—1894.

401. **Стрела.** Лист за шалу, сатиру и забаву. Излази два пут недељно са сликама. Број 1. Година I. Београд, уторак 15 октобра 1891. Број 15 пара дин. Штампарија код „Просвете" (С. Хоровица) Ибарска ул. бр 5. Одговорни уредник В. Ђема. fol.

Излазила 1891.

402. **Трговински Гласник.** Лист за трговину, радиност и саобраћај, Орган „Београдске Трговачке Омладине". Излази уторником, четвртком и суботом. Година 1894. IV. Цена листа за Србију на год. 18 дин. за иностранство 26. Власник „Београдска Трговачка Омладина". Штампариа Св. Николића. Уредник потпредседник „Б. Т. О." Милорад П. Николић.

Излазио 1891—1911. (Година I, 1891 није виђена).

403. **Трговински Гласник за Балкан.** Излази у Бечу сваког месеца. Година III. Издаје В. Х. Панхајм. Одговорни уредник Х. Рајнингер. Mechitharischen Buchdruckerei in Wien. Лист овај доноси само огласе.

Излазио 1891—1893. (Година I, 1891 није виђена).

404. **Шаљивчина.** Лист за шалу и растеривање бриге. Цена за претплатнике „Дневног Листа“ 6 дин. За непретплатнике 10 динара. Излази сваке недеље на 8 страна. Година I. 1891.

Излазио 1891—1892. Поновa почео 1899.

1892

405. **Геца.** Лист за озбиљну шалу. Излази сваке недеље а по потреби биће и ванредних бројева. Цена за Србију за годину 12, за иностранство 20 дин. Један број 20 пара динарских. Власник Наум Димитријевић. Главни и одговорни уредник Наум Димитријевић. Штампарија Петра К. Танасковића.

Излазио 1892—1894.

406. **Дан.** Лист политички, економни и књижевни. Орган јагодинских радикала. Излази у Јагодини недељом и четвртком. Година II. Власник јагодински радикали. Одговорни уредник Мих. Мијовић. Штампано у штампарији Страшимира Гемовића у Јагодини.

Излазио 1892—1893 (у 1893 престао са 19 бројем. Година I, 1892 није виђена).

407. **Дечији свет.** Н. Сад. Јавор.

Излазио 1892.

408. **Дрина.** Орган народне либералне странке окр. ужичког. Излази у Ужицу сваког четвртка. Година I. Уредник Анђелко Гојковић. Штампарија Лазара Ђ. Тришића, у Ужицу. Престао излазити у априлу 1893.

Излазила 1892—1893.

409. **Dubrovnik.** Izlazi svake srijede (docnije nedjelje). Cijena listu za Dubrovnik na god. for. 4, za Austro-Ugarsku, Bosnu i Hercegovinu na god. for. 4·50, za Srbiju i Crnu Goru na god. for 5., za sve ostale zemlje na godinu franaka 15 u zlatu. Pojedini broj lista 10 novčića. U Dubrovniku 1894. God. III. Штампа се латиницом и ћирилицом.

Излазио 1892—1911. (Година I, 1892 није виђена).

410. **Зајечарац.** Орган црноречких либерала. Излази у Зајечару један пут недељно. Година II. Власник пододбор либералне странке. Одговорни уредник Јован Недељковић. Штампарија Милоша Т. Јов. Леседренца у Зајечару. Престао излазити 20. марта 1893.

Излазио 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).

411. **Занатлиски Савез.** Лист за занатлиство и привреду. Орган Српског Занатлиско-Радничког Савеза. Одговорни уредник Д. Ј. Јанковић. Власник „Срп.-Занат.-Рад. Савез". Парна Радикална штампарија. Београд 1892. Излази четвртком и недељом. Цена 6 дин. годишње. fol.

Излазио 1892—1895.

412. **Крагујевачки Гласник.** Лист за народне интересе. Излази једанпут недељно, а по потреби двапут. Власник и уредник Алекса Ј. Јовановић. Крагујевац 1892. Година I. fol.

Излазио 1892—1893.

413. **Крајинац.** Орган крајинских радикала. Излази у Неготину сваке суботе. Година II. Власник и одговорни уредник Васа К. Франичевић. Уредник Софропије Симић. Окружна штампарија окр. крајинског у Неготину.

Излазио 1893—1905. (Година I, 1892 није виђена).

414. **Крајински Гласник,** Службени лист округа крајинскога. Излази у Неготину четвртком. Година II. Власник округ Крајински. Уредник Ђока Лазаревић, секретар окр. одбора. Окружна штампарија окр. крајинског у Неготину.

Излазио 1892—1894. (Година I, 1892 није виђена).

415. **Народна Самоуправа.** Орган крушевачких радикала. Излази у Крушевцу сваке недеље један пут. Година I. Власник радикал. странка окр. крушевачког. Одговорни уредник Ст. Милићевић. Штампарија А. Малаћевића и Ђ. Будимовића, у Крушевцу.

Излазила 1892—1893.

416. **Нови Шумадиски Лист.** Излазио у Крагујевцу 1892, доцније је назив „Потпора".

Излазио 1892.

417. **Одзив.** Лист за народну политику, излази једанпут недељно. Уредник Коста Живковић — Рудничанин. Београд, 1892. Година I. fol.

Излазио 1892.

418. **Окружне Новине.** Службени лист округа пожаревачког. Излазе у Пожаревцу сваке недеље. Година I. Власник округ пожаревачки. Уредник Милан Љ. Стојадиновић, секретар окр. одбора. Штампарија Мих. Костића, у Пожаревцу.

Излазиле 1892—1893.

419. **Окружна Самоуправа.** Службени окружни лист. Излази у Ужицу четвртком. Година I. Власник стал. окр. одбор. Одговорни уредник М. Ф. Станић. Штампарија Ђ. Тришића у Ужицу.

Излазила 1892—1893.

420. **Отпор.**

Излазио 1892.

421. **Пек.** Орган за политику и материјалне интересе. Излази једанпут недељно. Власник и уредник Светислав Милић и други. Велико Градиште, 1892. Година I. fol.

Излазио 1892.

422. **Побратимство.** Гласник великошколске омладине. Власник и издавалац „Побратимство“ удружење ђака Велике Школе у Београду. Уредник Мијалко В. Ћирић, професор Вел. Школе. Година прва. Свеска I. Јануар 1892. Београд. Парна Штампарија Народне Радикалне Странке. 1892. 8⁰. Излази сваког месеца. Цена на годину 10 динара.

Излазило 1892.

423. **Подрински Гласник.** Службени лист округа подринског. Излази једанпут недељно. Власник округ подрински. Уредник Алекса П. Милојковић. Шабац, 1892. Година I. fol.

Излазио 1892.

424. **Подринска Самоуправа.** Службени лист сталног окружног подринског одбора. Излази у Шапцу понедеоником. Година I. Власник округ подрински. Уредник Алекса П. Милојковић, секретар сталног окруж. одбора. Штампарија М. А. Славуја, у Шапцу.

Излазила 1892—1893.

425. **Подунавска Самоуправа.** Службени окружни лист. Излази у Смедереву сваког понедеоника. Година I. Власник стални окруж. одбор. Одговорни уредник Светозар Д. Станишић. Штампарија Милана Ј. Илића, у Смедереву.

Излазила 1892—1893.

426. **Породица.** Лист месечни. Излази два пут месечно на табаку са годишњом ценом од 4, а полугодишњом од 2 динара. Уредник Коста Петровић, писар Министарства Народне Привреде. Београд, 1892.

Излазила 1892.

427. **Правник.** Лист за правне и државне науке. Орган српскога правничког друштва. Излази у Београду у месечним свескама. Година I. Уредници Јов. Аћимовић и Др. Мил. Р. Веснић. Београд, штампано у државној штампарији Краљевине Србије.

Излазио 1892—1895.

428. **Просвјета.** Лист за цркву, школу и поуку. Уређује Ј. Сундечић. Св. 1. Година I. 1 новембра 1892 године. 8⁰ Стр. 1—40. Излази почетком сваког мјесеца од 2—2½ табака. Цијена је у Црној Гори фор. 2; а изван ње фор. 3.

Излазила 1892—1901.

429. **Сељаков Глас.** Орган сељака за округ црноречки. Излази у селу Великом Извору (среза зајечарског) сваке среде. Година I.

Власник пододбор народ. либерал. странке у Вел. Извору. Одговорни уредник Баља Стојановић, председник општине велико изворске. Штампарија Милоша Т. Јов. Леседренца у Зајечару.
Излазио 1892—1893.

430. **Србија.** Лист за политику, привреду и књижевност. Излази сваки дан осим дана иза недеље и празника. Година II. 1893. Власници и издавачи Жив. М. Протић и Петар Оморац. Одговорни уредник Жив. М. Протић. Штампарија Петра Ђурчића у Београду. Престала почетком фебруара 1893.
Излазила 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).

431. **Српски Гласник.** Лист за просвету, забаву, привреду и трговину. Излази у Сомбору недељом. Година II. Власник, издавалац и одговорни уредник Ђура Маширевић. Штампарија Карла Облата у Сомбору.
Излазио 1892—1896. (Година I, 1892 није виђена).

432. **Тимочки Гласник.** Службени лист окружне црноречке самоуправе. Излази у Зајечару према потреби. Година II. 1893. Власник округ црноречки. Уредник Стев. Д. Шумкарац. Штампарија М. Леседренца у Зајечару.
Излазио 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).

433. **Цариник.** Le douanier. Der Zollbeamte. Таможенный чиновникъ. Лист за српско и страно цариништво. Излази у Београду сваког месеца у свескама. Година II. 1893. Власник и уредник Аца Миловановић. Београд, Парна Радикална Штампарија.
Излазио 1892—1893. (Година I, 1892 није виђена).

1893

434. **Будућност.** Орган либералне омладине. Излази у Београду средом, петком и недељом. Година I. Власник: либерална омладина. Одговорни уредник Вукашин Милошевић. Штампарија „Смиљево“. Пере Тодоровића, у Београду.
Излазила 1893—1896.

435. **Вечерње Новости.** Дневни лист за свакога. Излази у Београду свакога дана по подне. Година I. Власник и уредник Љуб. Бојовић. Народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића у Београду. Почеле су излазити 1 октобра.
Излазиле 1893—1911.

436. **Главаш.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Смедереву четвртком и недељом. Година I. Власник Лазар А. Петковић. Одговорни уредник Коста Р. Ајдачић. Штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву.
Излазио 1893. (Од нове године до 25 априла).

437. **Глас Истине.** Орган народне либералне странке окр. ваљевског. Излази у Ваљеву четвртком и недељом. Година I. Власник ва-

љевски либерали. Одговорни уредник Драгомир Ђорђевић. Штампано у штампарији ваљевских либерала у Ваљеву. Почео излазити августа месеца. У 1894 уредник Андрија Константиновић и други.

Излазио 1893—1894.

438. **Глас Самоуправе.** Службени лист округа ваљевског. Излази у Ваљеву сваког петка. Година I. Власник округ ваљевски. Уредник Вучић Миловановић, секретар окр. одбора. Прва ваљевска штампарија Јов. Ј. Молнара у Ваљеву.

Излазио 1893—1894.

439. **Гласник** за забаву и науку. Излази у Београду 10, 20 и 30 дана у месецу. Година I. Уредник професор М. Павловић. Власник — издавач књижара Велимира Валожића. Штампарија прво државна па код „Просвете" у Београду. Престао излазити са 9 бројем.

Излазио 1893.

440. **Гласник** закона и наредаба за Босну и Херцегвину. Излази у Сарајеву 1 и 15 сваког мјесеца. Земаљска штампарија у Сарајеву. Штампа се упоредо ћирилицом и латиницом, а има и посебно издање на немачком језику. Нотиран у 1893.

Излазио 1893.

441. **Гласник православне далматинско-истријске епархије.** Мјесечни часопис за црквено просвјетне потребе православног свештенства. Излази у Задру сваког мјесеца. Година I. Власник православна консисторија у Задру. Уређује Стеван Кнежевић (а после његове смрти Ђорђе Поповић, консисторијални присједник). Типографија Шпира Артале у Задру.

Излази 1893—1911. Садањи наслов **Гласник Далматинске Цркве.**

442. **Домаће Благо.** Лист за српску породицу. Излази у Београду, два пута месечно. Година I. Уредник С. П. Бајаловић, професор. Власник и издавач књижара Велимира Валожића. Штампарија код „Просвете", у Београду Изишао само први број.

Излазило 1893.

443. **Задруга.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Смедереву недељом и четвртком. Година I. Главни уредник Ник. Станковић, адвокат. Уређује и одговара Лазар А. Петковић, економ. Власник одбор окружне задружне штампарије. Штампарија Милапа Ј. Илића у Смедереву. Почела излазити 1. нов. 1893.

Излазила 1893—1894.

444. **Заставник.** Излази сваке среде у Пожаревцу. Година I. Власник народна либерална странка у округу пожаревачком. Одговорни уредник Живан Поповић, земљорадник. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу. Почео излазити 15 јуна 1893, престао излазити у другој половини 1894.

Излазио 1893—1894.

445. **Звоно**. Звони против тирана. Излази у Београду: уторником, четвртком и суботом. Година I. Власник Жив. Дим. Петковић. Одговорни уредник Драгољуб Миленковић. Штампарија „Смиљево“ Пере Тодоровића у Београду. Почео излазити 5 јула. Излазило свега четири броја.

Излазило 1893.

446. **Зимзелен.** Лист за забаву и поуку. Излази сваки други дан. Власник и главни уредник Пера Тодоровић. „Смиљево“ штампарија П. Тодоровића. Цена за Србију на год. 12 дин. за стране земље двогуба. Година I. 1893. Престао излазити са 57 бројем.

Излазио 1893.

447. **Инсертни Лист.** Експортни експортнога друштва за Чешку, Моравску и Шлезију у Прагу. Излази у Прагу трошком експортнога друштва за Чешку, Моравску и Шлезију у Прагу. Година I. Штампарија Др. Ед. Грегра у Прагу. Доноси само огласе. Штампа се ћирилицом и латиницом.

Излазио 1893.

448. **Књижица** за школску омладину. Излази у Нишу сваке недеље. Година I. Власници Н. Врсаловић М. Витковић и Р. Кондић, професори. Штампарија Јована С. Петровића у Нишу.

Излазила 1893.

449. **Мир.** Недељни лист. Излази у Београду недељом. Година I. Власник Синђел Виктор, исп. професор Богословије. Главни уредник Стево Чутурило. Одговорни уредник Павле Тадић. „Смиљево“ штампарија Пере Тодоровића у Београду. 1893. Почео излазити 5 дец. 1893. Цена за Србију на годину 6 дин. за стране земље 10 дин.

Излазио 1893—1896.

450. **Мољац.** Лист за шалу. Излази у Београду сваке недеље. Година I. Власник Д. Јаковљевић. Одговорни уредник Петар Трајић. „Смиљево“ штампарија Пере Тодоровића у Београду.

Излазио 1893.

451. **Моравац.** Лист за политику, привреду и забаву — орган народне либералне странке округа моравског. Излази у Ћуприји свакога четвртка. Година I. Власник либерали ћупријски. Одговорни уредник Ј. Угричић. Штампарија Петра Ћурчића у Београду. Почео излазити 21 јануара, а изашло је свега неколико бројева.

Излазио 1893.

452. **Напред** „за право, правду и истину“, политички лист за народ. Излази у Пожаревцу сваке среде. Година I. Власник народна либерална странка у округу пожаревачком. Главни уредник Алекса Радуловић, правник. Одговорни уредник Живан Поповић, земљорадник. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу. Почео излазити априла месеца, а излазио кратко време.

Излазио 1893.

453. **Напредњак.** Излази у Шапцу петком, а по потреби два пута недељно. Година I. Уредник Радован Пантелић. Штампарија М. А. Славуја у Шапцу. Излазио само два месеца.
Излазио 1893.

454. **Напредњак.** Орган напредњака округа подунавског. Излази двапут недељно. Власник напредњаци округа подунавског. Уредник Светозар Јанковић. Смедерево, 1894. Година II.
Излазио 1893—1894. (Година I, 1893 није виђена).

455. **Народне Вечерње Новине.** Лист за политику и новости. Излази у Београду сваки дан у вече. Година I. Власник Коста Јездимировић и Друг. Главни и одговорни уредник Пера Ђорђевић. Штампарија Петра К. Танасковића у Београду. Почеле су излазити 31 маја. У почетку су се звале „Вечерње Новине“.
Излазиле 1893—1895.

456. **Народна Воља.** Лист за политику економију и књижевност — орган самосталних подринских радикала. Излази у Шапцу недељом, средом и петком. Година I. Власник самостални подрински радикалци. Одговорни уредник Милутин Јовановић-Бајаловић. Штампарија М. А. Славуја у Шапцу. Почела излазити маја месеца а изашло је само неколико бројева.
Излазила 1893.

457. **Народни Пријатељ** — L'ami du peuple. Лист за политику и књижевност. Излази у Београду сваки дан, сем дана иза празника. Година I. Уређује редакциони одбор. Власник и одговорни уредник Н. Димитријевић. Штампарија Мате Јовановића у Београду. Почео излазити 1 дец. 1893. У 1894 гл. уредник Ж. Балутић.
Излазио 1893—1894 (у 1894 свега 29 бројева).

458. **Нишлија.** Лист за политику и књижевност — орган народне либералне странке у Нишу. Излази у Нишу четвртком и недељом. Година I. Власник либерална странка у Нишу. Одговорни уредник Лазар К. Николић. Штампарија Ј. С. Петровића. 1893. Штампа штампарија Јована С. Петровића и компаније у Нишу. Главни уредник К. Х. Видојковић. Доцније уредник Ж. Ј. Ковачић. Почео излазити 31. окт. 1893, престао 14 окт. 1894.
Излазио 1893—1894.

459. **Нишка Слога.** Нотирана у 1893—1894.

460. **Нови Шумадиски Лист,** излази у Крагујевцу четвртком и недељом. Година I. Власник Андра Јовановић. Одговорниу редник Милан Поповић-Зрак. Штампарија Андре Јовановића, у Крагујевцу.
Излазио 1893.

461. **Новости.** Политички дневни лист. Излази у Београду сваки дан по подне. Година I. Власник и уредник Стеван Ј. Радосављевић-

Бдин, књижевник. Главни и одговорни уредник Милош Николић, наставник гимн. у оставци. Народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића. Почео излазити 1 јуна 1893, престао у првој половини 1894.
Излазиле 1893—1894.

462. **Одбрана.** Лист за одбрану свију поштених људи од безобразних нападања. Излази у Нишу кад затреба (претплата не треба). Власник и одговорни уредник Ставра Димић, бивши полициски чиновник. Штампарија Јована С. Петровића и компаније, у Нишу.
Излазила 1893.

463. **Поборник** слободнога народа. Орган независних радикала. Излази у Шапцу уторником и петком. Година I. Власник и одговорни уредник Сава Пајић. Акционарска штампарија у Шапцу.
Излазио 1893—1894.

464. **Подунавац.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Смедереву четвртком и недељом. Година I. Одговорни уредник Коста Р. Ајдачић. Издаје и штампа штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву.
Излазио само 1893.

465. **Поклич.** Омладински лист за забаву и књижевност. Излази у Београду два пута месечно. Година I. Власник Митар Митровић, Одговорни уредник Милан Милутиновић. Главни уредник Симо Шобајић. „Смиљево", штампарија Пере Тодоровића, у Београду.
Излазио 1893 (изишла 2 броја).

466. **Покрет.** Лист за народне потребе. Излази у Београду уторником, средом и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник Јоца Лазаревић. Штампарија С. Хоровица у Београду.
Излазио 1893.

467. **Полет.** Лист за националну политику — орган оснивача странке националне. Излази у Београду уторником, четвртком, суботом и недељом. Година III. Власници С. Ј. Радосављевић — Бдин и Петар К. Тапасковић. Главни уредник Миливоје М. Стевановић. Штампарија Петра К. Танасковића, у Београду. 1893.
Излазио 1891—1892 (под насловом **Нови Лист),** 1893. (под насловом **Полет).**

468. **Потпора.** Лист за народне интересе. Излази у Крагујевцу четвртком и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник Андра Јовановић, штампар. Штампарија Андре Јовановића у Крагујевцу.
Излазила 1893—1898.

469. **Предавач.** Лист за наставнике основних школа. Излази у Београду један пут, односно два пут месечно у свескама од 2 штампана табака. Година I. Уређује и издаје К. Петровић. Парна радикална штампарија у Београду.
Излазио 1893—1894.

470. **Против Зла.** Орган нишких либерала. Излази у Нишу средом, петком и недељом. Година I. Власник и уредник Чеда Поповић. Одговорни уредник Љуба Лазаревић. Штампарија Јована С. Петровића у Нишу. (Изишло свега 5 бројева).
Излазило 1893.

471. **Пчелица.** Поучно забавни листић за старо и младо. Излази у Новоме Саду сваког 15 дана у месецу. Година I. Власник, уредник и издавач Мита Нешковић. Штампарија Др. Павловића и Јоцића у Новом Саду.
Излазила 1893—1894.

472. **Развитак.** Службени лист самоуправе округа моравскога. Излази у Ћуприји недељом и четвртком. Година I. Власник стални окр. одбор. Уредник М. М. Тодоровић, секретар сталног окружног одбора. Штампарија Страшимира Гемовића у Ћуприји.
Излазио 1893—1894.

473. **Рудничанин.** Службени лист округа рудничкога. Излази у Чачку сваке недеље. Година I. Власник округ руднички. Уредник Коста М. Недић. Штампарија Стевана Матића и друга у Гор. Милановцу.
Излазио 1893.

474. **Рузмарин.** Типографски лист за забаву и поуку. Излази у Београду сваког 1 и 15. Година I. Власник и одговорни уредник Радомир Балић. Парна радикална штампарија у Београду.
Излазио 1893.

475. **Самосталност** — „да не крива ни тамо ни амо“ — вечерњи лист за народне потребе. Излази у Београду сваког дана по подне. Година I. Власник и одговорни уредник М. Г. Дринчић. Парна радикална штампарија у Београду.
Излазила 1893 (новембар)—1894 (мај).

476, **Слобода.** Орган српске колоније у Америци. Излази у Сан-Францишку сваког уторника. Година I. Ћирилицом и латиницом.
Излазила 1893.

477. **Смедеревац.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Смедереву четвртком и недељом. Година I. Власник и одговорни уредник Петар Ђ. Рапчић. Штампарија Милана Ј. Илића у Смедереву.
Излазио 1893—1894.

478. **Споменак.** Лист за забаву и поуку српској деци. Излази у Панчеву једанпут месечно. Година I. Власник, издавач и уредник Иван Мартиновић, учитељ. Штампарија Браће Јовановића.
Излазио 1893—1911.

479. **Србин-Американац.** Излази у Сан-Франциску сваке друге среде. Година I. Власник и уредник Б. М. Гопчевић. Прва српска штам-

парија у Америци у Сан-Франциску. Изишло само неколико бројева.

Излазио 1893.

480. **Стража.** Лист за потребе срп. нар. црквено-школске автономије, за просвету, привреду, трговину и забаву. Излази у Новоме Саду средом и суботом. Година I. Власник и издавалац А. Ст. Јовић. Одговорни уредник Стеван Јовић. Штампарија Е. Фукса и друга, у Новоме Саду.

Излазила 1893.

481. **Телеграф.** Лист за најновије вести. Излази у Београду сваки дан по подне. Власник и одговорни уредник Јован М. Поповић. „Смиљево" штампарија Пере Тодоровића у Београду 1893. Почео излазити 24 септембра. Изашло само неколико бројева.

Излазио 1893.

482. **Типографски Весник.** Орган „Дружине Типографских Раденика". Излази у Београду сваког 1. и 15. Година I. Власник „Дружина Типографских Раденика". Одговорни уредник Св. Игњатијевић. Парна радикална штампарија у Београду.

Излазио 1893.

483. **Унчић.** Лист за Сентомаш и оне који се претплате или предброје на њега. Излази у Старом Бечеју сваког месеца у свескама. Година I. Власник, издавач и одговорни уредник Јова Манојловић. Штампарија Људевита Левија у Ст. Бечеју

Излазио 1893.

1894

484. **Беседник.** Црквени лист. Излази два пут месечно. У Ваљеву. Уредник и власник Живота Миловановић, свештеник. 1894.

Излазио 1894.

485. **Брзојав.** Излази свакога дана. Власник и уредник Михајло Павловић. Београд 1894. Година I. 4°,

Излазио 1894.

486. **Весник Панчевачки.**

Излазио 1894.

487. **Весник Поштанско-Телеграфски.** Службени лист поштанско-телеграфског оделења Министарства Народне Привреде. Уредник Ж. Анђелић. Св. 5—6. У Београду, 1894. Штампано у штампарији Светозара Николића.

Нотирано у Реду, 1894, бр. 38.

488. **Вршачка Кула.** Лист за метеријалне и просвјетне интересе. Власник и одговорни уредник Мита Поповић. Цијена годишње 8 круна. Вршац, 1894.

Излазила 1894.

489. **Глас.** Дневни политички лист. Излази сваки дан. Власник П. Оморац. Уредник Жив. М. Протић. Београд, 1894. Год. I. fol.
Излазио 1894.

490. **Годишњак Учитељског Удружења** за Краљевину Србију. Издање Учитељског Удружења. За 1894—5 год. Година I. Уредио Н. Ил. Чолаковић, учитељ. Боград. Штампарија Петра К. Танасковића 1895. 8⁰.
Излазио 1894—1895 (?)

491. **Даница.** Лист за забаву и поуку. Излази један пут недељно у Новом Саду. Год. I. Власник и издавалац А Ст. Јовић. Уредник. Стеван Јовић.
Излазила 1904.

492. **Дело.** Наука, књижевност и друштвени живот. Година прва. Београд. (1894). Уредник Стојан М. Протић. Издавач А. М. Станојевић.
Излазило 1894—1899; 1902—1911.

493. **Дриносавац.** Лист за народне потребе. Излази два пут недељно. Уредник Рад. Пантелић. Шабац, 1894. Почео да излази маја месеца.
Излазио 1894.

494. **Дриносавље.** Лист за новости, привреду и књижевност. Излази три пут недељно. Власник и уредник Лазар С. Митровић. Шабац, 1894. Година I. fol.
Излазило 1894.

495. **Дунавац,** дневни лист за свакога. Излази сваки дан сем дана иза празника. Цена на годину 12 динара, за стране земље 10 форин. Смедерево, 1894. Година I. Издаје и штампа Милан Ј. Илић, штампар. Одговорни уредник Лазар М. Кандић (Доцније Милан Ј. Илић).
Излазио 1894.

496. **Законитост.** Излази сваки дан сем дана иза недеље и празника. Цена листу за Србију на годину 24 дин. за иностранство 40 дин. Један број 10 п. дин. Година I. Београд, 1894. Власник и одговорни уредник С. Јаношевић. „Смиљево“ штампарија Пере Тодоровића, Петра К. Танасковића. Одговорни уредник Љуб. Петровић. Престала 26 окт. 1894.
Излазила 1894.

497. **Звезда.** Лист за забаву. Уредник Јанко М. Веселиновић. Излази сваки дан. Цена за 1 месец 3 динара за иностранство 4·50 дин. Број 10 п. д. У Београду, 1894. Власник Јанко М. Веселиновић. Штампарија Петра К. Танасковића, fol. Престала да излази 9 нов. 1894.
Излазила 1894.

498. **Земљорадничка Задруга.** Орган Главнога Савеза Земљорадничких Задруга. Уређује Уређивачки Одбор. Власник Главни Савез Срп. Земљорад. Задруга. Уредник Мих. Аврамовић. Година I. 1894. Излази месечно. Цена је за задругаре 2 дин. на годину, за незадругаре 3 дин. на годину. Београд. Држ. Штампарија 8⁰.

Излазила 1894—1911.

499. **Ласта.** Дечији лист. Година I. 1894. Излази једанпут месечно на целом штампаном табаку велике 8⁰. Цена је за Србију 4 дин. годишње, за стране земље 6 дин. или 3 фориште. Уређује Миленко Марковић. Штампа у Државној Штампарији.

Излазила 1894—1899.

500. **Мали Журнал.** Излази сваки дан. Год. I, 1894. Цена на год. за Србију 12, за стране земље на по год. 12 дин. Власник и одговорни уредник Јован Живковић. Штампарија Петра К. Танасковића до Делијске чесме. [Доцније „Смиљево“ Штампарија Пере Тодоровића, затим, Парна радикална штампарија а власник Савић и Компанија]. 1894.

Излазио 1894—1911.

501. **Мир.** Орган синова православне цркве, излази недељом у Београду Год. I. Власник и уредник протосинђел Виктор.

Излазио 1894.

502. **Народ.** Лист за политику, економију и књижевност. Излази три пут недељно Власник и уредник Димитрије Павловић.

Излазио само неколико бројева 1894.

503. **Новинар.** Дневни лист за политику и књижевност. Излази сваки дан. Понедељником је књижевни лист. [Доцније излази три пута недељно средом, петком и недељом]. Цена је листу за Србију на год. 24 дин., за стране земље на год. 42 дин. Одговорни уредник Љ. Петровић. Власник Стева П. Видаковић. „Смиљево“ штампарија Пере Тодоровића. Година I. 1894 (почео излазити 1 октобра; престао 25 нов. 1894).

Излазио 1894.

504. **Одбрана.** Лист за политику и народне интересе. Излази сваки дан. Власник и одговорни уредник Светозар М. Попадић. Београд. fol. 1894.

Излазила 1894—1895.

505. **Омладина.** Лист за науку и књижевност. Излази сваког првог у месецу у свескама од једног и по табака у Загребу. Година I. Издаје Академ. Омладина у Загребу. Накладник и одговорни уредник П. Белобрк.

Излазила 1894.

506. **Поцерје.** Лист за политику, економију, књижевност и новости. Излази понедеоником, средом и петком, а по потреби сваког дана у Шапцу. Год. I. Власник и одговорни уредник Ђ. Ћирић.
Излазио 1894.

507. **Прави Народни Пријатељ.** L'ami du peuple. Лист за политику, економију и књижевност. Главни уредник Жив. Балутцић. Излази три пут недељно и стаје годишње за Србију 16 дин. Један број 10 пара дин. Власник Мита Живковић — Шпикља. Одговорни уредник Милош Лазаревић — Спремо. Штампарија Мате Јовановића, fol.
Излазило 1894. (Изишло свега 5 бројева).

508. **Предавач.** Излази један пут месечно у Београду, као додатак „Учитељу", Власник и издавач Учитељско Удружење. Уређује са уређивачким одбором Ђорђе Којић, учитељ.
Излазио 1894.

509. **Просвета.** Лист за цркву, школу и поуку. Уређује Ј. Сундечић. Излази месечно у свескама од 2—3 табака. За земље ван Црне Горе. Цена 3 фор. годишње.
Излазио 1894.

510. **Ред.** Лист политички и књижевни. Уредник Павле Маринковић. Излази уторником, четвртком, суботом и недељом. Парна штампарија Д. Димитријевића. Београд. Година I. 1894. Број 10 п. д. на год. 20 дин. на пола год. 10, на три месеца 5.
Излазио 1894.

511. **Родољуб.** Лист за политику, економију и књижевност. Излази средом, петком и недељом. Власник и одговорни уредник М. Ђорић. Штампарија код „Просвете". Ибарска ул. бр. 5. Цена за Србију на год. дана 12 дин.; за све српске земље 20 динара. Један број 10 пара динарских Бр. 1 изишао 26 јануара 1894. Лист је престао пре краја исте године.
Излазио 1894.

512. **Синђелић.** Лист за новости и књижевност. Излази четвртком и суботом у Нишу. Година I. 1894. Власник М. Петровић, уредник Ж. Ковачић.
Излазио 1894.

513. **Слободна Реч.** Самостални лист за политику и привреду. Излази сваког дана по подне у Београду. Власник Мата Јовановић. Уређује Редакциони Одбор. Одговорни уредник Владимир Ристановић.
Излазила 1894 само месец дана.

514. **Слога.** Орган српских патриота. Излази недељом. Цена за Србију на год. 12 динара, за иностраиство 20. Власник и одговорни

уредник Сима Јевр. Поповић. Год. I. 1894. Београд. Штампарија код „Просвете“.

Почела априла, престала маја 1894.

515. **Спомен.** Лист за српску младеж, поуку, забаву и шалу. Излази у Сомбору сваке недеље на целом табаку. Издаје и уређује Андрија Спасић.

Излазио 1894.

516. **Српски Грађанин.** Пожаревац.

Излази 1894—1911.

517. **Српски Фигаро.** Излази у Београду свакога дана сем дана иза недеље и празника. Претплата за Србију на годину 12 дин. за стране земље 32 дин. у злату. Један број 10 пара дин. 1894 год. fol. Парна штампарија Д. Димитријевића, Београд. (1 број изишао 17 августа, а последњи 16 септембра).

Излазио 1894.

518. **Српство.** Лист за велико-српске тежње. Излази сваког дана сем дана после празника у Београду. Власник, главни и одговорни уредник Драгутин Ј. Илић.

Излазио 1894 за врло кратко време.

519. **Ужичанин,** лист за народне потребе. Излази сваке недеље. Власник и уредник Лазар Ђ. Тришић. Ужице 1894. Год. I. fol. Исте године и престао.

Излазио 1894.

520. **Учитељски Весник.** Илустровани лист за учитеље и родитеље. Година I. Уређује и издаје Јов. Максимовић, учитељ грађанске школе у Београду. Београд, штампарија Светозара Николића. Излази сваке недеље. Цена за Србију 5 дин. годишње за стране земље 8 дин.

Излазио 1894—1901.

521. **Школски Вјесник.** Стручни лист земаљске Владе за Босну и Херцеговину. Уредник Љубоје Длустуш. XII. 1905. Годишња цијена са поштарином 4 круне. Сарајево — Земаљска Штампарија 1905.

Излазио 1894—1911.

522. **Шумадијски Весник.** Лист политички, економни и књижевни. Излази недељом, средом и петком у Крагујевцу. Год. I. Власник штампарија Љуб. А. Јовановића, одговорни уредник П. Зорић.

Излазио 1894.

1895

523. **Београдске Новине.** Година I. Одговорни уредник Урош Урошевић. Штампарија Петра Ћурчића (Обилићев Венац бр. 14.)

88 бројева. Излазе сваки дан по подне. Цена за Србију 4 динара на три месеца. Београд 1895.

Излазе 1895—1911.

524. **Бранково Коло** за забаву, поуку и књижевност. Излази сваког четвртка. Цена је листу за Аустро-Угарску на годину 5 фор. за иноземство годишње 6 фор. Српска Манастирска Штампарија у Ср. Карловцима. Власник и уредник Паја Марковић Адамов. После његове смрти (1907) уредништво прешло на Милана Будисављевића. fol.

Излазило 1895—1911.

525. **Велосипедски Лист.** Орган првог српског велосипедског друштва и његових подружина. Излази месечно једанпут. Цена је листу 6 дин. Власник „Прво Српско Велосипедско Друштво". Главни уредник Милорад М. Терзибашић. Одговорни уредник С. Савић. Штампарија С. Хоровица до Реалке.

Излазио 1895—1896.

526. **Дневни Гласник.** Година I. Одговорни уредник Душан Трбојевић. Власник М. Јовановић. Штампарија Мате Јовановића. Београд, 1895. Излази сваког дана са илустрацијама. Цена 12 дин. годишње.

Излазио 1895.

527. **Земљораничка Задруга.** Београд.

Излазила 1905—1911.

528. **Зубља.** Нотирана 1895.

529. **Луча.** Књижевни лист друштва „Горски Вијенац". Уредио Књижевни Одбор [доцније уредник проф. Лазар Перовић]. Прва година 1895. На Цетињу, Књ. Црног. Државна Штампарија. 8⁰.

Излазила 1895—1899.

530. **Маћедонија.** Орган Старо-Србијанаца и Маћедонаца. Organe serbe des sujets ottomans. Директор Пера Симоновић. Година XVII, 1911. Излази недељно. Цена за Србију 6 дин., за стране земље 10 фран. у злату. Број 10 пара. Власник П. Симоновић. Одговорни уредник Милорад Гл. Марковић. Штампа Љ. Ј. Бојовића, у Београду. fol.

Излазила 1895—1911 (Година I, 1895 није виђена).

531. **Нада** поуци, забави и умјетности. Издаје земаљска влада Босне Херцеговине. I годиште 1895. Уредио Коста Херман. У Сарајеву 1895. Земаљска штампарија. Цијена заједно с поштарином на годину 6 фор. на по год. 3 фор. Излази два пут у мјесецу.

Излазила 1895—1899.

532. **Народно Здравље.** Лекарске поуке народу. Уређује Др. М. Јовановић-Батут.

Излазило 1895—1911.

533. **Народни Лист.** Дневни лист за политику и књижевност. Излази свакога дана. Година I. Београд 1895. Цена за Србију 12 дин. на годину, за стране земље 30 франака. Власник и одговорни уредник Љ. Петровић. Штампарија Петра К. Танасковића. fol.
Излазио 1895.

534. **Народна Школа.** Нотирана у Пожаревцу 1895.

535. **Нишки Трговински Гласник.** Нотиран у 1895.

536. **Општинске Новине.** Службени орган суда општине града Ниша. Ниш, 1895 године. Година I. Излазе недељом. Цена 6. дин. Власник општина нишка. Уредник Ђор. Ст. Коцић. Штампарија Ђорђа Мунца. fol.
Излазиле 1895—1911.

537 **Општински Писар.** Стручан лист за јавну реч општинских службеника у Краљевини Србији. Излази 1 и 15 дана у месецу на два табака. Цена 6 дин. Власник Удружење општинских писара. Уређује: Редакциони одбор. Уредник Радосав Мих. Војиновић општ. писар. Трговачка штампарија Ж. Д. Обреновића. Лесковац. Година I. fol.
Излазио 1895—1896.

538. **Привредник.** Лист за народну привреду, просвету и књижевност. Година I — 1895. Излази једанпут недељно. Цена за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор. Уређује редакциони одбор. Власник и одговорни уредник Бранко Попадић. (Доцније Владислав Стојановић). Штампарија К. Трумића у Митровици. (Доцније „Славонија“ — опет у Митровици). fol.
Излазио 1895—1905.

539. **Савременик.** Лист за забаву, поуку и уметност. Година I. Београд. 1895. Уредник Владислав Ст. Каћански.
Излазио 1895.

540. **Социјал-Демократ.** Нотиран у 1895.

541. **Српски Архив** за целокупно лекарство. Орган Српског Лекарског Друштва. Уређује Др. Јован Данић, управник болнице за душевне болести, председник Главног Санитетског Савета, почасни члан медицинске академије у Риму. Београд. Државна Штампарија Краљевине Србије. 1897.
Излази 1895—1911.

542 **Стижанин.** Лист за новости, забаву и огласе. Излази четвртком и недељом. Цена је 6 дин. Број 5 пара. Пожаревац, 1895. Година I. Власник и одговорни уредник Мих. Костић. Штампарија Мих. Костића у Пожаревцу (Краљева улица бр. 13.) fol.
Излазио 1895—1896.

543. **Цариградски Гласник** (турски натпис) Le Messager de Constantinople. Власник и уредник Ник. Сп. Савић. Администратор Коста Грунчевић. Цена за царевину и Босну 40 гроша, за Србију

12 динара. У Цариграду 1896. Година II. Одговорни уредник Ник. Сп. Савић. Штампарија Сипова А. Зелића. Излази сваког четвртка. fol.

Излазио 1895—1901. (Година I, 1895 није виђена).

544. **Школица.** Илустровани дечји лист. Уредник Мих. Стевановић, учитељ. Издавач Мих. Костић, књижар и штампар. Пожаревац 1895. Излази једанпут месечно. Цена 3 дин. год.

Излазила 1895.

1896

545. **Босанско-Херцеговачки Гласник** Орган Босанаца и Херцеговаца. Београд 1896. Година I. Излази три пут месечно а по потреби и више пута. Цена 6 дин. Број 10 пд. Уређује одбор. Власник и одговорни уредник Јово Ђ. Ковачевић-Босанац. Штампарија Петра К. Танасковића (1896). fol.

Излазио 1896—1905.

546. **Будућност.** Лист за просветне и материјалне интересе. Год. 1896. Вршац.

Излазила 1896—1897.

547. **Врач Погађач.** Шала и подсмјевка. „Ни по бабу ни по стричевима". Излази два пут месечно 15 и 30 по ст. календару. Цијена 4 фор. годишње. Власник издавалац Сима Лукин Лазић. Одговорни уредник Никола Ђукић. Српска штампарија у Загребу. Година I. 1896. Од 6 броја одговорни уредник Стеван Бешевић.

Излази 1896—1911.

548. **Грађанин.** Лист за автономне, просветне и материјалне потребе. Панчево 1896. Година I. Цена 4 фор. Власник, издавалац и одговорни уредник Никола М. Косанић. Штампарија Николе М. Косанића у Панчеву, fol.

Излази 1896—1911.

549. **Збирка.** Лист за омладину средњих школа. Уређује уређивачки Одбор а издаје Ж. О. Дачић. Излази 1 и 15 дана у месецу. Београд 1896. Цена 5 дин. годишње.

Излазила 1896.

550. **Зора.** Лист за забаву, поуку и књижевност. Уређују Алекса Шантић и Светозар Ћоровић. Година друга, 1897. У Мостару, штампарија издавачке књижарнице Пахер и Кисић 1897. Излази једанпут месечно на 4 штампана табака. Цена 4 фор. годишње. Доцније уредници Јован Дучић и Атанасије Шола.

Излазила 1896—1901. (Година I, 1896 није виђена).

551. **Ловац.** Часопис за лов, шумарство и рибарство. Орган „Савезних Ловачких Удружења у Краљевини Србији". Београд 1900. Година V. Власник Савез Ловачких Удружења. Излази 15 и 30 сваког

месеца а стаје годишње 5 динара. Одговорни уредник Влад. Т. Спасојевић. Милош Велики, штампарија Бојовића и Мићића.
Излазио 1896—1911.

552. **Народно Здравље.** Излази 1896—1911.

553. **Омладина.** Књижевни лист за омладину средњих школа. Уређује Ђорђе М Јосиповић.
Излазила 1896.

554. **Рабош.** Лист за шалу и сатиру. Излази једанпут недељно. Број десет пара. Месечно 1·50 дин. Београд, 1896. Година I. — Ни по бабу, ни по стричевима. Власник М. Г. Дринчић. Штамарија Савића и Комп. Чика Љубина улица. бр. 3. Одговорни уредник Јован Голубовић. fol.
Излазио 1896.

555. **Слава.** Књижица за народ и омладину. Година I. 1896. Уредник Миливоје Башић, власник Мића Ивковић, Ниш прва нишка штампарија Ж. Радовановића. 8⁰.
Излазила 1896.

556. **Српски Магазин.** Годишњи часопис за 1896. годину: за поуку, забаву и књижевност. Уз сарадњу српских књижевника издаје и уређује Дионисије Миковић, игуман. Година I. 1896. У Новом Саду. Штампарија Ђорђа Ивковића.
Излазио 1896—1898.

1897

557. **Балкан.** Независан лист за политику и књижевност. Власник и уредник Драгољуб Миросављевић, штампар.
Излазио само од 1 до 16 марта 1897.

558. **Веће.** Излази у Београду сваки дан. Цена за годину 12 динара. за стране земље годишње 30 динара. Година II. 1898. Власник и одговорни уредник Светозар Николић (Има до 8 авг. 1898. fol.
Излазило 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

559. **Виноградар.** Нови лист за виноградарство и воћарство. Уредник Јован Марић, учитељ. У Новом Саду 1897. Цена на год. 2 фор. или 5 динара. Нотирано у Дн Листу.
Излазио 1897.

560. **Војин.** Излази сваког четвртка у Београду. II. година 1898. Цена за Србију на год. 12 дин. за иностранство за годину 8 фор. Власник и уредник Милан Ј. Мићић, резервни коњички потпоручник. Директор Уређивачки Одбор. Одговорни уредник Јоца Белчевић (затим Милан Мићић и Љуб. Ј. Бојовић). Прва Српска Народна Електрична Штампарија Љуб. Ј. Бојовића.
Излазио 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

561. **Гласник.** Орган удружених занатлијских еснафа у Краљевини Србији. Излази у Београду сваке недеље. Цена за Србију на годину 8 дин., за иностранство 10 франака у злату. Штампарија

П. К. Танасковића. Власник удружени еснафи у Краљевини Србији. Уредник, председник редакционог одбора: Л. М. Матић. (Доцније заступник одговорног уредника Арсеније Пантелић). fol.

Излазио 1897—1898.

562. **Грађанин.** Панчево.

Излази 1897—1911.

563. **Граничар — Graničar.** Лист за културне и народно-господарствене интересе југо-словенских земаља „Брат је мио — које вере био". Излази сваки дан осим понеђељника. Година I. 1897. Цена 12 фор. годишње. Одговорни уредник Флоријан Маркс. Власник и издавалац: Штампарија Маркс и Земанек у Земуну. fol. (Латиницом и ћирилицом).

Излазио 1897.

564. **Земљораднички Пријатељ.** Уредник Јаша Томић. У Новом Саду 1897. Излазиће месечно на два табака. Цена 2 фор.

Анонсиран у Дн. Листу за 1897. бр. 211. Да ли је излазио не знамо.

565. **Зорица.** Дечје новине. Уређивачки одбор: Ђ. Ивковић. М. Велицки, Д. Ј. Путниковић, Мих. Сретеновић и уредник Мих Јовић, учитељи у Београду. Београд електрична штампарија Ђуре Станојева 1897. Год I. Излази четири пута у месецу. Цена јој је за Србију на год. 2 дин., за стране земље 4 франка. Година „Зорице" почиње се и свршава са школском годином. 4⁰. Доцнији уредник Мих. Сретеновић.

Излазила 1897—1904.

566. **Народна Мисао.** Издање уједињене хрватске и српске академске омладине. Загреб 1897.

Излазила 1897—1898.

567. **Народност.** Лист за политику, привреду и просвету. Год. VI — 1902. Цена на годину 16. к. или 20 дин. Излази на целом табаку четвртком и недељом. Власник и одговорни уредник Т. Бекић. Штампарија Јована Пуљо у Земуну.

Излазио 1897—1905. (Година I, 1897 није виђена).

568. **Неслужбени Вечерњи Лист Српских Новина,** излази у Београду. II година 1898. Један број 5 пара динарских. Излази сваког уторника, четвртка и суботе. Претплатници „Српских Новина" добивају га бесплатно. Штампа Краљевско-Српске Државне Штампарије. Одговорни уредник Ђорђе Поповић, за њим Стеван Јовић. fol.

Излазио 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

569. **Нови Грађанин.** Лист политички, економни и књижевни. Излази у Пожаревцу четвртком и недељом. Цена је на годину 10 динара. Власник Илија С. Миленковић. Уређује редакциони одбор. Штампарија Ђорђа Наумовића у Пожаревцу. Година II.

1898. Одговорни уредник Илија С. Миленковић. fol. Излазио до 9 јула 1898.

Излазио 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

570. **Подмладак.** Лист за омладину средњих школа. Уређује Момчило Иванић, професор Прве Београдске Гимназије. Година I. 1 октобар, 1897 број 1. Штампарија Драгољуба Миросављевића — Обилићев Венац број. 7. Излази 1, 10 и 20 сваког месеца. У јулу и августу не излази. Цена је за Србију 8 дин. годишње, за иностранство 10 круна годишње.

Излазио 1897.

571. **Полет Омладинаца.** Српски лист за забаву, поуку и књижевност. Излази у Београду, а датира се из Великог Градишта. Уредник је поред редакционог одбора В. Тршић. Излази три пута мјесечно.

Излазио 1897. (Бос. Вила 1897 бр. 23 и 24).

572. **Полицијски Гласник.** Година I. 1897. Уредник Н. Димитријевић. Београд. Државна штампарија Краљевине Србије. 4°. Излази једанпут месечно.

Излази 1897—1911.

573. **Ручни Рад.** Илустровани лист.

Излазио 1898.

574. **Српски Вјесник.** Лист за политику, просвјету и привреду. Год. IV, 1900. Мостар. Излази суботом. Цена за год. 12 кр. Власник Владимир М. Радовић, уредник Душан М. Радовић. Српска штампарија Владимира М. Радовића (од 29 јула власник Сердар М. Радовић).

Излазио 1897—1900. (Година I, 1897 није виђена).

575. **Српски Завет.** Лист за политику, књижевност и привреду. Излази у Београду средом, петком и недељом. Цена на 1 месец 1 дин. Власник и одговорни уредник Лазар Комарчић. Година II, 1898. Штампарија код „Просвете" С. Хоровица. (Доцније директор и одг. уредник Жив. П. Симић).

Излазио 1897—1899. (Година I, 1897 није виђена).

576. **Српски Преглед Босне и Херцеговине.** Уредник Сава Пучић, босански емигрант. Излази на малом формату сваког четвртка. Стаје за 3 месеца 1 дин.

Излазио 1897.

577. **Српски Пчелар.** Илустровани орган за српске пчеларе. Заштитник листу: Његова светлост патријарх српски Георгије Бранковић. Главни уредник Јован Живановић. Одговорни уредник Иван Маширевић. Срем. Карловци. Српска Манастирска штампарија 1897. Излази једанпут месечно. Цена на годину 2 фор. или 5 дин. Година I.

Излазио 1897—1911.

578. **Српска Самозаконија.** Лист за српске автономне ствари. Главни сарадник Др. Емил Гаврило. Уредник Др. Живко Миладиновић, адвокат. Рума, 1897. Цена 3 фор.

Излазила 1897.

579. **Хајдучија.** Нотирано у 1897.

580. **Школски Одјек.** Уредник Авакум Травањ. Излази сваког 1 и 15 у месецу, у Новом Саду. Годишња му је цена 10 дин.

Нотиран у 1897 и 1901.

581. **Шумадија.** Лист политички и економни, орган шумадијских либерала. Излази у Крагујевцу четвртком и недељом. Цена је за Србију 12 дин.; за иностранство 8 фор. Власник месни Одбор Либералне Странке. Одговорни уредник Пера Красојевић. Штампарија Петра К. Танасковића (доцније Стеве Х. Поповића). Година II. 1898. Излазио до 8 авг. 1898.

Излазила 1897—1898. (Година I, 1897 није виђена).

1898

582. **Архив за философију, педагодију и друштвене науке.** Издају и уређују проф. др. М. Н. Јовановић и проф. др. Стев. М. Окановић. У Београду. Уз сарадњу више стручњака. Излази у свескама од 8—10 штамп. табака. Четири свеске као целина чине књигу. Цена је свескама по 2 динара, а књизи 8 динара. Књига I., св. 1. Београд. Штампано у Државној Штампарији Краљевине Србије 1898. 8⁰, 1—151.

Излазио 1898.

583. **Браничево.** Лист за књижевност и економију. Год. III. 1900. Излази четвртком и недељом. Цена на годину 10 дин. Власник Ђорђе Наумовић, штампар; одговорни уредник Ђоко Ц. Вучковић. Штампарија Ђорђа Наумовића (Краљева ул. бр. 40), у Пожаревцу. fol.

Излазило 1898—1900.

584. **Вечерње Вести.** Излазе у Београду сваког дана по подне. Година I. 1898. (Од 18 јануара) Цена за Србију 1 дин. мес. за стране земље 3 дин. мес. Власник П. М. Јовановић. Уређује Одбор. Главни уредник Павле Ранковић. Штампарија Драгољуба Миросављевића. Одговорни уредник Д. Миросављевић. fol.

Излазиле 1898.

585. **Вечерње Звоно.** Излази у Београду сваког дана по подне. Година I. 1898. Број 5 п. д. Цена листу за Србију само код пошта 1 дин. мес. за стране земље 3 дин. мес. „Ко не чита, Звоно ово, не зна шта је данас ново“. Главни уредник Павле Ранковић. Власник Пера М. Јовановић. Штампарија Драгољуба Миросављевића. Одговорни уредник Д. Миросављевић. fol.

Излазило 1898.

586. **Вечерњи Лист.** Издање Новог Дневног Листа. Београд. Година IV. Уредништво Обилићев Венац бр. 2. Излази сваког дана по подне. Цена листу 4 динара за три месеца. Штампарија Св. Николића (Обилићев Венац бр. 2). Одговорни уредник Александар М. Ђорђевић.

Излазио 1898—1901. (У почетку се звао **Вечерњи Глас**).

587. **Занатлиски Гласник.** Лист занатлиско-привредни. Орган свију Занатлиских Еснафа. Излази у Београду сваке недеље. Цена за Србију на годину 8 дин. за иностранство 10 франака у злату. Одговорни уредник Панта М. Срезојевић. Власник Старешински Одбор свију занатлиских еснафа. Штампарија Петра К. Танасковића (доцније Драг. Миросављевића) Година I. 1890.

Излазио 1898—1899.

588. **Занатлиски Савез.** Лист за политику, књижевност, занатлиство, радиност и привреду. Година V. Власник и уредник Дим. Ј. Јанковић. Одговорни уредник Милан Миладиновић, ковач. Штампарија „Народне Воље", Зелени Венац. Београд 1902. Излази четвртком и недељом. Цена 10 дин. годишње.

Излазио 1899—1911. (Година I, 1898 није виђена).

589. **Искра.** Илустровани књижевни лист. Година прва 1898. Уредио Андра Гавриловић. Београд, Парна радикална штампарија. Излази 1. и 16 у месецу. Цена на год. 20 дин. ван Србије 24 дин. у злату. Власник и издавалац А. М. Станојевић.

Излазила 1898.

590. **Криминална Кроника.** Власник и одговорни уредник Љубинко Петровић.

Излазила 1898.

591. **Народни Одјек.** Лист за политику и књижевност. Излази средом, петком и суботом. Цена 2 дин. месечно. Година I. 1898. Власник Парна Радикална Штампарија. Одговорни уредник Милован Филиповић. Излазио до 27 септ. а доцније као „Српски Одјек".

Излазио 1898.

592. **Наш Врт.** Илустровани лист за целокупно вртарство. Год. II. 1899.

Излазио 1898—1899 (?).

593. **Нови Дневни Лист.** Јутарње издање. Лист за политику, забаву, књижевност, привреду и трговину. Излази сваки дан. Почео излазити 3 септембра 1898. Год. I. Број 5 пара. Цена за Србију за јутарње и вечерње издање 24 дин. само за јутарње 16 дин. а само за вечерње 12. За стране земље на год. 42 дин. Власник Штампарија Св. Николића. Штампарија Светозара Николића. Одговорни уредник Глиша Регнеровић. Почео 1898 год. на место забрањеног Дневног Листа. в. Дневни Лист.

Излазио 1898.

594. **Нови Одјек.** Лист за политику и књижевност. Излази у Београду сваки дан сем недеље и празника. Цена је годишње 16 дин. Година I. 1898. (17. дец. изишао први број, други број тек 20. јан. 1899). Власник Љуба Живковић. Одговорни уредник Стојан М. Протић. Парна Радикална Штампарија.

Излазио 1898—1899.

595. **Њива.** Ратарски недељни лист. Излази на мађарском, словачком, рушљачком, романском и немачком језику. Уредништво и наклада »Њиве« у Будимпешти. Претплата је 1 фор. 50 нов. за целу годину. Излази сваке недеље. Одговорни уредник Чика Стева. Штампарија друштва »Франклин«. 8⁰.

Излазила 1898—1911.

596. **Привредник.** Орган Савеза српских земљорадничких задруга, Српског Привредног Друштва и Главне Привредне Задруге. Година XIV. Власник и издавалац: Савез Срп. Земљор. Задруга. Излази двапут у месецу у Загребу. Цена: к. 4 на год.

Излазио 1898—1911. (Година I, 1898 није виђена).

597. **Пчелар.** Илустровани лист Српског Пчеларског Друштва. Уредник Алексан. М. Живковић. Београд. Штампарија Павловића и Стојановића преће Ђ. Станојевића. 1898. Излази месечно на табаку. Цена листу годишње за Србију 4 динара, ван Србије 5 франака или форинте. Власник Српско Пчеларско Друштво. Година I. 8⁰.

Излазио 1898.

598. **Србин.** Изилази сваког 1 и 16 дана сваког мјесеца. Цијена му је на годину 5 круна. Год. I. 1898. (почео средином новембра). Власник и издаватељ П. М. Крајиновић. Одговара и штампа Р. Деселгрупер, Госпић.

Излазио 1898—1911.

599. **Српски Одјек.** Лист за политику и књижевност. Излази средом, петком и недељом. Цена код поште на месец 2 дин. на три месеца 5 дин., код уредништва на три месеца 6 динара. Година I. Власник С. М. Протић. Одговорни уредник Милош Н. Периновић. Парна Р. Штампарија. fol.

Излазио 1898.

600. **Царински Преглед.** Лист за царинска знања. Угледна свеска. Уредник Сава Кукић. Београд. Српска Краљевска Државна Штампарија. 1898. 8⁰.

Излазио 1898.

601. **Чепркало.** Лист за шалу и забаву. Уредник Ђ. Мил. Косовски. Цена је листу на год. 3 динара. Излази сваке недеље. 1898. У Београду. Штампарија Драгољуба Миросављевића. 8⁰.

Излазио 1898.

1899

602. **Вечерњи Глас.** Излази сваки дан. Власник Анд. Јовановић. Штампарија Анд. Јовановића — Кнежев Споменик бр. 9. Одговорни уредник Јован С. Дунђерски. (Од 3 марта 1900 Милан Ј. Здравковић, судија у пензији; од 3 дец. 1900 др. Милутин Миљковић, вој.-суд. мајор у оставци). Цена за три месеца 4 дин. fol.
Излазио 1899—1900.

603. **Забавник.** Лист за забаву и криминалистику. Београд 1900. Година II. Број 5 пара. Цена за годину 8 динара. Излази уторником, четвртком и недељом. Власник В. Грегорић. Одговорни уредник П. Шрепловић. Штампарија Св. Николића.
Излазио 1899—1900. (Година I, 1899 није виђена).

604. **Карадић.** Лист за српски народни живот, обичаје и предање. За годину 1899. Година I. „... Пут раскрчен, горе њиме ајте,
Горе ајте, ал' се и сећајте,
Ко но красна пута вам огради".
Бранко Радичевић, Пут.
Издаје и уређује Тих. Р. Ђорђевић, професор Алексиначке Учитељске Школе. Алексинац, Штампарија Мате Јовановића. Београд. 1899. 8⁰.
Излазио 1899—1901.

605. **Кривични Гласник.** Илустровани криминални лист за свакога. Излази на 16 страна два пут недељно са сликама, четвртком и недељом. Власник Пера М. Јовановић. Уређује Одбор. Цена листу за Србију 1 динар месечно. Година I. 1899. Штампарија Д. Миросављевића.
Излазио 1899—1900.

606. **Љубић.** Нотиран у 1899.

607. **Нова Искра.** Илустровани лист. Власник и уредник Р. Ј. Одавић. Година I. 1899. Парна радикална штампарија.
Излазила 1899—1911. (Са прекидима).

608. **Подрински Весник.**
Излазио 1899.

609. **Покрет.** Свеска I. Садржина: Приступ. — Како се уређивао Летопис. — О извештајима књижевног одељења и одбора Матице Српске. — О књижници и књижничару Матице Српске. — Средина Матице Српске. Нови Сад. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића 1899. 8⁰.
Излазио 1899.

610. **Пољопривредни Гласник.** Повремени спис Српског Пољопривредног Друштва. Уредник Александар М. Секулић. Свеска I. Београд. Штампарија Павловића и Стојановића, 1899. Цена 1·50 дин.
Излазио 1899—1907. (Са прекидима).

611. **Српски Гласник.** Недељни лист за просвету и друге народне потребе. Година I. 1899. Власник и одговорни уредник Јов. Ј. Кнежевић. Штампарија Ј. Зоричића у Пакрацу. Цена је листу на годину 3 фор.

Излазио 1899.

612. **Тајанствени Свет.** Лист. Цена на год. 10 круна. Уредник Јован Живковић. У Земуну, 1899.

Излазио 1899.

613. **Финансијски Преглед.** Лист за финансијска знања и финансијску службу. Орган Министарства Финансија. Година I. Уредник С. Кукић, секретар Министарства Финансија. Београд. Штампано у државној штампарији Краљевине Србије 1899. 8⁰.

Излазио 1899—1904.

1900

614. **Богословски Архив.** Лист за црквену науку и књижевност. Власник и уредник: Стеван М. Веселиновић. Алексинац. Штампарија Ђорђа Мунца, Ниш 1900. Изишао у две двомесечне свеске. 8⁰. 1—230.

Излазио 1900.

615. **Братимство.** Год. I. Главни и одговорни уредник професор Атанасије М. Поповић. Власник и управља Уређивачки Одбор. 1900. Излази једном у недељи. Цена на год. 10 дин. Администратор Светислав Савковић. Штампарија Св. Николића (Обилићев венац бр. 2).

Излазило 1900—1907.

616. **Глас.** Службени лист нишке епархије за поуку, књижевност и гајење патриотизма. Власник Духовни Суд. Одговорни уредник Милош С. Анђелковић, протођакон и суплент гимназије Краља Милана I. Излази 1 и 15 на табаку и по. Цена је 10 динара годишње. Штампарија Ђорђа Мунца, Ниш, Обреновића ул. бр. 31.

Излазио 1900.

617. **Глас Неослобођеног Српства.** Година I. Излази сваке недеље. Цена на год. 8 дин. Београд, 1900. Власник и одговорни уредник Јово Ђ. Ковачевић. Штампарија Драгољуба Миросављевића Београд — Теразије.

Излазио 1900.

618. **Гласник Православне Цркве** у Краљевини Србији. Орган архијерејског сабора. Година XI. Београд. Излази двапут месечно. Годишња цена за Србију 10 дин., за иностранство 12 дин. 4⁰.

Излазио 1900—1911. (Година I, 1900 није виђена).

619. **Градина.** Забава, поука, књижевна критика. Уређује проф. М. Банић. Година II. Ниш 1901. Штампарија Ђ. Мунца.

Излазила 1900—1901.

620. **Духовна Зрнца.** Год. II. Власник и одговорни уредник свештеник Јордан Хаџи-Видојковић, члан тимоч. дух. суда. Излази сваких 10 дана, 1, 10 и 20 сваког месеца. Цена за Србију за годину 3 дин. За ђаке свију школа год. 2. За иностранство за годину 5 фран. Штампарија Радивоја Јапковића, у Крагујевцу. 4⁰.
Излазила 1900—1901. (Година I, 1900 није виђена).

621. **Законитост.** Година I. У Београду 1900. Излази сваки дан. Цена на год. 18 дин. ван Србије 32 дин. у злату. Власник А. М. Станојевић. Штампарија Т. Наумовића и Друга — Београд. Одговорни уредник Ђура А. Ристић. (У тој години штампарија три пут мењана).
Излазила 1900—1901.

622. **Мали Дневник.** Јутарње издање „Малога Журнала". Београд. 1900. Година I. Излази сваки дан. Цена на три месеца 3 дин. Власник Савић и Комп. Штампарија Савић и Комп. Одговорни уредник Д. Р. Попадић.
Излазио 1900.

623. **Напред** — Avant — Vorwärts. Привредни и књижевни раднички лист. Београд 1900. Год. I. Излази сваке недеље. Цена на год. 5 дин. Власник и одговорни уредник Мирко Обрадовић, терзија. Штампарија Анд. Јовановића.
Излазио 1900.

624. **Народ.** Радикални лист. Власник Коста С. Таушановић. Уредник Јован Ђаја. Излази свакога дана осем празника. Претплата за Србију 24 динара. Година I (почео 2 септ.). Београд. Одговорни уредник Јаков Р. Војиновић. Парна Радикална Штампарија.
Излазио 1900—1903.

625. **Народно Коло.** Лист за народ и његове просветне и привредне потребе. Власник Дружина Народног Кола. Одговорни уредник Сима Станојевић. Излази у Новом Саду сваког петка на целом табаку. Год. претплата 6 круна.
Излазило 1900.

626. **Народне Новине.** Слободоуман лист за политику, народне интересе и забаву. Београд 1900. Година I. Излази сваки дан. Цена за год. 16 дин. Власник Благоје Недић, одговорни уредник Урош Кузмановић. Нова трговачка штампарија.
Излазиле 1900—1901.

627. **Нишки Гласник.** Лист за трговачке, занатлијске, привредне, саобраћајне и друштвене послове. 1900. Година I. Излази четвртком и недељом. Власник и одговорни уредник Ж. Радовановић. Прва нишка штампарија Ж. Радовановића. Цена за год. 5 дин. fol.
Излазио 1900.

628. **Нови Век.** Српски дневни лист. Будимпешта, 1900. Година I. Излази сваки дан осим понедеоника на целом табаку. Цена је

листу за годину 24 круне. Власник: Дружина. Штампано у штампарији „Патрији“ на ротационој машини (доцније штампарија Хирта и Друга у Суботици).

Излазио 1900—1901.

629. **Нови Век.** Лист за науку и књижевност. Година I. 1900. Цена на 3 месеца 3 динара. Излази сваки дан. Главни уредник Божа Савић. Власник Савић и Комп. Штампа Савића и Компаније. Одговорни уредник Ст. М. Петровић.

Излазио 1900.

630. **Нови Подрински Весник.** Неполитички лист за вести и све јавне послове, намењен округу подринском. Година I. Излази четвртком и недељом. Цена на год. 12 дин. Акционарска штампарија, Шабац. Власник и одговорни уредник Сава Пајић. fol.

Излазио 1900.

631. **Подлистак Малога Журнала.** Излази сваки дан као бесплатан додатак „Маломе Журналу“ у Београду.

Излазио 1900.

632. **Пожаревљанин.** Лист за књижевност и економију. Излази четвртком и недељом. Цена на годину 8 дин. на 6 месеци 4, на 3 месеца 2 дин. Уређује редакциони одбор. За одговорног уредника М. А. Машић. Година I. Пожаревац 1900. Штампарија М. А. Машића. fol.

Излазио 1900—1901.

633. **Пољопривредник.** Недељни лист. Власник Пољопривр. Подружина. Одговорни уредник Владислав М. Петровић. 8⁰. Година I. Штампарија Милана Ј. Илића, Смедерево.

Излазио 1900—1903.

634. **Смех и Суза.** Орган алексиначког друштва „Смех и Суза“ за свадбарину, посмртнину и повојницу. Излази једанпут а по потреби два пут месечно. За нечланове лист стаје динар годишње. Година I. Алексинац 1900. Штампарија Павловића и Стојановића — Одговорни уредник Тодор Митровић.

Излазио 1900—1901.

635. **Србин.** Београд 1900 (почео у децембру). Година I. Цена на год. 8 дин. Излази сваке недеље. Власник и одговорни уредник Јован Стојановић, адвокат. Штампарија Тодора К. Наумовића и Друга. fol.

Излазио 1900—1902.

636. **Српски Гласник.** Слободоуман лист за политику, привреду и књижевност. Београд, 1900. Година I. Излази сваки дан. Цена на годину 16 динара. Власник Живојин С. Величковић, адвокат. Одговорни уредник Боривоје П. Анђелковић, адвокат. Нова Трговачка Штампарија — Београд. fol.

Излазио 1900—1901.

637. **Српски Грађанин.** Лист за занатлијство, забаву и поуку. Пожаревац (први број 3 авг.) 1900. Година I. Излази четвртком и недељом. Цена на год. 10 дин. Власник Ђорђе Наумовић, штампар Одговорни уредник Љуб. Цвејић. Уређује Редакциони Одбор. Штампарија Ђорђа Наумовића, у Пожаревцу.
Излазио 1900—1901.

638. **Узданица.** Год. I. Илустровани лист за омладину. Уређује А. Станојевић, професор у пензији. Издање Срп. Краљ. Дворске књижаре Мите Стајића у Београду. Штампарија Павловића и Стојановића. 1900. Вел. 4°.
Излазила 1900.

1901

639. **Балканија.** У нашој грађи забележен тај лист у год. 1901. Ближе податке немамо.

640. **Глас Србије.** Година I. Лист политички, економни, књижевни. Представник истинског радикализма. „Ни по бабу ни по стричевима већ по правни Бога истинога“. (Срп. нар. песма). Власник, одговорни уредник и главни радник К. Арсенијевић. Савиначка ул. бр. 1. Штампа Андре Јовановића, краљ. Милана ул. бр. 22.
Излазио 1901—1902.

641. **Глас Српства.** Излази сваке недеље. Цена за Србију годишње 8 дин. за иностранство годишње 16 фран. Власник и одговорни уредник Јово Ђ. Ковачевић. Штампарија Т. Наумовића и Друга. Васина ул. fol.
Излазио 1901—1902.

642. **Градиштанац.** Лист за трговину, народну привреду и забаву. В. Градиште, 1901. Година I. Излази сваке недеље. Цена је листу на годину 6 динара. Власник штампарија О. М. Драшкоција. Одговорни уредник Добривоје Костић.
Излазио 1901—1903.

643. **XX Век.** Политички дневни лист. Година I. Власник и директор листа Д. М. Спасић. Излази сваког дана у 5 сати изјутра. Претплатна цена за Србију на годину 18 динара, за стране земље 36 франака. Београд, 1901. Одговорни уредник Мих. А. Пантић. Штампарија Пере А. Стојановића Дубровачка ул. бр. 12. fol.
Излазио 1901.

644. **Дневник.** Лист за политику и књигу. Излази сваки дан по подне. Београд, 1901 год. Година I. Директор Стојан М. Протић. Власник Живојин М. Перић. Одговорни уредник Ч. А. Костић, адв. Штампарија С. Хоровица. Цена за Србију на годину 18 динара. Ван Србије на годину 32 дин. у зл. Од бр. 91 власник и одговорни уредник Ч. А. Костић. У год. 1902. Одговорни уредник Бранислав Ђ. Нушић. На крају уредник Јанко Веселиновић. fol.
Излазио 1901—1902.

645. **Занатлиски Савез.** Глас Савеза Занатлиских Еснафа и Савезних Одбора у Краљевини Србији. Година XI, 1911. Излази сваки дан сем понедеоника. Цена је листу за Србију на годину 12 дин., за стране земље 25 франака. Број 5 пара. Власник Танасије Донић. Уредник Павле Кара-Радоваповић. Одговорни уредник Радосав Лазаревић. Штатпарија Наумовића и Стефановића, у Београду.

Излазио 1901—1911 (Година I, 1901 није виђена).

646. **Из стране књижевности** белетристични лист уређује одбор. Год. I. Београд, штампарија Мате Јовановића, књаз Михаилова ул. бр. 24. 1901. Лист излази сваког 15 и 30 дана у месецу у свескама од 2—3 табака. Цена је листу за Србију годишње 9 динара, за иностранство 12 франака. Власник Крста Цицварић, одговорни уредник Мата Јовановић. 8⁰.

Излазила 1901.

647. **Истина.** Год. II. Излази недељом. Лист уређује Уређивачки Одбор. Власник и одговорни уредник Михајило М. Душманић, Крунска ул. бр. 1. Штампарија Ђорђа Наумовића. Пожаревац 1902. fol.

Излазила 1901—1902. (Година I, 1901 није виђена).

648. **Исток.** Орган за политику, просветне и материјалне интересе. Год. I. 1901. Излази четвртком и недељом. Цена на годину 16 круна. Власник и издавалац Д. С. Пајић. За уредништво одговара Др. В. Николић. Издаје и штампа Дар. С. Пајић. Штампарија Јована Пуљо. fol.

Излазио 1901.

649. **Књижевни Лист** орган „Цетињске Читаонице и Горског Вијенца". Година I. Уредио: Књижевни Одбор. Цетиње к. ц. државна штампарија 1901. Излази крајем сваког мјесеца у свескама од 2 табака велике осмине. Цијена је листу за Црну Гору 4 круне, а за иностранство 6 круна на годину.

Излазио 1901.

650. **Коло.** Књижевни и научни лист. Власник и одговорни уредник Дан. А. Живаљевић. У Београду. Електрична штампарија Петра Ћурчића (Бранкова улица бр. 3) 1901. Излази два пут месечно. Цена му је 12 дин. год.

Излазило 1901—1903.

651. **Кривична Кроника.** Лист за криминалистику. Излази недељом, средом и петком. Година I. Цена 10 п. д. Уредништво и адмистрација налази се на Обилићевом Венцу бр. 44. (где је и „Двадесети Век"). Одговорни уредник Мих. А. Пантић, власник Д. М. Спасић. Београд, штампарија Пере А. Стојановића. 4⁰.

Излазила 1901.

652. **Лист** удружења поштанско-телеграфске омладине стручно-забавно-поучне садржине. Година I. Београд 1901. Уредник Милош М. Бошковић, власник Удружење поштанско-телеграфске омладине.

Излазио 1901.

653. **Млади Нишлија.** Лист за месне вести, огласе, књижевне и друштвене белешке. Излази средом и недељом. Год. II. Власник Крста Ц. Стефановић, одговорни уредник П. Николајевић. Штампарија Браће Ц. Стефановића.

Излазио 1901—1902. (Година I, 1901 није виђена).

654. **Народни Лист.** Слободоумни лист за политику, народне интересе и забаву. Београд, 1901. Година I. Власник Сава М. Шибалић. Главни уредник Сава М. Шибалић. Одговорни уредник Добривој Попадић. Штампа задруга штампарских радника. Излази сваки дан. Цена за Србију на годину 16 дин. Одговорни уредник Александар М. Ђорђевић. fol.

Излазио 1901—1911 (с прекидима).

655. **Наше Новине.** Лист за пољопривреду, привредну и аграрну политику. Уређује Уређивачки Одбор. Власник Пољопривредни Клуб. Одговорни уредник Коста Томић, адвокат, Година I. Штампарија Д. Димитријевића. Лист излази сваки дан по подне сем недеље. Цена за Србију на годину 18 дин. Београд 1901. fol.

Излазиле 1901—1902.

656. **Одјек,** српског православног свештенства из Босне и Херцеговине.

Излазио 1901.

657. **Позоришни Лист.** За 1901 годину. Уредник Бранислав Ђ. Нушић. Година I. Цена 6 динара на годину или 0·50 дин. месечно. Државна штампарија у Београду.

Излазио 1901—1902.

658. **Просвета.** Орган пријатеља српске народне просвете. Уредник Јов. П. Јовановић. Чланови редакције: Ђорђе С. Којић, Милутин Николић, Божо Гав. Божић. Година прва. Крагујевац. Штампарија Радивоја Јовановића. Кнез Михаилова улица бр. 45. 1901. 4⁰. Излази сваких десет дана. Цена за годину 6 динара.

Излазила 1901—1902.

659. **Радиност.** Лист индустриски и занатски. У Београду. Недеља, 8 јуна 1901. Година I. број 1—11. Излази једанпут недељно. Стаје за Србију: на годину динара 12, на шест месеца динара 6, за иностранство на годину динара 20, на шест месеца динара 10. Уредништво у Краљице Наталије улици бр. 32. Власник и главни уредник Ст. П. Видаковић. Штампарија Андре Јовановића, Краљ-Миланова ул. бр. 22. fol.

Излазила 1901.

660. **Привредни Гласник.** Службени лист министарства народне привреде Краљевине Србије. Година I. Свеска за јануар. 1901. Одговорни уредник Богољуб Јовановић, начелник статистичког одељења. У Београду, штампано у државној штампарији Краљевине Србије 1901. 8⁰.

Излазио 1901—1905.

661. **Раднички Лист.** Година I. Београд 1901. Излази сваке недеље. Претплатна цена за Србију на годину 2·50 дин. Власник и одговорни уредник Мирко Обрадовић, терзија. Штампарија Драгољуба Миросављевића — Теразије. fol.

Излазио 1901.

662. **Радничке Новине.** Орган српске социјалдемократске партије и главног радничког савеза. Цена на годину 12 дин., за иностранство 30 дин. годишње. Број 5 пара. Год. XI, 1911. Власник Милош Тимотић, куферџиски радник. Одговорни уредник Божидар Поповић, кројачки радник. Штампарија Саве Раденковића и Брата — Београд. fol.

Излазе 1901—1911. (Година I, 1901 није виђена).

663. **Србин.** Пуебл. (Америка).

Излази 1901—1911.

664. **Српски Књижевни Гласник.** Уредник Богдан Поповић. Уређивачки одбор: Др. Војислав С. Вељковић, Јаша М. Продановић, Љуб. Јовановић, Љуб. Стојановић, Светислав С. Симић, Слободан Јовановић. Власник Светислав С. Симић. Књига прва. Београд: електрична штампарија Павловића и Стојановића. Администрација листа: Цинцар-Јанкова улица бр. 1 (спрећу Малог Калимегдана). 8⁰. 1901. Од 1905 године уредници: Павле Поповић и Др. Јован Скерлић; од 1907 уредник Др. Јован Скерлић.

Излазио 1901—1911 (књига I—XXVI).

665. **Старе Мале Новине.** Лист за политику, привреду и књигу. Година I. Београд 1901 године. Власник Дим. Довијанић уредник. Лист излази сваки дан до подне. Уредништво је у кући Класне Лутрије, Васина ул. бр. 22. Цена листу за Србију 18 дин. годишње, за стране земље 40 франака годишње, за Босну и Херцеговину год. 30 круна. Нова Трговачка штампарија. Београд. fol.

Излазиле 1901.

666. **Стари Раднички Лист.** Ванредно издање „Малога Журнала". Лист за заштиту радничких интереса. Година I. Претплатна цена за Србију на годину 2·50 динара. Излази суботом. Београд, 1901. Власник Савић и Комп. Штампарија Савића и Компаније. космајска ул. бр. 16. Одговорни уредник Милан Здравковић. fol.

Излазио 1901.

667. **Технички Гласник** за технику, грађевинарство и индустрију. Власник Стојан Вељковић, инжењер. Уређује Редакциони Одбор.

Одговорни уредник Светолик Поповић, инжињер. Лист излази сваке недеље. Цена годишње 12 дин. ван Србије 20 дин. у злату. Година I. Београд 1901. Електрична „Нова трговачка штампарија.“ 4⁰, на 8 страна.

Излазио 1901—1902.

668. **Типографски Гласник.** Le courrier typographique. Typographischer Anzeiger. Београд, 1901. Година I. Излази сваког 1 и 15 у месецу. Уређује Редакциони Одбор. Власник Милорад Стефановић. Штампарија Мате Јовановића. Одговорни уредник Светозар Поповић. Цена је за Србију год. 6 дин. Почео излазити у окт. 1901.

Излази 1901—1911.

669. **Узданица.** Војнички лист за поуку, неговање војничких врлина и витешку забаву. Уредник Стеван Ј. Радосављевић, интендант. Година I. 1901. Београд војна штампарија. 8⁰.

Излази 1901—1911.

670. **Шабачке Новости.** Лист за привреду, трговину, домаће неполитичке вести, забаву и огласе. Шабац, 1901. Година I. Излазе недељом и четвртком. Цена је листу за Србију 12 дин. годишње. Власник М. А. Славуј. Одговорни уредник Павле Ј. Павловић. Штампа М. А. Славуја. fol.

Излазиле 1901.

671. **Школско Звонце.** Лист за Сричад. Нотирано у 1901.

1902

672. **Балкански Гласник.** Revue Balkanique. Година I. Одговорни уредник Петар Ђорђевић. Власник Ст. Јаћимов. Електрична штампа Т. К. Наумовића, Васина 5. Београд, 1902. 8 бројева fol. Излази недељно. Цена на годину 10 дин.

Излазио 1902.

673. **Беседник.** Лист за црквену поуку и књижевност. Власник и уредник Методије С. Миловановић, игуман манастира Витовнице. Главни сарадник Василије Живковић, парох пожаревачки. Штампарија Ђорђа Наумовића, Краљева улица бр. 40. — Пожаревац. Излази 1 и 15 у месецу. Цена 1·50 дин.

Излазио 1902—1903.

674. **Богословски Гласник.** Часопис за православну богословску науку и црквени живот. Год. I. Власници и чланови уређивачког одбора: Протопрезвитер проф. богосл. Јован Живановић, протосинђел проф. богосл. Иларион Зеремски, презвитер проф. богосл. Душан Јакшић, протопрезвитер проф. богосл. Милутин Јакшић, архимандрит проф. богосл. Др. Георгије Летић, презвитер катихета и проф. Иван Маширевић, јерођакон проф богосл. Др. Јоаким Чупић. Уредник: Протосинђел Иларион Зеремски. Сремски Карловци. Излази у месечним свесцима око 5 табака Претплата

износи за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 12 круна; за остале земље 15 франака у злату. Сваких шест свезака чине засебну књигу.

Излази 1902—1911.

675. **Глас права судства и администрације.** Излази сваке недеље. Година I. 1902. Власници и одговорни уредници Милан Ст. Марковић, јавни правозаступник Коста Д. Јездић јавни секретар Држав. Савета. Уредништво и администрација Дубровачка бр. 9.

Излазио 1902.

676. **Дан.** Дневни лист за политику, привреду и књижевност. Година I. Власник и главни уредник Милан М. Ђорђевић. Штампа Андре Јовановића (Краљ Миланова улица бр. 22). Београд 1902. Излази сваки дан. Цена 18 дин. на годину.

Излазио 1902.

677. **Гласник Општинских Писара.**

Излазио 1902.

678. **Бачки Гласник.** Лист за књижевност, поуку и уметност. Уређује Одбор. Година I. Излази 1, 12 и 20 сваког месеца. Број стаје 0·20 дин., месечно претплата 0·50 дин. — Власник, главни и одговорни уредник Светозар Буђевац. Ређина ул. бр. 4. Штампарија Миросављевића и Струс. 4°.

Излазио 1902.

679. **Заштитник.** Нотиран у 1902 и 1903

680. **Кукурек.** Нотиран у 1902 и 1903.

681. **Лесковац.** Њу-Јорк. (Америка).

Излази 1902—1911.

682. **Либерал.** Нотиран у 1902.

683. **Народна Војска,** нотирано у 1902—3.

684. **Нишки Заставник.** Политички и забавни лист. Јавни орган свију исправних људи из места и са стране. Год. I. 1902. Власник и одговорни уредник Ђорђе Мунц, штампар. Штампарија Ђорђа Мунца.

Излазиле 1902.

685. **Одјек.** Орган Радикалне Демократије. Број 1. Година I. У Београду, у уторак 1 октора 1902. Излази сваки дан у 2 часа по подне. Цена за Србију год. 16, за пола 8 и за 3 месаца 4. За иностранство 32 дин. год. Власник Љубомир Живковић, адвокат. Број 5 п. д. Главни уредник Јаша М. Продановић. Штампарија Свет. Николића. Обилићев Венац бр. 2. Одговорни уредник Ник. Јевр. Дамњанвић. fol.

Излазио 1902—1911.

686. **Педагошки Преглед.** Лист за науку о васпитању и школски живот. Година I. Власник Мил. Марковић, уредник Др. Стев. М.

Окаповић. Београд. Државна Штампарија Краљевине Србије 1902. Цена 4 дин. годишње за Србију, за остале земље 5 динара. 8⁰.

Излазио 1902.

687. **Правда.** Слободоумни лист. Излази средом и недељом. Година I. Цена броју 5 пара, а за годину за Србију 5 дин., за Аустро-Угарску 10 круна. Власник Жарко М. Ружић. одговорни уредник Лазар Савовић. Електичне штампарија Тодора К. Наумовића.

Излазила 1902—1911. (Година I. 1902 није виђена).

688. **Пријеглед.** Прилог „Мале Библиотеке". Година II. 1903. Уредник Ристо Кисић. Власник издавачка књижарница Пахера и Кисића. 8⁰.

Излазио 1902—1910. (Година I, 1902 није виђена).

689. **Радикал.** Српске народне новине за просвету, привреду и забаву. Власник и одговорни уредник Шандор Христифоровић. У Турској Кањижи. Штамарија Александра Сећакова у Турској Кањижи у Банату. 1902. Излази сваке недеље. Цена 4 круне.

Излазио 1902.

690. **Сеља** потиран 1902—1903.

691. **Слога** излази сваки дан. Цена листу за Србију на год. дин. 18, ван Србије 36 дин. Год. I. 1902. Власник Драгомир Брзак. Београд. Одговорни уредник Коста Тапић. Штампарија Доситије Обрадовић.

Излазила 1902.

692. **Srđ — Srđ.** List za književnost i nauku. Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Antun Fabris. Godina I. 1902. Dubrovnik, Srpska Dubrovačka Stamparija. 8⁰. (Штампан ћирилицом и латиницом).

Излазио 1902—1908.

693. **Српске Новости.**

Излазиле 1902—1903.

694. **Српска Смотра.** Недељни лист за привреду и просвету. Власник, издавалац и одговорни уредник Владимир П. Бадић. Сомбор. Излази сваке недеље. Цена на годину 8 кр.

Излазила 1902.

695. **Српски Родољуб.** Излази у Питсбургу у Америци. fol.

Излазиле 1902—1911.

696. **Трговачке Новине.** Лист Срба трговаца, занатлија, привредника, и гласник Српске Трговачке Омладине. Год. X. Излази сваке недеље у Новом Саду. За уредништво одговара: Паја Мишић. Цена К 12 на год.

Излазе 1902—1911. (Година I, 1902 није виђена).

697. **Д.р Ћоса.** Лист за шалу и забаву. Ванредно издање „Малог Журнала". Година I. Одговорни уредник Пет. М. Савић. Вла-

спик Савић и комп. Електрична штампа Савића и Комп. Београд 1902. Излази недељом и четвртком. Цена 1·25 тромесечно.

Излазио 1902—1903.

698. **Штампа.** Демократски лист за политику, новости, књижевност, привреду и војску. Год. X, 1911. Власник Св. М. Јакшић. Излази сваки дан. Петплата за Србију на годину 12 дин., за иностранство 36 дин. у злату. Штампарија Стивана М. Ивковића и Комп. Одговорни уредник Чеда П. Настасијевић. Београд. fol.

Излази 1902—1911. (Година I, 1902 није виђена).

699. **Шумадија** нотирано у 1902—1904.

1903.

700. **Два Света.** Часопис за проучавање спиритичких појава. Уређује Л. Комарчић. Свеска прва. Београд. Штампарија Д. Димитријевића, Иван-Бегова улица бр. 1. 1903. 8⁰. Цена за Србију годишње 12 дин. за стране земље 16.

Излазио 1903.

701. **Економ.** Лист за ширење пољске привреде и заштићавање привредних интереса. Година I. Одговорни уредник Коста Ивковић. Власник: Привредни Одбор. Штампарија Свет. Николића, Обилићев венац бр. 2. 1903. Београд. Излази сваког четвртка. Цена 6 дин. год.

Излазио 1903.

702. **Железнички Гласник.** Стручни лист за науку и књижевност железничку. Година I. Уредник Јоца Поповић, пенз. саобраћ. чиновник. Власник Пера Јовановић контролор железнички. Прва Електрична Народна Штампарија. Београд. 1903. Излази 15 и концем сваког месеца. Цена 12 дин. годишње.

Излазио 1903.

703. **Зорт.** Нотиран у 1903.

704. **Илустровани Гласник.** Власник и издавач др. Каменко Суботић. Излази недељно у Прагу. Стаје 14 дин. год.

Излазио 1903—1905.

705. **Јавност.** Нотирана у 1903—1905.

706. **Јединство.** Нотирано у 1903—1905.

707. **Кривични Одјек.** Нотиран у 1903.

708. **Народни Напредак.** Нотирано само 1903.

709. **Народни Развитак.** Нотиран 1903—1905.

710. **Народњак,** Нотиран у 1903—1905.

711. **Нишки Вечерњи Весник.** Нотиран у 1903.

712. **Нишки Дневник.** Нотиран 1903.

713. **Нишка Социјалистичка Борба,** Нотирана у 1903.

714. **Ново Време,** илустровани раднички часопис. Neue Zeite. Le temps nouveau. Социјализам. Раденици свију земаља уједините се. Борбом слободи. Радници су темељ на коме се диже ново друштво. Година I. 1903. Власник и одговорни уредник К. А. Јовановић. Штампа Чеде Јовановића. Излази два пут месечно. Цена за Србију годишње 2 динара.

Изишло свега 8 бројева. Први број изишао 10. јануара, 1903. Излазило 1903.

715. **Омладински Гласник.** Уређује уређивачки Одбор у Бечу. Излази једанпут месечно у свескама од три табака. Годишња цена 6 круна или 7 франака. Сремски Карловци. Српска Манастирска Штампарија.

Излазио 1903—1905.

716. **Општина.**

Излазила 1903.

717. **Пикантни Журнал,** Излази сваке недеље. Година I. Број 1 и 2. 1903. године. Власник Живко Мил. Ивић. Цена 10 пара дин. Одговорни уредник Ђорђе Миленковић. Ломина улица број 12. Нова електрична штампарија код „Св. Саве". Дечанска улица број 24. 8⁰.

Излазио 1903.

718. **Протски Весник.**

Излазио 1903.

719. **Прогрес.**

Излазио 1903.

720. **Рударски Гласник.** Број 1. 1903. Година I. Лист за рударство и рударску индустрију. Власник и уредник Петар А. Илић, рударски инжињер. Београд. Штампарија Савића и Комп. Космајска ул. бр. 16. 1903. 8⁰.

Излазио 1903.

721. **Самоуправа.** Орган радикалне странке. Год. IX. 1911. Уређује Редакциони Одбор. Власник у име главног одбора радикалне странке Наст. Н. Петровић. Цена годишње за Србију 12 дин., за иностранство 32 дин. Број 5 пара. Излази сваки дан сем недеље и празника. Штампарија „Доситије Обрадовић". Одговорни уредник Сава Стевановић, Београд, fol.

Излази 1903—1911.

722. **Слободна Штампа.** Нотирана у 1903.

723. **Српска Домаја.** Лист за забаву и поуку. (Породични лист) за 1904. Година II. Главни уредник Др. Жарко Миладиновић. Одговорни уредник Др. Никола Ђурђевић. Власник Друштво „Рад" за издавање српских књига и новина у Руми. Штампарија Ђорђа Петровића.

Излазила 1903—1905. (Година I, 1903 није виђена).

714. **Српско Коло.** Народни лист. Година I. Излази сваког другог петка у мјесецу. Издаје: Друштво „Српско Коло". Уређује: Уредништво „Н. Србобрана". Штампа: Српске Штампарије у Загребу. Одговорни уредник Буде Будисављевић. Цијена на год. круна 2·40.
Излазило 1903—1911.

715. **Српска Мисао.**
Излазила 1903.

716. **Српски Митрополијски Гласник.** Званични орган за народно црквене автономне послове. За уредништво одговара Мата Косовац, народно-црквени автономни статистичар. Наклада Саборског Одбора. Ср. Карловци, Српска манастирска штампарија. Излази сваког 1 и 15 дана у месецу на целом табаку. Цена 5 круна на годину. 8⁰. Година I. 1903.
Излазио 1903—1911.

717. **Топуз.** Нотиран у 1903.

718. **Трговачки Помоћник.** Нотиран у 1903.

719. **Трезвеност.** Орган Друштва за сузбијање алкохолних пића. Година прва. Уредник Дим. Ј. Стојановић, учитељ. Београд, Штампарија Д. Димитријевића. 1903.
Излазила 1903—1904.

720. **Уједињење.** Год. I. 1903. Излази трипут недељно.
Излазило 1903.

721. **Уставна Србија.**
Излазила 1903.

722. **Шабачки Огласни Лист.** Нотиран у 1903.

723. **Шумадиски Одјек.** Нотиран у 1903—1905.

1904.

724. **Балканска Пошта.** Le courrier balcanique. Balkanpost. Демократски лист за политику, новости, привреду, књижевност, друштво, војску итд. Главни уредник Душан Мил. Шијачки. Власник Душан К. Николић. Штампарија Бојовића и Мићића (Књежев Споменик бр. 35). Београд 1904. Излази сваки дан у 2 часа по подне, fol. 19 бројева. Цена 18 дин. годишње.
Излазио 1904—1905.

725. **Ветеринарски Гласник.** Лист за марвено лекарство и сточарство; орган марвеног лекарског удружења. Уредник Петар Д. Тодоровић. Уређивачки одбор: Алекса Љ. Поповић, Сава Вукосављевић, Јован Алексић, Милан Цветковић и Милутин Матовић. Година I. Београд, Нова Електрична Штампарија Петра Јауковића, Бранкова ул. бр. 18. 1904.

Излази једанпут месечно у свескама најмање од два табака. Цени је листу годишње: За Србију 10 динара, за иностранство 12 динара у злату.

Излазила 1904—1905. (?).

726. **Војска.** Година I. Уређује и издаје одбор. Власник и одговорни уредник Маринко Савић. Штампарија Доситије Обрадовић, Македонска улица бр. 40. Београд 1904. fol. Излази сваке суботе Цена 8 динара на годину.

Излазила 1904.

727. **Годишњак Општине Града Београда** за 1904. годину. Београд. Штампарија Д. Димитријевића, Иван Бегова улица бр. 1. 1904. године.

Излазио 1904.

728. **Добротвор.** Лист за поуку, друштвеност и локалне интересе. Година I. — 1904. Излази три пута месечно. Цена годишње 4 к. Штампарија Луке Топаловића, доцније Мирослава Спаића. У Митровици. Одговорни уредник Ђорђе Јосифовић, доцније Јосиф Винклер, fol.

Излазио 1904.

729. **Јутро.** Дневни политички лист излази сваки дан изјутра у Београду. Го1ина I. 1904. Цена 16 динара годишње. Власник и уредник Лазар Б. Богићевић, fol.

Излазило 1904.

730. **Крајински Весник.** Нотиран у 1904.

731. **Крајински Одјек.** Неготин, fol.

1904 и 1905.

732. **Крст.** Часопис за графолошке и хронолошке беседе. Година I. Влаеник Ђорђе М. Поповић. Директор Д. Ј. Петрин. Одговорни уредник Ђ. М. Поповић. Излази само недељом. Београд, штампарија Бојовића и Мићића. 1904.

По виђењу забележена само два броја и то први као лист, други као књига од 14 стр.

Излазио 1904.

733. **Мали Гласник.** Нотиран у 1904.

734. **Мала Србадија.** Излази једанпут свакога месеца сем јула и августа на читавом табаку са сликама. Цена је листу на год. 2 динара, за стране земље 1 фор. или 2 кр. Власник Учитељско Удружење, уређује Уређивачки одбор; уредник Мих. П. Милошевић. Штампа Државна Штамнарија Краљевине Србије. Београд, 1904. [На место ранијег дечјег листа „Зорице“].

Излазила 1904—1911.

735. **Народни Покрет.** Нотиран 1904—1909.

736. **Нишке Новине.** Нотиране у 1904—1905.

737. **Опозиција.**
Излазила 1904.

738. **Палилулске Новине.**
Излазиле 1904.

739. **Параћински Гласник.**
Излазио 1904—1905.

740. **Политика.** Власник и уредник Владислав Рибникар. Излази сваког дана. Претплата за Србију 12 динара, за иностранство 30 круна или дин. у злату. Број 5 пара. Штампарија „Политике" Владислава Рибникара, у Београду, fol.
Излази 1904—1011.

741. **Правда.** Уредник Јова Адамовић. Београд, fol.
Излази 1904—1911.

742. **Православни Свештеник.** Орган свију слободоумних свештеника и побожних хришћана. Власник и одговорни уредник Милан Алексић, свештеник. Излази сваке седмице. Цена му је за годину 8 дин., за пола године 4 дин., за три месеца 2 динара. Година I. Београд. Нова Електрична Штампарија Петра Јоцковића. 1904. 8⁰.
Излазио 1904—1905.

743. **Радник.** Орган Крагујевачке Организације Срп. Социјал-Демократске Партије. Година VIII, 1911. Уређује оебор. Излази сваке суботе. Цена на годину за Србију 3 дин., за иностранство 6 фран. Нароцна Штампарија — Крагујевац, за месну одганизацију влазник и одговорни уредник Драгутин Илић, оп. радник, 4⁰.
Излази 1904—1911.

744. **Савез.** Поштанско-телеграфски, орган поштанско-телеграфске омладине лист за струку, поуку и забаву. Власник и уредник Душан А. Марковић. Излази на великом табаку сваког 1 и 15 у месецу. Година I. 1904.
Излазио 1904.

745. **Слободна Реч.** Нотирана у 1904.

746. **Словенски Југ.** Уредник Д-р Божа Марковић, в. професор Универвзитета. Излази сваке суботе. Цена за Србију и Бугарску 6 дин. за све остале земље 10 фран. Број 10 пара. Год. VIII 1911. Власник у име Прећ. Клуба „Словенски Југ" и одговоћни уредник Б. Марковић. Штампарија „Србија," у Београду. 4⁰.
Излази 1904—1911 (са прекидима. Год. I. 1904 није виђена.

747. **Српска Ријеч.** Година VIII. Власништво и штампа: Српске диониЈке штампарије у Сарајеву. Одговорни уредник Јово Бабић.
Излазила 1904—1911 (св прекидима. Година I. 1904 није виђена).

748. **Стварност.**
Излазила 1904.

749. **Телеграф.** Нотиран у 1904.

750. **Трговачки Весник.** Нотиран у 1904.

751. **Шабачки Весник.** Нотиран у 1904.

1905.

752. **Артиљеријско-Инжињерски Гласник.** Лист за официре свих родова оружја и струка. Уређује одбор. Излази у месечним свескама. Година I. Свеска за јули 1905. Уредници мајор Љубомир Поповић, артиљеријски мајор Васа Божидиревић. Београд. Штампарска радионица Војног Министарства 1905.
Вел. 8⁰, 1—536, 6 таблица 11 слика у тексту.
Излазила 1905.

753. **Архив за правне и друштвене науке.** Београд 8⁰.
Излази 1906—1911.

754. **Вредан Задругар.** Орган Земљорадничких Задруга. Година I. Власник и одговорни уредник Стојан Ј. Антић. Штампарија Чеде Стефановића, Обилићев венац бр. 40. Београд, 1905. Излази један пут месечно. Годишња цена пола динара.
Излазио 1905.

755. **Глас Епархије Нишке.** Лист, излази у Нишу, fol.
Излази 1905—1911.

756. **Дом и школа.**
Излазило 1905.

757. **Бачки Напредак.** Излази у Лесковцу, 8⁰.
Излази 1905—1911.

758. **Кића.** Излази у Нишу, 4⁰.
Излази 1905—1911.

759. **Лаворика.** У Земуну. Власник Славко Јовановић. Главни уредник Љубиша Валић. 1905.
Излазила 1905.

760. **Наш Покушај.** Бачки лист. Година I. 1905 (октобар). Власник Ник. М. Димитријевић, ђак I год. прив. Трговачке Академије. [Литографисано].
Излазио 1905.

761. **Омладинац.** Лист за поуку и васпитање трговаско-занатлиског подмлатка. Издање Београдске Трговачке Омладине. Бр. 1. Београд, 1 јануара, 1905 године. Година I. 4⁰. Стр. 1—292.
Излазио 1905.

762. **Полицијски Гласник.** Службени лист Министарства Унутрашњих Дела. Година VII, 1911. Излази је7анпут недељно. Прет-

плата годишње 12 динара за Србију, за иностранство 24 динара у злату. Штампа Краљ. Срп. Државна Штампарија, у Београду. Уредник Душан Ђ. Алимпић, 4⁰.

Излази 1905—1911 (Година I, 1905 није виђена).

763. **Полицијски Зборник.** Издање Министарства Унутрашњих Дела. Београд 1905.

Излазио 1905. (Полиц. Гласник 1905. бр. 16).

764. **Слога.** Лист, излази у Сомбору, fol.

Излази 1905—1911.

765. **Спорт и Свет.** Година I. Београд, 1905. Штампа Савића и Комп. 8⁰.

Излазио 1905.

766. **Српска Везиља.** Илустровани лист за ручни рад, домаћу потребу и забаву у Вршцу.

Нотирана у год. 1905.

767. **Српски Економист.** Лист за економску и финансијску политику и статистику. Der serbische Aekonomist. L'économiste serbe. Излази два пут месечно и по потреби и чешће. Власник и одговорни уредник Ђорђе Ранојевић, секретар Берзе. Уређује Редакциони Одбор, fol.

Излазио 1905.

768. **Трговачки Вијесник.** Излази сваке суботе на цијеломе арку. Власник и одговорни уредник М. Ђурић. Штампа Х. Шулман. Цијена му је за Аустро-Угарску и окупиране покрајине год. 8 круна, за Србију 10 дин. у злату за остале земље 12 франака у злату. Брод на Сави. Година I. 1905.

Излазио 1905.

769. **Учитељски Гласник.** Орган млађих учитеља. Власник и уредник Милорад М. Петровић. 1905. Година I.

Излазио 1905.

770. **Учитељски Лист.** За учитеље и народ. Издају и уређују цетињски учитељи. Година I. 1905. Излази крајем свакога мјесеца на цијелом табаку. Цијена је за Црну Гору 3 круне а за иностранство 4 круне годишње.

Излазио 1905(?)

771. **Шабачки Занатлија.** Лист излази у Шапцу, fol.

Излази 1905—1911.

1906.

772. **Алексиначки Гласник.** Орган друштва „Рада", излази два пута месечно у Алексинцу. Цена 6 динара годишње. Власнит за друштво „Рад", председник Миша Милосављевић, уредник Душан А. Марковић. Штампарија М. Карића у Нишу, fol.

Излазио 1906.

773. **Американски Србобран.** Српски народни лист и орган савеза Србобран, излази сваког четвртка у Питсбургу. Цена долар годишње. Власник српски православни савез „Србобран“, уредник Чедомир Павић, fol.

Излази 1906—1911.

774. **Архив за правне и друштвене науке.** Орган Правног Факултета Универзитета Београдског. Излази месечно у Београду. Цена 12 дин. за иностранство 14 дин. годишње. Уредници д-р Коста Кумануди и д-р Драгољуб Аранђеловић, ванредни професори Универзитета, власник Милић Радовановић, редовни професор Универзитета. Издавач књижара Геце Кона. Штампарија „Доситије Обрадовић“ — Аце М. Станојевића. 8⁰.

Излази 1906—1911.

775. **Bosansko-Hercegovački Glasnik.** Лист за политику, економију и књижевност, излази сваког петка у Сарајеву. Цена 10 дин. годишње. Власник и уредник Омер-бег Сулејманпашић. Штампарија Ристе Ј. Савића, fol.

Излазио 1906—1907.

776. **Ваљевске Новине.** Радикални лист, излази четвртком и недељом у Ваљеву. Цена 10 динара годишње. Власник Вучић Миловановић, одговорни уредник Војислав Андрић, уређује одбор. Штампарија Јов. Ј. Молнара у Ваљеву, 4⁰.

Излазио 1906.

777. **Весник Трговачких помоћника.** Орган удружења трговачких помоћника, излази једанпут месечно у Београду. Цена динар годишње. Власник Душан С. Милосављевић, уредник Радослав С. Максимовић. Штампарија К. Грегорића и друга Београд, 4⁰.

Излазио 1906.

778. **Вера и Разум.** Лист за цркву и народ, излази месечно у Вилмердингу у Америци.

779. **Вијенац.** Лист за књижевност и забаву, излази у Питсбургу.

780. **Граничар.** Службени лист округа врањског, излази сваког 1. и 15. дана у месецу у Врањи. Цена 6 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Димитрије А. Христић. Штампарија Кушаковића Врање, 8⁰.

781. **Декоратер.** Излази у Београду.

782. **Дрводељски Радник.** Орган савеза дрводељских радника излази у Београду.

783. **Добродошлица.** Ванредни број листа Срп. Новинарског Удружења на дан састанка мађарских и српских новинара. Власник Српско Новинарско Удружење, уредник Бран. Ђ. Нушић.

784. **Ђаво.** Лист за политику, хумор и сатиру, излази недељно у Београду. Цена 3 дин. годишње. Власник и уредник Влада Стефановић, штампарија Влад. Стефановића, fol.
Излази 1908—1911.

785. **Ђачко Коло.** Лист за децу, излази месечно у Бања Луци.

786. **Заштитник.** Орган Друштва за заштиту животиња, излази недељно у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник за удружење Дим. Кнежевић, главни уредник Дим. Ј. Јанковић. Штампарија Тодора К. Наумовића, 4⁰.
Излазио 1906.

787. **Здравље.** Лист за лекарске поуке о здрављу и болести, излази месечно у Београду, Цена 2 дин. годишње. Издаје „Друштво за чување народнога здравља", уређује проф. д-р Милан Јовановић—Батут, штампарија Доситеја Обрадовића, 8⁰.
Излази 1909—1911.

788. **Заједница.** Омладински забавно-поучни лист, орган клуба Заједнице, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник за клуб Јаков А. Алкалај, одговорни уредник Никола Т. Димитријевић, уређује одбор, штампарија К. Грегорића и друга, 8⁰.
Излазио 1906.

789. **Железнички Весник.** Орган удружења за напредак и потпомагање целокупног железничког особља, излази два пута месечно у Београду. Цена 4 динара за иностранство 8 динара годишње. Власник у име удружења Велимир Јовановић, уредник Драгомир Недељковић. Штампарија Д. Димитријевића у Београду, 4⁰.
Излазио 1906.

790. **Истина.** Лист за политику, науку и привреду. Излази четвртком и недељом. Цена 6 дин. месечно. Власник и уредник Љуба Обрадовић, адвокат. Штампарија Моше Карића, fol.
Излазио 1906.

791. **Крајина.** Службени орган окружног одбора округа крајинског, излази три пута месечно у Неготину. Цена 6 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Михаило Н. Рашковић. Штампарија М. Деспотовића, 4⁰.

792. **Књиговезачки Гласник.** Излази у Београду.

793. **Књижарски Гласник.** Излази у Новом Саду.

794. **Кушаковића Честитка.** Бесплатан лист, излази по потреби. Власник и уредник П. К. Кушаковић. Штампарија „Кушаковић" Ђорђа М. Миладиновића у Врањи, fol.
Излази 1906—1911.

795. **Моравске Новине**. Службени лист самоуправе округа моравског, излази три пута месечно у Ћуприји. Цена за општинске судове 6, за приватне 7 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Ц. С. Милошевић. Штампарија Манасија Жике Д. Костића у Свилајнцу, fol.

Излазе 1906—1911.

796. **Мусават.** Политички недељни лист босанских Муслимана, излази уторником у Мостару, доцније је прешао у Сарајеву као орган муслиманске народне организације. Год. I. Цена 10 круна, за стране земље 13 круна годишње. Власник и уредник Смаил ага Ћемаловић. Штампарско-уметнички завод Пахера и Кисића у Мостару, fol.

Излази 1906—1911.

797. **Народ.** Радикални лист, излази сваки дан изјутра као орган уједињене радикалне странке у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник и директор Јован Ђаја. Штампарија Савића и Комп., fol.

Излазио 1906 и 1907.

798. **Народни Гласник.** Српски демократски лист за политику, просвету и привреду, орган српске народне радикалне странке, излази средом и суботом у Земуну, доцније пренет у Загреб. Цена 12 круна годишње. Власник д-р Јован Радивојевић—Вачић, уредник др. Миливој Бабић. Штампарија Јована Пуље, fol.

Излазио 1906—1908.

799. **Народна Мисао.** Орган народне странке, излазио недељно у у Никшићу.

800. **Народни свештеник.** Стручни лист, излази у Загребу.

801. **Нишке Новине.** Лист за месне потребе, забаву, привреду, трговину и огласе. Излази два пута недељно у Нишу. Год. I. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Живко Ј. Соларовић. Штампарија Ђорђа Мунца, fol.

Излазиле 1906.

802. **Нишка Окружна Самоуправа.** Орган самоуправног окружног одбора, излази три пута месечно у Нишу. Цена 6 динара. Власник самоуправни одбор, уређује одбор, fol.

Излази 1908—1911.

803. **Недељна Пошта.** Орган поштанско-телеграфског удружења, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње, за иностранство 10 динара. Власник у име удружења председник Јаша Петровић, главни уредник Коста Данчевић. Демократска штампарија Павла Ранковића, fol.

Излазила 1906.

804. **Новости.** Илустровани дневни политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Стева П. Видаковић. Штампарија „Нови Покрет“ Андре Јовановића и Комп. fol.

Излазиле 1906.

805. **Новости.** Лист напредних људи, излази сваки дан осим понедељника и дана иза свеца, у Новоме Саду. Цена 16 круна годишње, за иностранство 26 круна. Власник и уредник др. Каменко Суботић, парна штампарија Ђорђа Ивковића у Новом Саду, 4⁰.

Излазиле 1906.

806. **Ново Време.** Независни лист за политику, новости, привреду, војску и просвету, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник Драг. Ал. Јоксић, директор Јов. Максимовић, штампарија Андре Јовановића.

Излазио 1906.

807. **Нови Покрет.** Независан политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 16 дин. годишње. За стране земље 36 франака. Власник Радоје Домановић, уредник Драг. Ђ. Окановић. Штампарија Светозара Николића, fol.

Излазио 1906—1907.

808. **Одисај.** Лист за заштиту интереса поштанско-телефонске струке и целокупног њеног особља, излази два пута месечно у Београду Цена 4 дин. годишње. Власник и уредник Станојло Димитријевић, прва ресавска штампарија „Манасија“ Жике Д. Костића у Свилајнцу, fol.

Излазио 1906.

809. **Окружне Новине.** Орган самоуправног одбора округа пожаревачког, излази недељно у Пожаревцу. Цена 8 дин. годишње. Власник самоуправни одбор, fol.

Излазе 1906—1911.

810 **Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора окр. ваљевског, излази петком. Год. I. Цена је за општинске судове у окр. ваљевском годишње 10 динара, за остале претплатнике 6 дин. Власник окружни одбор. Уредник Ђ. Димитријевић, окружни деловођа. Штампарија Јов. Молнара, fol.

Излази 1906—1911.

811. **Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора окр. крагујевачког, излази четвртком у Крагујевцу. Цена за општине 10 динара, за остале 5 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Сретен В. Којић. Штампарија Андре В. Јовановића у Београду fol.

Излази 1906— 1911.

812. **Пастирска Реч.** Недељни лист религиозно-моралне и поучне садржине за свештенство и народ, с благословом митрополита Димитрија, излази недељно у Београду. Цена 8 дин. годишње. Уредник поп Петар Милојевић, власник поп Драгутин Димитријевић. Штампарија Тодора К. Наумовића. 4⁰.

Излази 1906—1911.

813. **Подринске Новине.** Службени гласник самоуправног одбора, округа подринског, излази сваког месеца у Шапцу. Цена 2 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Љуба Вуловић, 8⁰.

Излази 1908—1911.

814. **Права Истина.** Лист за сузбијање лажи непријатеља „Удружење општинских писара", излази по потреби у Београду и бесплатно се раздаје. Власник Влад. Т. Радоичић, уредник Светозар Срећковић. Штампа К. Грегорића и друга, 8⁰.

Излазио 1906 и 1907.

815. **Радник.** Лист за интересе радног народа у Америци, излази свакога четвртка у Њујорку. Цена долар годишње. Власници Влахо Морети и Саво Зечевић, уредник Р. Јовановић, fol.

Излази 1906—1911.

816. **Радикално Јединство.** Орган уједињених радикала, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник др. Свет. Стевановић, професор, уређује одбор. Штампарија К. Грегорића и Друга у Београду, fol.

Излазио 1906.

817. **Реч.** Лист за политику, друштво и књижевност, излази сваки дан у Београду. Цена 16 дин. годишње, за иностранство 32 динара. Власник и уредник проф. Миле Павловић. Штампарија Светозара Николића, fol.

Излазио 1906.

818. **Sloboda.** Недељни политички лист, излази у Буте, Монтана. Цена долар годишње. Власник и уредник М. Бузацић, fol.

819. **Слобода.** Митровица.

820. **Учитељска Реч.** Излази у Сентомашу.

821. **Српски Железничар.** Орган Удружења Железничара Краљевине Србије, излази три пута месечно у Београду. Цена за Србију 5 за иностранство 10 динара годишње. Власник за удружење Милош Ристић. Уредник Александар Петровић. Штампарија Наумовића и Стефановића, 4⁰.

Излази 1906—1911.

822. **Српска Пчела.** Илустровани лист за рационално пчеларство. излази месечно у Београду. Цена 5 динара годишње. Оснивачи:

Рад. Т. Ђорђевић, власник и Крста Мршуља уредник. Штампарија Доситије Обрадовић, 8⁰

Излазн 1906—1911.

823. **Уставност.** Недељни политички лист, излази на Цетињу. Цена 8 круна годишње. Уређује одбор. Штампа Државна Штампарија на Цетињу. Власник и уредник проф. Божа Новаковић, fol.

Излазио 1906.

824. **Чачанска Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора округа чачанског, излази четвртком у Чачку. Година I. Цена је листу: јавне установе и њини радници којима се овај лист шаље добијају га бесплатно према утврђеноме списку. За остале претплатнике: годишње 6 динара. Власник окружни одбор, уредник Љубисав Грковић, окружни деловођа. Штампарија Стевана Матића у Чачку, fol.

Излази 1906—1911.

825. **Шабачки Занатлија.** Орган подринских занатлија, излази једанпут недељно у Шапцу. Год. I. Цена 6 динара годишње. Власник у име Занатлиског Савеза Бранко Николић. Главни уредник Митар Станић. Штампа Грданички — Шабац. fol.

Излази 1906—1911.

826. **Шумадија.** Орган народне странке за округ крагујевачки, излази четвртком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 дин. годишње. Власник у име окружног одбора Вељко Нешковић, трг., директор Сима Т. Цветковић, адвокат, Штампарија „Вук Караџић“,

Излазио 1906.

827. **Трговачка Писма.** За наставу из простог и двогубог трговачког књиговодства, коресподенције и трг. рачуна, излази у Чачку. Власник и уредник Јован Радуловић, штампарија Ст. Матића, 40

1907

828. **Београђанин.** Независан самосталски лист, излази сваки дан. Број 5 пара. Власник и уредник Дим. Ј. Јанковић. Штампарија П. Ранковића. fol.

Излазио 1907.

829. **Бранич српског или хрватског језика.** Први лингвистички лист, искључно за расправљање погрешака у језику и правопису српском или хрватском, излази два пута месечно у почетку у Јагодини, после у Нишу. Цена 4 динара годишње. Власник и уредник прота Милош С. Анђелковић, професор. 8⁰.

Почео 1907. у марту, престао децембра 1909.

830. **Глас Истине.** Лист за подизање и утврђивање вере о постојећу Богу жива и истине као и за студију и расправу спиритизма (апостолизацију). Излази два пута месечно, а по могућности и

више пута. Цена 3 динара годишње. Власник за спиритистичко удружење Светозар В. Јовановић. Уређује одбор. Штампарија Т. К. Наумовића, 4⁰.

Излазио 1907.

831. **Глас Пиротске Омладине.** Орган пиротског омладинског клуба. Излази месечно, а по потреби и више пута. Цена 2 дин. годишње. Главни уредник Д. С. Живановић Власник за клуб Милан Антић. Народна штампарија, Пирот. 4⁰.

Излазио 1907.

832. **Дечји Свет.** Бесплатан додатак „Новом Свету", илустрован дечји лист. Уредник Милорад Јовановић. 4⁰.

Излазио 1907—1908.

833. **Добротвор.** Лист Опште Радничког Друштва, излази по потреби у Београду и раздаје се бесплатно. Власник Друштво, уредник Павле Карарадовановић, fol.

Излази 1907.—1911.

834. **Заштитник.** Лист за политику, радиност, привреду, трговину, економију, забаву, поуку и сиротињу, излази два пута месечно у Смедереву. Цена 6 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Јован Ј. Марковић. Уређује одбор. Штампарија Ђорђа Наумовића у Пожаревцу, 4⁰.

Излазио 1907.

835. **Земљорадник.** Лист за пољопривреду, излази месечно у Никшићу. Цена 4 круне, ван Црне Горе 6 круна годишње. Власник Душан Вујица с друштвом, главни уредник војвода П. Војводић. Никшићска акционарска штампарија, fol.

Излазио 1907.

836. **Златибор.** Радикални лист за политику, књижевност и привреду, излази недељом у Ужицу. Цена 6 дин. годишње. Власник Љубомир Смиљанић. Уређује одбор. Штампа Љуб. М. Романовића, fol.

Излазио 1907.

837. **Јавни Суд.** Независан лист за политику и просвету, орган слободних људи, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Цветко Фртунић. Народна штампарија Љуб. Ј. Бојовића, fol.

Излазио 1907.

838. **Напредњак.** Орган подринских напредњака, излази два пута недељно у Шапцу. Власник за подринске напредњаке Гаврило Јевтић, уредник Светозар Атанацковић. Штампа Грденичког, fol.

Излазио 1907.

839. **Народ.** Недељни политички лист, излази у Мостару. Цена 10 динара годишње, за Србију 12 динара. Власник д-р Урош Круљ, уредник Ристо Радуловић. Штампарија Пахер и Кисића, fol.
Излазио 1907. и 1908.

840. **Народне Новине.** Лист за народно просвећивање, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник и уредник Жив. О. Дачић, штампарија „Давидовић", 8⁰.
Излази 1907.—1911.

841. **Народна Свест.** Независан народни лист, орган свију који слободу љубе, правду желе и истини теже, излази сваке суботе у Крагујевцу. Цена 5 дин. годишње. Власник Рад. Ратковић. Главни уредник Обрен В. Милосављевић. Народна штампарија, fol.
Излазио 1907.

842. **Narodna Sloga,** Лист посвећен раднику, излази сваког понедеоника у Вест-Сенека. Цена долар годишње, за Европу долар и по. Власник Адам Огњеновић, уредник Благоје Р. Савић, fol.
Излази 1907.—1911.

843. **Наше Коло.** Лист српске народне радикалне странке, излази сваког петка у Сомбору. Цена 6 круна годишње. Власник и уредник д-р Бранко Вујић, српска штампарија Влад. П. Бајића, fol.
Излазио 1907.

844. **Недеља.** Илустровани лист за забаву и поуку, излази сваке недеље у Београду. Цена 16 дин. годишње. Власник и уредник Стева П. Видаковић. Штампарија Савића и Комп. 4⁰.
Излазио 1907.—1908.

845. **Нови Свет.** Дневни лист за забаву и политику, са сликама. Излази у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник Савић и Комп., уредник Милорад Јовановић, штампарија Савића и Комп. 4⁰.
Излазио 1907. и 1908.

846. **Новосадске Новине.** Недељни политички лист, излази у Новоме Саду. Цена 8 круна, за Србију 10 круна годишње. Власник и уредник д-р Каменко Суботић. Штампарија Браће М. Поповића, fol.
Излазио 1907.

847. **Окружна Самоуправа.** Орган самоуправног одбора округа ужичког, излази недељно. Власник самоуправни одбор, fol.
Излази 1908.—1911.

848. **Општина.** Недељни лист за прогресистичку комуналну политику, излази као бесплатан додатак „Правде". Власник Добра Цветковић, главни уредник Јова Адамовић. Штампарија К. Грегорића и друга, 8⁰.
Излазио 1907.

849. **Отаџбина.** Недељни политички лист, излази у Бања Луци. Цена 12 круна годишње. Власник Вукосав Груберовић и другови, главни уредник Петар Кочић. Штампарија С. Угреновића Бања Лука, fol.

Излазио 1907.—1909.

850. **Победа.** Орган радикалне омладине, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник Крста Л. Милетић, уредник Ђурђе Јеленић, Штампарија „Србија", fol.

Излазио 1907.—1908.

851. **Подрински Одјек.** Орган подринских самосталних радикала, излази суботом у Шапцу. Цена 12 динара годишње. Власник у име окружног одбора Ђока М. Марковић. Уређује одбор. Акционарска народна штампарија, fol.

Излазио 1907. и 1908.

852. **Пожаревачки Гласник.** Ванпартиски лист, излази једанпут недељно у Пожаревцу. Цена 3·60 годишње. Власник Јован Д. Селић, уредник Властимир Ст. Максимовић, штампарија Вук Караџић, fol.

Излазио 1907.

853. **Поклич.** Независан поштанско-телеграфски лист за струку и политику, излази два пута недељно у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Драг. Томић. Штампарија Т. К. Наумовића, fol.

Излазио 1907.

854. **Право Народа.** Орган социјал-демократске странке, излази недељно у Шиду. Цена 4·80 дин. годишње. Власник и уредник Витомир Кораћ, fol.

Излази 1907—1911.

855. **Преображај.** Орган народне странке округа крагујевачког, излази сваке недеље у Крагујевцу. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Мих. С. Голубовић, адвокат. Народна Штампарија, fol.

Излазио 1907.

856. **Радикалац.** Орган подринских самосталних радикала, излази суботом. Цена 12 дин. годишње, Власник у име месног одбора Ђока М. Јовановић. Уређује одбор. Штампарија Народњака, fol.

Излазио 1907.

857. **Радничка Борба.** Недељни политички лист, излази у Београду. Цена 2 дин. годишње. Власник и уредник Крста Цицварић. Штампа К. Грегорића и друга, fol.

Излазио 1907.

858. **Рудничка Самоуправа**. Орган самоуправног одбора округа рудничког, излази два пута месечно у Горњем Милановцу. Цена 5 дин годишње. Власник окружни одбор, fol.
Излази 1907—1911.

859. **Слободна Ријеч**. Недељни политички лист, излази у Подгорици. Цена 8 круна, ван Црне Горе 10 круна. Власник Акционарска штампарија, главни уредник Бор. Сл. Минић, Акционарска подгоричка штампарија војвода Божидар Вуковић, 4⁰.
Излазио 1907—1908.

860. **Смелост**. Слободоумни демократски лист, излази четвртком и недељом у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Војислав М. Сандић. Штампарија „Призренац", fol.
Излазио 1907.

861. **Српски Глас.** Лист Срба демократа, излази сваког петка у Вел. Кикинди. Цена 8 круна годишње. Власник дружина „Српског Гласа", уредник д-р Васа Јакшић, штампарија С. Миланковића, fol.
Излази 1907—1911.

862. **Српски Гласник.** Политички демократски лист, излази сваке суботе у Пакрацу. Цена 8 круна годишње. Власник Коло пријатеља, уредник д-р Михаило Богдановић—Томић. Штампарија Дане Сингера, fol.
Излазио 1907.

863. **Српска Зора.** Лист за просвету и привреду, излази два пута месечно у Дубровнику. Цена 7 круна годишње. Власник друштво „Српска Зора", уредник Никола Л. Бркић. Српска Дубровачка Штампарија д-ра Грацића и др., 4⁰.
Излазила 1907—1911.

864. **Српска Мисао.** Лист српске народне самосталне странке, излази уторником и петком у Сремским Карловцима. Цена 16 круна годишње. Власник и уредник д-р Стеван Симеоновић Чокић. Манастирска штампарије.
Излазила 1906—1908.

865. **Српски Одјек.** Лист српске народне радикалне странке, излази недељом у Земуну. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник д-р Миливоје Бабић. Штампарија Јов. Пуљо, fol.
Излази 1907—1911.

866. **Српски Соко**. Орган српске соколске жупе фрушкогорске, излази сваког месеца у Карловцима. Цена 3 круне годишње. Власник и уредник Лаза Поповић.
Излази 1907—1911.

867. **Српска Школа.** педагошко-књижевни лист, излази месечно у Сарајеву. Цена 6 круна годишње. Власник Српско учитељско удружење, уредник Милош Попара, 8⁰.

Излазила 1907—1911.

868. **Топличке Новине.** Службени лист округа топличког, излази четвртком. Цена за општинске судове 6 дин. за приватне личности 4 динара годишње. Власник окружни одбор, уредник Коста Р. Спасојевић. Прва прокупачка штампарија „Југ Богдан" — М. М. Павловића, fol.

Излази 1907—1911.

869. **Трговина.** Дневни орган српске краљевске агенције, излази на српском и француском језику у Београду. Цена 40 дин. годишње. Власник Љуба Костић, уредник Таса Ђ. Ивковић. Штампарија „Нови Покрет" fol.

870. **Трговачки Лист.** За трговину, занате, рад и привреду, излази два пута месечно у Никшићу. Цена 6 круна, за иностранство 8 круна. Власник Никола Ђурић, главни уредник Сима Шобајић, одговорни уредник Јанко Тошковић. Никшићска акционарска штампарија, fol.

Излазио 1907.

371. **Чиновнички Гласник.** Орган Удружења државних чиновника Краљевине Србије, излази по потреби, број 10 пара дин. Власник за удружење Милутин Степановић, уредник Стеван Витас. Штампарија Бранко Радичевић, fol.

Излазио 1907.

872. **Ужички Одјек.** Орган самосталних радикала округа ужичког, излази четвртком и недељом у Ужицу. Цена 6 дин. годишње. Власник Анд. Врачевић, уређује редакциони одбор, штампа Сл. Г. Поповића, fol.

Излазио 1907.

373. **Уједињено Српство.** Политички лист, орган српско-црногорског савеза у Америци, излази сваке недеље у Чикагу. Цена долар и по годишње. Власник Савез, уредник Иво Р. Паландачић, fol.

Излази 1907—1911.

874. **Школски Радник.** Педагошко-књижевни лист, излази месечно у Горњем Милановцу, сем јула и августа. Цена 5 динара годишње. Власник учитељски збор округа рудничког, уређује одбор, 8⁰.

Излази 1907—1911.

1908.

875. **Балкан**. Недељни политички лист излази у Чикагу. Цена за Америку долар, за Европу долар и по. Власник и уредник Петар Стојачић, fol.

Излазио 1908—1911.

876. **Бока.** Гласник за опће интересе Бокеља, излази свакога четвртка у Котору. Цена 12 круна, за иностранство 16 круна годишње. Власник д-р Филип Лазаревић, уредник д-р Рудолф Сарделић, Бокешка штампарија у Котору, fol.

Излазила 1908—1910.

877. **Босна.** Илустровани месечни часопис за књижевност и савремени живот, излази у Београду. Цена 10 динара годишње. Власник и уредник Јово Ђ. Ковачевић, 40.

878. **Борба Балкана.** Независан народни лист, излази сваке среде у Сен-Лују. Цена за Америку долар, за Европу долар и по годишње. Власник: Срби из Сен-Луја, уредник Милан Јевтић, fol.

Излазила 1908—1909.

879. **Борба.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази четвртком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Драг. М. Марић. Штампарија Радивоја Јовановића, fol.

Излазила 1908.

880. **Борба.** Политички лист, излази један пут недељно, а по потреби и више пута у Шапцу. Цена 12 дин. годишње. Заступа власника и одговорни уредник Петар Костић. Уређује редакциони одбор. Нова штампарија Грданички, fol.

Излазила 1908.

881. **Вардар.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази недељом. Цена 15 динара годишње. Власник и уредник Давид Димитријевић, српска штампарија „Вардар", fol

Излази 1908—1911, с малим прекидом због забране турске цензуре.

882. **Водени Цвет.** Орган Тројичког Сабора, излазио овога сабора сваки дан на Ади Циганлији, код Београда. Број 5 пара. Власник Српско Новинарско Удружење, уредник Бран. Ђ. Нушић, уметничка штампарија Тројичкога Сабора, fol.

Излазио 1908.

883. **Gajret.** Лист за друштвене послове и народно просвећивање, излази два пута месечно у Сарајеву. Цена 4 круне годишње. Власник друштво „Гајрет", уредник Осман А. Ђикић, 4°.

Излазио 1908—1911.

884. **Демократ.** Орган радикално-демократске омладине, излази сваке суботе у Београду. Цена 3·60 годишње. Власник у име

београдског клуба Аца Јовановић — Ресавац. Уређује редакциони одбор. Штампарија „Србија“, fol.

Излазио 1908.

885. **Домовина.** Недељни политички лист, излази сваког четвртка у Београду. Цена 5 дин. годишње. Власник Лазар Н. Поповић — Дрекаловић, главни уредник Томо П. Ораовац. Штампарија Раденка Раденковића и Комп.

Излазио 1908.

886. **Забавник.** Недељни илустровани лист за књижевност, уметност и забаву, излази као бесплатни недељни додатак „Малога Журнала“. Власник Савић и Комп. Главни уредник Душан Мил. Шијачки. Штампарија Савића и Комп. 4⁰.

Излазио 1908.

887. **Звоно.** Политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник, уредник и штампа Павле Ранковић, fol.

С мањим прекидима излази 1908—1911.

888. **Здравље,** лекарске поуке о здрављу и болести, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Издаје Друштво за чување народног здравља, уређује проф. д-р Милан Јовановић—Батут. Штампарија „Доситије Обрадовић“, 8⁰.

Излази 1906—1911.

889. **Карикатуре.** Шаљиви лист излази четвртком и недељом у Београду. Цена 4·80 дин годишње, за иностранство 9·60 динара. Власник и одговорни уредник Петар Јовановић. Штампарија Савића и Комп., 4⁰.

Излазио 1908—1910.

890. **La Question Serbe.** Недељни политички лист на француском језику излази у Београду. Цена 12 дин. за иностранство 16 дин. годишње. Власник и уредник Влада Спасојевић. Штампарија „Давидовић“ 4⁰.

Излазио 1908—1909.

891. **Мали Одјек.** Орган самосталних радикала у округу пожаревачком, излази средом и суботом у Пожаревцу. Цена 6 динара годишње. Власник у име окружног одбора Милан Марјановић, главни уредник Радован Вукићевић. Штампарија Вук Караџић — Браће Д. Селића, fol.

Излазио 1908.

892. **Моравско Виделo.** Орган напредњака округа моравског, излази једанпут недељно у Јагодини. Цена 6 дин. годишње. Власник Живојин Московљевић, адвокат, уређује уређивачки одбор, штампарија „Гутемберг“ Браће П. Стефановића и Милошевића, fol.

Излазио 1908—1909.

893. **Национална Борба.** Месечни часопис, орган српске националне омладине, излази у Београду. Цена 4 динара годишње. Власник

и одговорни уредник у име националне омладине председник централне управе Милош Ивковић. Штампарија Наумовића и и Стефановића, fol.

Излазила 1908.

894. **Народне Новине.** Лист за народно просвећивање, излази месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник и уредник проф. Жив. О. Дачић, штампарија „Давидовић", 8⁰.

Излази 1908—1911.

895. **Народна Одбрана.** Орган одбора Народне Одбране, излази недељно у Шапцу. Претплата добровољни прилог. Власник за одбор Народне Одбране, Милосав П. Куртовић, уредник Влад. Д. Илић, адвокат. Штампа Акционарска Народна Штампарија, fol.

Излазио 1908—1909.

896. **Народна Реч.** Орган рудничке радикалне омладине, излази сваке недеље у Горњем Милановцу. Цена 6 дин. годишње. Власник Урош Ломовић, уредник Богомир М. Јевтић, уређује одбор. Штампарија Стевана Матића у Чачку, fol.

Излазио 1908.

897. **Наша Школа.** Орган Млавског учитељског удружења, излази месечно у Петровцу. Власник за удружење и уредник Вој. Р. Младеновић, учитељ у Мелници. Штампарија Вук Караџић — Браће Селића у Пожаревцу, 8⁰.

Излази 1907—1911.

898. **Недељни Преглед.** Политички, књижевни и научни, излази недељно у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Жив Перић, 40.

Излази 1908—1911.

899. **Недељна Пошта.** Орган поштанског телеграфског удружења излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за удружење Живојин Стошић председник, уредник Чеда Мирковић. Штампарија Гавр. Давидовића и Комп. fol.

Излазио 1908—1910.

900. **Novo Vrijeme.** Лист за учитеље и пријатеље народне просвјете излази два пута месечно у Шибенику. Год. I. Цена 6 круна годишње, ван Аустро-Угарске 8 круна. Власник и уредник Данило Петрановић. Штампа се латиницом и ћирилицом, 4⁰.

901. **Ново Време.** Политички лист, излази четвртком и недељом у Нишу. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Велимир С. Виденчић. Штампарија Ђорђа Мунца.

Излазио 1908.

902. **Нови Нараштај.** Лист за сузбијање алкохолних пића, за школу и дом, излази месечно у Загребу. Цена 4 круне годишње. Влас-

ник и уредник Никола Т. Ђурић, учитељ у Цаге, код Окучана. Одговорни уредник Лазар Келић учитељ. Српска штампарија у Загребу, 4°.

Излазио 1906—1907.

903. **Одбрана.** Орган Народне Одбране за округ крајински, излази сваке недеље у Неготину. Цена 6 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Ђока Лазаревић пивар. Штампарија М. Марковића, fol.

Излазио 1908—1909.

904. **Окружна Самоуправа.** Службени орган окружног одбора окр. крагујевачког, излази трипута месечно у Крагујевцу. Цена 5 дин. Власник окружни одбор, уредник Сретен Којић, fol.

Излази 1908—1911.

905. **Општинске Новине.** Службени лист општине града Пожаревца, излази три пута месечно у Пожаревцу. Цена за општинске судове 6 дин. за остале претплатнике 4 динара годишње. Власник општина пожаревачка, уредник Коста А. Вукомановић, штампарија Ђорђа Наумовића, fol.

Излази 1908—1911.

906. **Патриота.** Дневни политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Издаје и уређује нарочити одбор. Главни уредник Јов. Михаиловић. Штампарија Наумовића и Стефановића, fol.

Излазио 1908.

907. **Пожаревачка Самоуправа.** Орган радикала округа пожаревачког, излази недељом у Пожаревцу. Цена 6 динара годишње. Власник за месни одбор Јован С. Јовановић, главни и одговорни уредник Јован В. Јеличић, штампарија Ђорђа Наумовића, fol.

Излази 1909—1910.

908. **Прве Жртве.** Орган пододбора ваљевске Народне Одбране, излази сваког четвртка у Ваљеву, број 5 пара. Власник Мил. Ж. Тадић, апотекар, уредник Мих. Ђ. Миладиновић професор, штампарија А. М. Славуја, fol.

Излазио 1908—1909.

909. **Просвјета.** Орган друштва „Просвјете“ у Сарајеву, где излази једанпут месечно. Цена 3 круне годишње. Власник „Просвјета“ 4°.

Излази 1908—1911.

910. **Радикал.** Лист српске народне радикалне странке, излази петком у Руми. Цена 8 круна годишње. Власник и главни уредник д-р Жарко Миладиновић. Електрична штампарија Исидора Стојчића у Земуну, fol.

Излази 1908—1911.

911.а **Република**. Недељни политички лист, излази у Београду. Цена 2·50 дин. годишње. Власник и уредник Илија Василић. Штампао Павле Ранковић,
Излазио 1907—1909.

912. **Ресава**. Недељни политички лист, орган ресавских самосталаца.
Излази у Свилајенцу.

913. **Рудар**. Лист за рударске надзорнике и раднике и рударске почетнике, излази месечно у Београду. Год. I. Цена 2.50 динара годишње. Власник и уредник Петар А. Илић, 8⁰.
Излазио 1908.

914. **Светлост**. Илустровани месечни часопис, орган Друштва за школску хигијену и народно просвећивање, излази месечно у Београду. Цена за чланове 6 за нечланове 8 динара годишње. Власник Друштво. На слободној и независној основи уз припомоћ редакционог одбора уређује д-р Св. М. Марковић. Штампарија Доситеје Обрадовић, 8⁰.
Излази 1908—1911.

915. **Синђелић**. Орган Нишког одбора Народне Одбране, излази по потреби у Нишу. Број 5 пара. Власник нишки одбор Народне Одбране. Директор Мих. Бобић. Одговорни уредник д-р Лаза Бугарчић. Штампарија М. Карића, fol.
Излазио 1908—1909.

916. **Слобода**. Радикални лист, излази четвртком и недељом у Нишу. Цена 6 динара годишње. Власник Коста Тасић, уређује одбор, радикална штампарија, fol.
Излазио 1908—1910.

917. **Слога**. Недељни политички лист излази у Сомбору. Цена 8 круна, за Србију 10 круна годишње. Власник и уредник д-р Коста Бугарски. Електрична штампарија М. Бикара и Другова у у Сомбору, fol.
Излази 1906—1911.

918. **Социјалист**. Часопис, излази сваког месеца у Београду. Цена 2 дин. годишње. Власник и уредник Веља М. Стојановић. Штампарија „Меркур“ Милошевића и Стефановића, fol.
Излазио 1908.

919. **Споменички Гласник**. Орган Друштва за улепшавање Карађорђева Споменика и околине, излази два пута месечно у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за друштво и одговорни уредник Јосиф Икић. Уметничка штампарија „Призренац“, fol.
Излазио 1908.

920. **Србија**. Независан политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник Раденко Раденковић и

Комп. Главни уредник Драг. Ј. Илић. Уређује одбор патриота. Штампарија Раденка Раденковића и Комп. fol.
Излазио 1908—1909.

921. **Српска Војска**. Независан војни лист, излази недељно у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник Свет. Исаковић, уредник Жив. Мишић, пуковници у пензији. Штампарија „Србије", 4⁰.
Излази 1908—1911.

922. **Српска Књижевна Задруга**. Службени лист Српске Књижевне Задруге, излази према потреби 10—12 пута годишње и шаље се бесплатно члановима. Уредник проф. Х. Лилер, власник за Задругу Драг. Костић, проф., штампарија „Србија", 4⁰.
Излази 1908.—1911.

923. **Српски Свијет.** Народни лист, излази недељно у Питсбургу. Цена долар за Америку, а два годишње за Европу. Власник М. Бузаџић, уредник М. Јевтић, fol.
Излазио 1908.—1911.

924. **Стара Ресава**. Орган ресавских радикала, излази четвртком у Свилајенцу. Цена 14 динара годишње. Власник у име одбора радикала среза ресавског Стојан Перкић. Уређује одбор. Штампарија Ђорђевића и Гилића у Јагодини, fol.
Излазио 1908.

925. **Трговинско-Индустријски Преглед.** Службени лист одељења за трговину, радиност и саобраћај министарства народне привреде, излази двапут месечно, а за време сезоне по потреби сваког радног дана. Цена 10 динара годишње. Власник трговинско-занатски музеј. Уредник д-р Коста Јовановић, писар министарства. Штампарија Доситије Обрадовић. 8⁰.
Излазио 1908.

926. **Трезвеност.** Лист за расправљање алкохолних питања, излази месечно у Београду. Цена 2 дин. годишње. Власник друштво, уредник д-р Јован Данић, 8⁰.
Излази 1908.—1911.

927. **Труба.** Дневни политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник и директор проф. Андра Гавриловић. Штампа Савића и Комп., fol.
Излазио 1908.—1909.

928. **Царински Гласник.** Орган удружења царинских чиновника, излази месечно у Београду. Цена 15 дин. за иностранство 20 динара годишње. Власник Удружење, уредник д-р Лончарић, 8⁰.
Излази 1908.—1911.

929. **Цетињски Вјесник.** Политички лист, излази средом и суботом на Цетињу. Цена 10 круна, за Србију 15 динара годишње. Власник Лазар Чобељић, уређује одбор. Државна штампарија, fol.
Излази 1908.—1911.

930. **Црна Гора.** Орган слободоумних Црногораца, излази сваке суботе у Београду. Цена 5 дин. годишње. Власник Илија Мартиновић. Уређује редакциони одбор. Штампа Савића и Комп. fol.
Излазио 1908.

931. **Школски Гласник.** Лист за школу и учитеље, излази два пута месечно у Новоме Саду, сем јула и августа. Цена 8 круна, за Србију 10 динара годишње. Власник Ђока Михајловић учитељ, уредник Гавра Поповић, учитељ у пензији. Штампарија учитељског деоничарског друштва „Натошевић", 4⁰.
Излази 1908.—1911.

1909.

932. **Борац.** Лист за политику, просвету и привреду, излази сваке недеље у Алексинцу. Цена 6 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Благоје Ж. Илић, уређује одбор, нова штампарија „Просвета" Жике Ј. Соларовића у Алексинцу, fol.
Излазио 1909—1910.

933. **Вјесник.** Званичан орган српско-православних црквено-школских власти у Босни и Херцеговини, излази сваког месеца у Сарајеву. Цена 6 круна годишње. Власник Велики управни и просвјетни савјет. Уредник Петар Кочић, 8⁰.
Излази 1909—1911.

934. **Гласник** српскога друштва за дечију психологију излази месечно у Београду. Власник удружење. Уредник Сима Јеврић.
Излазио 1909—1910.

935. **Депеша.** Дневни политички лист излази у Београду. Цена 12 динара годишње. Власник за акционарско друштво д-р М. Стајић, главни уредник Војислав Росић, штампарија Саве Раденковића и брата, fol.
Излази 1909—1911.

936. **За сељака.** Поучни лист за народ, излази као прилог „Вјесника" месечно у Сарајеву и бесплатно се раздаје народу. Власник Велики Управни и Просвјетни Савјет у Сарајеву, главни уредник д-р Дим. Васић, секретар Савјета.

937. **Заставник.** Политички лист, за месне вести, забаву, огласе и друге друштвене потребе. излази недељно у Нишу. Цена 4 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Стојан М. Стевановић, уређује одбор, штампарија Ђорђа Мунца, fol.
Излазио 1909—1910.

938. **Јеврејски Гласник.** Породични лист за поуку и забаву, излази сваког петка у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник за друштво „Цијон" д-р Давид Алкалај, главни и одговорни уредник Исак Ј. Леви, електрична штампарија С. Хоровица, 4⁰.
Излазио 1909—1910.

939. **Крагујевачки Грађански Гласник.** Независан лист без партијског обележја, излази сваког четвртка у Крагујевцу, Цена 6 динара годишње. Власник и штампа Народна Штампарија, одговорни уредник Александар С. Јовановић, уређује редакциони одбор. fol.

Излазио 1909.

940. **Лаворика.** Лист за српску и страну уметност, излази два пута месечно у Београду. Цена 16 дин. годишње. Власник и уредник Љубиша Валић, штампано у државној штампарији Краљевине Србије, 4⁰.

Излазила 1909.

941. **Народна Слобода.** Независан радикалски лист, излази четвртком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Јов. П. Јовановић, уређује редакциони одбор, штампарија Радивоја Јовановића, fol.

Излазила 1909—1911.

942. **Народна Слога.** Весник Народне Слоге, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Јов. Стојановић, адвокат. Штампарија Наумовића и Стефановића, fol.

Излази 1909—1911.

943. **Наша Народна Школа.** Месечни журнал за васпитаче и учитеље, излази у Кличевцу. Цена 4 динара годишње. Излази свакога месеца сем јула и августа. Власник и уредник Душан Р. Михајловић, 8⁰.

Излази 1909—1911.

944. **Наш Покрет.** Независан лист за поштанско-телеграфску и телефонску установу, излази два пута месечно у Београду. Цена 4 дин. годишње. Власник и уредник Станојло Димитријевић, штампа Савића и Комп., fol.

Излазио 1909.

945. **Ново Време.** Независан орган јавног мишљења, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник акционарско друштво „Ново Време“, директор Владислав Савић, штампарија Љуб. Ј. Бојовића, fol.

Излази 1909—1911.

946. **Општина.** Орган општинских деловођа и писара у Краљевини Србији, излази два пута месечно у Београду. Власник за удружење Драгољуб Миленковић, уредник Рад. Мил. Војиновић, штампарија „Призренац,“ 8⁰.

Излази 1909—1911.

947. **Полет.** Независан демократски лист, излази средом, петком и недељом у Крагујевцу. Цена 12 дин. годишње. Власник и одго-

ворни уредник Милан А. Андрејевић, адвокат, уређује редакциони одбор, Народна Штампарија, fol.

Излази 1909—1911.

948. **Пореска Служба.** Орган Удружења пореских чиновника у Краљевини Србији, излази месечно у Београду. Власник за Удружење Б. Робичек. Уредник Љуб. Андрејевић. Штампарија „Доситије Обрадовић,“ 8⁰.

Излази 1909—1911.

949. **Пошта.** Орган поштанско-телеграфско-телефонског удружења, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник за удружење председник Живојин Стошић, уредник Чеда Мирковић, штампарија Гавр. Давидовића и Комп., fol.

Излази 1909—1911 с прекидима.

950. **Прве Жртве.** Орган пододбора Ваљевске Народне Одбране, излази сваког четвртка у Ваљеву. Цена 2 дин. годишње. Власник за пододбор председник Мил. Ж. Тадић апотекар,уредник Мих. Ђ. Миладиновић, проф., уређује одбор. Штампарија М. А. Славуја, 4⁰.

Излазио 1909.

951. **Пролеће.** Илустровани месечник, излази у Београду. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник д-р Каменко Суботић. Штампарија „Србија“.

Излазио 1909—1910.

952. **Рад.** Политички лист, излази четири пута месечно у Мостару. Цена 10 круна годишње, за Србију 12 круна. Власник и уредник д-р Душан Пелеш адвокат, штампарија „Народа“ у Мостару, fol.

Излази 1909—1911.

953. **Радикал.** Орган подринских радикала, излази четвртком и недељом у Шапцу. Цена 12 дин. годишње. Власник Драг. С. Петровић, адвокат, уређује редакциони одбор, штампарија Грданичког, 4⁰.

Излазио 1909 год.

954. **Радикалне Новине.** Лист месних одбора радикалне и самосталне радикалне странке у Шапцу, излази недељом у Шапцу. Цена 6 дин. годишње. Власник Драг. С. Петровић, адвокат, главни уредник Стева Писаревић, адвокат, уређује одбор, штампа Грданички, fol.

Излазио 1909.

955. **Развитак** месечни часопис, излази у Бања Луци. Власник и уредник Петар Кочић, штампарија С. Угреновића, 8⁰.

Излазио 1909—1910.

956. **Ракетла.** Лист за шалу и сатиру, излази недељом у Београду. Цена 3 дин. годишње. Власник и одговорни уредник Милан Богдановић, штампа Савића и Комп., fol.
Излазио 1909.

957. **Свест.** Орган Удружења неуказних државних чиновника Краљевине Србије, излази недељно у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник за Удружење председник Коста Ј. Симић, уредник Вељко М. Мушицки, штампа Савића и Комп., fol.
Излази 1909—1911.

958. **Сељак.** Недељни политички лист излази у Беловару. Власник и уредник Милан Обрадовић, fol.
Излази 1909—1911.

959. **Слобода.** Лист за политику и месне потребе, излази недељом. Цена 6 дин. годишње. Директор Мил. Сотировић, уређује одбор, власник Петар Костић, штампа Грданички, fol.
Излазио 1909.

960. **Слободна Реч.** Социјалистички лист, излази двапут месечно у Пироту. Цена 1·50 дин. годишње. Власник и главни уредник Ђорђе Д. Игњатовић, трг., одговорни уредник Милан Анђелковић, радник кројачки, Народна штампарија у Пироту, fol.

961. **Слободна Трибуна.** Гласило југословенске мисли у Америци, излази недељно у Сетлу. Цена долар годишње. Власник југословенско штампарско удружење, уређује одбор.
Излази 1909—1911.

962. **Смотра.** Стручни лист за правнике, излази месечно у Београду. Цена 10 динара годишње. Власник Миленко Ђ. Поповић, уредник Јован Б. Мандил, штампарија Д. Димитријевића 8⁰.
Излазио 1909.

963. **Србадија.** Ванпартиски лист за новости, шалу, забаву и огласе, излази два пута недељно у Нишу. Цена 5 пара број. Власник и уредник Ставра Динић — Бокор, штампарија М. Карића у Нишу, fol.
Излазио 1909.

964. **Србобран.** Српски народни лист и орган савеза сједињених Срба „Слога", излази недељно у Њујорку. Цена долар и по годишње. Власник Српско издавачко друштво, уређује одбор, fol.
Излази 1909—1911.

965. **Српски Витез.** Орган Савеза српских витезова заједнице свију удружених витешких друштава гимнастичких, борачких, лоптачких и др. у Србији, излази месечно у Београду. Цена 6 дин. годишње. Власник Савез, уредник д-р Војислав В. Рашић; штампарија Саве Раденковића и брата, 4⁰.
Излази 1909—1911.

966. **Српски Гласник.** Недељни политички лист излази у Сан-Франциску. Цена 2 долара годишње. Власник и уредник Спиро С. Радојчић, fol.

Излази 1909—1911.

967. **Синђелић.** Стручни позоришни лист, излази у Нишу свакад на дан преставе позоришта „Синђелић". Власник и уредник Коста А. Делини, 4⁰.

Излази 1909—1911.

968. **Трговина.** Орган нишке трговачке омладине, излази недељно у Нишу. Цена 6 дин. годишње. Власник за Омладину и одговорни уредник Тодор С. Палигорић, штампарија Ђорђа Мунца, fol.

Излази 1909—1911.

969. **Фармацајтске Новине.** Стручни лист, орган за заштиту интереса свију фармацајта, излази недељно прво у Шапцу, по том у Нишу, па у Београду. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник Љуб. С. Арсеновић, штампа Свет. Грданички у Шапцу, 8⁰.

Излазиле 1909—1911.

970. **Утешитељ.** Самостални илустровани месечник за богословску књижевност и црквену политику, излази у Београду. Цена за цркве, манастире и установе 10 динара, за остале 5 динара годишње. Власник и уредник архимандрит Рувим у ман. Раковици, штампарија „Доситије Обрадовић", 8⁰.

Излазио 1909.

971. **Школски Лист,** излази два пута месечно у Карловцима. Цена 8 круна годишње. Уређује професорски збор српских учитељских школа у Сомбору, главни уредник Бежидар Борђошки, одговорни уредник Мита Клицин, власништво и штампа српске манастирске штампарије у Карловцима, 4⁰.

Излази 1909—1911.

972. **Шумарски Гласник.** Орган Српског Шумарског Удружења, лист за шумарство и шумску индустрију, излази месечно у Београду. Цена 12 динара, ван Србије 20 динара годишње. Власник удружење, уредник д-р Ђока Ст. Јовановић, 8⁰.

Излази 1909—1911.

1910

973. **Банаћанин.** Лист српске народне радикалне странке, излази недељно у Вршцу. Цена 8 круна годишње. Власник одбор, уредник Ђ. Миросављевић, fol.

Излази 1910—1911.

974. **Борба.** Полумесечни спис социјалне демократије, излази у Београду. Цена 10 динара за Србију, 12 ван Србије годишње. Вла-

сник за социјалистичку организацију и уредник Дим. Туцовић, штампарија Саве Раденковића и Брата, 8⁰.

Излази 1910—1911.

975. **Буна**. Независан политички лист, излази сваки дан у Београду. Цена 12 дин. годишње. Уређује редакциони одбор. Заступник власника и одговорни уредник Мих. Фишековић, штампарија Саве Раденковића и Брата., fol.

Излазио 1910.

976. **Врањски Покрет**. Лист за привреду, трговину и књижевност, излази недељом у Врањи. Цена 3 дин. годишње. Власник Дим. Јов. Кацуљ, главни и одговорни уредник Андреја Ј. Ристић, штапарија Дим. Јов. Кацуља, fol.

Излазио 1910.

977. **Венац**. Књижевни омладински лист, излази у месечним свескама у Београду. Цена 4 дин. годишње, ван Србије 5 динара. Власник и уредник Јеремија Живановић, професор, штампарија „Давидовић“ 8⁰.

978. **Воља**. Југословенски анархистички лист, излази месечно у Њујорку. Претплата добровољни прилог. Власници и уредници А. Марковић и Ђ. Максимовић, fol.

Излази 1910—1911.

979. **Дете**. Лист за заштиту деце и њихово телесно и морално васпитање, за родитеље и дечије пријатеље, излази месечно у Београду. Цена 3 дин. годишње. Власник и уредник д-р Никола Ј. Петровић, штампарија „Доситеје Обрадовић“, fol.

980. **Дорћолац**. Гласило независних дорћолских грађана, излази увек кад је потребно да и дорћолци рекну своју, уређује Правдољуб. Број 5 пара. Власник и одговорни уредник Никола М. Томић, штампарија „Штампе“, 4⁰.

Излазио 1910.

981. **Духовни Свет**. Часопис за научно предавање психијско-окултних појава, излази у Београду свакога месеца. Цена 6 динара годишње. Заступа власника одговорни уредник Јов. С. Јовановић, уређује одбор, штампарија „Меркур“, 8⁰.

Излази 1910—1911.

982. **Железничар**. Орган Савеза железничких радника, излази недељно у Београду. Број 5 пара. Власник Вукашин Јовановић, машиновођа, одговорни уредник Алекса Ребрић, тапецирер, штампарија Саве Раденковића и Брата., fol.

Излази 1910—1911.

983. **Заједница**. Лист удружених напредњака и народњака, излази уторником и петком у Крагујевцу. Цена 12 дин. годишње. Вла-

сник и одговорни уредник Миливоје Н. Ђорђевић. Уређује одбор, штампарија Радивоја Јовановића, fol.

Излазио 1910.

984. **Занатлиски Гласник**. Орган Савеза занатлиских еснафа и савезних одбора у Србији, излази сваке недеље у Београду. Цена 6 динара годишње. Власник за савез и одговорни уредник Исидор Николић, уређује одбор, штампарија Саве Раденковића и Брата, fol.

985. **Зора**. Гласило српске напредне омладине у Бечу, излази сваког месеца, сем августа и септембра у Бечу. Цена 7 круна годишње. Власник академско друштво „Зора", уређује одбор, 8⁰.

Излази 1910—1911.

986. **Јавна Реч**. Слободоумни народни лист излази средом и суботом у Крагујевцу. Цена 10 дин. годишње. Власник Обрен В. Милосављевић, штампано у народној штампарији уређује одбор, fol.

Излазио 1910.

987. **Једнакост**. Орган жена социјалдемократа, излази два пута месечно у Београду. Цена 2 динара годишње. Власник за социјалдемократску странку и одговорни уредник Милош Тимотић, штампарија Саве Раденковића и Брата. 4⁰.

Излази 1910—1911.

988. **Искрена Реч**. Независан политички лист, излази четвртком и недељом у Великом Градишту. Цена 8·40 дин. годишње. Власник Свет. М. Драшкоци, главни уредник Милорад Н. Стефановић, адвокат, штампарија Драшкоција, fol.

Излазио 1910.

989. **Мачванин**. Невине за народ, излази месечно у Богатићу и раздаје се народу бесплатно. Власник д-р Душан Радојчић, уредник Дамњан Митровић, 8⁰.

Излази 1910—1911.

990. **Народ**. Лист за просвету, привреду и остале народне потребе, излази сваке недеље у Сентомашу. Цена 12 круна годишње. Власник и одговорни уредник Ђока Радуловић, штампарија Светозара Маринковића у Сентомашу, fol.

Излази 1910—1911.

991. **Нови Живот**. Лист за просвећивање народа, излази месечно у Приједору, у Босни. Цена 2·50 круна годишње, ван Босне 3 круне. Власник и уредник Стево Стојановић, учитељ у Босанском Новом, 4⁰.

Излази 1910—1911.

992. **Новине**. Лист за рекламу и забаву, излази повремено у Ћуприји. Бесплатно се раздаје. Власник, уредник и штампа Драг. Ј. Петровић, fol.

Излази 1910—1911.

993. **Оморика**. Илустровани породични забавник за књижевност, уметност и савремени живот, излази месечно у Београду. Цена 4 дин. годишње. Власник и уредник Душан Мил. Шијачки, штампарија Савића и Комп., 4⁰.
Излазио 1910.

994. **Одбрана**. Независан лист за политику, привреду и књижевност излази четвртком у Јагодини. Цена 6 дин. годишње. Власник Ђока Поповић, пензионар, одговорни уредник Милан Филиповић, уређује одбор, уметничка штампарија „Гутемберг", fol.
Излазио 1910.

995. **Параћински Народњак.** Слободоумни лист за одбрану народних права, излази недељом у Параћину. Цена: број 5 пара. Власник за клуб народњака Александар М. Јовановић, одговорни уредник Стев. П. Јаснић, прва параћинска штампарија код „Хаџи Лазе" 4⁰.
Излазио 1910.

996. **Полиција.** Стручни лист, излази два пута месечно у Београду. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник Васа Лазаревић, штампарија „Св. Сава", 8⁰.
Излази 1910—1911.

997. **Православље.** Лист намењен православноме српском народу за поуку у св. православној вери и хришћанским врлинама, излази месечно у Митровици, Срем. Цена 1·60 круна годишње. Власници и уредници Владимир Милутиновић и поп Јова Н. Бута, 8⁰.
Излази 1910—1911.

998. **Преглед.** Лист за науку и социјални живот, излази сваких шест недеља у Сарајеву. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник Ристо Радуловић. 8⁰.
Излази 1910—1911.

999. **Развитак.**

1000. **Реклама.** Бесплатан огласни лист за трговину, индустрију, привреду, саобраћај и моду, излази сваке суботе у Београду. Власник и одговорни уредник Ранђел В. Тодоровић, штампарија Љуб. Ј. Бојовића, fol.
Излазила 1910.

1000а. **Савремена Пошта и Телеграф.** Лист намењен струци и подмлатку, излази месечно у Београду. Цена 6 дин. годишње. Уредници и власници Вој. Д. Вујић и Вој. М. Поповић. Штампарија Д. Димитријевића, 4⁰.
Излази

1001. **Samouprava.** Орган мусломанске демократије у Босни и Херцеговини, излази четвртком у Сарајеву. Цена 10 круна годишње.

За Србију 12 круна годишње. Власник Смаилага Ћемаловић, главни уредник Осман А. Ћикић, српска деоничарска штампарија у Сарајеву, fol.

Излази 1910—1911.

1002. **Самосталац.** Орган самосталних радикала округа моравског, излази сваке суботе у Ћуприји. Цена 6 дин. годишње. Власник Милосав Петровић, адвокат, одговорни уредник Петар Илић, уређује одбор. Штампарија Драг. Ј. Петровића у Ћуприји, fol.

1003. **Слобода.** Орган нишких радикала, излази четвртком и недељом у Нишу. Цена 6 дин. годишње. Власник за месни радикални одбор и одговорни уредник Милоје Петровић, пензионар, нова акционарска штампарија у Нишу, fol.

Излазила 1910.

1004. **Слобода.** Орган Срба социјал-демократа у Угарској, излази три пута месечно у Новоме Саду. Цена 3·60 динара, за Србију 6 круна годишње. Власник Лазар Вукићевић, уредник Никола Крстић, fol.

Излази 1910—1911.

1005. **Слога.** Независно гласило америчких Срба, излази сваке среде у Питсбургу. Цена долар, за Европу 2 долара годишње. Власник Српско Новинарско Удружење, уредник М. Ст. Стојевић, fol.

Излази 1910—1911.

1006. **Серенисимус.** Политички сатирични лист, излази сваке недеље са сликама у Београду. Цена 8 дин. годишње. Власник и директор Владимир Николић, уредник Васа Ђема, штампарија „Србија“, fol.

Излазио 1910.

1007. **Смедеревски Гласник.** Орган самоуправног одбора округа смедеревског, излази три пута месечно у Смедереву. Цена 6 дин. за општине, а 2 динара годишње за остале. Власник окружни одбор. Уредник Живојин Манојловић, fol.

Излази 1910—1911.

1008. **Соколски Гласник Душана Силног.** Орган стручног одбора савеза соколских друштава „Душан Силни“ излази месечно у Београду. Цена 2 дин. годишње. Власник за стручни одбор Сретен И. Обрадовић, одговорни уредник Момир Коруновић. уређује одбор, штампарија „Србија“, fol.

Излази 1910—1911.

1009. **Социјалистичка Зора.** Орган социјалиста у Старој Србији, излази два пута месечно у Скопљу. Цена 10 гроша годишње. Власник организација, урдник Петар Јовановић, штампарија Саве Раденковића и брата у Београду, 4⁰.

Излази 1910—1911.

1010. **Српство.** Орган српске народне странке у Угарској, излази средом и суботом у Новоме Саду. Цена 12 круна годишње. Власник д-р Миладин Свињарев, главни уредник Ђорђе Поповић, штампарија учитељског друштва „Натошевић“, fol.
Излазио 1910—1911.

1011. **Српски Есперантист.** Пропагандни и службени месечни лист Друштва српских есперантиста излази у Београду. Цена 5 динара годишње. Власник за Друштво Драгомир Андоновић, уредник С. Буђевац, fol.
Излази 1910—1911.

1012. **Српски Рад.** Радикални лист за политику, просвету и привреду, излази четвртком и недељом у Митровици Сремској Цена 16 круна, за Србију 20 динара годишње. Власник Влада Станојевић, уредник Бранко П. Николић, штампарија Мирослава Спанћа, fol.
Излазио 1910—1911.

1013. **Стиг.** Орган народне странке у пожаревачком округу., излази недељом у Пожаревцу, претплата добровољни прилог. Власник и одговорни уредник Благоје Радуловић. директор Љуба Ђорђевић, адвокат, штампарија „Вук Караџић“, fol.
Излазио 1910.

1014. **Трибуна.** Дневни политички лист, излази у Београду. Цена 12 динара годишње. Директор Бранислав Ђ. Нушић, власник Наум Ђ. Димитријевић, штампарија „Трибуна“, fol.
Излази 1910—1911.

1015. **Фармација.** Стручни лист, службени орган Удружења српских апотекарских помоћника, излази почетком сваког месеца. Цена 10 динара годишње. Власник за удружење и одговорни уредник Драг. Томић, уређује уређивачки одбор: д-р П. Живковић, Ђ. Киш, Ђ. Гмизовић, М. Брозичевић, Драг Томић, М. Антонијевић, К. Пападопулос, штампарија Љуб. Ј. Бојовића, fol.
Излази 1910.—1911.

1016. **Чувар Здравља.** Месечни лист одбора округа крагујевачког за просвећивање народа, излази у Крагујевцу. У 2000 примерака се бесплатно растура народу округа крагујевачког. Власник окружни одбор, уредник д-р Добр. Гер. Поповић, мала 8°.
Излази 1910- 1911.

САВРЕМЕНА СРПСКА ШТАМПА
— 1911. —

1. **Авала.** Службени орган окружног одбора округа београдског. Излази сваког месеца у Београду. Год. I. Цена 8 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Дим. В. Грудић. 8⁰.

2. **Американски Србобран.** Српски народни лист и орган Савеза Србобран, излази недељно у Питсбургу. Цена долар годишње. Год. VI. Власник српски православни савез Србобран, уредник П. Ј. Будисављевић, fol.

3. **Апотекарски Гласник.** Орган Српског Апотекарског Друштва, излази 1 пута месечно у Београду. Год. III. Цена 12 дин. годишње. За друштво власник и уредник Никола Т. Марић. 8⁰.

4. **Архив за правне и друштвене науке.** Орган правног факултета у Београду. Год. VI. Цена 12 дин. годишње. Власник Милић Радовановић, уредници д-р Коста Кумануди и д-р Драгољуб Аранђеловић. 8⁰.

5. **Балкан.** Недељни политички лист, излази у Чикагу. Год. IV. Цена долар годишње. Власник Душан С. Поповић. Уређује одбор. fol.

6. **Банаћанин.** Лист српске народне радикалне странке, излази недељно у Вршцу. Год. II. Цена 8 круна годишње. Власник одбор. Уредник Ђ. Миросављевић. fol.

7. **Баштован.** Илустровани лист семенарске трговине Тиме Владисављевића, излази у Београду по потреби. Раздаје се бесплатно. Год. I. Власник Тима Владисављевић. Уредник Светозар Гавриловић. 4⁰.

8. **Београдске Новине.** Дневни политички лист, излази у Београду. Власник и директор Стеван Ћурчић. Цена 12 дин. годишње, за иностранство 36 динарара. Година XVII. fol.

9. **Београдске Општинске Новине.** Службени лист општине београдске, излазе сваке недеље у Београду. Год. XXIX. Цена 6 дин. годишње. Власник општина, уредник Љуб. Ђуркић, fol.

10. **Берзански Лист.** Орган Београдске Берзе.

11. **Богословски Гласник.** Часопис за православну богословску науку и друштвени живот, излази свакога месеца у Карловцима, Срем. Год. X. Цена 12 круна годишње, за Србију 15 динара. Власник архимандрит Иларион Зеремски. Уредник прота Владан Максимовић, 8⁰.

12. **Босна.** Илустровани месечни часопис за књижевност и савремени живот, излази у Београду. Год. IV. Цена 10 дин. годишње. Власник и уредник Јов. Ђ. Ковачевић, 4⁰.

13. **Босанска Вила.** Лист за забаву, поуку и књижевност, излази три пута месечно у Сарајеву. Год. XXVI. Цена 8 круна, за Србију 10 динара годишње. Власник Никола Т. Кашиковић. Уредници Кашиковић и Петар Кочић. 4⁰.

14. **Босанско-Херцеговачки Тежак.** Орган централног пчеларскога друштва и подружина у Босни и Херцеговини. Излази латиницом и ћирилицом у Сарајеву. Год. X. Цена 4 круне годишње. Власник друштво. Уредник Љуб. Стјепановић, 4⁰.

15. **Борба.** Полумесечни спис социјалне демократије, излази у Београду. Година II. Цена 10 за иностранство 12 динара годишње. Власник за социјалистичку организацију и уредник Дим. Туцовић, 8⁰.

16. **Браник.** Орган српске народне слободоумне странке у Угарској, дневни политички лист, излази у Новоме Саду. Год. XXVII. Цена 34 круна годишње, за Србију 46 динара. Власник акционарско друштво. Уредник Јанко Перић, управник д-р Мих. Полит-Десанчић, fol.

17. **Бранково Коло.** За забаву, поуку и књижевност, излази у Карловцима, у Срему, свакога четвртка. Год. XVII. Цена 10 круна, за Србију 12 круна годишње. Власник наследници П. Марковића — Адамова. Уредник Милан Будисављевић, 4⁰.

18. **Брка.** Шаљиви народни лист, излази недељом у Београду. Год. XXVI. Цена 4 дин. годишње. Власник Љуб. Ј. Бојовић. Уредник Васа Ђема, fol.

19. **Будућност.** Политички недељни лист, излази у Вршцу.

20. **Вардар.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази четвртком и недељом. Год. IV. Власник и уредник Давид Димитријевић. Цена годишње 45 гроша, за Србију 15 динара, fol.

21. **Венац.** Књижевни омладински лист, излази месечно у Београду. Год. II. Цена 5 дин. годишње. Власник и уредник Јеремија Живановић, 8⁰.

22. **Вјесник.** Званични орган српско-православних, црквено-школских власти у Босни и Херцеговини. Год. III. Излази у Сара-

јеву свакога месеца. Цена 6 круна годишње. Власник Велики управни и просвјетни савјет. Уредник Петар Кочић, 8⁰.

23. **Веснік Српске Цркве.** Орган Свештеничког Удружења, лист за хришћанску поуку и свештеничко усавршавање, излази у Београду. Год. XXII. Цена 12 динара годишње. Власник удружење, уредник поп Драгутин Димитријевић, 8⁰.

24. **Ветеринарски Гласник.** Стручни лист, излази месечно у Београду. Година II. Цена 3 дин. годишње. Власник Јован Алексић, уредник Данило Јанковић, 8⁰.

25. **Вечерње Новости.** Дневни политички лист. Излази сваки дан у Београду. Год. XIX. Цена 12 дин. годишње. Власник Љуб. Ј. Бојовић. Уредник Милан Ј. Мићић, fol.

26. **Вечерњи Сарајевски Лист.** Информативни лист, излази понедеоником, средом и петком у Сарајеву. Год. XXXIV. Цена 20 дин. годишње. Власник земаљска штампарија. Уредник Јаго Иванишевић, fol.

27. **Воља.** Југословенски анархистички лист, излази месечно у Њу-Јорку. Год. II. Претплата добровољни прилог. Власници и уредници А. Марковић и Ђ. Максимовић, fol.

28. **Врањски Гласник.** Службени лист окружног одбора округа врањског. Власник окружни одбор. Уредник Милан Стевановић. Излази три пута месечно у Врању. Год. I. Цена 2 дин. годишње. fol.

29. **Врач Погађач.** Политички шаљиви лист, излази два пута месечно у Загребу. Год. XVI. Цена 8 круна годишње. Власник Зорка Симе Л. Лазића, уредник Ст. Бешевић — Петров, fol.

30. **Gajret.** Лист за друштвене послове и за народно просвећивање, излази два пут месечно у Сарајеву. Год. IV. Цена годишње 4 круне, ван Босне 10 фр. Власник друштво „Гајрет", уредник Осман А. Ћикић. 4⁰.

31. **Глас.** Црквено-књижевни лист свештенства епархије нишке. Излази месечно у Нишу. Год. VII. Цена 6 динара годишње. Власник епархијско свештенство. Уредник прота Тадија Костић, 4⁰.

32. **Глас Црногорца.** Лист за политику и књижевност. Званични орган владе Црне Горе. Излази суботом. Година XI. Цена годишње 12 перпера, ван Црне Горе 20 франака. Власник држава. Уредник Рамадановић, fol.

33. **Глас Слободе.** Орган социјал-демократске странке у Босни и Херцеговини, излази два пута недељно у Сарајеву, средом и суботом. Година III. Цена 8 круна, за Србију 12 круна годишње Власник и уредник Стјепан Брковић. Штампа се ћирилицом и латиницом, fol.

34. **Гласник Српских Бабица.** Орган Удружења дипломираних бабица у Краљевини Србији, излази сваког месеца у Београду. Год. I. Цена 4 дин. годишње. Власник за удружење Ана Коларовска, уредник Др. Р. Арнаутовић, 8⁰.

35. **Гласник православне цркве** у Краљевини Србији. Орган Архијерејског Сабора, излази 2 пут месечно у Београду. Год. X Цена 10 дин. годишње. Власник Сабор, уредник Петар С. Протић, 4⁰.

36. **Гласник православне далматинске цркве.** Званични орган српске православне епархије далматинске, излази месечно у Задру 8⁰.

37 **Гласник Земаљског Музеја** у Босни и Херцеговини, излази ћирилицом и латиницом у Сарајеву у шестемесечним свескама. Год. XXIII. Цена 4 круне годишње. Власник Земаљска Влада уредник Ћиро Трухелка.

38. **Голуб.** Лист за српску младеж, излази месечно у Сомбору. Година XXXIII. Цена 2 круне, за Србију 4 динара годишње. Власник Јован Благојевић, уредник Коста Стијачић, 8⁰.

39. **Годишњица Чупићева.** Годишњи књижевни алманах.

40. **Грађанин.** Недељни лист за автономне, народне и материјалне потребе, излази сваке недеље у Панчеву. Год. XV. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник Никола В. Косанић, fol.

41. **Граничар.** Недељни радикални политички лист, излази у Панчеву.

42. **Гусле.** Званичан орган Савеза Српских Певачких Друштава, излази месечно у Сомбору. Год. I. Цена 3 круне на годину. Власник Савез, уредник Ђура Цвејић, 8⁰.

43. **Дан.** Лист за народ и књижевност, излази сваког месеца на Цетињу. Год. I. Цена 12 круна годишње. Власник и уредник д-р Н. Шкеровић и Душан С. Ђукић, 8⁰.

44. **Дан.** Лист за народну одбрану, економију, књижевност и политику, излази средом и суботом у Пожаревцу. Год. I. Цена 6 дин. годишње. Власник Браћа Д. Селић, уредник Сава Д. Петровић, fol.

45. **Дело.** Лист за науку књижевност и друштвени живот, излази свакога месеца у Београду. Год. XVI. Цена годишње 16 дин. за Србију, а 20 дин. ван Србије. Власник Аца М. Станојевић. Уредници д-р Драгољуб М. Павловић и Риста Ј. Одавић, 8⁰.

46. **Депеша.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. III. Цена 12 дин. годишње. Власник акционарско друштво. Уредник Вој. Росић, fol.

47. **Дете.** Лист за заштиту деце и њихово телесно и морално унапређење, излази месечно у Београду. Год. II. Цена 3 дин. годишње. Власник и уредник д-р Никола Ј. Петровић, 8⁰.

48. **Дневни Лист**. Дневни политички лист, излази у Београду. Год. XXIX Цена 12 динара годишње. Власник акционарско друштво, уредник Милан Грол, fol.

49. **Градинар**. Илустровани лист за градинарство, излази по потреби у Београду. Власник и уредник Тодор Мраовић, 4⁰.

50. **Дневни Преглед**. Политички, књижевни и забавни лист, излази сваки дан у Београду. Год. I. Цена 12 дин. годишње. Власник и директор д-р Јован Б. Јовановић, уредник Милутин Чекић, fol.

51. **Добротвор.** Лист задруге »Добротвор« излази месечно у Новоме Саду. Год. I. Цена 2 круне годишње. Власник задруга, уредник Милан А. Јовановић, fol.

52. **Добротвор.** Лист Опште Радничког Друштва, излази по потреби у Београду и раздаје се бесплатно. Год. V. Власник друштво, уредник Павле Карарадовановић, fol.

53. **Домаћица.** Орган Женскога Друштва и његових подружина, излази свакога месеца у Београду. Год. XXXII. Цена 6 динара годишње. Власник Женско Друштво, уредник Влад. М. Спасојевић, 4⁰.

54. **Dubrovnik**. Политички лист, излази два пута недељно у Дубровнику. Год. XX. Цена 12 круна, за Србију 15 круна. Власник и уредник Кристо П. Доминковић, fol.

55. **Духовни Свет.** Часопис за научно испитивање психијско-окултних појава, излази месечно у Београду. Цена 6 дин. годишње. Год. II. Власник за друштво и уредник Јов. С. Јовановић 8⁰.

56. **Духовна Стража.** Орган свештенства монашког реда, излази месечно у Београду. Год. III. Цена 10 динара годишње. Власник удружење, уредник епископ Доментијан. 8⁰.

57. **Ђаво.** Лист за политику, хумор и сатиру, излази недељно у Београду. Год. VI. Цена 3 дин. годишње. Власник Влад. Стефановић, уредник Васа Ђема, fol.

58. **Ђачки Напредак.** Дечје новине са сликама, излазе у Лесковцу два пута месечно. Година V. Цена годишње 2 динара. Ван Србије 2·50 круне. Власник учитељски колегијум у Лесковцу. Уредник Милан В. Поповић, учитељ, 8⁰.

59. **Ђачки Пријатељ.** Илустровани лист за средњошколску омла- Излази месечно у Срем. Карловцима. Год. I. Цена 5 круна год. Власник и уредник проф. Иван Маширевић, 4⁰.

60. **Жељезничар.** Орган савеза железничких радника, излази у Београду. Година II. Власник и уредник Вукашин Јовановић, 4⁰.

61. **Жена.** Часопис. Год. I. Уређује Милица Јаше Томића. Излази један пут месечно у Новоме Саду. Цена 8 круна годишње, 8⁰.

62. **Женски Свет.** Лист добротворних задруга Српкиња, излази месечно у Новоме Саду. Год. XXVI. Власник задруга, уредник Аркадије Варађанин. Цена 3 круне годишње, 4⁰.

63. **За сељака.** Поучни лист за народ, излази као прилог „Вјесника“ месечно у Сарајеву. Народу се раздаје бесплатно. Власник Велики Управни и Просвјетни Савјет у Сарајеву, уредник д-р Димитрије Васић, 8⁰.

64. **Задруга.** Орган занатлиског друштва, излази недељно у Ваљеву. Год. I. Цена 3 дин. годишње. Власник Ваљевско Занатлијско Друштво, уредник Милорад Михајловић, fol.

65. **Задругарство.** Орган загребачкога „Привредника“. Излази свакога месеца као бесплатан прилог „Привредника.“ Уређује уредништво „Привредника.“ Власник „Привредник,“ 4⁰.

66. **Занатлиски Гласник.** Орган Савеза занатлиских еснафа у Србији, излази сваке недеље у Београду. Год. II. Цена 6 дин. годишње. Власник Савез, уређује одбор. fol.

67. **Застава.** Дневни политички лист, орган српске радикалне странке у Војводини, излази два пута дневно у Новоме Саду. Година XLVI. Цена 32 круне годишње. Власник акционарско друштво „Рад“ у Руми. Уредник Мита Клицин, fol.

68. **Занатлиски Савез.** Дневни политички лист, орган Савеза занатлиских еснафа и савезних одбора у Краљевини Србији, Излази у Београду. Цена 12 дин. годишње. Власник Добра Миркониħ. Уредник Павле Карарадовановиħ. Година XV, fol.

69. **Звоно.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. III. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Павле Ранковиħ, fol.

70. **Звоно.** Српски књижевни лист, излази у Сен-Лују. Година II. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник Милан Јевтиħ, 8⁰.

70а. **Здравље.** Лист за лекарске поуке о здрављу и болести. Излази у Београду свакога месеца. Год. VI. Цена 2 динара. Власник „Друштво за чување народнога здравља.“ Уредници: д-р Вој. Кујунџиħ и д-р Рад. Вукадиновиħ, 8⁰.

71. **Земљорадничка Задруга.** Орган Главног Савеза Српских Земљорадничких Задруга, Излази два пута месечно у Београду. Цена за Србију 5, ван Србије 8 динара. Год. XVII. Власник савез. Уредник Мих. Аврамовиħ, 8⁰.

72. **Зора.** Гласник српске напредне омладине у Бечу. Излази свакога месеца осем августа и сентембра у Бечу. Год. II. Цена 7 круна на годину. Власник је академско друштво „Зора“. Уређује одбор, 8⁰.

73. **Источник.** Орган српско-православне митрополије дабро-босанске, излази месечно у Сарајеву, 4⁰.

74. **Једнакост.** Орган жена социјал-демократа, излази два пута месечно у Београду. Год. II. Цена 2 дин. годишње. Власник Милош Тимотић. Уредник Аца Павловић, 4⁰.

75. **Кнћа.** Лист за шалу, забаву и прикупљање народних умотворина, излази сваке недеље у Нишу. Год. VII. Цена 6 дин. за Србију 8 дин. ван Србије годишње. Власник Мих. Јов. Оцокољић. Уредник прота Тадија Костић, fol.

76. **Комуна.** Орган анархиста и комуниста излази по потреби у Београду. Год. I. Цена 5 пара број. Власник и уредник Стеван Милић, 4⁰.

77. **Крајина.** Службени орган окружног одбора округа крајинског, излази два пута месечно у Неготину. Власник окружни одбор. Уредник М. Н. Рашковић. Цена 6 дин. годишње. Година VI. 4⁰.

78. **Крагујевачка Окружна Самоуправа.** Орган самоуправног окружног одбора крагујевачког, излази три пута месечно у Крагујевцу. Год. IV. Раздаје се народу бесплатно. Власник окружни одбор, уредник Драг. Д. Тодоровић, fol.

79. **Крајински Одјек.** Орган крајинских самосталних радикала, излази недељом у Неготину. Год. VII. Цена 6 динара годишње. Власник Илија Ђ. Анђелковић, уређује одбор, 4⁰.

80. **Кушаковића Честитка,** излази по потреби у Врањи. Год. IV. Бесплатно издање. Власник и уредник П. Кушаковић, fol.

81. **Лесковац.** Политички лист, излази недељом у Њујорку. Год. X. Цена долар на годину. Власник и уредник Душан Поповић, fol.

82. **Летопис Матице Српске,** излази месечно у Новоме Саду. Год. LXXXVII. Цена годишње 10 круна, за Србију 12 круна. Власник Матица Српска. Уредник д-р Милан Савић, 8⁰

83. **Ловац.** Орган савезних ловачких удружења у Краљевини Србији, излази месечно у Београду. Год. XVI. Цена 1 дин. год. Власник савез. Уредник Павле Швабић, 4⁰.

84. **Мали Журнал.** Дневни политички лист излази у Београду. Год. XVIII. Цена 12 дин. годишње. Власник Свет. Савић. Уредници Божа и Пера Савићи, fol.

85. **Мала Србадија.** Дечји лист излази једанпут месечно у Београду. Год. VIII. Цена 2 дин. годишње. Власник Учитељско Удружење. Уредник Михаило Сретеновић, 8⁰.

86. **Мала Народна Књига.** Излази повремено, под власништвом и уредништвом проф. Жив. О. Дачића.

87. **Маћедонија.** Политички недељни лист излази у Београду. Год. XVII. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Пера Симоновић.

88. **Мачванин.** Новине за народ, излази месечно у Богатићу. Год. II. Раздаје се народу бесплатно. Власник д-р Душан Радојковић, сремски лекар. Уредник Дамњан Митровић, учитељ, 8⁰.

89. **Musavat.** Орган муслиманске народне организације у Босни и Херцеговини. Излази средом и суботом у Сарајеву. Година VI. Власник за клуб Рифат бег Сулејманпашић. Уређује одбор, fol.

90. **Моравске Новине.** Службени лист окружног одбора округа моравског, излази два пута месечно у Ћуприји. Год. VI. Лист се у округу раздаје бесплатно. Власник окружни одбор. Уредник М. Цукавац, fol.

91. **Наоружани Народ.** Повремени независни војнички лист. Власник и уредник Момчило Јуришић. Год. I. Излази недељно једанпут Цена 6 дин. годишње, fol.

92. **Napred.** Орган Буњеваца социјал-демократа у Угарској, излази сваког 1. и 15 у месецу у Новом Саду. Год. I. Цена 2 круне годишње, ван Угарске 4 круне. Власник српско-буњевачки агитациони одбор. Уредник Стојан Јанковић, fol.

93. **Напријед.** Орган напредне црногорске омладине у Београду, излази недељно. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Кр. Поповић, fol.

94. **Народ.** Лист за просвету, привреду и остале народне потребе, излази сваке недеље у Сентомашу, Бачка. Год. II. Цена 6 крупа годишње. Власник и уредник Јов. З. Медурић, fol.

95. **Народно Здравље.** Месечни лист сремског одбора среза пчињског, округа врањског за просвећивање народа о чувању здравља. Година I. Власник сремски одбор среза пчињског. Уредник Вељко Љ. Рамадановић. Раздаје се народу бесплатно, излази у Врањи, fol.

96. **Народно Здравље.** Локарско поуке народу, излази месечно у Београду, као додатак „Српском Архиву за целокупно лекарство“. Год. XVI. Цена 4 динара, ван Србије 5 дин. годишње. Власник Српско Лекарство Друштво. Уредник д-р Јован Данић, 8⁰.

97. **Народни Лист.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. VII. Цена 12 дин. годишње. Власник и урдник Сава М. Шибалић, fol.

98. **Народни Лист.** Лист за српске народне потребе, излази један пут недељно у Великој Кикинди. Година I. Цена 8 крупа годишње. Власник дружина „Народнога Листа“, уредник Мата Косовац, fol.

99. **Народне Новине.** Лист за народно просвећење, излази месечно у Београду. Год. IV. Цена 2 дин. годишње. Власник и уредник проф. Жив. О. Дачић, 8⁰.

100. **Народни Пријатељ.** Ванпартиски лист за свестрано народно просвећивање, излази месечно у Пожаревцу. Година I. Цена 1·20 годишње, за иностранство 2 динара. Власник и уредник Влада А. Поповић, штампарија „Вук Караџић,“ 8⁰.

101. **Народна Слобода.** Независан радикални лист, излази два пута недељно у Крагујевцу. Год. III. Цена 12 дин. годишње. Власник за одбор и уредник Стеван Нешић, fol.

102. **Narodna Sloboda.** Недељни политички лист, излази у Вест Сенека. Цена долар годишње. Власник Адам Огњановић, уредник Благоје Р. Савић, fol.

103. **Наставник.** Лист Професорскога Друштва, излази месечно у Београду. Цена 10 дин. годишње. Власник за друштво Миливоје Симић, уредник Јеремија Живановић, 8⁰.

104. **Народна Слога.** Политички лист, излази недељно у Београду. Година III. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Јова Стојановић, fol.

105. **Наше Новине.** Дечји журнал, излази сваке недеље у Пожаревцу. Год. I. Цена број 2 паре. Власник и уредник Ненад Стефановић, 8⁰.

106. **Naše Novine.** Буњевачки лист, излази у Суботици. Власник и уредник Блашко Раић.

107. **Наша школа.** Педагошко-просветни часопис, излази свакога месеца у Петровцу. Власник и уредник Вој. Р. Младеновић учитељ. Година IV. Цена 5 динара годишње. Од Главног Просветног Савета и министарства просвете препоручен за књижнице народних школа, 8⁰.

108. **Наша Народна Школа.** Месечни журнал за васпитаче и учитеље излази у Кличевцу. Год. III. Цена 4 дин. годишње. Излази месечно сем јула и августа. Власник и уредник Душан Р. Михајловић, 8⁰.

109. **Нишки Гласник.** Лист за месне политичке, трговачко-занатлијске, привредне и друштвене вести. Год. I. Излази средом, петком и недељом у Нишу. Цена 9 динара годишње. Власник и уредник Димитрије Љ. Павловић, fol.

110. **Нишки Огласни Лист.** Излази по потреби у Нишу. Год. I. Бесплатно издање. Власник Драг. Ж. Пејић, уредник Драг. Ђ. Тешић, fol.

111. **Нишка Окружна Самоуправа.** Орган нишког самоуправног окружног одбора, излази три пута месечно. Год. VI. Цена 5 дин. годишње. Власник самоуправни одбор. Уредник Тешман Р. Николић, fol.

112. **Невен.** Чика Змајовин лист за децу, излази у Новоме Саду. Цена 6 круна, за Србију 8 динара годишње.

113. „Neven“ забавно-поучни месечник за Буњевце и Шокце, излази у Суботици, у Бачкој. Једини лист за заштиту интереса и науку Буњеваца. Год. XXVIII. Цена 2 круне годишње. Уредник Шандор Рајчић, власник Албе Малогурски, fol.

114. **Недељни Преглед.** Политички, књижевни и научни, излази недељно у Београду. Год. IV. Цена 12 дин. годишње. Власник д-р Јов. Б. Јовановић, уредник Милутин Чекић, 4°.

115. **Ново Време.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. III. Цена 12 дин. годишње. Директор Крста Цицварић, пуномоћник власника Свет. Гребенац, fol.

116. **Нови Васпитач.** Педагошки лист, излази у Сремским Карловцима свакога месеца. Год. XXIV.

117. **Нови Живот.** Лист за просвећивање народа, излази један пут месечно у Приједору, у Босни. Година II. Цена му је 2·40 круна годишње, ван Босне 3 круне. Власник и уредник Стево Стојановић, управитељ српске школе у Босанском Новом, 4°.

118. **Нова Искра.** Илустровани књижевни лист, излази месечно у Београду. Год. XI. Цена 16 дин. годишње. Власник Жив. О. Дачић. Уредник Риста Ј. Одавић, 4°.

119. **Новине.** Лист за рекламу и забаву, излази у Ћуприји повремено. Раздаје се бесплатно. Власник и уредник Драг. Ф. Петровић, fol.

120. **Њива.** Лист за тежаке, излази месечно у Пешти. Уредник Стев. В. Поповић. Год., 4°.

121. **Одбојник.** Лист за железничаре, излази два пута месечно у Београду. Година I. Број 10 пара. Власник и уредник Таса Ђ. Ивковић, fol.

122. **Одјек** Орган радикалне демократије, дневни политички лист, излази у Београду. Год. X. Цена 16 динара годишње, ван Србије 32 динара. Власник странка, уредник проф. Миле Павловић, директор Милорад Драшковић, fol.

123. **Окружна Самоуправа.** Службени орган одбора окр. ваљевског, излази недељем у Ваљеву. Год. VI. Цена 6 динара годишње. Власник окружни одбор. Уредник Гавра Церовић, fol.

124. **Окружна Самоуправа.** Самоуправни орган ужичког округа за просвећивање народа, излази у Ужицу четвртком. Год. V. Народу у округу раздаје се бесплатно. Власник окружни одбор. Уредник Петар Бјелица. Главни сарадник Ник. Јовановић, учитељ, fol.

125. **Окружна Самоуправа.** Орган самоуправног одбора чачанског, излази три пута месечно у Чачку. Год. VI. Цена 6 дин. годишње. Власник самоуправни одбор, уредник Жив. П. Кнежевић, fol.

126. **Окружне Новине.** Орган самоуправног округа пожаревачког, излази недељно у Пожаревцу. Год. VI. Цена 8 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Драг. М. Ранковић, fol.

127. **Омладина.** Лист за просвету и привреду, излази недељно у Будим-Пешти. Год. I. Цена 4 круне годишње. Власник Ђ. Живановић. Уредник Душан М. Крстић, 4⁰.

128. **Општина.** Орган удружења деловођа и писара општинских судова у Краљевини Србији, излази два пута месечно у Београду. Год. III. Цена 10 дин. годишње. Власник за удружење Драгутин И. Ракић, уредник Рад. Мил. Војиновић, 8⁰.

129. **Општинске Новине,** излазе недељом у Нишу. Год. XIII. Власник за општину председник Пера Т. Аранђеловић, уредник Свет. Константиновић. Цена 6 дин. годишње, fol.

130. **Отаџбина.** Лист за забаву, поуку и књижевност, излази месечно у Принц Руперт, у Канади. Год. I. Цена долар, за Европу долар и по годишње. Власник и уредник Ј. К. Дулетић, 8⁰.

131. **Пастир Добри.** Свештенички лист излази у Срем. Карловцима.

132. **Пастирска Реч.** Недељни лист религиозно-моралне и поучне садржине за свештенство и народ, излази сваке недеље у Београду. Год. VI. Цена 8 динара, ван Србије 10 динара годишње. Власник и уредник поп Петар Милојевић, 4⁰.

133. **Пиротска Окружна Самоуправа.** Службени лист самоунравног одбора округа пиротског, излази два пута месечно у Пироту. Год. I. Цена 6 дин. годишње. Власник округ. Уредник Стеван Илић, fol.

134. **Подринске Новине.** Службени гласник самоуправног одбора округа подринског, излази сваке недеље у Шапцу. Год. VI. Цена 2 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Љуб. Вуловић, 8⁰.

135. **Полет.** Независан демократски лист, излази четвртком и недељом, у Крагујевцу. Год. III. Цена 12 дин. годишње, за иностранство 18 дин. Власник Мих. Стојанчевић, професор, уређује одбор, fol.

136. **Полиција.** Стручни лист. излази два пута месечно у Београду. Год. II. Цена 5 дин. годишње. Власник и уредник Васа Лазаревић, 8⁰.

137. **Полициски Гласник.** Службени лист министарства унутрашњих дела, излази недељом у Београду. Год. VII. Власник министарство, уредник Душан Ђ. Алимпић, 4⁰.

138. **Политика.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. VI. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Влад. Рибникар, fol.

139. **Позориште.** Орган Друштва за Српско Народно Позориште, излази у Новоме Саду за време бављења позоришне дружине у Новоме Саду свагда о дану представе, иначе месечно. Цена 0·80 дин. месечно, за Србију 1·20 дин. Година XXXIII. Власник дружина, уредник Антоније Хаџић, 4⁰.

140. **Пољопривредни Гласник.** Повремени спис Српскога Пољопривредног Друштва, излази у Београду. Год. XIII. Цена свесци 2 динара. Власник друштво, уредник Мирко Миљковић, §⁰.

141. **Пореска Служба.** Орган Удружења пореских чиновника у Краљевини Србији, излази месечно у Београду. Год. III. Цена 10 динара годишње. Власник за удружење Б. Робичек. Уредник Љуб. Андрејевић, 8⁰.

142. **Пошта.** Орган поштанско-телеграфског удружења, излази недељно у Београду. Власник удружење, уређује одбор, fol.

143. **Поштанско Телеграфски Весник.** Орган поштанско-телеграфског оделења министарства грађевина, излази месечно у Београду. Год. XXII. Власник оделење, уредник д-р Петар Л. Вукићевић, 4⁰.

144. **Правда.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. VIII. Цена 16 динара годишње. Власник и уредник Јова Адамовић, fol.

145. **Право Народа.** Новине социјал-демократске странке, излази недељно у Шиду, Срем. Год. V., цена 4·80 круна годишње, за Србију 7 круна. Власник и уредник Витомир Корић, fol.

146. **Православље.** Лист намењен православноме српском народу за поуку у српско-православној вери и хришћанским врлинама, излази месечно у Митровици, Срем. Год. II. Цена 1·60 круна годишње. Власници и уредници прота Владимир Милутиновић и поп Јован Ж. Бута, 8⁰.

147. **Привредник.** Орган Савеза српских земљорадничких задруга, Српског привредног друштва и Главне привредне задруге. Излази два пута месечно у Загребу. Год. XIV. Цена 4 круне годишње, за Србију 6 круна. Власник савез. Уредник Владимир Вујовић, 4⁰.

148. **Преглед.** Лист за науку и социјални живот, излази сваких шест недеља у Сарајеву. Власник и уредник Ристо Радуловић. Год. II. Цена 8 круна на годину, 8⁰.

149. **Просвјета.** Орган друштва „Просвјета", излази сваког месеца у Сарајеву. Год. IV. Цена 3 круне годишње. Власник „Просвјета", уредник Васиљ Грђић, 4⁰.

150. **Просветни Гласник.** Службени лист министарства просвете Краљевине Србије, излази сваког месеца у Београду. Цена 12

дин. годишње, ван Србије 15 дин. Власник државна штампарија. уредник д-р Миливоје Н. Јовановић, 8⁰.

151. **Пчелица.** Поучно забавни листић за старо и младо. Излази месечно у Северину код Беловара у Хрватској. Цена 2 круне годишње. Година II. Власник и уредник Васа Витојевић. Српска манастирска штампарија у Карловцима, 8⁰.

152. **Рад.** Политички лист, излази недељно у Мостару. Година III. Цена му је 10 круна, ван Босне 12 круна. Власник и уредник д-р Душан Пелеш, fol.

153. **Радикал.** Лист српске народне радикалне странке у Хрватској, излази недељно у Руми. Год. IV. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник д-р Жарко Миладиновић, fol.

154. **Радник.** Лист за интересе радног народа у Америци, излази свакога четвртка у Њу-Јорку. Год. VI. Цена долар за Америку и Европу годишње. Власници Влахо Морети и Саво Зечевић. Уредник Р. Јовановић, fol.

155. **Радник.** Орган крагујевачке организације српске социјал-демократске странке, излази недељно у Крагујевцу. Год. VIII. Цена 3 дин. годишње. Власник за организацију Драгутин Илић. Уређује одбор, fol.

156. **Радничке Новине.** Орган српске социјал-демократске странке и главног радничког савеза, дневни политички лист, излази у Београду. Година XI. Цена 12 дин. годишње. Власник Милош Тимотић, уредник Душан Поповић, fol.

157. **Радничка Стража.** Недељни социјалистички лист, излази у Чикагу.

158. **Радни Народ.** Орган револуционарних синдикалиста, излази у Београду по потреби. Година I. Цена 2·40 годишње. Власник и уредник Петар Станковић, fol.

159. **Ратник.** Месечни војни лист, издаје главни ђенералштаб у Београду. Год. XXXIII. Цена за официре годишње 18 динара, за невојнике и иностранство 24 динара. Уредник потпуковник Воја Живановић, 8⁰.

160. **Рударски Гласник.** Лист за рударство и рударску индустрију, излази месечно у Београду. Год. VII. Цена 24 динара годишње. Власник и уредник Петар А. Илић, 8⁰.

161. **Рудничка Самоуправа.** Орган самоуправног одбора окр. рудничког. Излази два пута месечно у Гор. Милановцу. Год. V. Цена 5 дин. годишње. Власник окружни одбор. Уредник Милорад П. Смиљанић, fol.

162. **Савезник.** Омладински лист са сликама, орган Савеза трезвене младежи, излази 10 пута годишње у Београду. Год. I. Цена го-

дишње 1 динар за иностранство 1·50. Власник и уредник д-р М. Ђ. Поповић, 8⁰.

163. **Савремена Пошта и Телеграф.** Лист за струку и подмладак, излази сваког месеца у Београду. Год. II. Цена 6 дин. годишње, ван Србије 8 дин. Власник Вој. Д. Вујић, уредник Вој. М. Поповић, 4⁰.

164. **Самосталац** Орган самосталних радикала округа моравског, излази сваке суботе у Ћуприји. Цена 8 дин. годишње. Власник Милосав Петровић, одговорни уредник Петар Илић, уређује одбор, штампа Драг. Ј. Петровића у Ћуприји, fol.
Излазио 1910.—1911.

165. **Самоуправа.** Орган радикалне странке, излази сваки дан у Београду. Год. IX. Цена 12 дин. годишње, 32 за иностранство. Власник за странку Настас Н. Петровић. Уређује одбор, fol.

166. **Samouprava.** Политички лист. Орган муслиманске демократије у Босни и Херцеговини, излази сваког четвртка у Сарајеву. Година II. Цена годишње 10 круна, за Србију 12 круна. Власник Смаил-ага Ћемаловић. Уредник Осман А. Ћикић, fol.

167. **Саобраћајни Преглед.** Орган „Клуба службеника српских железница", излази два пута месечно у Београду. Год. I. Цена 6 дин. годишње, ван Србије 8 динара. Власник за клуб Милан Ст. Ристић. Уредник Јевтимир Д. Поповић, 4⁰.

168. **Сарајевски Лист.** Званични орган босанско-херцеговачке владе, излази уторником, четвртком и суботом у Сарајеву. Год. XXXIV. Цена 20 круна годишње. Власник земаљска штампарија, уредник Иван Васин Поповић, fol.

169. **Свест.** Орган удружења неуказних државних чиновника у Краљевини Србији. Излази у Београду недељно једанпут. Година III. Цена 6 дин. годишње. Власник удружење. Уредник Миливоје Л. Комарчић, fol.

170. **Светлост.** Илустровани месечни часопис, орган „Друштва за школску хигијену и народно просвећивање". Год. IV. Власник друштво, уредник д-р Светозар М. Марковић. Излази у Београду, цена за чланове 6, за нечланове 8 динара годишње. Ван Србије 10 круна. Препоручен од министарства просвете за школске књижнице. 8⁰.

171. **Словенски Југ.** Политички недељни лист излази у Београду. Година VIII. Цена 6 динара ван Србије 10 динара годишње. Власник клуб „Словенски Југ". Уредник д-р Божа Марковић, fol.

172. **Слобода.** Орган Срба социјал-демократа у Угарској, излази трипута месечно у Новоме Саду. Год. II. Цена годишње 3·60 за

Србију 6 круна. Власник Лазар Вулићевић, уредник Никола Крстић, fol.

173. **Слобода.** Лист за политику, привреду и трговину излази у Шапцу недељно. Год. III. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Исаило Радовић, fol.

174. **Sloboda.** Недељни политички лист, излази у Буте, Монтана. Год. VI. Цена 1 долар годишње. Власник и уредник М. Бузацић, fol.

175. **Слога.** Недељни политички лист у Сомбору. Година VII. Власник и уредник д-р Коста Бугарски, цена 8 круна годишње, за Србију 10 круна, fol.

176. **Слога.** Независно политичко гласило америчких Срба, излази недељом у Питсбургу. Год. II. Цена 1 долар за Америку, а 2 долара ван Америке. Власник Српско Новинарско Удружење у Питсбургу, уредник М. Ст. Станојевић, fol.

177. **Слободна Трибуна.** Гласило југословенске мисли у Америци, излази недељно у Сетлу. Год. III. Цена долар годишње. Власник југословенско штампарско удружење. Уређује одбор, fol.

178. **Службени Војни Лист.** Орган и издање министарства војног, излази по потреби у Београду. Год. XXX. Цена 9 дин. годишње. Уредник потпуковник Никола Стевановић, 4⁰.

179. **Синђелић.** Стручни позоришни лист, излази четири пута недељно, неопредељено где у Србији. Год. II. Цена 9·60 дин. годишње. Власник и уредник Коста А. Делини, fol.

180. **Сељак.** Недељни политички лист, излази недељом у Беловару. Год. III. Уредник Милан Обрадовић, fol.

181. **Смедеревски Гласник.** Орган самоуправног одбора округа смедеревског, излази три пута месечно у Смедереву. Год II. Цена за општине 6 дин. годишње, за остале 2 динара. Власник окружни одбор. Уредник Живојин Манојловић, fol.

182. **Соколски Глсник Душана Силног.** Орган савеза соколских друштава „Душан Силни“ излази месечно у Београду. Год. II. Цена 2 дин. годишње. Власник друштво, уредник Момир Коруновић, 4⁰.

183. **Социјалистичка Зора.** Орган социјалиста у Старој Србији, излази два пута месечно у Скопљу. Год. II. Цена 10 гроша годишње. Власник организација, уредник Петар Јовановић, 4⁰.

184. **Споменак.** Лист за децу, излази свакога месеца, сем јула и августа у Панчеву. Год XIX. Цена 2 круне, за Србију 2.50 годишње. Власник и уредник Иван Мартиновић, 8⁰.

185. **Србин.** Лист за српског радника и заштиту радничких прилика у Америци, излазио у Пуеблу сваког петка. Год. XI. Цена долар за Америку, 2 за Европу. Власник и уредник Рад. А. Порубовић, fol.

186. **Србин.** Политички лист, излази два пута месечно у Госпићу. Година XIII. Цена 5 круна годишње. Власник српска штампарија, уредник поп Перо Крајиновић, fol.

187. **Србадија.** Непартиски лист за новости, поуку, забаву и огласе излази недељно у Нишу. Год. III. Цена 6 дин. годишње. Власник и уредник Ставра Динић — Бокор, fol.

188. **Србобран.** Орган српске народне самосталне странке, излази сваки дан у Загребу. Година XXVI. Цена 28 крупа годишње, за Србију 36 круна. Власник српска штампарија у Загребу, уредник Светозар Прибићевић, fol.

189. **Србобран.** Политички лист, орган савеза сједињених Срба „Слога". Власник Српско Издавачко Друштво. Излази свакога четвртка у Њујорку. Год. — Годишња претплата за Америку 0.60, за Европу 1.50. Уређује одбор, fol.

190. **Српство.** Орган српске народне странке у Угарској, политички дневни лист, излази у Новоме Саду. Година II. Цена 24 круна годишње, 32 крупе за Србију. Власник и уредник д-р Миладин Свињарев, fol.

191. **Српски Архив за целокупно лекарство.** Орган Српског Лекарског Друштва, излази месечно у Београду. Год. XVII. Цена 8 дин., ван Србије 10 дин. годишње. Власник Српско Лекарско Друштво, уредник д-р Јован Данић, 8⁰.

192. **Српски Витез.** Родољубиви лист за витешко и народно васпитање излази месечно у Београду. Година IV. Цена 8 дин. годишње. Власник и уредник д-р Вој. В. Рашић, 4⁰.

193. **Српска Војска.** Независни војни лист, излази недељно у Београду. Год. III. Цена 8 дин. годишње, ван Србије 12 дин. Власник и уредник Свет. Исаковић, 4⁰.

194. **Српски Глас.** Недељни политички лист у Бјут Монтана.

195. **Српски Глас.** Недељни политички лист орган Срба демократа у Угарској. Година — Излази у Великој Кикинди сваког петка. Цена 8 круна годишње. Власник дружина, уредник д-р Васа Јакшић, fol.

196. **Српски Гласник.** Орган српске народне странке у Хрватској и Славонији. Година I. Излази суботом у Загребу. Цена 8 круна годишње, за Србију 12 круна, Власник странка. Уредник Стијепо Кобасица, fol.

197. **Српски Гласник.** Недељни политички ласт. излази у Сан-Франциску III. Цена — 2. Власник Српско штампарско удружење. Уређује Одбор, fol.

197a. **Српски Грађанин.** Лист за политику, привреду и књижевност, излази четвртком и недељом у Пожаревцу. Година XVIII. Цена 10 дин. годишње. Власник и уредник Ђорђе Наумовић, fol.

198. **Српски Железничар.** Орган Удружења Железничара у Краљевини Србији, излази један пут недељно у Београду. Година V. Цена за Србију 5 ван Србије 10 динара годишње. Власник удружење, уредник Свет. Ж. Михаиловић, 4⁰.

199. **Српска Зора.** Орган друштва „Српске Зоре", излази два пута месечно у Дубровнику. Год. V. Цена 2.50 круне, за Србију 3 круне годишње. Власник друштво, уредник д-р Стијепо Кнежевић, 4⁰.

200. **Српски Есперантист.** Пропагандни и службени месечни лист Друштва Српских Есперантиста излази у Београду. Год. II. Цена 5 дин. годишње. Власник за друштво Драгомир М. Андоновић. Уредник С. Буђевац, fol.

201. **Српско Коло.** Народни лист, излази недељно у Загребу. Год. IX. Цена 3·20 круна за Србију 5 круна годишње. Власник друштво „Српско Коло". Уредник Буде Будисављевић, 4⁰.

202. **Српски Књижевни Гласник.** Излази два пута месечно у Београду. Година XI. Цена 18 дин. годишње. Власник Богдан Поповић. Уредник д-р Јован Скерлић, 8⁰.

203. **Српска Књижевна Задруга.** Службени лист задруге. Власник за задругу Драг. Костић. Уредник X. Лилер. Излази свакога месеца и раздаје се члановима бесплатно. Год. V, 4⁰.

204. **Српски Млекар.** Лист за привреду, домаћу радиност и политику, излази четири пута месечно. Год. I. Цена није означена. Власник и уредник Ђока Димитријевић, уређује одбор. Штампарија „Гутемберг" у Нишу, fol.

205. **Српски Митрополијски Гласник.** Званични орган за народно-црквене автономне послове, излази два пута месечно у Срем. Карловцима. Год. . Цена 5 круна годишње, за Србију 8 круна. Власник саборски одбор, уредник Никола Максимовић, 4⁰.

206. **Српске Новине.** Службени дневник Краљевине Србије, излази сваки дан у Београду. Власник држава. Уредник Жив. О. Дачић. Цена годишње 20 динара, ван Србије 40 франака. Година LXXVIII, fol.

207. **Српски Одјек.** Лист српске народне радикалне странке, излази недељно у Земуну. Год. V. Цена 8 круна годишње, за Србију 10 круна. Власник и уредник д-р Миливоје Бабић, fol.

208. **Српска Пчела.** Илустровани лист за рационално пчеларство, излази месечно у Београду. Година VI. Цена 5 дин. годишње. Власник и уредник Крста Мршуља, 8⁰.

209. **Српски Пчелар**. Илустровани орган Српске Пчеларске Задруге, излази месечно у Карловцима. Год. XV. Цена 6 круна годишње. Власник Задруга, уредник Јован Живановић, 8⁰.

210. **Српски Пчелар**. Лист за пчеларство и пчеларску практику, излази месечно у Београду. Год. I. Цена годишње 3 динара, ван Србије 4 динара. Власник Аца М. Живановић, уредник Светозар Љ. Гавриловић, 8⁰.

211. **Српски Рад**. Радикални лист за политику, просвету и привреду, излази два пута недељно у Митровици у Срему. Год. II. Цена 16 круна, за Србију 20 круна годишње. Власник Влада Стојановић. Уредник Бранко П. Николић, fol.

212. **Српска Ријеч**. Дневни политички лист, орган Српске Народне Организације у Босни. Излази у Сарајеву. Год. VII. Цена 24 круна годишње, за Србију 32 круне. Власник српска деоничарска штампарија. Уредник Стјепан Грђић, fol.

213. **Српски Родољуб**. Недељни политички лист, излази у Питсбургу. Год. X. Цена долар годишње. Власник Томановић и Комп. Уређује одбор, fol.

214. **„Српски Соко“**. Орган соколске жупе Фрушко-горске и босанско-херцеговачке, излази месечно у Карловцима, у Срему. Цена годишње 3 круне, ван Аустро-Угарске 4 круне. Власник и уредник Никола Максимовић. Год. V, 4⁰.

215. **Српски Свијет**. Политички народни лист, излази недељом у Питсбургу. Год. IV. Цена долар на годину, за Европу 2 долара. Власник М. Бузаџић, уредник М. Јевтић, fol.

216. **Српски Технички Лист**. Орган Удружења српских инжињера и архитекта излази сваке недеље. Година XXII. Цена 20 дин. годишње. Власник удружење, уредник Јевта Т. Стефановић, 4⁰.

217. **„Српска Школа“**. Лист за унапређење наставе и школског живота, излази месечно у Скопљу. Цена 16 франака годишње. Власник и одговорни уредник Давид Димитријевић, уредник проф. Ал. Марић, штампарија „Вардар“ у Скопљу, 8⁰.

218. **Српска Школа**. Педагошко-књижевни лист, излази свакога месеца у Сарајеву. Год. V. Цена 6 круна годишње. Власник српско учитељско удружење. Уредник Милош Попара, 8⁰.

219. **Сремац**. Недељни лист за просвету и привреду, излази у Земуну. Год. I. Цена 6 круна годишње. Власник и уредник Милан Илкић, fol.

220. **Станковић**. Орган певачке дружине „Станковић“, лист за вокалну и инструменталну музику. Излази месечно у Београду. Власник „Станковић“, Уредник Пет. Милојевић, штампарија „Доситије Обрадовић“, fol.

221. **Стармлади.** Хумористични сатирички лист, излази два пута месечно у Новоме Саду. Год. V. Цена 8 круна годишње. Власник и уредник Петар Крстоношић, 4⁰.

222. **Стрељачки Гласник.** Орган стрељачкога савеза Краљевине Србије, излази у Београду једанпут месечно, по потреби 2 пута. Год. XIII. Цена 2 дин. годишње. Власник за савез и уредник Јарослав Јанкура, 4⁰.

223. **Тежак.** Илустровани лист Српскога Пољопривреднога Друштва, излази три пута месечно у Београду. под највишом заштитом Њ. В. Краља Петра. Год. XLII. Власник за друштво Влад. Кушаковић, уредник д-р Урош М. Стајић, 4⁰.

224. **Телеграф.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. I. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Љуб. Валић, fol.

225. **Типографски Гласник.** Орган дружине типографских радника, излази месечно у Београду. Год. X. Цена 1 дин. годишње. Власник Јов. П. Стефановић, уредник Драг. Марјановић, fol.

226. **Топличке Новине.** Службени лист округа топличког, излази четвртком у Прокупљу. Година V. Цена 6 дин. годишње. Власник окружни одбор, уредник Коста Ј. Спасојевић, fol.

227. **Трговина.** Лист за трговце и занатлије, излази два пута недељно у Нишу. Год. III. Цена 10 дин. годишње. Власник Тодор С. Палигорић, уредник Момчило Ђ. Јанковић, fol.

228. **Трговачки Вјесник.** Привредно-политичко гласило за трговину, индустрију и промет. Излази два пута месечно у Бечу на српском, хрватском и немачком језику. Год. I. Цена 15 круна, за Србију 18 круна. Власник и уредник д-р Артур Лука, 4⁰.

229. **Трговински Гласник.** Орган Београдске Трговачке Омладине, дневни политички лист, излази у Београду. Година XXI. Цена 24 дин. годишње, ван Србије 30 круна. Власник Омладина, уредник Јован Ђаја, директор Дим. М. Ђорић, fol.

230. **Трговачке Новине.** Лист Срба трговаца, занатлија, привредника и гласник српске трговачке омладине. Излази недељно у Новоме Саду. Год. V. Цена 12 круна годишње. Власник Ђорђе Ивковић, уредник Паја Мишић, fol.

231. **Трговачка Писма.** За наставу из простог и двогубог књиговодства, коресподенције и трговачког рачуна. Власник и уредник Јован Радуловић, књиговођа у Паланци.

232. **Трибуна.** Дневни политички лист, излази у Београду. Год. II. Цена 12 динара годишње. Власник и уредник Наум Димитријевић, fol.

233. **Трезвеност.** Лист за расправљање алкохолног питања, орган реда добрих храмовника (гут-темплера) и друштва српских ле-

кара апстинената, излази месечно у Београду. Год. IV. Цена 2 дин. за иностранство 3 дин. годишње. Власник друштво, уредник д-р М. Ђ. Поповић. 8⁰.

234. **Уједињено Српство.** Политички лист, орган српско-црногорског савеза у Америци, излази недељно у Чикагу. Год. V. Власник савез, уредник Иван Р. Паландачић. Цена долар и по годишње, fol.

235. **Узданица.** Поучни лист за војнике, излази месечно у Београду. Год. XI. Цена 5 динара годишње. Власник и уредник мајор Љуб. Балтић, 8⁰.

236. **Учитељ.** Педагошко-књижевни лист, орган Учитељског Удружења у Краљевини Србији и свих српских учитеља, излази месечно у Београду. Год. XXX. Цена 10 дин. годишње. Власник за удружење Урош Благојевић. Уредник Мих. М. Станојевић, 8⁰.

237. **Учитељска Борба.** Орган учитеља социјал-демократа, излази месечно у Београду. Година I. Цена 4 дин. годишње. Власник и уредник Драг. М. Михајловић, 8⁰.

238. **Фармација.** Орган српских фармацајта, излази сваког месеца у Београду. Год. II. Цена 12 дин. годишње. Власник друштво апотекарских помоћника. Уредник д-р Пера Живковић, 4⁰.

239. **Фармацајтске Новине.** Орган Српског Апотекарског Друштва излази три пута месечно у Београду. Год. III. Цена 10 дин. годишње. Власник и уредник Љубиша С. Арсеновић, 8⁰.

240. **Фотографски Преглед.** Лист за фотографију и репродукцију, излази месечно у Београду. Год. I. Цена 8 динара годишње. Власник и уредник Срет. Ил. Обрадовић, 4⁰.

241. **Хришћанин.** Лист за народ, издање Свештеничког Удружења, излази 2 пут месечно у Београду. Год. I. Цена 2 дин. годишње. Власник за удружење Мих. К. Поповић. Уредник Драгутин Димитријевић, 8⁰.

242. **Хришћански Весник.** Црквено-богословски лист, излази месечно у Београду. Год. XXVIII. Цена 10 динара годишње. Власник и уредник Алекса Илић, 8⁰.

243. **Царински Гласник.** Орган удружења царинских чиновника, часопис за царинску струку, излази свакога месеца у Београду. Год. IV. Цена годишње 15 динара, 20 дин. ван Србије. Власник удружење. Уредник д-р Ђорђе Миловановић, 8⁰.

244. **Цетињски Вјесник.** Политички лист, излази средом и суботом на Цетињу. Година IV. Цена 10 круна, ван Црне Горе 15 франака годишње. Власник Лазар Чобељић. Уредник Бор. Сл. Минић, fol.

245. **Чувар Здравља.** Месечни лист одбора округа крагујевачког за просвећивање народа излази у Крагујевцу. Год. II. Цена 2 дин. годишње. Власник окружни одбор, уредник д-р Добр. Гер. Поповић. Лист се у 2000 примерака бесплатно растура народу округа крагујевачког, 8⁰.

246. **Шабачки Гласник.** Недељни лист, за политику привреду и трговину, излази у Шапцу, три пута недељно. Год. I. Цена 6 динара годишње. Власник и уредник Драг. Милановић, fol.

247. **Шабачки Занатлија.** Орган шабачких занатлија. Година VII. Власник за Савез Тих. Васић. Одговорни уредник Митар Стошић. Излази по потреби у Шапцу, fol.

248. **Школски Вјесник.** Стручни лист земаљске владе за Босну и Херцеговину, излази ћирилицом и латиницом у Сарајеву.

249. **Школски Гласник.** Лист за школу и учитеље, излази у Новоме Саду свакога месеца, сем августа и септембра. Година IV. Цена 8 дин. годишње. Власник Ђока Михајловић, уредник Гавра Поповић, 4⁰.

250. **Штампа.** Демократски лист за политику, новости, књижевност, привреду и војску, излази сваки дан у Београду. Год. X. Цена 12 дин. годишње. Власник и уредник Свет. М. Јакшић, fol.

251. **Школски Радник.** Педагошко-књижевни лист, излази сваког месеца сем јула и августа у Горњем Милановцу. Год. V. Цена 5 дин. годишње, ван Србије 8 дин. Власник у име учитељског збора округа рудничког Витомир П. Нинић, уредник Владимир С. Вемић. Решењем Министра Просвете препоручен за књижице народних школа, 8⁰.

252. **Шумарски Гласник.** Лист за шумарство и шумску индустрију, орган Српског Шумарског Удружења, излази у Београду свакога месеца. Год. III. Власник удружење, уредник д-р Ђока Ст. Јовановић. Цена 12 динара годишње, ван Србије 20 динара, 8⁰.

ЛУЖИЧКО-СРПСКА ШТАМПА

Доносимо и списак листова, часописа и повремених списа наше браће лужичких Срба који сад излазе у горњој и доњој Лужици у Саксонској, Бранибору и Пруској.

1. **Bramborski Zassnik,** sserbske nowiny sa politiku a pohuzene we vokrejsach Choschebusa, Kalawy a Grodka. Редактор К. Швела, свештеник у Кочебусу (Котбус). Штампа се we Worejzach код A. Lapsticha. Излази 64 године. Недељни лист, цена 2 марке годишње.
2. **Katholski Posol,** ludovy časopis. Wudawany wot towarstva swjateju Cyrilla a Metbodija w Budysinje. Излази недељно један пут у Буђишину већ 49 година. Уредник Јурје Деленк, капелан, издавач N. Sauer, свештеник, оба у Буђишину.
3. **Krajan.** Katholska protyka za Hornju Lušicu. W Budyšinje z nakladom towar'stwa s. s. Cyrilia a Metbodija. Календар са сликама. Излази 44 године. Уредник Ф. Р. Штампа се код М. Смолера у Буђишину у Митичином „Сербском Дому“.
4. **Luzica,** mesačnik za zabawu a powučenje Zhromadny Časopis Horujo-a Delnjo lužiskih Serbow. Nakladuje a Wudawa: Maćica Serbska w Budysinje. Излази 30 година, месечно један пут, цена 3 марке годишње. Уредник Марко Смолер, администратор Јурај Хејдуш.
5. **Maćica Serbska** разна издања њена: историјска, књижевна, привредна, музикална. Сем тога и њен часопис. Све се штампа код Марка Смолера у Матичином Сербском Дому у Буђишину у коме се налази и музеј Лужичких Срба. Матица је 26. септембра 1904. год. прославила у Буђишину 50-годишњицу свог опстанка и рада. На тој прослави били су и изасланици „Матице Српске“ у Новом Саду.
6. **Pomhaj Boh,** sserbske njedzelske lopjeno. Излази 21 година у Буђишину, сваке недеље у издању M. Smoler-a, а под уредништвом J. Gólč-a и K. A. Fiedler. Цена 1.60 марка годишње.
7. **Pschedženak.** Protykaza Sserbow. Z nakladom Maćicy Serbskeje. W Kommissiji M. Smolerja — Budysin. Календар са сликама.
8. **Serbske Noviny,** најстарији лужички недељни лист излази 70 година у Буђишину. Уредник и издавач Марко Смолер. Цена 3.20 марака годишње.
9. **Woszadnik** zerkwine powesczi za doluo lužyske szerbske wosady, we Worejzah, nakladar A. Lapstich. Излази месечно једанпут, стаје за целу годину 60 пфенига.

Сем ових листова излазе још у Буђишину два мала листа „Raj“ и „Zahradka“ и око 80—100 разних књига просечно годишње већином у Буђишину, у културном центру наше северне драге браће Лужичана.

И. И.

ДОПУНЕ

1.—13.

1. **Невен-Слоге.** Издає Дружина Младежи Србске у Београду. 12⁰.
   Излазио године 1848.
2. **Књижевне Забаве.** За одрасле обоега пола. Издає Миланъ А. Симићъ. Прва частъ. У Београду. Књигопочатњомъ Княжества Србскогъ. 1851. 12⁰.
   Излазио 1851.
3. **Шумадинче.** Љубомира П. Ненадовића. Прва свеска. Књигопечатњомъ Ј. К. Сопрона. Зѣмунъ. 1852. 12⁰.
   Излазило 1852—1853.
4. **Сремски Забавник.** За годину 1861. Посрбио и издао Александар Бровић. I—II свеска. У Карловцы. Типографіа Митрополітско — Гимназіална 1861. 8⁰.
   Излазило 1861.
5. **Слога.** Забавник за годину 1862. Издао и уредио Емил Чакра I. Нови Сад. Брзописком епископске књигопечатње. 1862. 12⁰.
   Излазила 1862.
6. **Илустровани Свет.** Ово дело излази периодично и то сваке године двапут: месеца марта и септембра. Издаје и уређује М. Маловук. У државној штампарији, у Београду, 1867. 4⁰.
   Излазио 1867.
7. **Школски Лист.** Ник. Ђ. Вукићевића. Сомбор.
   Излазио 1868—1903.
8. **Судски Лист.** Година прва. (Излазио само пола године). Уређивао и издао Ђорђе Р. Пантелијић. У Београду, у државној штампарији 1869. Излази три пут месечно 1, 10 и 20. Стаје за Србију на годину 60 гроша, за Аустрију 5 фор 50 кр. 8⁰. Стр. 1—288.
   Излазио 1869.
9. **Побратимство.** Књига прва. Издаје „Побратимство“, ђачка дружина на Великој Београдској Школи. Београд, у државној штампарији. 1871. 8⁰.
   Излазило 1871.

10. **Београдске Новине.** Лист за трговину, политику и огласе. Година I. Уређује, издаје и одговара Петар Б. Јоакимовић. Штампарија Н. Стефановића и Дружине. 1872. Београд. Излази средом, петком и недељом. Цена 72 гроша чарш. годишње fol. 14 бројева.

11. **Жижак.** Забавно — хумористичко — сатирички лист. Излази у Панчеву 1872.
Излазио 1872.

12. **Вршчанин.** Недељни лист за народне интересе. Цена му је на год. 4 фор. или 40 гр. У Вршцу 1873. Брзотиском удове Крихнера у Вршцу.
Излазио 1873.

13. **Годишњица Николе Чупића.** Издаје његова задужбина. Година I. У Београду, у државној штампарији 1877. 8⁰.
Излази 1877.—1911. (Књига I—XXX).

14. **Neven.** Zabavno — poučni misečnik za Bunjevce i Šokce. Год. XXVIII. Излази у Суботици. Уредник: Шандор Рајчић. Цена кр. 2 на год.
Излази 1884—1911.

15. **Глас** Српске Краљевске Академије. I Београд. У Краљ. Срп. Државној Штампарији, 1887. 8⁰.
Излази 1887—1911. (Књига I—IXXXVI).

16. **Годишњак** Српске Краљевске Академије. I, 1887. У Београду, у Српској Краљ. Државној Штампарији. 1888. Цена 1 динар. 8⁰.
Излази 1887—1910. (Књига I—XXIV).

17. **Споменик** Српске Краљевске Академије. I. У Београду, у Држ-Штампарији Краљевине Србије. 1888. 4⁰.
Излази 1888—1911. (Књига I—XL).

18. **Одбрана.** Лист за одбрану свију поштених људи од безобразних нападања. Излази у Нишу кад затреба (претплата не треба). Власник и одговорни уредник Ставра Димић, бивши полициски чиновник. Штампарија Јована С. Петровића и компаније у Нишу.
Излазила 1893.

19. **Споменак,** (лист за децу). Год. XIX. Излази сваког месеца у Панчеву. Уредник: Иван Мартиновић. Цена: К. 2 на год.
Излази 1893—1911.

20. **Враголан,** лист за шалу и забаву. Излази два пута у месецу у Вел. Кикинди.
Излазио 1894.

21. **Стрељачки Гласник.** Орган Савеза Стрељачких Дружина у Краљевини Србији. Уредник Мил, П. Живковић.
Излазио 1894.

22. **Ускок.** Носилац српске народне мисли. Орган бораца за ослобођење и уједињење Српства. Излази недељом. Претплата 5 дин.

Власник и одговорни уредник Кара Радовановић. Београд.
Излазио 1895—1897.

23. **Народ.** Београд. Уредник Јован Ђаја. fol.
Излазио 1896—1897; 1903.

24. **Рад и Именик** Матице Српске године 1896. У Новом Саду. Издање Матице Српске. 1897. 8⁰
Излази 1896—1910.

25. **Оглас.** Лист за забаву, месне вести, огласе новчаних завода, трговаца, занатлија и друге месне потребе. Излази двапут недељно. Месечно за Ниш 50 п. д. Цена је за унутрашњост тромесечно 3 дин. Власник и одговорни уредник Ђорђе Мунц, штампар. Штампарија Ђорђа Мунца. Ниш. 4⁰.
Излазио 1897—1899.

26. **Српска Стража.** Београд. fol.
Излазила 1900—1903.

27. **Матерински Лист** илустровани месечник за домаће васпитање и неговање деце, испитивање детињства и рад у забавишту. Издаје и уређује Раша Митровић, учитељ. Год. I. Цена за Србију 4 а са стране земље 6 дин. год. Штампарија С. Хоровица. Београд.
Излазио 1901—1903.

28. **Обртник.** Лист за трговину и обртништво. Власник и уредник Младен Пилић. Година I. „Обртник“ излази недељом. Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Обртника“ у Будим Пешти. Рукописи се не враћају. Цена је „Обртнику“ за годину 8 круна или 10 динара. На по године 4 круна или 5 динара, на четврт године 2 круне или $2^1/_2$ динара. Поједини бројеви 20 потура. Цена огласима на почетку огласа. Будим Пешта, VIII Сентикираљи — улица број 26. 4⁰.
Излазио 1901.

29. **Позориште.** Гласник југословенских позоришта. Година I. Лист излази сваке суботе. Цена је листу за Србију на годину 6 динара, на $^1/_2$ године 3, за иностранство на годину 4 фор. Одговорни уредник Дим. В. Ст. Нишлић. Штампарија и књижара Ђорђа Мунца. Ниш. 8⁰.
Излазио 1901—1902. (?)

30. **Преглед за Омладину.** Лист за забаву, поуку, књижевност и школске вести. Година I. Излази један пут у седмици. Власник и главни уредник Јов. Д. Пешика. Одговорни уредник Драг. М. Љотић. Нова електрична штампарија Петра Јоцковића. Београд.
Излазио 1902.

31. **Vijenac** први српски лист у Америци за забаву и поуку. The vijenac is the first Serviau Riterary paper in Amerika. Излази два пут мјесечно. Цијена 2 на год. Власници Јово Миљуш и Милан Обрадовић. Администратор Јово Миљуш. Година I. Штампа

се у штампарији М. М. Шабана. 2527 Carton St. S. S. Pittsburg, a.

Излазио 1904—(?)

35. **Слога,** недељни политични лист. Год. VII. Излази у Сомбору. Главни и одговорни уредник: Др. Коста Бугарски. Цена: К. 8 на год.

Излази 1905—1911. (Година I, 1902 није виђена).

36. **Србобрански Гласник,** лист за привреду, просвету и народне потребе. У Сентомашу.

Излазио године?

Исправка. Код листа *Голуб* (1879) погрешно је забележено да је излазио до 1905. — Излази и сада (1879—1911).

Каталог српских часописа и листова радили су Урош Џонић, Павле Стевановић, асистенти Универзитета (година 1868 — 1905). и Душан Шијачки новинар. (Гогина 1906— 1911). *Каталог* је рађен по годинама, али због ограниченог простора и кратког времена бележене су у главноме само прве године од појединих часописа, периодичних издања и листова. На тај начин часописи и листови, који су у *Каталогу* у појединим годинама, то су само они који су почели излазити те године.

Главни и највећи део материјала за израду овог *Каталога* узет је из Библиографије Српског Семинара на Универзитету, која је готово приведена крају, и која већ, и ако још у рукопису, може пружити највише библиографске грађе за књижевна и научна испитивања. Несумњиво је пак, да у *Каталогу* бити празнина, погрешака (чешће је исти часопис два пут забележен) и малих недоследности. Али, када се има на уму да је *ово први штампан Каталог српских часописа и листова* рађен у овоме обиму, да је време за израду било врло кратко, да готово и нема помоћних књига за послове ове врсте и, најзад, када се зна оскудица наших библиотека, онда и овај *Каталог*, овакав какав је, може дати доста добар преглед развој наше журналистике.

HRVATSKA ŠTAMPA

1789 — 1911

Da iskreno kažem u priličnoj sam neprilici gdje da počmem govoriti o prvim počecima hrv. žurnalistike, jer ovo pitanje nije u nas još do danas posvema razbistreno. Sve do nedavna vladalo je opće mnijenje u hrv. historičara, da se Pavla Vitezovića, hrv. književnika XVII. vijeka ima smatrati ocem hrv. žurnalizma. On naime u svojoj kronici priča, da je pod imenom „Novljančica“ (Res novae) izdavao časopis, u kojem je priopćivao dogadjaje iz ratova s Turcima. Kako se onog njegovog „časopisa“ nije sačuvao ili se bar za nj nije znalo, niti jedan primjerak, to su „Novljančice“ bile smatrane *prvim* hrvatskim novinama, a Vitezović prvim hrvatskim novinarom.

Medjutim tu nedavno naišao je hrv. historičar dr. Ferdo pl. Šišić u bečkom carskom arkivu na jedan primjerak Vitezovićevih „Novljančica,“ i konstatovao, da to nisu nikakove „novine“, već knjiga pjesama o ratnim borbama s Turcima, baš kao i mnoge slične knjige one, ranije, a i kasnije dobe, koje opjevavaju ratne dogadjaje.

No nije to jedina neprilika. Druga bi bila: kad se govori o počecima hrv. novina, da li je ispravnije početi sa *prvim hrvatskim* novinama, ili sa novinama, koje su *prve* izašle u Hrvatskoj, jer dok je to kod svih ili barem kod većine naroda jedno te isto, kod nas Hrvata nije. Prve hrvatske novine javiše se naime daleko kasnije, no što izadjoše prve novine u Hrvatskoj uopće.

Po mom nemjerodavnom mnijenju mislim, da je ipak ispravnije početi sa novinama, koje *prve* izadjoše na hrvatskom teritoriju, ma da one i nisu bile štampane na hrv.

jeziku, jer su se svejedno bavile našim životom, našim dogadjajima i našim stvarima.

Sa tog stanovišta polazeći i izradio sam ovaj svoj referat.

I.

Prve novine, koje izadjoše u Hrvatskoj, bile su na njemačkom jeziku, a čedo su centralističko-germanizatorskih težnja cara Josipa II. Njegovom odlukom od 15/V. 1774, kojom se napušta uporaba latinskog kao službenog jezika, a uvodi uporaba njemačkog, započe djelo germanizacije u većem stilu. I Hrvatska pade pod njezin udar. Njemačka kazališta i njem. knjiga bijahu doduše snažni pijoniri nijemstva, ali jer to sve nije dostajalo, stalo se pomišljati i ogledavati sa kojim uspješnijim sredstvom — a naročito za novinama. No ta namisao nije se ostvarila sve do godine 1789. Da je baš i ove godine došlo do njezina ostvarenja i da su pokrenute prve novine valja to napose pripisati dvjema naročitim okolnostima. U Hrvatskog je tada bio banom i c. komisarom protestanski Magjar grof Balassa, upravo gorljivi provadjač germanizacije, koja je po prikasivanju hrv. historika one dobe nailazila na priličan otpor ne samo u narodu, već i u redovima svog činovništva i narodnog plemstva. S jedne dakle strane, da se ovaj otpor paralizira, a s druge dogadjaji oružanog sukoba izmedju Austrije i Turske, koji su se u to vrijeme odigravali na bosansko-hrvatskoj granici i svraćali na sebe pažnju cijelog svijeta bili su vrlo povoljni momenti za pokretanje jednog lista.

I dne 24 ožujka 1789 godine izišao je »poziv na pretplatu« na njemačke novine pod naslovom *»Kroatischer Korrespondent«*, što ga izdade zagrebački knjižar Ivan Toma pl. Trattner. Svrha lista najbolje će se vidjeti, ako iznesem sâm ovaj »poziv na pretplatu«.

»Ove novine, — počinje poziv — koje će početi 4 travnja ove godine i od tada dvaput nedeljno izlaziti srijedom i subotom u 4 sata poslije podne, biti će u istom formatu i pismu, kao i ovaj poziv. Pothvatnik ovih novina nasto-

jat će, da list većinom uz vlastite korespondente u koliko je moguće, bude što zanimiviji. Ne će biti jednostručan, jer će ratne, političke i crkvene dogadjaje i promjene, kako ih iz sigurnih vrela dobije tako i reproducirati. Budu li i izvanjski dogadjaji od važnosti, a naročito, ako su u kakovoj svezi sa ratnim dogadjajima, naravno je, da će naći mjesta u listu. No u prvom redu, i najveću brigu posvećivat će list da skupi i donese najtočnije i najbrže sve hrvatsko-slavonske i krajiške novosti, pak se zato nada, da ne će uzmanjkati prijatelja, koji će ovaj novi list poduprijeti dobrovoljnom korespondencijom...« Dalje u pozivu obećaje još pothvatnik ovih novina, da će dopisnici dobivati list besplatno, a kasnije, ako novine nadju odziva, da će biti i honorirani, zatim, da će listu svake nedelje biti priložen katalog novoizašlih knjiga itd. Cijena će listu biti 6 forinti na godinu, a dobivat će se on i pretplaćivati na svakoj pošti.

Medjutim došao je i 4 travnja, ali novine ne ugledaše svjetla. Mnogi podvojiše, da će one uopće izaći, a u narodnim krugovima bilo je na račun ovog neizlaženja lista dosta rugalica, što se vidi iz prvog broja lista, koji ipak ugleda svjetlo dne 3 juna (lipnja) 1789. Tu se javlja, da su „nepredvidjene neprilike« skrivile zakašnjenje lista, a onda dodaje: „da se pako gospoda ljubitelji novina uvjere, da će novine zbilja izlaziti šaljemo im mjesto ponovne objave odmah prva dva broja (komada). Inače se u prvom broju, koji je izašao u tada uobičajenom oktavformatu (dakle današnjem običajnom obliku knjiga) nalazi na prvom mjestu „Vorerinnerung«, neke vrsti program lista, u kojem se medju inim zajamčuje dopisnicima „najstroža urednička tajna, kako je to i u drugim listovima uobičajeno«. Slijede onda „unutarnje vijesti« (Inländische Nachrichten), pa dopisi iz Beča, Zagreba, Karlovca, Petrinje, Novoga, Trsta, Zemuna, Lavova i Črnovica. U drugom broju (koji je doduše datiran sa 6 lipnja, ali je izašao zajedno sa prvim), nalazi se već drugi rasporedjaj vijesti, koji je pridržan i u svim ostalim daljnjim brojevima. Pod naslovom: Beč.... iznose se u svakom broju na prvom mjestu dvorske vijesti, a pod naslovom Zagreb... opet t. zv. lokalne vijesti. Slijede onda do-

pisi i vijesti iz ostalih krajeva, ali su ove u većini u svezi sa ratnim dogadjajima, što je za ono ratno doba posvema i shvatljivo. No da su sve te vijesti bile u „skladu i željama“ vlade suvišno je valjda i spominjati. Takon. pr. toli blagoglagoljivi „Kroatischer Korrespondent“ o pobjedama carskih četa nad Turcima — ne zna i ne javlja o istovremenim porazima carskih četa u Belgiji; ne javlja dapače ništa ni o seljačkim ustancima u nekim krajevima Hrvatske, koji nastadoše radi izmjera. U najnježnijoj formi piše on n. pr. dne 2 lipnja: „da se Nj. banska ekselencija g. grof Balassa, koji se već od 24 travnja nalazi na vizitiranju izmjerba u zagrebačkom okružju, trudi, da čim prije dovrši ovaj veliki posao, do kojega je Nj. Veličanstvu caru mnogo stalo“, — a zašućuje, da je prigodom te vizitacije bilo i krvavih glava... Ali to sve razumijemo, kad znamo, sa kojom je svrkom „Kroatischer Korrespondent“ pokrenut.

Prve ove novine u Hrvatskoj nijesu bile duga vijeka. Nije doduše još tačno utvrdjeno, kako su dugo izlazile, jer jedini, danas poznati, egzistirajući njihov primjerak nalazi se u sveučilišnoj biblioteci zagrebačkoj. Potiče on iz knjižnice znamenitoga Ljudevita Gaja i sadržaje 61 broj. Zadnji (61 broj) datiran je sa 29 prosinca 1789, ali se iz njega samoga neda ništa razabrati, jer niti javlja da prestaje izlaziti, a niti opet ne donaša uobičajenog, „poziva na pretplatu“ za slijedeću godinu. Poslije se pak ovaj „Kroatischer Korrespondent“ nigdje ne spominje, pak je vrlo vjerojatno, da je sa godinom 1789 prestao.

Nastaje iza toga prilična pauza od petnaest godina, a da se ne javljaju nijedne novine, ni hrvatske, ni njemačke. Njemačka literatura u to se vrijeme u Hrvatskoj, a naročito u Zagrebu tako razvijala, da cvate bujnije no valjda u samom Reichu. Hrvatski jezik u ono vrijeme nije mogao ni pomišljati, da dobije svoje novine, pak je trebalo — kako dobro primjećuje V. Deželić u svojim slikama „Iz njemačkoga Zagreba“ — da dodje Napoleonova vojska u Dalmaciju i da pokrene talijansko-*hrvatski* list.

Požunskim naime mirom god. 1805 izgubila je Austrija u ratu sa Napoleonom Tirol, Veneciju i Dalmaciju,

koji potpadoše pod Napoleonovo talijansko kraljevstvo. Franceski upravnici, koji upravljahu Dalmacijom, dosta se teško sporazumjevahu s tamošnjim narodom ne poznavajući mu jezika, pak zato posegnuše za novinama. Njihovim nastojanjem bi u Zadru dne *12 srpnja 1806* pokrenut periodički časopis na talijanskom i hrvatskom jeziku. Naziv mu bijaše *„Il regio Dalmata. — Kraglski (čitaj: kraljski) Dalmatin“*. List je izlazio u Zadru svake subote na 8 strana u 4-ni na talijanskom i hrvatskom jeziku. Štampao se u tiskari Antuna L. Battare, hrv. štampara, a imao je značaj službenog lista. Urednikom i glavnim suradnikom mu bijaše Don Budrović profesor prava, a kasnije N. Sandrić prisednik tribunala u Zadru. Cijena mu bijaše 12 mljetačkih lira na godinu.

Uz mnogobrojne službene vijesti i proglašenja raznih oblasti čitamo u ovom listu zanimive izvještaje o putovanjima providura Dandola i vrhovnog zapovjednika Marmonta po Dalmaciji. — Razni dopisi bave se vijestima o zauzeću tada jošte ne predobljenih dijelova svijeta; o novačenju u Dalmaciji za „veliku i nepredobivu“ armadu ratobornog cara. Ali sve je to prikazivano u lojalnom službenom svjetlu, što baš uvijek i nije bilo u skladu s historički utvrdjenom istinom. Činjenica, koja se u ostalom javlja gotovo kod svih službenih listova.

Mnogo prostora zauzimlju i pastirske poslanice mnogobrojnih dalmatinskih biskupa i nadbiskupa, koji zanosnim riječima slave uskrsnuće Dalmacije pod Velikim Napoleonom, nazivljuć ga katkada i samo Velikim... Izvještaji o slavnim Pobjedama Napoleonovim vuku se kao crvena nit kroz sva godišta ovoga lista — dok osobite dogadjaje ove vrsti objavljuje generalni providur čak posebnim proglasima upravljenim na Dalmatince. Tako n. pr. 8 studena 1806 objavljuje on: Naš Kragl jednim dahom razrussioje voiske Prussianske. Od tolika çudessa nek Dalmazia çeka berzu, çestitost veliku. i stanovitu“.

List je nadalje pun što kraćih, što opširnijih članaka tičućih se pravosudja, kao uvedenje „Code Napoleon“ itd. zatim radnja o gospodarstvu i poljodjelstvu izgraduji česta,

a nadje se u njem i gdjekoji podatak za literarnu historiju onih dana.

No u godini 1810 koncem mjeseca ožujka nakon izašlih 229 brojeva prestade „Kraglski Dalmatin“.

Bečka medjutim vlada, za ustuk „Kraglskom Dalmatinu“ za koji se vjerojatno opažao interes i s ovu stranu Velebita, kao i za ustuk drugim nekim nastojanjima slavnoga Napoleona, čija je vlada na ljubljanskoj akademiji imenovala profesora „ilirskog“ jezika u osobi abbe Severića, koji je imao zadaću, da obnovi slavne tradicije Dubrovnika — htjela je, da u godini 1810 i ona u Zagrebu izdaje hrv. novine. Za urednika bio je dopaće predestinirar već tada poznati agitator franjevac O. Petar Dorotić. Ali te novine ipak ne izadjoše. Sâm tadanji zagrebački biskup A. Vrhovac, inače poznat, kao osobiti pobornik narodne stvari, ustao je odlučno proti ovim novinama „jer da za njih nije još došlo vrijeme“. No da novine nisu izašle, bit će ipak, držim, glavni razlog to, što je „Kraglski Dalmatin“ prestao, pak je prestala i potreba ustuka.

Od to doba trebalo je opet dugih ravnih 15 godina, da dodje do novina, koje će se moći i održati. Bilo je doduše i u ovom razdoblju pokušaja, da se pokrenu novine, ali svi ostadoše bez uspjeha. Dne 15 lipnja 1815 izašao je „Agramer Theater Journal“, ali tek za kratko vrijeme, jer u brzo prestade. U ostalom, to i nisu bile novine u pravom smislu riječi već informativni list za kazališne posjetnike. Valja zabilježiti, da je i tvorac himne Hrvatskoj „Lijepa naša domovino“ Antun pl. Mihanović c. i dvorski savjetnik i bivši austrijski generalni konzul u Carigradu, u godini 1818 bio već dobio dozvolu i dne 12/VII. izdao „poziv na pretplatu“ za dvotjednik „Oglasnik Ilirski,“ ali ovaj nije nikad ugledao svjetla, jer se prijavio premalen broj pretplatnika, čemu je opet bio razlog, što je cijena lista od 16 for. u srebru kao godišnja pretplata za tadanje prilike bila ipak previsoka.

Prvi zato stalni, a u isto vrijeme i danas najstariji u Hrvatskoj izlazeći list, jest na 1 srpnja 1826 izašli njemački list: „*Luna, — Agramer Zeitschrift*“. Pokretači ovog lista bijahu Ferdinand Rosenau i F. J. Staudnar, koji je položaj

fungirao i pred javnošću i oblastima kao izdavatelj i odgovorni urednik. „Luna“, koja je kašnje pretvorena u beletristički prilog „Agramer Zeitunga“, a neko vrijeme i s njim stopljena pod zajedničkim naslovom, bila je dosta slabo uredjivana, ali ju zagrebačko općinstvo svejedno dosta srdačno pozdravilo, tim više, što je kadšto saopćivala i hrv. pjesme. Tako neke Gajeve, Preradovićeve, a i nekih drugih kasnijih preporoditelja hrvatskih prve pjesme izadjoše u „Luni“. Sam pak duševni vodja hrv. kajkavske književnosti Tomaš „Mikloušić pozdravlja izlazak „Lune“ pjesmom:

Nut! Izhadya Szuncze iz oblakov
Ter preztira jasznoszt szvojeh trakov
Zverhu tebe, Pajdashicza mila,
Nasha dika, Zagrebechka vila!
— — — — — — — — — — — — — itd.

Da bogzna kako interesantan ovaj list, koji je izlazio dvaput nedeljno, nije mogao biti, znat će svatko, kad reknem, da se sa politikom nije smio baviti. No godine 1830 pretvori se on „sa milostivom previšnjom dozvolom“ (mit k. k. allergnädigster Erlaubniss) u „Agramer politische Zeitung“, a kasnije samo u „Agramer Zeitung“ pod kojim imenom list i danas kao poluslužbeni organ hrv. vlade dnevno izlazi. Dne 1. ovog mjeseca zagazio je dakle on u 86. godini života.

U to vrijeme po Ljudevitu Gaju i drugovima povedeni narodni ili t. zv. Ilirski pokret već je zauzeo šire razmjere, da Gaj stade snovati o izdavanju novina na narodnom, hrvatskom jeziku. No naišao je upravo na silne poteškoće. Naročite mu je zaprjeke stavljalo ugarsko namjesništvo, jer se baš tih godina vodila žestoka borba izmedju magjarskih zastupnika i hrv. delegata radi uvedenja magjarskog jezika kao službenog u Hrvatskoj. Vrhunac je borbe bio god. 1830. No što Gaj nije mogao da dobije od ugarsko-hrvatskoga konzilija obrati se ravno i osobno na samoga cara Franju I, koji mu na zagovor češkoga grofa Kolovrata, koji je tada bio ministrom unutarnjih posala dade željenu dozvolu. Dvije pune godine — od ožujka 1832 do listopada

1834 — borio se Gaj za dozvolu novina, kad je konačno dne 20 listopada 1834 izdanim oglasom mogao oglasiti: „Z najvishejshem dopuschenyem Szv. Czeszarsko-Kralyevskoga Velichanstva Franye I. izhajale budu vu Zagrebu z pochetkom leta doiduchega 1835 Narodne na dve poszebne ztrani razdelyene „*Novine Horvatzke*“ — z drug pako ztran, iztra najmre, „*Danicza horvatzka, Slavonzkay Dalmatinzka*“ itd.

I u istinu dne 6 siječnja 1835 izadje prvi broj „Novina horvatzkih“, a dne 10 siječnja izadje „Danicza“ Dr. Ljudevit Gaj im je obojima vlasnikom i urednikom. No unatoč tomu, što je Gaj još godine 1830 izdao u Budimu „Kratku osnovu horvatsko-slavenskoga pravopisanja“ i „Novine horvatzke“ i „Danicza“ (ova potonja doduše već manje) pisane su i štampane starim (kajkavskim) pravopisom. No već prije izmaka prve godine (29/VII. 1835) napušta Gaj kajkavštinu prihvaćajuć štokavštinu i novi pravopis. Posebnim pak proglasom od 6 grudna (prosinca) 1835 javlja opet Gaj „da će početkom dojdućega ljeta 1836 listove, koih osnova inače jednaka ostaje, ne već pod posebnim nazivom „Novine Horvatske“, nego pod obširnim i svim južnim Slavjanom obćinskim naslovom „Ilirske narodne novine“ izdavati“, dok se „Danica“ nazivlje opet „Danica ilirska“. No i taj naziv ne održaše ni „Novine“ ni „Danica“ dugo, jer naziv „ilirski“ bude doskora zabranjen, te „Novine Horvatzke“ izlaze sad pod ovim sad pod onim naslovom, dok konačno godine 1857 ne primiše definitivno naslov „Narodne Novine“ pod kojim i danas kao službeni list hrv. vlade i danas izlaze. „Danica“ medjutim prestade pod konac pedesetih godina.

Istodobno kad je Gaj radio na osnutku svojih novina, javiše se i u Dalmaciji u god. 1832 službene novine dalmatinske vlade „Gazzetta di Zara“, koje su osim službenih objava donosile „beletristričke sastavke, te poučno gospodarske priloge.“ Kasnije se stade ovaj list baviti narodnim pitanjem Dalmatinaca i usprotivio se odlučno sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom. Prestade god. 1848 pod urednikom Duplančićem, kratko vrijeme iza kako prestade biti službenim listom.

Do godina četrdesetih nema onda opet nikakovih novih pojava na novinskom polju. Pod konac godine 1839 javlja se u Zagrebu uz tri postojeća lista i četvrti: „Croatia“, Zeitschrift in monatlichen Heften, herausgegeben von Franz Suppann. Ovaj je list, koji od početka 1841 godine izlazi kao pol dvotjednik, nije s početka bio uredjivan baš u narodnom duhu, ali kada mu urednikom posta H. Börnstein promjeni posvema pravac pisanja i poće da odlučno suzbija magjarofilsko pisanje „Agramer politische Zeitunga“, donoseć istovremeno i mnoge važnije sastavke ilirskih prvaka. Slijedeće (1842) godine prestade već „Croatia“.

U godini 1840 javlja se i u Karlovem gradu, koji se oduvijek odlikovao budnom narodnom sviješću list „Der Pilger“, organ „za domovinske interese, umjetnost, industriju“, ali ni ovaj, kao i na Rijeci istovremeno izlazeći magjarofilski „L'Eco del litorale ungarico“ nisu bili duga vijeka, već tek parmjesečne mučile.

Još bih imao da spomenem današnji „Gospodarski list“, koji pod naslovom „Priobćenje članovom horvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva“ ugleda svijetlo dne 26. siječnja 1842 da proturivši poput svih naših starijih listova oko desetak raznih metamorfoza i u obliku i u izlaženju islazi danas kao Nestor naše gospodarske štampe. Zatim „Zoru dalmatinsku“ (1844—1849), koja pod uredništvom vrijednoga Ante Kuzmanića ugleda svjetlo 1. siječnja 1844 na čelu sa pjesmom slavnoga Petra Prerodovića „Zora puca — bit će dana“. Uz nju se javlja i kratkotrajna (1845—1847) „Dalmazia“. Napokon valja još da spomenem vrlo kratkotrajnog, ali junačkog „Branislava“ (izašlog samo u 13 brojeva!), koje ga godine 1844 započe u Beogradu izdavati Bogoslav Šulek, da izbjegne neusmiljenoj cenzuri i koji se list iz Beograda potajice dopremao ladjom do Siska i odovud razašiljao — pak bi time mogao da završim prvo poglavlje mukotrpnog života hrv. žurnalistike.

II.

Došla je konačno godina 1848. Valovi veljačke francuske revolucije zahvatiše i Austrougarsku, te joj se ni bečka vladavina nije mogla da ukloni. Veljačkim patentom

dana je narodima Austrije konstitucija, a njome ukinutao nesnosna cenzura. Činilo se, da će nastupiti novo i slobodni doba narodnog života.

I u Hrvatskoj nastade novi bujniji život, koji je urodio neminovnom posljedicom novim novinama. U Zagrebu se javiše odmah tri nova lista. Dne 6 kolovoza pod uredništvom Nikole Krestića i Dragana Kušlana izadje „Slavenski jug", bogat opremom i vijestima, da je imao posve evropejski izgled. Faktičnim mu je urednikom bio B. Šulek, a bio je to organ tadanje hrvatske opozicije proti Magjara, pak su mu i članci proti Magjara bili dosta oštri. Kako je ovaj list shvaćao svoj položaj prema ostalim slavenskim narodima karakteriše ga već to, što je imao posebnu obilnu rubriku „slavenski svijet" dok je ostale stvari donosio sve pod rubrikom „neslavenski svijet". „Slavenski jug" presta početkom (11/II) 1850 godine, a zamijeniše ga „Jugoslavenske novine", koje ugledaše svjetlo 8 travnja 1850 pod uredništvom Josipa Dvoranića (dr. Hofmana). No ni ove novine ne bijahu duga vijeka, jer prestadoše još prije konca iste godine. Treće novine toga, još „slobodnoga doba" bijahu „Südslavische Zeitung", koje 14 prosinca 1848 oglasiše, a 3 siječnja 1849 izdadoše J. Praus kao urednik, a dr. Dimitrija Demeter kao nakladnik. „Südslavische Zeitung" izlazila je dvaput nedeljno, štampana doduše na njemačkom jeziku, ali uredjivana u narodnom duhu. Prestade 1850.

Tih godina poče sa izlaženjem i „Katolički list", koji je u kašnjim godinama za absolutizma i kao strogo crkveni list u mnogočem poslužio narodnoj stvari.

No na ovo tek nastalo novo i nešto slobodnije doba navukoše se ubrzo crni i teški oblaci absolutizma. Dne 4. ožujka 1849 uvedena je protivzakonito oktroirana karta. Germanizaciji se ponovno otvoriše i sve što je hrvatski mislilo i osjećalo, potisnuto je opet na stranu, a prvi udarac namijenjen hrvatskoj misli, stigao je na novine. Stade nemilo ganjanje listova, da ih je većina morala prestati. Neke opet od njih prilagodiše se sistemu — kao „Hrvatske novine" koje postadoše glasilom vlade. Isto: „Agr. Zeitung", koja je i onako stajala na strani Magjara. Uzalud kuša u

godini 1851 Mirko Bogović da dobije dozvolu za izdavanje hrv. političkog časopisa „Domobrana“. Uspije mu tek da sa Prausom pokrene „časopis za pouku i zabavu“ „Neven“, da barem hrv. lijepim štivom i pjesmom donekle budnima uzdrži narodne duhove. „Neven“ životari od 1852—1856 dok Bogović i J. Filipović zbog jedne posve nedužne pjesmice u njemu ne zadobaviše se teške dvogodišnje tamnice. Čak i Mrazovićeva „Pravnika“, pokrenutog 1856 kao i zadarskog „Pravdonošu“ čisto stručne listove zabrani oblast. Naravno da uz takve prilike nitko niti ne pomišlja na isdavanje novina — dok ne svanuše povoljnije prilike.

Nije bolje bilo ni u Dalmaciji. Ondje se iza proglašenja ustava god. 1848, ali ih većina, osim onih, koji služe vladi, propada. Svi su oni u talijanskom jeziku mnogi i u talijanaškom duhu, kojemu je hrvatska misao protivna javja kao i u Hrvatskoj lijep kroj listova, pak ju satiru gdjegod mogu. Prvi list, koji se poslužio Ferdinandovim veljačkim patentom jest „Rimembranze della settimana“, koji ugleda svjetlo 1. travnja 1848 u Dubrovniku. U tom listu, koji je primao i donosio priloge i na hrvatskom jeziku ugledaše svjetlo „Davorije“ Meda Pucića. Ali ne održa se dugo, jer prestade još iste godine. — Godine 1848 mjeseca svibnja poče u Zadru izlaziti i jedan drugi list: „La Dalmazia costituzionale“, kojoj bijaše urednikom Giovani Rougier. „Dalmazia“ je izlazila samo 10 mjeseci. „Rimembranze della settimana“ naslijedi još iste godine u Dubrovniku pokrenuti „panslavistički“ — tako ga nazivahu neprijatelji — list „L'Avvenire“. Urednikom mu bijaše dr. A. G. Kaznačić jedan od najdarovitijih Dubrovčana svoga vremena. U listu su stalno suradjivali Matija Ban i Medo Pucić. „L'Avvenire prestade u ožujku 1849 kao žrtva absotutizma. Godine 1848 pokrenuta je u Zadru i „Staffetta“, ali prestade već za dva mjeseca. Ovaj si je list bio stavio za načelo da brani prava naroda dalmatinskoga. — Godine 1849 izadje „L'Osservatore dalmato“, da zamijeni bivši službeni list „Gazzetta di Zara“, koja postade i odveć liberalnom, a da bi mogla ostati i dalje vladinim listom. „L'Osservatore“ je izlanio na talijanskom i na hrvatskom jeziku.

Hrvatski mu je dio nosio naslov „Smotritelj dalmatinski“. Uredjivahu ovaj list Jakov Chiudina, talijanski dio, a hrv. prijevod lista dr. Krizmanić. Taj se hrv. dio lista prozva kasnije „Glasnikom“, a urednici mu bijahu Kazali, a iza njega Jovan Sundečić, poznati pjesnik. Godine 1851 pokrenu dr. Kuzmačić „Pravdonošu“, ali ga vlast zabrani. Od godine 1850—1852 izlazila su u Dalmaciji još dva lista, oba gospodarska, i to „Težaški poučitelj“, kojem je urednikom bio monsignor Santić, i „L'Agronommo raccoglitore“, kojeg uredjivaše Mihajlo Medić.

Posestrime zemlje Bosna, Istra, Medjimurje i Rijeka, te one tisuće Hrvata rasijane pod imenom Bunjevaca i šokaca, te „vodenih Hrvata“ u Željeznoj županiji nemaju u ono doba još nikakova lista ni novine. U Bosni doduše u godini 1850 izlazi Jukićev „Prijatelj bosanski“ „časopis sadržavajući potrebite, koristne, poučne i zabavne stvari“, koje je štampan u Zagrebu, ali to nije novina u pravom smislu riječi već više zabavnik i almanah.

Time bi u glavnim crtama bili gotovi i sa drugim periodom hrv. žurnalistike.

III.

Prijeći nam je napokon na treći odsjek, koji zasvže u naše dane, a koji je baš prošlom godinom navršio ravnih pedeset godina.

Godine 1860 dokinut je absolutizam, pa osvaruše opet vedriji dani hrv. žurnalizmu, da se on do današnjega dana digao do upravo zamjernoga broja. Ali i to je opet bilo samo sunce iza oblaka, jer pravog života za žurnalistiku nema kod nas ni danas, jer još uvijek poput Damoklova mača visi nad hrv. štampom nesmiljena cenzura sa neumoljivim ustanovama kaznenog zakona. I danas baš kao i prije šesdeset—sedamdeset godina, kad se to ushtije vlasti plijene se u nas novine, a urednici zatvaraju. Ustanove o poroti i „custodü honesti“, nalaze se doduše u zakonu, ali u praksi još ne...

Vijernu sliku ovog trećeg razdoblja iznio bi tek onda, kad bi opet poimence iznašao historijate pojedinih novina.

No kamo bi došli? U ovom se razdoblju javilo toliko novina i listova, kojima samo da imena spomenem, ne bi tako skoro svršio, jer broj njihov presiže 800. Uz to se one javljaju i u onim hrv. krajevima, gdje se narodna svijest probudila ili se opet ine prilike promijenile, da je do novina tek sada moglo doći. Ne samo u glavnom gradu već i po svim većim mjestima provincije niču novi listovi, većinom kratka vijeka, da im se mnogima danas jedva i za ime zna. Zato ću se u par općenih poteza ograničiti tek na neke važnije momente.

U povraćenoj ustavnoj eri pokrenu dne 1 listopada 1860 rodoljubni zagrebački odvjetnik Gjuro Vrbančić politički časopis „Pozor", iz koga se razvi naš današnji najveći i najraširenij list „Obzor". Cijela tadanja neobvisna inteligencija okupila se oko ovog lista kao pod zastavom u borbi za ugrožena narodna prava. Zato su i bili teški dani „Pozorova" života. Jer je mrsio narodnim neprijateljima račune bacahu mu klipove pod noge. Iza kako je dvaput opomenut na temelju zastarljelog absolutističkog tiskovnog zakona da promijeni pravac svog pisanja, bi 12 siječnja 1864 obustavljen, a urednik mu zatvoren i progonjen. No već 14 studena 1865 javlja se opet „Pozor", ali i opet iza dvije nepune godine onde obustavljen. Uteče on sada na austrijsko tlo, te od 5 rujna 1867 izlazi u Beču kao „Novi Pozor" do 12 svibnja 1869, kad mu oduzeše postdebit za Hrvatsku te radi toga morade prestati izlaziti, jer mu daljnje izlaženje u Beču nije imalo svrhe. — No već 1. rujna 1869 izlazi on ponovno u vojnom Sisku pod uredništvom Ivana Vončine, a pod imenom „Zatočnika" („prognanika"). Ovdje je „Obzor" ili „Zatočnik" imao da izdrži osobito tešku i žestoku borbu protiv zloglasnom banu Rauchu ocu i njegovim nevaljaštinama. „Zatočnikovom" upravo zaslugom srušen je Rauh — ali pade i „Zatočnik". Obustaviše ga. Ali nuto čuda: za tri dana umjesto „Zatočnika" javlja se već pod uredništvom Klementa Božića dostojan mu naslijednik „Branik". Ni „Braniku" nisu bili sudjeni dugi dani, samo je ta razlika, da on ne umrije nasilnom smrću, već prestade sâm. Promjenom naime tiskovnog zakona od 29 srpnja

1871 uvedene su neke promjene, na bolje pak se izdavači „Branikovi“ odlučiše poslije petgodišnjeg progonstva vratiti u glavni grad i ondje izdavati novine. „Branik izlazi 29 srpnja 1871, a već 1. kolovoza 1871 poče u Zagrebu izlaziti „Obzor“, koji izlazi i danas.

Vara se medjutim tko misli, da su sada hrv. novinstvu cvale ruže, i da se ono u zasjenku slobode moglo da razvija. I „Obzor“ kao i mnogobrojne listove, koje nikoše s njim stizavale su, dalje sad manje, sad opet veće šikane oblasti, koje se pod dvadesetgodišnjom vladavinom glasovitoga — ali ne po dobroti — bana Khuena Hedervarija popeše do vrhunca. Najbolju karakteristiku tih progona iznijeti ću mislim time, ako spomenem, da je „Obzor“ u svojih 50 godina života bio zaplijenjen oko 1200 puta, a da i ne govorim, kolikih je to materijalnih žrtava stajalo. Nisu bili bolje sreće ni ostali opozicioni, a slobodoumniji listovi, te je u „pr. „Hr. Pokret“ u svojih 7 godina izlaženja već preko 100 puta bio zaplijenjen. Drugi opet listovi, moradoše opet isto kao „Obzor“ seliti i u drugih slobodnijih tražiti gostoljublje.

No osim „Obzora“ javilo se šezdesetih godina i sijaset drugih listova naročito pak onih, koje su izdavale protivne stranke, da paralizuju njegovo pisanje. Tako se javlja „Domobran“ (1864—1866) pa „Hrv. novine“, „Svijet“, „Primorac“ i druge. Uz Zagreb takmiči se i grad Karlovac sa izdavanjem listova. Naročito su se ondje na tom polju iztakla dva muža požrtvovni Gjuro Klarić i Abel Lukšić, koji pokrenuše čitavo čudo listova, ali se niti jedan od ovih dulje ne održa. — —

Kad je pod konac šesdesetih godina i pravaštvo uhvatilo već dosta korjena niče i više pravaškil listova. Dr. Matok izdaje „Hervata“ (1868—1869), V. Bach nesretni drug Eugena Kraternika izdaje opet „Hrvatsku“ (1869—1871) koja je radi rakovićke katastrofe od oblasti obustavljena. Nju naslijedi tekar god. 1878 sušačko-zagrebačka „Sloboda“, iz koje se razvi danas dosta mnogobrojna i jaka pravaška štampa.

Uz političke listove javljaju se i poučno-zabavni. Milan Krešić pokrenu već 1861 godine „Naše gore list“, koje mu se iz Slavonije, iz čedne Požege odzivlje Kraljevićev „Slavonac“. No oba ova lista, kao i mnogi slični pokušaji kasnije, ne održaše se. Jedini „Vienac“ koji započe sa izlaženjem 1869. ustraja ravnih 35 godina, a ogledaše se u njem svi naši ponajbolji pisci i književnici, a povehnu na čas, da se opet pomladjen pred dvije godine zazeleni...

U Dalmaciji rodila je ova „ustavna“ era takodjer mnoštvom listova. U god. 1862 pod uredništvom Natka Nodila javlja se „Il nazionale“, današnji „Narodni list“, ujedno najstariji list u Dalmaciji. — Bosna već 1868 dobija list „Bosnu“, koju uz subvenciju od 1000 carskih dukata godišnje izdaje zemunski knjižar Šopron. No tek deset godina kasnije iza provedene okupacije, dobija Bosna svoje novine. — Istra pak već god. 1870 u „Našoj slozi“, koja još i danas izlazi dobija odličnog braniča narodne stvari u onim ugroženim krajevima. U magjarskom moru razasuti otoci naše bunjevačke i šokačke braće dosta su dugo bili bez novina, dok konačno god. 1871 ne izidje „Misečna kronika“. Ovu proslijediše mnogobrojni listovi, ali se ne izdržaše, radi oblasinih šikana, koja ih je uvijek prekim okom gledala, ali i radi dosta još slabo razvijene narodre svijesti u onim krajevima. Danas za Hrvate, koje prebivaju u Ugarskoj izlaze dva lista: „Neven“ mjesečnik u Subotici i „Naše novine“ u Gjuru — dok u otrgnutoj, ali još uvijek zelenoj grani našoj, u Medjumurju nema na žalost naših novina, već se tamošnji hrv. narod zavadja i truje listom jednog hrv. odroda.

I oni sinovi naši, koje je materijalna bijeda i druga nedaća otjerala sa domaćeg ognjišta, da u prekooceanskim krajevima služe svoj svakidanji kruh, pokrenuše ondje takodjer lijepi broj novina i listova — samo su na žalost nekojih od njih služili više reklami nekih bezdušnih špekulanata, nego narodnoj stvari.

*

Da završimo. Iznijeti ću samo još ovu općenitu statističku sliku hrvatskog novinstva.

U hrvatskim zemljama i u krajevima gdje žive Hrvati izlazilo je i izlazi u svemu 812 novina, časopisa i listova. Od toga ih danas izlazi 241, a prestalo ih je 571, od toga su 62 izašla na njemačkom (izlazi ih još 14) i 9 izašlo ih (danas još 4) na magjarskom jeziku. Po *vremenu* izlaženja dijele se one na 61 dnevnik — danas ih izlazi 17—; na 4 trotjednika — danas izlazi 1 — ; na 47 dvotjednika — danas ih izlazi 18 — ; na 267 tjednika, — danas ih izlazi 51; na 171 polumjesečnika — danas ih izlazi 41; na 68 mjesečnika, kojih izlazi danas 68. Sa neodredjenim datumom ili opet prigodnih listova, bilo je oko 80. od kojih 30 izlazi i danas.

Po *sadržini* bilo je u svemu: političkih listova 346, od čeg i danas izlazi 76; gospodarsko-trgovačko-obrtničkih 85, od kojih 29 i danas izlazi; pučkih 23 od kojih 5 izlazi i sada; radničkih 39, od kojih 10 izlazi; učiteljskih 20 od kojih 6 izlazi; omladinksih 14 od kojih 4 izlaze i danas; nabožno-vjerskih 34 od kojih 27 izlazi i danas; beletrističko-revijalnih 84 od kojih 12 i sada izlazi; zdravstvenih 6 od kojih 3 izlaze; humorističko-satiričkih 40 od kojih 3 izlaze i danas. Osim toga bilo je 8 glazbenih, od kojih tri izlaze i sada itd. itd.

Po *mjestima*, gdje su ovi listovi izlazili i izlaze na prvom je *Zagreb* sa 370 lista, od kojih i danas 121 izlazi; Zadar sa 58 listova, od kojih 8 izlaze; Sarajevo sa 33 lista od kojih 8 izlazi; Osijek za 25 listova, od kojih izlazi 9. Spljet sa 25 listova od kojih izlazi 11; Varaždin sa 20 listova, od kojih izlaze 3; Rijeka sa 23 lista, od kojih izlaze 6; Sisak sa 18 listova od kojih izlazi 1; Karlovac sa 16 listova od kojih izlaze 2 i konačno Dubrovnik sa 10 listova, od kojih izlaze 4. Svi ostali listovotpadaju na ostale naša veća mjesta, u kojima se svakom javio barem po jedan list. —

Valja još da spomenem, da niti u ovom referatu, a niti u katalogu hrv. novinstva nisu uzeti u račun listovi

braće Srba, koji su izlazili i izlaze u Hrvatskoj. Podaci o njima nalaze se u referatu o razvoju srpske štampe.

Iz netom izloženih cifara i podataka o stanju hrv. štampe, vidi se, da se ona unatoč skučenim političkim prilikama u Hrvatskoj razvila do upravo zavidne visine. Mnogi brojevno jači narodi ne mogu se pohvaliti tolikim brojem novina. Ako ovaj pojav možda i jest donekle posljedica naših nezdravih stranačkih prilika, svejedno je on i utješljiv „jer štampa bila makar i slabija, bolja je nego nikakova". A o koristi štampe ne dvoji već danas — niko.

Ovu godinu — 1911 — valja hrv. štampa da u svoje anale napose ubilježi, jer je napokon osnovano hrv. novinarsko društvo, čiji se članovi nalaze danas ovdje po prvi puta oficijelno zastupani na desetom sveslavenskom novinarskom kongresu. I ova činjenica bez sumnje će povoljno djelovati u buduće na još povoljniji razvoj hrv. štampe, a po njoj i na bolju budućnost hrvatskoga naroda i slavenstva uopće.

Zagreb 13. srpnja 1911.

Joso Lakatoš
novinar.

1. *A. B. C.* Glasilo društva hrvatskih sveučilištnih gradjana za pouku analfabeta. Stoji 20 fil. po broju. Zagreb 1907. (litografirano).

2. *Aesculap*, ljekarnički časopis. Vlastničtvo hrvatskog farmaceutskog družtva „Aesculapa". Urednik Fileus Praunsperger, mag. farm. Izlazi 10 i 25 svakoga mjeseca na jednom tiskanom arku. Ciena godišnje 4 forinta. Naklada 400 komada. Zagreb 10/I. 1897. Izašlo u svemu 8 brojeva.

3. *L'Agronomo raccoglitore.* Izdavan troškom: Societa agronomica centrale di Zara. Urednik Michele Medić. Zara (Zadar) 1850—1852.

4. **Andjeo čuvar.** List za hrvat. katoličku mladež. Izlazi svakog 15 u mjesecu. Cijena 1 kruna na godinu. Urednik O. Mladen Barbarić. Ilok 1906.

5. *Annotatove popolano.* Redattore Alessandro Mattocovich. Zara. 1866—1867.

6. *Antisemita.* Glavno glasilo antisemitske lige kršćana rimokatoličke i pravoslavne vjere u Hrvatskoj i Slavoniji. Izlazi svakog ponedeljka. Ciena 6 Kruna. Vlastnik i odgovorni urednik Ivan S. Kannengiesser. Zagreb 1908.

7. *Arbeiterfreund.*

8. *Arkiv,* za šalu i satiru. Izlazi svakih 15 dana, stoji do konca godine 1885 1 for. Vlastnik i odgovorni urednik Julio Rorauer. Zagreb 1885.

9. *Arkiv za povjestnicu jugoslavensku.* Uredio ga Ivan Kukuljević Zagreb 1851—1875.

10. *L'Avvenire.* U listu pisahu M. Ban i Medo Pucić. Urednikom mu bijaše Dr. G. A. Kaznačić. Dubrovnik 5/VIII 1848—1/III 1849.

11. *L'Avvenire.* Urednik Enrico Matkovich. Od godine 1877 ima list „primetak" na hrvatskom jeziku. Spljet 1875—1882.

12. *L'Avvisatore popolano.* Redattore Alessandro Mattocovich. Zara 1863—1867.

13. *Balkan.* List za zabavu i pouku. Ciena 6 for. Urednik Nikola Kokotović. Zagreb 1886—1887.

14. *Balkan.* Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Predplata godišnje Kr. 36. Odgovorni urednik Ivan Benko. Trst 1907.

15. **Banovac**, list za pouku, trgovinu, obrt i gospodarstvo. Izlaz svake subote na cijelom arku. Odgovorni urednik Dragutin Benkoi Cijena godišnje 9 kruna. Petrinja 1887.

16. **Behar**, list za pouku i zabavu. Izlazi dvaput na mjesec. Vlasnik Ademaga Mešić. Odgovorni urednik Šemsi beg Salihbegović. Sarajevo 1900.

17. *Bibliofil hrvatski.* Prilog „Vitezovića" godina II. Izišla 3 broja. Zagreb 1905.

18. *Bič*, list za šalu i satiru. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Predplata za cielu godinu for. 4. — Vlastnik, nakladnik i odgovorni urednik Gavro Grünhut. Zagreb 1883—1885.

19. *Bič Novi*, list za šalu i satiru. Izlazi svakog 1. i 15. dana u mjesecu. Predplata za cielu godinu f. 2·50. Vlastnik i odgovorni urednik Nestor Potočnjak. — Zagreb 1885—1887.

20. *(Die) Biene.* Organ für Landwirtschaft, Handel und Industrie. Erscheint jeden Sonntag. Herausgeber und ver. Redacteur Anton Ausch. Zagreb 20/I 1881. (Izašlo samo par brojeva.)

21. *Biene und Wespe.* Zagreb 1872.

22. **La Bilancia**, giornale ebdomadario, umoristico e di varieta con illustrazioni. Odgovorni urednik Mario Mihovich. Fiume 1869.

23. *Blätter Slavische.* Illustrirte Zeitschrift für Literatur, Kunst und Wissenschaften, für öffentliches und gesellschaftliches Leben, für Länder und Völkerkunde, für Geschichte, Belletristik etc. der slavischen Völker. Izlazi 15. i zadnjeg u mjesecu. Ciena godišnje fr. 8. — Odgovorni urednik Abel Lukšić. Wien, 1865.

24. *Bomba*, koja samo na fašnik eksplodira. Pokladni list. Sisak 1909.

25. **Borba radnička**, socijaldemokratski tjednik. Glasilo radničkih organizacija Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 4 Krune. Vlasnik, nakladnik i odgovorni urednik Vilim Bukšeg. Zagreb 6/V. 1909.

26. *Borba razredna*, socijalistički mjesečnik. Izlazi početkom mjeseca. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Vitomir Korač. Zagreb 1907.

27. *Bosanac.* Urednik Lepušić. Brčko 1883.

28. *Bosiljak*, list za mladež. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 3 for. godišnje. Urednik i vlastnik Ivan Filipović. — Zagreb 1/VIII. 1864—1868.

29. *Bosiljak (novi) Hercegovački*, list za zabavu i pouku. Izlazi svake subote. Vlastnik i odgovorni urednik Franjo Milićević. Mostar 1884—1885.

30. *Bosna* (službeni list). Sarajevo 1866. (Izdaje ju Vatroslav Šopron, zemunski tiskar uz državnu potporu od 1000 dukata. Štampa se s jedne strane turski, a s druge ćirilicom.)

31. *Bosna hrvatska,* počko glasilo. Sarajevo 1909—1910.

32. *Bošnjak.* List za politiku, pouku i zabavu. Izlazi svakog petka. Ciena 10 Kruna. Vlastnik i odgovorni urednik Jakub Esrefbeg Filipović. Sarajevo 1883—

33. *Bote Syrmier.* Organ für Politik, lokale Interessen, Handel, Gewerbe und Landwirtschaft. Izlazi svake nedelje sa ilustrovanim prilogom. Pretplata godišnje Kr. 10. Odgovorni urednik Isidor Stojčić. Zemun 1906—1909.

34. *Brana.* Izlazi utorkom, četvrtkom i subotom. Ciena 12 forinti godišnje. Urednik Martin Polić. Zagreb 1879.

35. *Branik.* Izlazi svaki dan osim nedjelje i praznika. Ciena je listu godišnje f. 16. Vlastnik i odgovorni urednik Vasilj Bratelj. Sisak 1871.

36. **Branik hrvatski,** list za politiku, javni život i gospodarstvo. Izlazi svake sriede i subote. Ciena 10 Kruna godišnje. Izdavatelj i odgovorni urednik Nikola Dogan. Mitrovica 1893.

37. *Branislav,* list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi sriedom, petkom i nedjelom. Predplatna mu je ciena za čitavu godinu 12 for. Izdavatelj i odgovorni urednik Martin Polić. Osiek 1/VII. 1878—1879.

38. *Brico,* šaljivi list. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 8 Kruna na godinu. Vlastnik i odgovorni urednik Dragutin Krvarić. Zagreb 1890—15./V. 1894.

39. *Bršljan,* list mladeži. Izlazi svakog prvog dana u mjesecu. Ciena godišnje 1 for. (2 Krune). Vlastnik i urednik Ljudevit Tomšić. Zagreb 1885—1903.

40. *Budi Svoj!* Izlazi dvaput na mjesec i to svakoga 1. i 15. dana u mjesecu. Stoji na godinu Kr. 3. Izdavatelj i urednik Matija Jakšić. — Bjelovar 1901.

41. **Bulletino di archeologia e storia dalmata.** Per cura di M. Glavinić e J. Alačević e Fr. Bulić. Spalato 1878—1908, 31. volum. Indice generale: vol. 1—23 (1878—1900) 1878.

42. *Cajtung naša.* Prigodni šaljivi list o pokladama. Sisak 1903.

43. *Cajtung najnovejši naš.* Prigodni šaljivi list. Sisak 1/IX 1904.

44. **Il Cancelliere Giudiziario,** periodico mensile. Il prezzo di abbonamento è di 2 corona. Bartolomeo Canduti redattore resp. Spalato 1901.

45. *Cecilija,* list za pučku crkvenu glazbu. Izlazi mjesečno. Ciena 4 forinta. Urednik Miroslav Cugšvert. Zagreb 1/VII 1877—1878, 1883—1884.

46. **Cecilija sv.,** list za crkvenu glazbu sa glazbenim prilogom. Glasilo „Cecilijinog društva“ u Zagrebu. Izlazi svaki mjesec. Pretplata 5 Kruna. Urednik Milan Zjalić. Zagreb 1907.

47. *Cendravac.* Pokladni list. 10./II. 1891. Bjelovar.

48. *Chicago.* Izlazi svake subote. Ciena godišnje 2 dolara. Uredjuje N. Polić. Chicago 1891.

49. *Cibalis.* Izlazi svake nedjele. Ciena mu je na godinu Kr. 6. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Antun Rott. Vinkovci 1905.

50. *Ciklista hrvatsko-slovenski.* Izlazi mjesečno jedanput. Ciena 2 forinta godišnje. Urednik E. Kristan. Zagreb 10./XI. 1892. (Štampao se hrvat.-sloven.)

51. **Collectio actuum officialium** curiae archiepiscopalis Jadrensis. Semel in mense prodit. Canon pro toto anno cor. 3·40. D. Zvonimir Kirigin editor et redactor responsabilis. Jadera 1883.

52. *Correspondenz Südslavische.* Erscheint täglich. Abonnement 16 fl. Verantwortlicher Redakteur Cl. Božić. Agram (Zagreb) 1./X 1871.

53. *Correspondent Kroatischer.* Zagreb 1789. (*Prve* novine, koje izadjoše u Hrvatskoj).

54. *Corriere nazionale.* Zara—Triest 1896—1897.

55. *Il Costituzionale.* Odgovorni urednik Boniciolli. Zadar 1877—1878.

56. *Croatia.* Eine Zeitschrift in monatlichen Heften. Herausgegeben von Franz Supan. Agram 1839—1842.

57. *Croatia.* Horvat-szerb socialpolitikai, gazdasagi és szepirodalni haviszemle 8⁰ Ara 10 Kr. Budapest 1906.

58. *Croatia-Hrvatska.* Bog i domovina. Predplata 8 for. Ivo Prodan, vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik. Zadar 1889—1902.

59. *Croato il Dirito,* periodico, politico, letterario. Izlazi svake sriede. Ciena 5 for. 60 nov. Odgovorni urednik Don Antonio Jakić. Pula 1888—1894.

60. **Cvietnjak Marijin.** List za unapredjivanje duhovnog života. Izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena 72 filira. Zagreb 1899.

61. **Cvijeće proljetno.** List katoličke mladeži. Izlazi mjesečno (10 brojeva). Cijena 2 Krune. Uredjuje Marija Marošević. Zagreb 1909.

62. *Cvieće svibanjsko.* Trg. list. Uredjuje Mate Irgolić. Zagreb 1892.

63. *Čitaonica bjelovarska.* List za plesnu zabavu u kostimu i druge šale. Pokladni list. Bjelovar 1892.

64. *Čauš,* humorističko-satirički list. Zagreb † 1901.

65. *Časopis hrvatski illustrirani.* Urednik Abel Lukšić. Beč 1865.

66. **Il Dalmata,** giornale politico, economico, letterario. Izlazi sriedom i subotom. Pretplata Kr. 18 na godinu. Izdavač i odgovorni urednik Luigi de Negovetich. Zadar 1866.

67. *Dalmatin Kraglski — Il regio dalmata.* Prven ovine na hrv. jeziku. Vladin list, koji pokrenu francuska (Napoleonova) vlada. Izlazio od 1806—1810 u Zadru. Izlazio pola hrvatski pola talijanski.

68. *Dalmatinac pravi.* (Pokrenuše ga Talijanaši za zavaranje hrv. naroda. Hrvati za ustuk izdadoše list Dalmatinski Hrvat). Zadar 1897.

69. *La Dalmazia,* giornale letterario economico, inteso agl'interessi della provincia. Predplata na godinu for. 5. Izdavač i vlastnik G. Franceschi. Zadar 1845—1847.

70. *La Dalmazia cattolica* (Katolička Dalmacija), list za interese katoličke crkve i svećenstva. Kroz prvih 7 godina list je štampao sve to više članke na hrvatskom jeziku. Izmijenio je mnogo urednika. Godine 1877 posta mu urednikom don Ivo Prodan, koji slijedeće godine (1878) izmijeni naslov lista sa „*Katolička Dalmacija*". — *Dalmacija Katolička.* Izhodi u ponedjelnik i u četvrtak. Pretplata na god. for. 8. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Don Ivo Prodan. Zadar 1870.

71. „*La Dalmazia costituzionale*". Ovaj je list izlazio samo 10 mjeseci. Odgovorni urednik mu bijaše Giovani Rougier. Zadar 1./V. 1848—1./II 1849.

72. *Dan.* List za politiku, narodno gospodarstvo i književnost. Izlazi 3 put nedjelno i to ponedeljkom, sriedom i subotom. Predplata na cielu godinu Kr. 12. Odgovorni urednik i izdavatelj Ferdo pl. Antolković-Kalinski. Osiek 1902—1903.

73. **Dan.** Izlazi svakog četvrtka. Cijena 8 Kruna. Odgovorni urednik i izdavatelj Don Ante Glumac. Spljet 1903.

74. *Dan dječji.* (Prigodni list) 6. i 7./VI. 1908. — 5. i 6./VI. 1909.

75. *Danica.* Auckland (Nova Zelandija)

76. *Danica,* list posvećen hrvatskom radničkom staležu u Americi. Izlazi svakog četvrtka. Cijena 6 for. Odgovorni urednik Zdravko V. Mužina. Pittsburg (Pensylvanija) 1894.

77. *Danica Hrvatska.* Zabava i pouka hrvatskom narodu. Izlazi svakog petnaestog u mjesecu. U 8⁰. Cijena godišnje Kr. 1·30. Uredjuje Ivan Gmajner. Zagreb 1904—1907.

78. *Danica ilirska,* utemeljitelj, učrednik i izdavatelj dr. Ljudevit Gaj. Zagreb 1835—1867. Godine 1843 od 3 broja (21./I) nosi naslov: „Danica hrvatska, slavonska i dalmatinska". — Godine 1849 poprimljuje opet naslov „Danice Ilirske", a koncem iste godine prestaje i izlaziti. Godine 1853 obnovljena, ali i po drugi put obustavlja izlaženje. Godine 1863 rediviva i izlazi redovito do godine 1867, kad konačno definitivno prestaje izlaziti.

79. *Dereš,* šaljivi pokladni organ. Fašnik 1906. Ciena 10 novč. Vlastnik i odgovorni urednik F. Kostelski. Tisak J. Dujak. Sisak.

80. *La Difesa.* Zadar 1884—1887. U godini 1885 imalo je hrv. „Prilog".

81. *La Difesa.* Rieka-Sušak 1898.

82. **Dimnjačar hrvatsko-slavonski.** Strukovno glasilo hrv.-slavonskih dimnjačara. Izlazi 10. i 25. u mjesecu. Cijena Kr. 8. Odgovorni urednik Klement Gensberger. Zagreb 1910.

83. *La Disciplina,* giornaletto umoristico. (Prilog „L'Avvenira"). Spljet 1876.

84. **Djak hrvatski,** glasilo hrvatskog naprednog djaštva. Izlazi 10 puta. Cijena 4 Krune. Odgovorni urednici: Jurislav Janušić, Ivan N. Novak i V. Gabarić. Zagreb 1907.

85. **Dnevnik hrvatski,** za interese bosansko-hercegovačkih Hrvata. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Pretplata 24 Krune. Odgovorni urednik Kalikst Tadin. Sarajevo, 1906.

86. *Doba naše.* Ilustrovane novine za zabavu, pouku i gospodarstvo. Izlazi svake nedelje, a staje na godinu 14 Kruna. Izdavatelj i odg. urednik Makso Bruck. Djakovo 9./II. 1902.

87. *Doba novo,* list ujedinjenje hrvatske, srpske i slovenačke omladine, za književnost, politiku i socijalna pitanja. Izlazi na početku svakog mjeseca osim u praznike. Pretplata 3·50 for. godišnje. Urednik i izdavač V. Iljadica Grbešić. Zlatni Prag 1897-1898.

88. *Doba novo.* Izlazi tjedno. Cijena 6 Kruna. Osijek 1907.

89. **Doba novo** (Ex Domovina). Punta Arenas 1911.

90. *Dobrotvor,* list za gluhonieme. Ciena 1·20 for. Urednik Radovan Popović. Mitrovica 1891—? (Ćirilicom i latinicom).

91. **Dobrotvor mali.** List za djecu. Izdavač humanitarno društvo „Dobrotvor". Izlazi mjesečno. Cijena 80 filira. Urednik Franjo Bartuš. Zagreb 1895.

92. *Dom,* list hrvatskom seljaku za razgovor i nauk. Izlazi 2 put na mjesec. Cijena 3 Krune. Uredio i izdao Antun Radić. Zagreb 1900—1904.

93. **Dom,** glavne novine hrvatske pučke seljačke stranke. Izlazi svake srijede. Uredjuje S. Radić. Zagreb 1906.

94. **Dom i sviet.** Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Naklada, vlasničtvo i izdanje knjižare St. Kugli. Ciena 6 forinti. Urednik Stjepan Kugli. Zagreb.

95. **Dom, hrvatski učiteljski.** Prilog „Napretku". Izlazi svakog 5. i 20. u mjesecu. Uredjuje ga Stjepan Šmid. Zagreb 1908. (Vidi „Napredak").

96. *Dom pravi.* Zagreb 1905.

97. *Domenica.* Izlazi svake nedelje. Ciena 4 forinta. Urednik Rikardo Foerster. Zadar 1889.

98. *Domobran.* Politički dnevnik. Organ samostalne narodne stranke. Ciena 16 forinti. Urednik Gjuro Deželić. Zagreb 1864—31/III 1866.

99. *Domovina.* Izlazi svakog četvrtka. Cijena na godinu 4 dolara. Odgovorni urednik Petar Gašić. Punta Arenas 1908.

100. *Domovina Hrvatska,* glasilo hrv. stranke prava. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Ciena 36 Kruna. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik dr. Ivan Ružić. Zagreb 1896—1903.

101. *Dragoljub.* Zabavni i poučni list. Razdava se svake subote. Ciena 4 forinta. Izdaje ga i uredjuje Gjuro S. Deželić. Zagreb 1867-1868.

102. **Drau,** Organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheint täglich, mit Ausnahme der Sonn- und Feiertage. Pränumerationspreise Kr. 24. Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Julius Pfeiffer. Essek (Osijek) 1868.

103. **Drug vjerni.** Zabavni i poučni list za trgovačku, obrtnu i opetovničku omladinu. Izlazi mjesečno. Cijena Kr. 2·40. Uredjuje Julije Varžička. Zagreb 1897.

104. *Država hrvatska.* Beč.

105. **Država hrvatska,** organ za prosvjetno, gospodarsko i političko osviješćenje naroda. Izlazi svake subote. Cijena Kr. 8. Izdavatelj i odgovorni urednik Ante Bradarić. Spljet 1910.

106. **Duje Balavac,** humoristično-satirički list. Izlazi jedanput mjesečno. Cijena mu je 4 Krune na godinu. Izdavač i odgovorni urednik Ante Katunarić. Split 1910.

107. **Dušobrižnik.** Glasnik (mjesečnik) za katoličke propoviedi. Urednici mu bili O. Josip Ivančić (Sušak). O. Rafael Rodić, a danas Dragan Pukler. Varaždin 1895.

108. *L'Economista.* Organo della società agraria della Dalmazia. Izlazi 1 i 3 sriede svakog mjeseca. Predplata godišnje for. 2. Izdavač i odgovorni urednik D. Alacevich. Zadar 1893.

109. **Esperantisto kroata,** oficiala organo de la „Društvo hrvatskih esperantista". Aperas 20-an de ciu monato. Abonoj 4 kr. Redaktorino Danica de Bedeković. Eldorejo kaj administracio: Librejo Josip Sokol. Zagreb 1909.

110. *Figaro šestinski.* Izašao prigodom otvorenja piramide na Sljemenu. Šestine 7./VII. 1889.

111. *Fiume,* trgovačko-beletristički list (magjarski). Rieka 1900.

112. **Folium dioecesanum** curiae Archiepiscopalis Jadrensis. Semel in mense prodit. Canon pro toto anno cor. 3·40. D. Zvonimir Kirigin, editor et redactor responsabilis. Jadera 1891.

113. *Fruškogorac,* list za zabavu, pouku i gospodarstvo. Izlazi svake subote. Cijena 6 Kruna. Izdavač i odgovorni urednik Aleksander Brodski. Petrovaradin 3./III. 1906—1909.

114. *Fruška gora.* Mitrovica 1887.

115. *Galeb* (list za naše potrebe), list za narodne interese i pouku. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Ciena 4 for. Odgovorni urednici: Stjepan Štiglić, Dragutin Hirc i Rudolfo Desselbruner. Bakar 1./VI. 1878—15./I. 1880.

116. *Gazzetta di Fiume.* Redatore Ercole Rezza. Fiume 1860.—1862. Rediviva 1867.

117. *Gazzetta di Zara.* Redattore Agostino Brambilla. (Službeni list, koji se s početka bavio samo sa službenim poslovima, kasnije se poče baviti i ostalim pitanjima Dalmatinaca. Protivio se ujedinjenju Dalmacije s Hrvatskom. Iza kako prestade biti službenim listom — obustavi i izlaženje pod urednikom Duplončićem.) Zara (Zadar) 1832.—1848.

118. **Gemeindebote evangelischer.** Redakteur F. Morgenthaler. Zagreb 1909.

119. **Gimnastika,** list za školsku i društvenu gimnastiku. Izlazi svakoga 1. u mjesecu. Ciena 2 forinta na godinu. Urednici Franjo Hochman 1891.—1894., Franjo Bučar 1894.—1900.

120. **Glas dalmatinski.** Izlazi utorkom i petkom. Pojedini broj stoji 4 pare. Odgovorni urednik Vid Stojan. Zadar 6./VI. 1911.

121. *Glas Dubrovački.* Izlazi prvog i petnaestog svakog mjeseca. Ciena je listu for. 2·50. Odgovorni urednik Nikša Matov Gradi. Dubrovnik 1885.—1886.

122. *Glas Hercegovca.* Izlazi svake sriede i subote. Ciena 8 for. Vlastnik i odgovorni urednik Franjo Milićević. Mostar 1884.—1896.

123. *Glas hrvatski.* Pučki dnevnik po 2 filira. Izlazi svaki dan u jutro osim ponedeljka i dana poslije blagdana. Počeo izlaziti 31. siječnja 1909 u Zagrebu pod uredništvom Ivana Kampuša, koji mu je bio i izdavateljem. Mjeseca lipnja iste godine radi u Zagrebu nastalog štrajka prenešen u Osijek, gdje je izlazio kao tjednik. Od 1./I. 1910 prelazi u vlastništvo i uredništvo dra Milana Anderlića. Koncem 1910. godine prestaje izlaziti.

124. *Glas hrv. naroda.* Zagreb 1906.

125. *Glas hrvatski narodni.* Odgovorni urednik Ivan Kralj. Zagreb 1903—1905.

126. *Glas hrvatski radnički,* glasilo pravaškog hrvatskog radništva. List za politiku i zaštićivanje interesa hrvatskih obrtnika i radnika. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Predplata 2 forinta. Odgovorni urednici: Stevo Osmec, Fran Sarigja. Sisak—Zagreb 1897. do 1898.

127. *Glas radnički.* Izlazi 2 put mjesečno. Urednik St. Kuntić. Zagreb 1887.

128. *Glas istine* (The voice of truth), glavni hrvatski radnički list u Zelandiji. Nezavisno i slobodno glasilo za interese hrvatskog naroda. Izlazi triput mjesečno. Izdaje i uredjuje T. L. Suvaljko. Počeo izlaziti 20·/II. 1908. u Dargaville, N. Z. Prestade dne 23./XII 1910. u Aucklandu.

129. *Glas malog puka* (glasilo organizovanih radnika), glasilo socijalne demokracije u Dalmaciji. Izlazi svakog petka. Godišnja cijena Kr. 5. Urednik D. Glumac. Šibenik—Spljet 1908—1909.

130. *Glas „Matice Hrvatske“*. Izlazi dvaput na mjesec. Urednik Ante Radić. Zagreb 1906—1909.

131. **Glas naroda** (glasilo hrv. samostalne radničke stranke), kršćansko-socijalni tjednik. Izlazi svakoga četvrtka. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik Ivan Bedek. Zagreb 1899.

132. *Glas narodni*. Buenos Aires 1883.

133. **Glas narodni**, glasilo hrvatsko-srpske koalicije. Izlazi svaki četvrtak. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik i izdavač dr. Pavao Fröhlich. Karlovac 1906.

134. *Glas pučki*. Novine za obće dobro hrvatskoga naroda. Izlazi 2 put mjesečno. Ciena 8 Kr. Odgovorni urednik Petar Biljan. Zadar 2./I. 1906.

135. *Glas radnoga naroda*, glasilo istarskih i dalmatinskih socijalista. Izlazi svakog petka. Odgovorni urednik Franc Pasinovich. Cijena Kr. 5·20. Spljet 1910.

136. *Glas sisački*, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi svake nedjele. Predplata 4 Krune. Sisak 1902—1908.

137. **Glas sisački novi**, list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi svake nedelje. Predplata 4 Krune. Odgovorni urednik Antun Tržok. Sisak 1908.

138. *Glas slobodni*. Izlazi svake sriede i subote. Predplata 6 Kr. Urednik Pavle Radić. Ogulin 1909.

139. *Glas Šibenskog Kremenjaka*. Politički list za interese grada Šibenika i okolnih sela. Izlazi svake subote. Pretplatna cijena na godinu Kr. 3. Odgovorni urednik Niko Marinković. Šibenik 1907.

140. *Glas* ujedinjene hrvatske, srpske i slovenačke omladine. Za književnost, politička i socijalna pitanja. Odgovorni urednik i izdavač Fran Podgornik. Beč 1900 (latinicom i ćirilicom). ze nuli 1899

141. *Glasnik*. Izlazi svake subote. Odgovorni urednik i vlastnik Fr. Šimoković. Rieka 1908.

142. **Glasnik**, županije požežke, list za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život. Izlazi svake subote. Pretplata godišnja Kr. 8. Odgovorni urednik Adolf Hoffer. Požega 1890.

143. **Glasnik**, službeni list kr. zemaljskog ureda za osiguranje radnika. Izlazi 1. i 15. dana u mjesecu. Pretplatnina 8 Kruna. Urednik Čedomil Cekić. Zagreb 1910.

144. **Glasnik biskupija bosanske i srijemske**. Izlazi polovicom i koncem svakog mjeseca. Cijena 7 Kruna. Uredjuje dr. A. Vincetić. Djakovo 1873.

145. *Glasnik Bosansko-Hercegovački*, list za politiku, ekonomiju i književnost. Izlazi svakog ponedjelka. Predplata Kr. 10. Vlastnik i odgovorni urednik Omer beg Sulejmanpašić. Sarajevo 1906.

146. *Glasnik društva slavonskih liečnika.* Izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena 2 for. godišnje. Uredjuju A. Lobmayer i Alb. Flesch. Osiek 1877—1878. (Hrv. i njem.)

147. *Glasnik družtva za umjetnost i umjetni obrt.* Uredio Ivan Bojničić. Kninski. Zagreb 1886—1888.

148. **Glasnik financijalni,** strukovni list, koji zastupa sve grane financijalne uprave. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Predplatnina 9 Kr. 20 filira. Odgovorni urednik i vlastnik lista Milan Stražimir. Budapešta 1900.

149. *Glasnik franjevački.* Ciena 2 for. Uredio O. Jerolim Vladić. Sarajevo 1887—1901. (List je prvobitno imao naslov: „Glasnik jugoslavenskih franjevaca", a od godine 1895 nosio je gornji naslov.)

150. **Glasnik hrv. naravoslovnog društva.** Uredjuju Spiro Brusina i dr. Oton Kučera. Zagreb 1886.

151. *Glasnik karlovački,* lokalni list. Izlazi svake subote. Ciena Kr. 9·20 godišnje. Vlastnik i odgovorni urednik Drag. Hauptfeld. Karlovac 1898—23./VI. 1903.

152. *Glasnik Matice Dalmatinske.* Izlazi svaka tri mjeseca u sveskama od 112 stranica. Pretplata 6 Kruna na godinu. Za uredništvo odgovara Rikard Katalinić Jeretov. Zadar 1901—1904.

153. *Glasnik moslavački,* list za gospodarstvo, obrt i okolištnu trgovinu. Odgovorni urednik Stjepan Geroč. Kutina 1907.

154. *Glasnik Nedeljni,* za javni družtveni i poslovni život. Predplata godišnja for. 5. Odgovorni urednik Ferdo Kristian. Zagreb 1889.

155. *Glasnik občinski,* mjesečnik zadruge občinskih činovnika u Dalmaciji. Uredjuju Dujam Mikačić i Vicko Butier. Split 1895.

156. *Glasnik občins i,* organ občinskih činovnika Hrvatske i Slavonije. Odgovorni urednici: Julio pl. Kugler i Dragutin Böhm. Zagreb 1896—1908. (Vidi „Upravnik općinski".)

157. *Glasnik pedagogijski,* list za učiteljstvo i prijatelje školstva. Urednik Otokar Zobundjija. Bjelovar 1892.

158. *Glasnik podravski.* List za politiku, gospodarstvo, zabavu i pouku. Za uredničtvo odgovara D. Drašković. Virje 1898.

159. **Glasnik presvetoga srca Isusova.** Izlazi mjesečno. Cijena 10 filira. Urednik Kamilo Zabeo. Zagreb 1891.

160. *Glasnik primorski.* Izlazi svake subote. Izdavač i odgovorni urednik Ivo Blažević. Makarska 1908.

161. *Glasnik primorski,* list za narodno gospodarstvo, pouku i zabavu. Odgovorni urednik Aleksander Winkler. Sušak 1892.

162. **Glasnik riečki,** izlazi srijedom i subotom. Pretplata 10 Kruna. Odgovorni urednik i izdavatelj Franjo Biondić. Sušak-Rieka 1908.

163. *Glasnik riečki,* nezavisan narodni dnevnik. Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Predplata 18 Kr. Rieka od 4—15 svibnja 1911

164. **Glasnik službeni,** kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za bogošlovje i nastavu. Izlazi svaki mjesec. Zagreb.

165. *Glasnik subotički*, list za prosvitu, zabavu i gazdinstvo. Izlazi svake subote. Ciena 4 for. Urednik Karlo Miladinović. Subotica 1879.

166. **Glasnik sv. Ante Padovanskoga,** za hrvatski katolički puk. Izlazi mjesečno. Stoji 1 Kruna. Uredjuje O. Fra Leonard Čuturić. Visoko 1906.

167. **Glasnik sv. Franje,** mjesečnik za katolički puk, napose za hrvatske trećoredce. Cijena Kr. 1·50. Uredjuju franjevci u Varaždinu. Varaždin 1896.

168. **Glasnik sv. Josipa,** zabavno-poučni mjesečni list za put katolički. Cijena 1 Kr. 24 filira. Osnovao ga i prvim mu urednikom bio Josip Stadler. Zagreb 1873.

169. *Glasnik radnički,* glasilo hrvatskog radničkog saveza. Odgovorni urednik Vinko Šafar. Zagreb 1887—1889. (Kasnije opet izlazi!)

170. *Glasnik trgovački*, list za trgovce. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Cijena 4 for. Izdavatelj i odgovorni urednik Vilko Mosković. Zagreb 1891. (Lat. i ćirilicom.)

171. *Glasnik učiteljski*, časopis za učiteljstvo i sve prijatelje pučke prosvjete. Izdaje i uredjuje Vjekoslav Klemen. Odgovorni urednik Franjo Jagušić. Bjelovar-Daruvar 1894—1895.

172. *Glasnik učiteljski*, glasilo sveopće štedne učiteljske i posmrtne zadruge »Danice« u Grubišnjom polju. Odgovorni urednik Stjepan Žugel. Zagreb 1906—1907.

173. *Glas učiteljski,* list za pouku i interese učiteljstva. Split 1899.

174. *Glasnik Varaždinski,* list za narod. Izlazi svakog petka. Ciena je listu na cielu godinu for. 3. Odgovorni urednik Igor Vežić. Varaždin 1885.

175. *Glasnik vinkovački*, list za društvene, narodno-gospodarstvene i prosvjetne svrhe, za trgovinu i obrt. Izdavatelj i odgovorni urednik Theodor Weiss. Vinkovci 1904.

176. **Glasnik** zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini. Izlazi 4 puta na godinu. Ciena 2 for. Urednik Kosta Hörman. Sarajevo 1889.

177. *Glasonoša.* Izlazi jedanput dnevno. Odgovorni urednik i izdavatelj Abel Lukšić. Karlovac 1861—1863.

178. *Glasonoša*, novine Starčevićeve stranke prava. Izlazi svake nedelje. Vlastnik i odgovorni urednik Dušan Lopašić. Karlovac 1905—1909.

179. *Glazba*, list za crkvenu i svietsku glazbu i dramatsku umjetnost. Izlazi svakog 20. u mjesecu. Predplata na godinu for. 3. Odgovorni urednik V. Novak. Zagreb 1893.

180. *Das Glück.* Odg. urednik Jov. Glaser. Zagreb 1905.

181. **Glücksbote.** Odgovorni urednik Adolf Rosenfeld. Zagreb 1907.

182. **Gospa naša lurdska,** mjesečno ilustrovano glasilo. Stoji 1 Kr. Odgovorni urednik O. Bernardin Skrivanić. Naklada 26.000 komada. Rijeka 1908.

183. **Gospodar,** organ slavonskog gospodarskog društva. Izlazi 1 mjesečno. Društveni ga članovi primaju besplatno, dok je za nečlanove cijena 3 Krune godišnje. Naklada mu je 1100 komada, koji se razašilju po društvenom području (virovitička, požeška i srijemska županija). Vlasnikom mu je: „Slavonsko gospodarsko društvo". Urednikom od 1882. Gjuro pl. Ilić. Osijek 15./I. 1877.

184. *Gospodar hrvatski.* Prilog „Hrv. Narodu". Zagreb 1905.

185. *Gospodar hrvatski napredni.* Prilog „Hrvatskoj". Odgovorni urednik August Harambašić. Zagreb 1./IX.—30./IX. 1906.

186. *Gospodar seoski,* list za pouku hrvatskim seljakom u gospodarstvu. Izlazi prvi dan svakoga mjeseca. Ciena 1 Kruna. Urednici mu bijahu: Gustav Vlast. Vichodil, Ivan Jagić, Fran Kuralt i dr. Milan Krištof. Zagreb 1875—1907.

187. *Gospodarstvo.* Ciena 2 Kr. Zadar 1907.

188. *Gospodar školski.* Zagreb 1884.

189. *Govornik duhovni.*

190. *Gradiščanin.* List za pouku i zabavu. Izlazi svake subote. Ciena mu je na godinu for. 4. Odgovorni urednik Gjuro Kostinčer. Novogradiška 1883.

191. *Grenzbote der.* Wochenblatt für Politik, Volkswirtschaft und Kulturinteressen der unteren Donau- und Saveländer. Izlazi nedjelno jedanput. Pretplata godišnje for. 6. Izdavač i urednik I. C. Sopron. Zemun 1869—1874.

192. *Gromovnik.* Varaždin 1906.

193. *Gruda rodna,* hrvatska pučka smotra. Izlazi svakoga prvoga u mjesecu. Uredjuje i za uredništvo odgovara Josip Predavec. Zagreb 1909.

191. **Gutenberg,** grafički strukovni list. Izlazi mjesečno. Cijena 6 Kr. na godinu. Urednik S. Boranić. Zagreb 1908.

195. *Gusle,* časopis za svjetovnu i crkvenu glazbu. Izdaje V. Klaić. Izlazi mjesečno. Ciena 3 forinta godišnje. Uredjuje prof. V. Novak. Zagreb 1892.

196. *Hervat.* Izdaje dr. Matok. Zagreb 1868—1869.

197. *Hervatska.* Uredjuje V. Bach. Zagreb 1869—16./X. 1871.

198. **Hirlap Fiumei.** Rieka 1907.

199. *Holzwurm.*

200. **Holz-Zeitung kroatisch-slavonische** (früher „Agramer Lloyd"). Organ für Forstwirtschaft, Holzproduktion, Holzindustrie u. Holz-

handel. Erscheint am 3. und 18. jeden Monates. Abonnement 20 Kronen. Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Adolf Blau. Agram 1898.

201. *Hrvat.* Allegheny Pa.

202. **Hrvat,** list za pouku, gospodarstvo i politiku. Izlazi svaku sriedu i subotu. Ciena za godinu 12 Kruna. Vlastnik i odgovorni urednik Dragutin Smojver. Gospić 1892.

203. **Hrvat,** tjednik za politiku, gospodarstvo i društveni život. Izlazi svake nedelje. Stoji 6 Kruna. Odgovorni urednik Gj. Žakić. Virovitica 1890.

204. *Hrvat-Amerikanac.* Newyork 1907.

205. **Hrvat dalmatinski,** za pouku i zabavu puka. Izlazi svakog I., II. i III. četvrtka. Ciena 4 Krune. Odgovorni urednik Petar Bilan. Zadar 1910.

206. *Hrvat dalmatinski,* list za puk. Izdavatelj i odgovorni urednik Božo Martinac. Zadar 1898.

207. *Hrvat Sriemski,* list za politiku, pouku i zabavu. Izlazi dvaput na tjedan, sriedom i subotom. Ciena mu je na godinu 8 for. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Fran Večerina. Vukovar 1877 do 1887.

208. *Hrvatska.* Vlastnik i izdavatelj Ivan Krajač. Zagreb 1886—1892.

209. *Hrvatska.* Izlazi svakih 15 dana kao prilog »Katoličke Dalmacije«. Ciena 4 for. Urednik Ivan Prodan. Zadar 1884.

210. *Hrvatska,* glavno glasilo hrv. stranke prava. Izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana. Cijena 36 Kruna. Odgovorni urednici: August Harambašić, Hinko Sirovatka i Josip Lakatoš. Zagreb 1./VI. 1906 do 15./XI. 1909.

211. *Hrvatska* (Bogu i Hrvatskoj). Časopis za katoličku prosvjetu, hrv. jezik, za zabavu i pouku. Vlastnik, objelodavanitelj i odgovorni urednik Ivo Prodan. Zadar 1884—1897.

212. *Hrvatska,* pol. dnevnik. Glasilo stranke prava. Odgovorni urednik Fran Folnegović. Zagreb 1903.

213. **Hrvatska crvena.** Izlazi svake srijede i subote. Cijena Kr. 10. Odgovorni urednik Ivo Arsete. Dubrovnik 1891.

214. **Hrvatska crvena prava.** Izlazi svake subote. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Franjo Schick. Dubrovnik 1905.

215. *Hrvatska Hrvatom* (glasilo hrvatskih radikala) (novine hrvatske radničke stranke), novine hrvatskih socijalista. Izlazi dvaput u mjesecu. Ciena na godinu 2 Kr. Zagreb-Zlatar-Zagreb 1907-1910.

216. **Hrvatska mlada,** glasilo starčevićanskog djaštva. Izlazi mjesečno jedanput. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik Josip Krošel. Zagreb 1908.

217. *Hrvatska mlada*, slobodan časopis za književnost, umjetnost i socijalni život. Izlazi prvoga u svakom mjesecu. Cijena 4 Krune 80 filira. Urednik Branko Drechsler. Zagreb 1902.

218. *Hrvatska mlada*, smotra za politiku i knjigu. Izlazi 5. i 20. svakoga mjeseca. Ciena 5 for. godišnje. Izdavatelj i odgovorni urednik Dinko Politeo. Naklada 2000 komada. Zagreb 1./VII—15./XII 1894. Izašlo u svemu 12 brojeva.

219. **Hrvatska posavska,** novine stranke prava. Izlazi svake subote. Cijena 8 Kruna. Vlastnik Hinko Schulman. Odgovorni urednici Artur Jean, Josip Noll. Brod n. S. 1907.

220. *Hrvatska Posavska.* Opozicionalni politički tjednik. Izlazi svake subote. Ciena 4·50 for. Odgovorni urednik M. Kerdić. Brod n. S. 1894—1898.

221. *Hrvatska ujedinjena*, smotra za politiku, gospodarstvo i književnost Hrvata. Izlazi prema potrebi, a najmanje 6 puta godišnje. Predplata 5 Kruna. Vlastnik i urednik Miho Jerinić. Beč 1903-04.

222. *Hrvatska živila*, pučke novine čiste stranke prava. Izlazi mjesečno dva puta. Predplata na godinu 1 for. Vlastnik i odgovorni urednik Josip Zoček. Zagreb 1898.

223. *Hrvatstvo*, izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana. Predplata 30 Kruna. Odgovorni urednik Fran Plevnjak. Zagreb 1904—1./IX 1910. (Fuzionisalo se sa „Hrvatskim pravom".)

224. *Hrvatstvo*, poliglotna smotra. Izdavatelj i odgovorni urednik J. Rieger. Zagreb 1905.

225. *Iločanin.* Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena mu je godišnje Kr. 4. Vlasnik, izdavač, štampar i odgovorni urednik M. Epštein. Ilok 1906.

226. *Iskra*, list za književnost i umjetnost. Izlazi na 10. i na 25. svakog mjeseca. Ciene 3 for. godišnje. Odgovorni urednik Nikola Šimić. Zadar 1884. Podrugi put javlja se 1891., i izlazi do 1894, kad ugasnu za uvijek.

227. *Iskra slavjanske slobode*, glasnik čitaonice „Spavajući lav". Izlazi svakog prvog u mjesecu. Urednik i sopstvenik dr. Dinko pl. Grisogono Bortolazzi. Buenos Aires 1./III. 1883.

228. *Istina*, novine hrvatskom narodu za pouku i zabavu. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 4 Krune. Vlasnik i odgovorni urednik Franjo Suša. Zagreb 1905—1910. (Stopila se sa „Hrv. Zastavom" te umjesto oba lista izlazi treći pod naslovom „Hrvatska zastava istine"!)

229. **Istran mladi,** omladinski zabavnik. Izlazi svakog mjeseca. Urednik Josip Kraljić. Pulj 1905.

230. **Izvještaji glavni** o stanju usjeva i o gospodarskih prilikah u obće. Priredjuje i izdaje kr. statistički ured u Zagrebu. Urednik M. Zoričić. Zagreb 1906.

231. **Izvještaji statistički mjesečni.** Izlazi svaki mjesec. Cijena 6 Kruna. Izdaje kr. statistički ured u Zagrebu. Zagreb 1899.

232. **Jadran** (The Adriatic), tjedni list. List za prosvjetu hrvatskog i ostalog slovenskog naroda u Americi. Ciena $2^1/_2$ dolara. San Francisco 1908.

233. **Jedinstvo,** glasilo društva pisarničkih namjestnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji. Izlazi 1., 8., 16. i 24. u mjesecu. Predplata 6 Kruna. Odgovorni urednik Stjepan Žugel. Zagreb 1906.

234. **Jedinstvo naše.** Izlazi utorkom, četvrtkom i subotom. Pretplata 20 Kr. Izdavatelj i odgovorni urednik A. Stražičić. Spljet 1894.

235. *Jednakost.* Zagreb u prosincu 1901. (Izašao samo jedan broj!)

236. *Jeka,* časopis sa slikama zanimivih novosti, te za književnost i pouku. Izlazi svake nedelje. Ciena 10 Kruna na godinu. Odgovorni urednik Franjo Topolščak st. Zagreb 1903—1904.

237. *Jezera Plitvička.* Uredio Drag. Lihl. Zagreb 1./V. 1897.

238. *Jež podravski,* humoristično-satirički list. Izlazit će svakog mjeseca tri puta, najme svakog 10., 20. i 30. Ciena na pol godine 3 for. Pokusni broj. Izdavatelj i odgovorni urednik Dragutin Antolek. Varaždin 17. ožujka 1862.

239. *Journal Agramer Theater.* Agram 1815.

240. *Jovo Tražiga.* Šaljivi prilog »Hrvatske smotre«.

241. *Jug slavenski.* Odgovorni urednik B. Šulek. Zagreb 1847.

242. *Jug slavjanski.* Ciena 6 forinti. Izdavatelj Gjuro Klarić. Karlovac 1868.

243. *Kerempuh Petrica,* šaljivi list. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Pretplata na 1/4 godine Kr. 1·20. Odgovorni urednik Mirko Miholić. Zagreb 1907.

244. *Die Klatschrose,* humoristisch - belletristisches Wochenblatt. Erscheint jeden Sonntag Vormittag. Abonnements-Preis für 3 Monate 1 fl. 15 kr. Eigenthümer, Herausgeber und verantwortlicher Redakteur Jos. Joh. Kafka. Agram 1870.

245. *Knajpovac,* časopis za njegovanje zdravlja. Izlazi dvaput mjesečno. Ciena 4 Krune. Glavni urednik J. Okić-Jereb. Krapina 1904—1905.

246. *Književnik,* časopis za jezik i poviest hrvatsku i srbsku i prirodne znanosti. Podporom Matice Ilirske uredjuju i izdaju dr. Franjo Rački, V. Jagić, Josip Torbar. Izlazi svaki četvrt godine jedan svezak od 10 tabaka. Ciena 5 forinti. Zagreb 1864—1866.

247. *Knjižnica amerikanska,* naučno-zabavna knjižnica za upoznavanje evropskih Slovena sa Američkim. Izlazi svakog 15. i zadnjeg u mjesecu. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Milan Obradović. Zagreb 1905.

248. *Knjižnica Trgovačka.* List za pouku o trgovini, prometu i narodnom gospodarstvu. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Predplata godišnje Kr. 6. Izdavatelj i odgovorni urednik prof. Ferdinand Vrbančić. Sarajevo 1889.

249. *Knut*, list za satiru i humor. Izlazi 15. i 30. u mjesecu. Godišnja pretplata 10 Kruna. Izdavač i urednik Is. Velikanović. Mitrovica 1904—1908.

250. *Kolo*, članci za literaturu, umetnost i narodni život. Urednici Rakovac, Vraz, Vukotinović i Brlić. Zagreb 1842—1853.

251. *Komarac.* Šaljivi list. Izlazi triput mjesečno. Ciena 2 for. Izdav č. Josip Kerhein. Urednik Kamilo Zajčić. Beč 1./I—30/VI 1890.

252. **Koprive,** humor.-satirički list. Počele su izlaziti godine 1906. kao polumjesečnik u vlastništvu i uredništvu Stanka Vodvarške. 1./I 1909 prelaze u vlasništvo „Pokreta" d. d., kojemu izlaze kao prilog svake druge subote. Ilustrirao ih je od prvog početka Slavko Vörös, koji im je danas i urednikom. Uz njega radi na ilustracijama više mladjih slikara, medju glavnima P. Križanić i B. Petrović. Naklada im je do 5000 komada. Bile su i plijenjene.

253. *Krajan.* Zagreb 1868.

254. *Krajišnik.* Izlazi četvrtkom i nedjelom. Ciena 10 forinti godišnje. Odgovorni urednik N. A. Plavšić. Vinkovci-Mitrovica 1874—1875.

255. *Kremenjak.* Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. Izlazi svaki četvrtak. Odgovorni urednik Niko Marinković. Šibenik 1907.

256. **Krijes,** omladinski list za pouku i zabavu. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Cijena 3 Krune. Urednik Vel. Deželić. Odgovorni urednik Josip Kreinz. Zagreb 1910.

257. *Die Kritik.* Izlazi 2. mjesečno. Zagreb 1877.

258. *Križevčanin.* Tjednik za gospodarstvo, zabavu, pouku, obrt i trgovinu. Izlazi svake subote. Ciena na cielu godinu Kr. 4. Odgovorni urednik Vilko Schwarz. Križevac 1906.

259. **Kruna hrvatska,** časopis za hrvatska prava. Vlastnik i izdavatelj Ivo Prodan. Zadar 1893.

260. **Krunica gospina,** časopis za širenje bogoljupstva Sv. Ružarja i za katoličke probitke u našim zemljama. Izlazi mjesečno. Pretplata 3 Krune. Odgovorni urednik O. Andjeo Marija Miškov. Spljet 1895.

261. *Kvarner.* Izlazi 2 put mjesečno. Izdavatelj i urednik R. Desselbruner. Bakar 1884. (Hrv. i tal.)

262. *Il Laccio.* Izlazio samo nedelju dana! Zara 1867.

263. *Legionorec.* Pokladni list. Sisak 1907.

264. *Leptir.* Zabavnik. Urednik R. Lopašić. Karlovac 1859—1862.

265. *La Leva*, giornaletto giovanile. Zara (Zadar) 1870.

266. *Ličanin.* 1886.

267. *Lipa hrvatska,* časopis zabavi i pouci. Tiska se svake nedelje. Ciena 4 forinta. Urednici Dragutin Jagić i V. Klaić. Zagreb 1875

268. *Lira slavjanska,* tamburaški glazbeni list. Ciena 15 Kruna. Urednik i izdavatelj N. Vogrič. Trst 1900.

269. **List biskupije spljetsko-makarske.** Ciena 2·40 Kr. Spljet 1894.

270. *List brijački.* 1906.

271. *List cipelarski.* Ciena 4 Krune. Beč 1906.

272. *List činovnički.* Zagreb 1908.

273. *List dnevni.* Glasilo narodne stranke. Izlazi dnevno. Pretplata na godinu Kr. 24. Glavni politički urednik Nikola pl. Tomašić. Odgovorni urednik Josip Vitanović. Vlasnik: Klub narodne stranke. Zagreb 1905—1906.

274. *List dnevničarski.* Zagreb 1907.

275. **List državno-zakonski** za kraljevine i zemlje zastupane u državnom vieću. Beč 18[illegible]0.

276. **List česky.** Zagreb 10./VI 1911.

277. **List dubrovačke biskupije,** službeno glasilo i za biskupije kotorsku i hvarsku. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 4 Kr. Uredjuje D. Vlaho Barbić. Dubrovnik 1902.

278. **List gospodarski,** glasilo hrv. slav. gospodarskoga društva kao središnje zadruge u Zagrebu. Izlazi svakog 8. i 23. u mjesecu. Cijena 6 Kruna. Uredjuje dr. Franjo Poljak. Zagreb 26./I. 1842.

(„Gospodarski list" u svojih skoro sedamdeset godina izlaženja doživio je mnoge metamorfoze i u nazivu i u obliku. Poče izlaziti kao „priobćenje članovom horvatsko-slavonskoga gospodarskoga društva od upravljajućega odbora" od 26. sečnja 1842 do 30. serpnja 1842. Tada se nazva „list mesečni hrvatsko-slavonskoga gosp. društva itd." te kao takav izlazi jedanput mjesečno do konca god. 1849. U godinama 1850—1852 izlazi samo jedanput u godini u formi ljetopisa pod naslovom „list društva gospodarskoga hervatsko-slavonskoga". Od godine 1853 do 1874 izlazi kao tjednik novi naslov „Gospodarske novine", izdaje jih društvo gospodara za Hrvatsku i Slavoniju. Od 1874 godine izlazi pod današnjim naslovom (Gospodarski list) i izlazi dvaput na mjesec.

Urednici lista bijahu: Dragutin Rakovac (do 1854), dr. Aleksa Praunsperger (do 1855), Ljudevit Vukotinović (do 1858), Bogoslav Šulek (do 1866), Dragutin Lambl (do 1867), Petar Zorićić (do 1874), Gustav Vlad. Vichodil (1878), Ivan Jagić (do 1879), Fran Kuralt (do 1905), dr. M. Krištof (do 1909), a današnji mu je urednik dr. Franjo Poljak (od 1909).

279. *List gospodarski dalmatinski.* (Bullettino agrario della Dalmazia). Izlazi 3 put mjesečno na talijanskom i hrvatskom jeziku. Pret-

plata na godinu for. 2. Urednici: Opat Nekić, opat Danillo i prof. Nimira. Zadar 1./III 1872—1893. (Naslijedio ga „*Vjesnik Gospodarski*").

280. **List gostioničarski,** strukovno glasilo saveza gostioničarsko-krčmarskih zadruga kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Predplatna cijena 12 Kruna godišnje. Uredjuje i za uredništvo odgovara Srećko Pavleković. Naklada 1500 primjeraka. Zagreb 1./V 1907.

281. **List hrvatski trgovački,** glasilo hrvatskog trgovačkog društva „Merkur". Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni urednik M. Kraus. Zagreb 1900.

282. *List humoristički.* Izlazi 2 put mjesečno. Ciena 3 for. Izdavatelj i odgovorni urednik V. Raić. Zagreb 1./VII 1877—1878. (Slovenski i hrvatski).

283. **List ilustrirani kazališni sa dnevnim programom.** Cijena 20 filira po broju. Odgovorni urednik N. Novak. Zagreb 1910.

284. **List katolički (zagrebački),** cerkveno bogoštovni časopis. Izlazi svakoga četvrtka. Cijena 10 Kruna. Odgovorni urednici: Stjepan Muzler i dr. Josip Pazman. Zagreb 1849.

285. *List lovački prvi hrvatsko-slavonsko-dalmatinski,* strukovno poučno glasilo za lovstvo. Izlazi 1. i 16. svakoga mjeseca. Ciena 4 for. 50 novčića. Izdavatelj i odgovorni urednik M. Vuchetich pl. Cseneyski. Varaždin 1./I 1892. Izašlo samo nekoliko brojeva.

86. *List modni* za nošnje i kućne radnje. Izlazi polumjesečno. Godišnja ciena for. 4. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Gavro Grünhut. Zagreb 1883.

287. **List narodni,** glasilo za interese hrvatskoga naroda. Izlazi sredom i subotom. Predplata 20 Kruna. Izdavatelj i odgovorni urednik Juraj Biankini. Zadar 2./III 1862.

(„Narodni list" poče izlaziti godine 1862 kao list aneksionista pod imenom „Il nazionale". Urednikom mu je bio Natko Nodilo. Uz glavni list na talijanskom jeziku izlazio je i dodatak na hrvatskom, a najviše je u njem radio M. Pavlinović. U „Nazionalu" suradjivahu Klaić, Kosta Vojnović, Ljubiša, Ban, Sundečić, Buzolić itd. Početkom 1864 prilog „Nazionale" proziva se „Narodni list". Drugi urednici bijahu: dr. L. Matić, Danilo, Sormilić, dr. Gjunio, Kazimir Ljubić, a od god. 1871 do danas Juraj Biankini. Glavni suradnici, koji su takodjer uredjivali list bili su: Dinko Politeo, Marin Sabić, don Nikola Šimić i od god. 1900 Vinko Kisić. God. 1873-75 izlažahu „Nazionale" i „Nar. list" na polak u jednom listu, dok se god. 1876 ne stopiše u jedan list pod naslovom „Narodni list" a ispod njega u zagradi „Nazionale". Godine 1885 iščeznu talijanski natpis posvema sa lista.)

288. **List narodni** (National Gazette), The First Croatian Daily Newspaper in America. Izlazi dnevno. Predplata 3 dolara. New-York 1898.

289. *List narodni*, pučki list za politiku i pouku. Izlazi svakog četvrtka. Ciena 8 Kruna. Odgovorni urednik Petar Rubinić. Volosko-Opatija 1901—1903 (?)

290. *List naše gore,* zabavno-poučni časopis. Izlazi svaki deseti dan na čitavom arku. Ciena 5 forinti. Odgovorni urednik i izdavatelj Mijo Krešić. Zagreb 1861—1866.

291. *List novi.* Newyork 1895.

292. *List novi.* Lošinj 1905.

293. **List novi riečki.** Izlazi svaki dan. Ciena 24 Krune na godinu. Upravitelj i izdavatelj Frano Supilo. Sušak—Rieka 1900.

(Današnji „*Riečki novi list*" počeo je izlaziti godine 1898 kao „Hrvatska sloga", list za politiku, gospodarstvo i trgovinu pod odgovornim uredništvom Vinka Kovačića. Godine 1900 preuze ovaj list u svoje ruke Frano Supilo i promijeni ga u „Novi list". God. 1908 radi uskraćena postdebita u Hrvatsku promijenio je, odnosno dodao mu još naziv „novi", te se danas zove „Novi riečki list").

294. *List osiečki*, pučki organ za narodno gospodarstvenu politiku, pouku i zabavu. (Prilog „Drau"-u.) Urednik Julio Pfeiffer. Osiek 1885— ?

295. **List pučki.** Izlazi dvaput na mjesec. Cijena Kr. 2·50. Vlasnik i urednik Jure Kapić. Split 1891.

296. **List samoborski,** glasilo za promicanje lokalnih interesa. Izlazi jedanput tjedno. Cijena 8 Kr. Odgovorni urednik Dr. Juratović. Samobor 1906.

297. *List risarski.* Izlazi svakoga mjeseca jedanput. Ciena mu je godišnja for. 1·50. Uredjuje Gjuro Kuten. Zagreb 1889.

298. *List radnički*, organ za zaštitu radnika Hrvata u Bosni i Hercegovini. Izlazi svaki osmi dan. Pretplata 9 Kruna. Odgovorni urednik Aleksander Lueff. Sarajevo 1910.

299. *List roditeljski,* za savremeni obiteljski uzgoj djece. Izlazi polovicom mjeseca. Cijena 4 Krune. Uredjuju Stjepko Pirnath i dr Lujo Harazin. Gjurgjevac Virje 1908.

300. **List sarajevski večernji.** Izlazi ponedeljkom, sriedom i petkom. Predplata 20 Kruna. Odgovorni urednik Jovo Ivanišević. Sarajevo 1878. (Štampa se latinicom i ćirilicom).

301. *List sportski, hrvatski*, glasilo: „Hrv. akademskog šport-kluba", „I. hrv. automobilističkog kluba", „I. hrv. mačilačkog kluba, „I. krv. sklizalačkog društva", „I. hrv. nogometnog i šport kluba, Hrv. koturaških klubova „Orao" i „Sokol", „zagrebačkog šahov-

skog kluba«. Izlazi jedanput mjesečno. Pretplata 4 Krune. Odgovorni urednik Mario Rieger Vinodolski. Zagreb 1908.

302. **List šumarski,** organ hrv. slav. šumarskog društva. Izlazi svaki mjesec sa prilogom »Lugarski viestnik«. Pretplata 12 Kruna. Uredjuje Ante Kern. Zagreb 1878. (Prvih godišta štampao se hrv. i njemački). Danas samo hrvatski).

303. *List trgovački.* Uredio M. Krešić. Zagreb 1876—1880.

304. *List trgovački,* glasilo za trgovce i njihovo pomoćno osoblje. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Odgovorni urednik J. Kralj. Zagreb 1891.

305. *List Zadarski,* glasilo za interese zadarskog izbornog kotara. Izlazi jednom u sedmici. Pretplata do konca svibnja 1907 Kr. 2. Vlastnik i odgovorni urednik Joso Modrić. Zadar 1907.

306. *List zagrebački,* glasilo za pouku, narodno gospodarstvo, društveni i javni život. Izlazi svake subote. Ciena 4 Krune. Vlastnik i tiskar Pavao Weiser. Odgovorni urednik: Mirko Goranić. Z - greb 1904.

307. *List zemaljske uprave za hrv.-slavonsku vojnu krajinu.* Zagreb 1871.

308. *List zemaljsko zakonski i vladin za krunovinu Hrvatsku i Slavoniju.* Zagreb 1850.

309. *Ljetopis,* ogled po hrvatskom narodu. Izlazi svaki mjesec. Ciena 5 for. Urednik Milan Grlović. Zagreb 1894.

310. *Ljiljan,* list za mladež i puk. Uredio ga Stjepan Širola. Karlovac 1895—1899.

311. *Lloyd Agramer.* Zagreb † 20./VIII 1871.

312. *Lloyd Agramer.* Organ für volkswirtschaftliche Interessen. Erscheint am 1., 10. und 20. eines jeden Monates. Pränumerationspreis 20 Kr. Eigenthümer, Herausgeber und verantwortlicher Redacteur E. L. Blau. Agram 1898 (Vidi »Holzzeitung«).

313. **Lloyd hrvatski,** list za promicanje trgovačko industrijalnih te obćih narodno gospodarstvenih interesa. Izlazi svake subote. Ciena 12 Kruna. Odgovorni urednici: D. Mocnaj, V. Nikolantić. Zagreb 2./X 1909.

314. *Lloyd slavonski.* Službeni list trgov. obrtničke komore. Izlazi svake subote. Ciena 4 for. 80 nov. Osiek 6./III 1889— . (Hrv. i njem.)

315. **Lloyd tršćanski,** tjednik za trgovinu, industriju, trgovačku mornaricu, brodogradnju, osjeguranje novčarstvo, promet, burzu, ribarstvo i ostale struke narodnog gospodarstva. Izlazi svake subote. Pretplata 12 Kruna. Od 1905—1907 ima »Posebni mjesečni prilog za pomorstvo«. Vlasnik, izdavatelj i glavni urednik Fran Kučinić. Trst 28./II 1903.

316. *Lloyd zagrebački.* Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Urednik S. Kempf. Zagreb 1892.

317. *Localblatt.* Osiek 1869.

318. *Lovor*, list zabavi i pouci. Izlazi na 10. i 25. svakog mjeseca. Ciena 4 forinta. Odgovorni urednik Rikard Katalinić Jeretov. Zadar 1897. (Izlazio samo 6 mjeseci).

319. *Lovor.* Izlazi svakoga prvoga i petnaestoga u mjesecu. Ciena mu je na godinu Kr. 14. Za uredništvo odgovara Rikard Katalinić Jeretov. Zagreb-Zadar-Split 1905.

320. *Lovor.* Zabavno-poučni list. Uredio Ivan Tomašić. Zagreb 1900. (Izašlo samo 3 broja!)

321. *Lucifer.* (Njemački ilustrovani tjednik.) Litografiran sa slikanim prilogom. Izdavatelj Fodor Teodor. Varaždin 1848. (Izašlo samo par brojeva.)

322. **Luč,** list hrvat. katoličkog društva. Izlazi mjesečno. Cijena 2 Kr. Odgovorni urednik Ivan Butković. Beč—Zagreb 1906.

323. *Luftbalon*, pokladni list. Sisak 1910.

324. **Medjimurje-Muraköz.** Novine za medjimurski puk. Izlazi svaku nedelju. Cena mu je na celo leto frt. 4·— Urednik Joszef Margitai. Čakovac 1884.

325. **Mercantile,** Organ für Handel, Volkswirtschaft, und Creditverkehr von Croatien, Slavonien, Dalmatien, Bosnien und Hercegovina. Erscheint am 1. 11. und 21. jedes Monates. Abonnement 16 Kr. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur Daniel Hermann. Zagreb — Agram 1903.

326. *Misao hrvatska.* Izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena 3 for. godišnje. Odgovorni urednik Fran Poljak. Prag 1897.

327. *Misao Hrvatska.* Smotra za narodno gospodarstvo, književnost i politiku. Izlazi dva puta na mjesec. Pretplata je za godinu dana 8 kruna. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik dr. Lav Mazzura. Zagreb 1902.

328. *Misao hrvatska prava*, smotra za politiku i knjigu. Izlazi prvoga i petnaestoga svakoga mjeseca. Ciena na godinu 12 kruna. Izdavatelj i odgovorni urednik Dinko Politeo. Zagreb 1904. Izašla samo 4 broja.

329. *Misao hrvatska zdrava.* Izdavatelji J. Rieger i A. Boroša. Zagreb 1903.

340. *Misao narodna*, jedinstvu i slobodi naroda, ljubavi i uzajamnosti braće. Islazi četvrtkom. Cijena 5 forinti. Odgovorni urednik Ivan Ružić Bartolov. Zagreb 1898.

341. *Misao Slavenska.* Neodvisno i nepristrano glasilo svih Slavena. Izlazi svake sriede i subote. Pretplata na godinu k. 12. Utemeljitelj, vlasnik i odgovorni urednik Ante Jakić. Trst 1888—1909.

342. **Misao slobodna,** glasnik hrvatskih i srpskih slobodnih mislilaca. Izlazi svakog 20 u mjesecu. Pretplata 3 krune. Vlasnik i odgovorni urednik (Zdenko Vernić) dr. Ivo Politeo. Zagreb 1910.

343. *Mjenjačnica.* Zagreb 1907.

344. **Mjesečnik pravničkog društva u Zagrebu.** Izlazi mjesečno. Za nečlanove stoji 16 kruna godišnje. Uredjuje ga dr. Josip Šilović. Zagreb 1/VI. 1875.

345. *Mladost,* smotra za modernu književnost i umjetnost. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Ciena 8 for. godišnje. Odgovorni urednik Fran Podgornik. Beč 1898.

346. **Mladost,** list za hrv. kat. mladež. Izlazi početkom svakog mjeseca. Cijena 3. kr. Uredjuje Ivan Butković. Zadar 1910.

347. *Moda pariška.* Ciena kr. 8. Zagreb 1895.

348. *Morgenblatt Polaer.* Izlazi dnevno. Pretplata mjesečna k. 1·80. Odgovorni urednik Otto Ottitsch. Pola 1905. (Vidi Tagbllat Polaer).

349. *La Mosca,* giornaletto umoristico. („Prilog Dalmate"). Zadar 1877.

350. *Muha,* Humoristički list. Zagreb 1899.

351. **Musavat,** organ muslimanske narodne organizacije. Izlazi svake srijede i subote. Cijena 14 kruna. Odgovorni urednik Ali ef. Raljević. Mostar — Sarajevo 1905.

352. *Nada,* pouci, zabavi i umjetnosti. Izlazi dva puta u mjesecu. Ciena 6 forinti. Urednik Kosta Hörman. Sarajevo 1895—1902.

353. *Nada,* list za zabavu i pouku. Izlazi 2 put mjesečno. Urednik Mate Dudan. Split 1883.

354. *Nada Albanije.* Izlazi dvaput na mjesec. Dubrovnik 1907.

355. *Nada nova,* zbornik zabave i pouke. Izlazi mjesečno. Izdao Vladimir J. Teharski. (Kasnije A. Milčinović). Zagreb 1898—1890.

356. **Namještenik trgovački,** glasilo saveza trgovačkih namještenika kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakog 1 i 15 u mjesecu. Cijena 4 krune. Odgovorni urednik Branko Prodanović. Zagreb 1910.

357. *Naplo Fiumei.* Fiume (Rieka) 1907.

358. *Napred!* glasilo socijaldemokratske stranke Hrvatske i Slavonije. Izlazi 3. i 4. srijede u mjesecu. Cijena 2 kr. 70 pot. Odgovorni urednik Franjo Meyer. Zagreb 1906. („Napred" je uz postojeću „Slobodnu rieč", koja je izlazila svaku 1. i 2. sredu bio pokrenut zato, da se izigraju ustanove o listovnoj jamčevini. Svaki naime list, koji je tjedno izlazio valjalo je da položi neku stanovitu jamčevinu. Na ovaj je način „Napred" bio samo nadopunjak „Slobodne rieči").

359. **Napredak,** naučno pedagoška smotra. Izdaje hrvatski pedagoško-književni zbor. Glavni urednik Stjepo Basariček, saurednici Davorin Trstenjak, Milan Pejnović i Josip Škavić. Izlazi u mjesečnim sveskama izuzevši srpanj i kolovoz. Cijena 10 kruna. Zagreb 1859.

(*„Napredak"* je prvi i najštariji hrvatski školski časopis. Prvi broj ugledao je svjetlo 1/X. 1859 pod uredništvom Stjepana No-

votny-a. Od godine 1866 on je glasilom prvog učiteljskog društva „Učiteljska zadruga“, a od god. 1886 glasilom „Saveza hrv. učiteljskih društava“, a od 1873 vlasništvo „hr. pedag. književnog zbora“. Urednika Novotnoga naslijedi od 1867—1873 Škender Fabković, od 1873—1895 Ljudevit Modec, a od 1895 do danas uredjuje ga S. Basariček.

God. 1871 ima „Napredak“ prilog *„Vjestnik I. obće hr. učiteljske skupštine“*, od 1876—1882 *„Službeni dodatak“*; od 1883—1894 *„Književnu smotru“*, koju je uredivao Ivan Filipović; 1889—1891 *„Risarski list“*, koji je uredjivao Djuro Kuten).

360. *Napredak*. Pittsburg.

361. *Napredak* (Croatien Newspaper) 842 Ohio Str. Allegheny Pa.

362. *Napredak*. Izlazi svake prve i treće subote u mjesecu. Ciena 1 dolar. Odgovorni urednik Gjuro Škrivanić. Hoboken 1891.

363. *Napredak* (Progress), neodvisno narodno i radničko glasilo za Hrvate u Novoj Zelandi. Izlazi tjedno. Auckland N. Z. Urednik M. A. Ferri. 1906—1910.

364. *Napredak*, srpsko-hrvatski list za sjevernu Ameriku. Newyork 1891.

365. *Napredak đački*, list za mladež. Pišu i uredjuju samo učenici nižih pučkih škola. Cijena 1 krunu. Izdavatej i odgovorni urednik Milan Fabijanović. Zagreb 1907.

366. *Napried*. Zagreb 1859. Ciena Kr. 10.

367. *Napried*. New Zeeland 1906.

368. *Naraštaj novi*. Zagreb 1906.

369. *Narod*. Odgovorni urednik Mijo Mikulčić. Zagreb 1872—1874.

370. *Narod*. Politički polutjednik. Izlazi utorkom i petkom. Ciena 10 forinti. Izdavatelj i odgovorni urednik Dinko Politeo. Split 1883—1893 kad se promijeni u *„Jedinstvo“*, koje radi uskraćena post debita uze ime *„Naše Jedinstvo“*.

371. *Narod*, tjednik kluba krvatske stranke prava u Požegi. Izlazi svake subote u jutro. Stoji na godinu k. 4.— Odgovorni urednik Jakob Fabijan. Požega 1906—1908.

372. *Narod hrvatski*. Urednik i izdavač B. Francelj. Varaždin 1884.

373. **Narod Hrvatski.** Izlazi svakog četvrtka u tjednu. Cijena mu je 4 krune godišnje. Odgovorni urednik dr. Ivan Gmajner. Zagreb 1892. („Hrvatski narod“ je danas organ hrvatsko-srpske koalicie, odnosno hrvatske ujedinjene sam. stranke namjenjen širokim slojevima puka. Osnovao ga je godine 1892 jedan od tadanjih prvaka „stranke prava“ dr. Ivan Ružić, te ga i sâm uredjivao u duhu stranke. God. 1895 preuzeo mu je uredništvo poznati književnik Živan Bertić („Živan iz Sriema“). Od to doba uredjuje se list u duhu napredne stranke, kao zagovaratelj narodnoga jedinstva Hrvata i Srba. Godine 1904 prodan je list za 8.000 kruna „Hrv. nakladnoj

zadrugi,“ koju je osnovala grupa mladih naprednjaka, u čijem se vlasništvu list i danas nalazi).

„*Hrv. narod*“ štampa se u 7.000 primjeraka. Najviše je raširen u Hrvatskoj i Slavoniji, ali ima pretplatnika i u svim drugim krajevima gdje imade Hrvata.

374. *Narodnjak*, list namienjen narodnoj privredi, pouci i zabavi. Izlazi svake sedmice. Ciena 4 forinta. Štampa se sa latinicom i ćirilicom. Urednik i vlastnik C. Trumić. Vinkovci 1/I 1876. — Od godine 1877 islazi u Mitrovici ali samo ćirilicom — gdje je izlazio samo mjesec dana.

375. *Nehaj*. Senj. 1907.

376. *Nepristran*. — *Imparciale*. Urednik i vlastnik Stanko Lukanović. Sušak 1888.

377. *Neven*, zabavni i poučni list. Izlazi troškom Matice ilirske svake nedelje jedanput i to četvrtkom na celom arku. Cena 5 forinti. godišnje. Odgovorni urednik Jos. Praus. Zagreb 1852—1858 (VI godišta izašla samo 2 broja).

378. **Neven.** Zabavno-poučni misečnik za Bunjevce i Šokce. — Pritplata na cilu godinu k. 2·— Urednik Šandor Rajčić. Subotica 1884.

679. *Nezavisnost*. Izlazi svake druge subote. Cijena 5 forinti. Izdavalac i odgovorni urednik Dušan Mangjer. Spljet 1899.

380. **Nezavisnost,** bjelovarsko-križevački vjesnik. Izlazi svake subote. Cijena je listu 6 kruna. Vlasnik, tiskar i za uredništvo privremeno odgovoran Lavoslav Weiss. Bjelovar 1906. (Izlazi kao nastavak „Vjesnika bjelovarsko-križevačkog“).

381. *Novine bosansko-hercegovačke*. (Službeni list). Izlaze nedeljom i četvrtkom. Ciena 8 forinti. Odgovorni urednik Jan Lukeš. Sarajevo 1/IX. 1878.

382. *Novine bunjevačke i šokačke*. Izlaze tjedno. Ciena 3 forinta. Urednik Ivan Antunović. Kaloča 20/III. 1870—72.

383. *Novine centralne*. Zagreb 1895.

384. *Novine hrvatske*. Dnevnik. Odgovorni urednik Marko Manasterioti. Zagreb 1867—1868.

384. **Novine hrvatske,** samostalno demokratsko glasilo. Izlaze svakog četvrtka. Cijena im je 4 krune. Izdavač i urednik Peroslav Ljubić. Virje 1893.

(God. 1893 počeo izlaziti je u najvećem selu Hrvatske, u Virju, list „Podravac“. Izdavao ga je Peroslav Ljubić, pa je pod tim imenom izlazio sve do god. 1905., kad mu je izdavač promijenio ime u „Hrvatske novine“, jer je list nailazio sve više čitalaca i pretplatnika ne samo u najbližoj okolici, već i po cijeloj Hrvatskoj, pak je listu valjalo skroz lokalno ime zamijeniti općenitijim. U razdoblju od 1897—1903 pretrpio je list. a i urednik mu, velikih

progona sa strane vlasti. Znali su mu zaplijeniti sav slog i odnijeti ga iz tiskare, da list po dulje vremena nije mogao radi toga izaći... Danas se list štampa u 1100 primjeraka i razašilje i čita u svim stranama svijeta, gdje ima Hrvata).

386. *Novine hr. amerikanske.* Newyork 1907.

387. **Novine hrvatske pučke,** starčevićansko glasilo. Izlaze svake nedelje. Ciena im je 6 kruna na godinu. Vlastnik i odgovorni urednik Gjuro Laji. Djakovo 1908.

388. *Novine hrv. radničke.*

389. *Novine Jugoslavenske.* Odgovorni uregnik Josip Dovranić. Zagreb 1850.

390. *Novine male.* Izlaze svake nedelje. Ciena f. 6. Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Petar Gašić. Punta Arenas 1905.

391. **Novine male.** Izlaze svaki dan. Pretplata 12 kruna. Odgovorni urednik Ante Škalabrin, J. Laslavić i danas Josip Lakatoš. Zagreb. 23/I 1910.

392. *Novine Posve Male,* glasilo hrvatsko-srpske koalicije: Dnevnik. — Izdavatelj i odgovorni urednik Milan Kežma. Zagreb 23 siečnja 1910 (Izašao samo jedan broj!).

393. **Novine Narodne,** izlaze svaki dan osim nedelje i praznika. Predplata 32 kr. Odgovorni urednik Milan Grlović. Zagreb 1835. (Današnje *„Narodne Novine“* preživljele su ovu metamorfozu: počele su izlaziti pod naslovom: 1. *„Novine Horvatzke“* dne 6. siečnja 1835. u Zagrebu. Dva put na nedjelju utorak i subotu. Ciena na pol godine 3. f. za domaće, 4 for. za izvanske. Svake subote prilog *„Danicza“*. Odgovorni urednik Ljudevit Gaj. 2. *„Ilirske Narodne Novine“* od 2. siečnja 1836. (Ostalo kao gore.) Uredjivao Bogoslav Šulek. 3. *„Narodne Novine“* od 21/1 1843. jer je kralj dokinuo porabu imena ilirskog. 4. *„Novine Horvatsko-Slavonsko Dalmatinske“* od siečnja 1845. 5. *„Narodne Novine“* od 1. srpnja 1849. 6. *„C. kr. službene Narodne Novine“* od godine 1852. Urednik dr. Dimitrija Demeter. 7. *„Narodne Novine“* od siečnja 1861. Odgovorni urednici dr. Ljudevit Gaj, od 1869. Miloš Zec, od 1896. Janko Ibler, od 1909. Milan Grlović).

394. **Novine naše,** politični list. Izhaja svaku subotu. Predplata 4 korune. Odgovorni ureditelj dr. Štefan Pinezich. Györ 1910.

395. *Novine opće poslovne* za Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju. Zagreb 1861.

396. *Novine pučke.* Časopis za gospodarstvo, obrt i narod. Izlazi svake subote. Ciena 4 for. 60. Urednik Ljudevit Tomšić. Zagreb 1876—1880.

397. *Novine pučke.* Budapešta 1906.

398. **Novine pučke,** list za prosvjetu puka. Izlazi dva puta u mjesecu. Predbrojba kr. 2·50. Izdavatelj i odgovorni urednik dr. Frano Ivanišević. Split 1911.

399. *Novine radničke* (Croatian Labourer Newspaper). Johnstovn Pa.

400. *Novine saborske.* Urednici N. Vrbančić i N. Krestić. Zagreb 1848.

401. **Novine sriemske,** (organ za poljodjelstvo, obrt i trgovinu, te obće interese). Izlaze svake sriede i subote. Ciena 12 kruna. Odgovorni urednik Imbro Gulka. Vukovar 1888.

402. *Novine subotičke.* Bunjevačko-šokački nedeljni list za mistne opće stvari, prosvitu, zabavu i gazdinstvo. Izlazi svake nedilje. Cina 4. for. Odgovorni urednik i vlastnik Gjuro M Karanović. Subotica 1892.

403. *Novine zagorske.* Krapina.

404. **Novosti.** Izlaze svaki dan. Predplata 16 kruna. Odgovorni urednici: Mirko Dečak, Ante Škalabrin i danas Mile Maravić. Zagreb 23/VII. 1907.

405. **Novosti hrvatske.** Izlaze svaki dan: Ciena 16 kruna. Odgovorni urednici Aladar pl. Kottas. Danas Ante Brozović. Zagreb 1909.

406. *Novosti zagrebačke.* Izlaze svaki dan. Zagreb 1907.

407. *Obad.* Šaljivi list. Zadar 1884.

408. **Obćinar,** tjednik za upravu i javnu sigurnost. Izlazi svake subote. Ciena mu je za cielu godinu K. 12. — Uredjuje dr. Milorad vitez Cuculić. Zagreb 1883.

409. **Obitelj,** list za zabavu i pouku. Izlazi početkom i polovicom svakog mjeseca. Cijena 5 Kruna. Uredjuje Jakov Tomasović. Rijeka 1911.

410. **Obitej kršćanska,** poučni i zabavni list za hrvatski katolički puk. Izlazi svakog 1. u mjesecu. Cijena 4 Krune. Odgovorni urednih O. fra Ante Majić. Mostar 1900.

411. *Objavitelj Dalmatinski — Avisatore Dalmato.* Izlazi sriedom i subotom. Odgovorni urednik E. Budisavljević. Zadar 1886.

412. *Obrana hrvatska,* list za politiku, gospodarstvo i zabavu. Izlazi svakog 1. 8. 15. i 22. u mjesecu. Pretplata Kr. 10. Ima književni prilog „Domoljub". Odgovorni urednik Martin Ognančević. Sarajevo 1908—1910.

413. **Obrana narodna.** Izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana. Predplata 24 Krune. Odgovorni urednik Ljuboje Dlustuš. Osijek 1902.

414. **Obrana narodna** (The National Defender) Jedini hrvatski tjednik u Newyorku. Cijena 1 dolar. Urednik Ivan Krešić. Newyork 1907.

415. *Obrana radnička.* Izdaje Djuro Džamonja. Mostar 1908.

416. *Obrtnik,* glasilo trgovačko-obrtničke komore u Zagrebu. Izlazi svakih 10 dana. Ciena 4 for. Urednik Milan Krešić 1./IV 1884—1896.

417. *Obrtnik napredni,* obrtničke strukovne novine. Izlazi dvaput mjesečno. Cijena 6 Kruna. Vlasnik izdavatelj i glavni urednik Ivan Čupak. Sisak 1905—1908.

418. **Obzor.** Izlazi dvaput dnevno. Predplata 36 Kruna godišnje. Odgovorni urednik Ivan Gršković. Zagreb 1860. (Vidi referat).

419. *Obzor ilustrovani,* „Obzorov“ prilog. Izlazi svake nedjele u jutro. Pretplata K. 4 na godinu. Odgovorni urednik Ivan Gršković. Zagreb 1906—1909.

420. *Oglasnik.* Karlovac 1906.

421. **Oglasnik sajmova** u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji. List za unapredjivanje prometa sa blagom, domaćim plodinama, proizvodima i raznom robom. Izlazi svakog 20. u mjesecu. Ciena 6 Kruna na godinu. Vlasnik i izdavatelj: Josip A. Huzek. Zagreb 1./X 1910.

422. *Ogledalo.* Organ naprednih muslimana u Bosni i Hercegovini. Izlazi svakog petka. Pretplata za godinu Kruna 12. Odgovorni urednik Teofil beg Bašagić. Sarajevo 1907.

423. **Ognjište domaće,** centralni organ udruge učiteljica kraljevine Hrvatske i Slavonije i sekcije „za našu djecu“. Izlazi svakog petnaestog u mjesecu. Cijena Kruna 7·20. Uredjuje Milka Pogačić i Zdenka Marković. Zagreb 1900.

(Ovaj je list počeo izlaziti 1./IX 1900 pod uredništvom Marije Jambrišak i Jagode Truhelke pod naslovom „Na domaćem ognjištu“, list za porodicu u 10 mjesečnih svezaka. Izdavao ga je hr. pedagoški književni zbor u Zagrebu. — God. 1901. preuzela je uredništvo Milka Pogačić. Od 1904 god. izdavao ga je „klub učiteljica“, a od god. 1907 „Udruga učiteljica“. Od godine 1901 zove se samo „Domaće ognjište“. Valja još spomenuti, da je od 1906—1908 imao ovaj list prilog pod naslovom „Modni prilog“ i prilog za uzorke ručnog rada, koje je uredjivala slikarica Maša Janković).

424. *Oko,* povremeni časopis. Izlazi 24 puta na godinu. Ciena 4 Kr. 40 fil. Izdaje Oton Kraus. Zagreb 1901. (Izašao u svemu jedan broj).

425. *Omladina hrvatska,* list zabavi i pouci. Izlazi svakog 1. u mjesecu. Ciena 2 forinta. Uredjuje Josip Milaković. Prvi je broj izašao u Samoboru, ostali u Zagrebu. Zagreb 1885.

426. **Omnibus.** Izlazi svaki utorak i subotu. Predplata 16 Kruna. Odgovorni urednik Jerko Mahulja. Pula 1904.

427. *Orasi zlatni,* časopis za našu malu dobru mladež. Izdaje i uredjuje Ljudevit Tomšić. Zagreb 1868.

428. *Osa,* humorističko-satirički list. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 1 for. 50 novč. Urednik Drag. Krvarić. Zagreb 1./VII 1887 do 1./IV 1888.

429. **Osa** (šaljivi prilog newyorškog „Narodnog lista“).

430. **Osvit,** glasilo katoličke radničke organizacije u Zagrebu. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Stoji 3 Krune godišnje. Uredjuje Vinko P. Šaffar. Zagreb 1910.

431. *Osvit,* glasilo Hrvata iz Bosne i Hercegovine, izlazi svake sriede i subote. — Pretplata na godinu K. 16. — Urednik Gjuro Džamonja. Mostar 1898—1907.

432. *La Palestra.* Zara 1878—1882.

433. *Pčela,* gospodarski list. (Štampa se hrv. i talijanski). Zadar 1877.

434. *Pčela hrvatska,* list posvećen pčelarstvu. Izlazi svakog drugog mjeseca. Ciena 50 novčića. Varaždin 1877. („Prilog pučkog prijatelja«).

435. **Pčela (slavonska) hrvatska,** organ hrvatsko-slavonskog pčelarskog društva u Osijeku, I podružnice u Valporu, II podružnice u Vinkovcima i III podružnice u Bizovcu. Izlazi svakog mjeseca. Cijena 6 Kruna. Uredjuje Bogdan Penjić. Osijek 1880. (Prva tri broja štampana su hrv. i njemački).

436. *Pčelar napredni.* Zagreb 1909.

437. **Pekar hrvatski,** list za promicanje pekarskog obrta i mlinske industrije. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Ciena 8 Kruna. Odgovorni urednik Miroslav Blau. Zagreb 1890.

438. *La Pensee Slave.* Trst. („Misao Slavenska«).

439. *Il Pensiero Slavo.* Trst 1894.

440. **Perivoj serafinski,** list za katoličku prosvjetu i zabavu. Izlazi svakog 15. u mjesecu. Cijena 5 Kruna. Odgovorni urednik dr. O. Julijan Jelenić. Visoko-Sarajevo 1887.

441. *Piccolo.* Rieka 1894.

442. *Der Pilger,* zeitschriflicher Organ für vater. Interessen, Kunst und Industrie. Karlstadt (Karlovac) Prettner 1840.

443. *Planinar hrvatski,* viestnik „Hrvatskoga planinarskoga družtva« u Zagrebu. Izlazi svakoga mjeseca. Ciena 4 Krune. Uredio Dragutin Hirc. Zagreb 1898—1909.

444. **Pobratim,** zabavni i poučni list za odrasliji mladež. Izlazi 2 puta u mjesecu. Stoji na godinu 6 Kruna. Urednik Ferdo F. Miler. Zagreb 1891.

445. **Pod zastavom bezgrješne djevice,** glasilo hrvatskih Marijinih kongregacija. Izlazi 6 puta na godinu. Cijena 60 filira. Zagreb 1908.

446. *Podravac,* list za pouku, gospodarstvo i politiku. Izlazi svakog 1. i 15. Ciena 4 Krune. Odgovorni i glavni urednik Peroslav Ljubić. Virje 1893—1905. (Vidi „*Novine hrvatske*«!).

447. *Pokladnik streljački,* šaljivi list za lijepe gospodje, gospodjice i finu gospodu. Pokladni list. Bjelovar 27/III 1900.

448. *Pokret.* Časopis za narodnu prosvjetu i slavensku svijest. Izlazi dvaput mjesečno. Godišnja pretplata 5 Kruna. Vlasnik, izdavač i urednik Rud. M. Zahradnik. Sarajevo 1904.

449. **Pokret hrvatski** (prvanji mu naslov glasio samo „Pokret«) počeo je izlaziti 17/IV 1904 nedeljom kao „glasilo hrvatskih napred

njaka«. U tjedničko doba bili su mu vlasnici dr. Milan Heimrl i drugovi, a odgovorni urednici redom: dr. Milan Heimrl, Slavoljub Petanjek, dr. Lav Mazrura te Većeslav Wilder. — Dana 1./X 1905 postao je »Pokret« dnevnikom kao organ »hrvatske pučke napredne stranke« te izlazi u vlasništvu »Pokreta«, hrv. naprednog nakladnog i tiskovnog društva dd. Odgovorni su mu urednici: Većeslav Wilder, Josip Pasarić, dr. Ivan Lovković, Veljko Tomić i Gjuro Šurmin. — Osnutkom »hrv. ujedinjene samostalne stranke« u listopadu 1910 promijenio je naslov u »Hrvatski Pokret« i izlazi od tada kao glavni organ ove stranke.

»Pokret hrvatski«, izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana te stoji godišnje sa prilozima »Zvono« i »Koprive« 36 Kruna. Naklada mu dostiže do 4.000 komada. Za vrijeme svog sedamgodišnjeg opstanka pretrpio je oko 100 zaplijena...

450. *Poljoznanac (L'agronomo).* Organ za moralno ekonomičko poboljšanje naroda. — Izlazi na 15. i 30. svakog mjeseca. Predbrojba f. 2 na godinu. Odgovorni urednik Eduard Foith. Zadar 1890—94.

451. *(Il) Popolo.* Pretplata godišnja Kruna 19·20. Odgovorni urednik Umberto Corradini. Rieka 1903.

452. *Posavac.* Izlazi svake subote. Sisak 1893.

453. **Post Bosnische,** organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheint täglich. Praenumerations-Preis 24 Kronen. Für die Redaction verantwortlich Eduard Pivnicska. Sarajevo 1883.

454. *Post kroatische.* Zagreb 1878.

455. *Pošta Bosanska,* list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi utorkom, četvrtkom i subotom. Predplata f. 8. Odgovorni urednik Gjuro Vrignanin. Sarajevo 15/XI 1906.

456. *Pošta Hrvatska,* list za politiku i narodno gospodarstvo. Izlazi svake sriede. Ciena na godinu f. 4·80 Odgovorni urednik Franjo S. Lehpamer. Varaždin od travnja do konca 1898.

457. *Poučnik Gospodarski,* izlazi na 1. i 16. svakog mjeseca. — Predbrojba na godinu f. 3. — Odgovorni urednik N. Simić. Zadar 1881.

458. *Poučatelj težaški.* Izdavan troškom »Società agronomica centrale di Zara«. Urednik mons. Šantić. Zadar 1850—1852.

459. *Pozor* politički dnevnik. Pretplata godišnje K. 18. Odgovorni urednik Dragutin Oršanić. Osiek 1908—1910.

460. *Pozornica Hrvatska.* Izlazi svake nedelje. Pretplata na 10 mjeseci K. 10. Zagreb 1909.

461. *Požežanin.* Požega 1./VII 1891. Izlazi svakih 8 dana.

462. *Pravdonoša.* Pokrenu ga dr. Kuzmanić, ali mu za kratko posta urednikom J. Danilo. Znamenite su u njemu radnje Danilove o »Statutu poljičkom« i Vrčevićeva o »Statutu grbaljskom«. Zadar 1851—1852.

463. **Pravice hrvatske,** tjednik stranke prava. Izlaze svake subote. Pretplata 8 Kruna. Urednici lista bijahu: Stjepan Arzon, dr. Uroić, Jeronim Grozdek i danas Pavao Glad. Vlasnik je lista dr. V. Sachs. Naklada 1000 do 1500 komada. Varaždin 1./VII 1907.

464. **Pravice naše,** glasilo hrvatske ujedinjene samostalne stranke. Izlaze svakog četvrtka. Ciena im je 8 Kruna. Odgovorni urednik Fran S. Lehpamer. Varaždin 1./II 1904.

465. *Pravnik,* časopis za pravne i deržavne znanosti. Zagreb 1853—1854.

466. *Pravnik,* časopis za pravne i državne znanosti. Urednik M. Derenčin. Rieka 1862.

467. **Pravnik hrvatski.** Izdaje ga dr. S. Ortner. Cijena 2 Krune. Zagreb.

468. **Pravo,** pravničko upravni list. Izlazi jedanput svakog mjeseca. Predplata 4 for. 50. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Antun Šimonić. Zadar—Spljet 1873—1883.

469. *Pravo.* Radnički list. Dubrovnik 1895.

470. *Pravo.* List za pouku, gospodarstvo i javni život. Izlazi svake nedelje jutrom. Ciena na cielu godinu Kruna 8. Odgovorni urednik, izdavatelj, nakladnik i štampar Stjepan Topolšćak. Križevac 1906.

471. **Pravo Hrvatsko.** Novine čiste stranke prava. Izlazi dnevno, osim nedjele i blagdana. Odgovorni urednik Martin Lovrenčević. Predplata godišnje f. 18. — Od god. 1909 zovu se Novine Starčevićeve hrvatske stranke prava. Odgovorni urednik Ivan Zatluka. (1909) a od god. 1910. „Glavno glasilo stranke prava". Odgovorni urednik Martin Lovrenčević. Zagreb 1895.

472. *Pregalac* (Der Streber). Izlazi hrv. i njemački. Izdaje G. Grünhut. Zagreb 1875(?)

473. **Preporod,** glasilo općinskih činovnika. Pretplata 6 Kruna. Izdavač i odgovorni urednik Petar Monti. Split 1910.

474. **Preporod,** hrvatska pedagoška smotra za roditelje, učitelje i sve prijatelje mladeži. Izlazi mjesečno jedanput. Cijena 4 Krune. Odgovorni urednik i izdavatelj Vjekoslav Koščević. Zagreb 1903.

475. *Preporod,* ilustrovani zabavni poučni časopis. Izlazi 1. svakoga mjeseca. Ciena 2 forinta. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik dr. August Harambašić. Zagreb 1898—99.

476. *Presse Agramer.* Zagreb 1877.

477. *Presse deutsche Vinkovitzer* (Vinkovitzer deutsche presse). Vinkovci 1./8 1893(?)

478. **Presse Slavonische,** Politisches Tagblatt. Erscheit täglich mit Ausnachue der Sonn-und Feiertage folgenden Tagen. Abonnement Kr. 24. Eigenthümer, Herausgeber und verantvortlicher Redakteur Carl Laubner. Essegg (Osijek) 1885.

479. *Prijatelj bosanski*, časopis saderžavajući potrebite, koristne i zabavne stvari. Učrednik J. F. Jukić Banjalučanin. Zagreb 1850 do 1872 (Izašla 4 sveska!)

480. *Prijatelj bosanski novi.* Izdaje ga Josip Dobroslav Božić, franjevac u Plehanu kod Dervente. Ciena 80 novč. Štampa se u Senju. Senj 1887.

481. **Prijatelj naroda,** pučko glasilo Starčevićeve stranke prava. Izlazi svakog četvrtka. Ciena 3 Krune. Odgovorni urednici Milan Grlović, Stjepan Korenić, Josip Purić, Josip Lakatoš i danas Ivan Peršić. Najraširenije pučko stranačko glasilo. Zagreb 1891.

482. *Prijatelj naroda pravi.* Izlazi svakog drugog utorka. Ciena 1 forint. Odgovorni urednik Hinko Sudar. Zagreb 1./II 1891.

483. *Prijatelj Pučki,* poučan i zabavan tjednik za puk trojedne kraljevine. Izdaje se svakoga četvrtka. Ciena mu je na godinu f. 3. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Dragutin Jagić. Varaždin 7./III 1867—1870. Redivivus godine 1./IX 1871. Od godine 1873—1875 izlazi u Zagrebu, i od 1875—1877 u Varaždinu, gdje prestade i izlaziti.

484. **Prijatelj Pučki.** Poučno gospodarski list. Izlazi 10. i 25. svakog mjeseca. Ciena na godinu f. 2. Uredjuje P. M. Brusić. Krk 1900.

485. *Prijatelj puka.* Urednik i izdavatelj B. Francelj. Varaždin 29./IV 1880. (Izašao u svemu jedan broj, ali je cijelu nakladu državno odvjetništvo zaplijenilo!).

486. *Prijatelj radnički.* Tjednik. Štampa se hrvatski i njemački. Odgovorni urednik Dragutin Lihl. Zagreb 1./X 1874—16./VI 1875.

487. *Prijatelj Sliepčev.* List za promicanje uzgoja, obuke i inih probitaka sljepaca. Izlazi četiri puta u godini. Ciena na godinu f. 1. Izdaje i uredjuje Vinko Bek. Zagreb 1890—1893.

488. *Prijatelj sliepih i gluhoniemih.* List za humanitarnu pedagogiju. Izlazi svakog mjeseca jedanput. Ciena 2 for. Urednik Vinko Bek. Zagreb 1892—1899.

489. *Prijatelj Školski.* Časopis za promicanje pučkoga školstva. Izlazi 5., 15. i 25. svakoga mjeseca. Ciena mu je f. 3 na godinu. Uredjuje ga vlastnik Fr. Klaić. Zagreb 1./IV 1868—31./XII 1876.

490. **Prilog književni.** Vlasnik mu je „Klub hrvatskih književnika“ u Osijeku. Uredjuje ga Rudolfo Franjin Magjer. Rasturuje se u 2000 komada, a dobijaju svi klubski članovi i pretplatnici „Narodne Obrane“. Izlazi 6 puta godišnje. Osijek 30./X 1910.

491. *Primorac,* list za politiku, gospodarstvo i pouku. Izlazi svakog četvrtka. Ciena 8 for. Urednik N. Hajdić i Martin Polić. Kraljevica 1./IX 1873 do travnja 1878.

492. *Propovjednik.* Izlazi mjesečno jedanput. Ciena 5 forinti. Odgovorni urednik Hinko Hlavaček. Zagreb 1./I 1877.

493. **Propoviednik katolički.** Vienac propoviedi za sve nedelje i blagdane. Izlazi mjesečno i stoji 8 Kruna. Uredjuje Janko Šašel Varaždin 1897.

494. *Prosvjeta*, list za školu i dom. Izlazi zvake sriede sa prilogom „Viestnik pedagogijske književnosti i učilah". Ciena 5 forinti. Urednik Ivan Filipović. Zagreb 1871—1872.

495. **Prosvjeta,** list za zabavu, znanost i umjetnost. Izlazi 2 put na mjesec. Cijena 14 Kruna. Odgovorni urednik Vjekoslav Fleišer. Zagreb 1892.

496. **Prosvjeta narodna,** mjesečnik za školstvo, prosvjetu i književnost. Izlazi koncem svakog mjeseca. Cijena 5 kruna. Urednici dr. Ernesto Jelušić, Fran Barbalić. Odgovorni urednik Josip Bačić. Pula-Pazin 1./I 1906.

497. **Prosvjeta pučka,** list za pouku i zabavu, što ga daje svojim članovima „Hrvatsko društvo za pučku" prosvjetu. Izlazi svakoga 1. u mjesecu. Za uredništvo odgovara dr. Stjepan Ortner. Zagreb 1./III 1907.

498. **Prosvjeta starohrvatska,** glasilo hrvatskog starinarskog društva u Kninu. Urednik Frano Radić. Knin 1896.

499. *Promet* („Verkehr"). Izlazi svake druge subote. Izdavatelj i urednik A. Jemeršić. Zagreb 1890.

500. *Prvenci slovinski.* Izdaje dr. Gjuro Augustinović. Beč 1860. (Izašlo 12 brojeva).

501. *Puk.* Izlazi svake subote. Spljet 1907.

502. *Putnik*, po cijelom svjetu. Naučno-zabavno-poučni list. Izlazi 15. i zadnjeg u mjececu. Stoji 3 Krune. Vlasnik, izdavalac i odgovorni urednik Milan Obradović. Zagreb 1907—1910.

503. *Putnik.* Izlazi sredom i subotom. Ciena 7 forinti. Vlastnik i urednik Gjuro Klarić. Karlovac 9./I 1867.

504. *Putnik trgovački.* Izdaje i uredjuje Nikola S. Kukić. Zagreb 1911.

505. (II) **Quarnero,** organo cattolico. Izlazi svaki petak. Ciena 5 Kruna. Odgovorni urednik Emilo Vidrich. (Talijanski i hrvatski). Rieka 1907.

506. *Rad.* Izlazi jedanput u mjesecu. Izdaje i uredjuje Egidije Kornitzer. Zagreb 1904.

507. **Rad** jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

508. *Radikal.* Izlazi svaki dan. Ciena na godinu Kr. 12. Odgovorni urednik Nikola Milašević. Zagreb 1908.

509. *Radiša,* privredi i pouci. List za hrvatski seljački, radnički, obrtnički i trgovački sviet. Izlazi 5. i 20. svakoga mjeseca. Godišnja predplata Kr. 2.20. Vlastnik i odgovorni urednik Gjuro Majcen. Zagreb 5./IV 1902.

510. *Radnik hrvatski*, glasilo za obranu hrvatskoga radnika i obrtnika. (Kasnije glasilo hrvatske radničke stranke). Izlazi svakog 10. i 25. u mjesecu. Ciena 1 for. 60. Vlastnik, odg. urednik i izdavatelj Joco Babić. Zagreb 25./XI 1895.

(Kasniji urednici lista bijahu Timet i Josip Zoček. Pod uredništvom potonjega obustavila je Khuenova vlada izlaženje lista, te je umjesto njega pokrenut „*Novi hrv. radnik*". Godine 1907 primio je list opet staro ime, dok se nije godine 1909 fuzionirao sa „Glasom naroda").

511. **Radnik hrvatski** (Croatian Worker). First and only independent Croatian Weekly Newspaper in America. Izlazi tjedno. Predplata 2 dolara. Calumet Mich. 1906.

512. *Rebach*, šaljivi antisemitski list. Izašlo samo par brojeva. Izdavatelj i urednik Milan Obradović. Zagreb 1908.

513. *Revue kroatische*. Berichte über die socialen und literarischen Verhältnisse der südslavischen Völker. Herausgegeben von dr. Ivan von Bojničić. Jährlich 4 Guld. Zagreb I. 1882. II. 1886.

514. *Riječ Iskrena*, list za hrvatske narodne potrebe. Izlazi svake druge subote. Pretplata godišnje Kr. 5. Vlasnik i odgovorni urednik Zdravko Lenac. Jastrebarsko 1906—1909.

515. **Rieč hrvatska.** Izlazi sriedom i ubotom. Predplatna ciena 12 Kruna. Vlastnik i izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga. Šibenik 1905.

516. *Rieč hrvatska* (Croatian Word), Butte, Montana.

517. **Rieč materinska,** glasilo hrv. srbske koalicije. Izlazi svake subote. Odgovorni urednik V. Baumeister. Brod n. S. 1907.

518. *Rieč materinska*, izlazi svakog četvrtka. Rosario de Sta Fe (Argentina) 1908—1911. Mjeseca listopada 1910 uskraćen joj postdebit za Austrougarsku monarhiju, te uslijed toga dolazila u ove krajeve pod naslovom „*Rieč materinska progonjena*". (Violi: Zajednica)

519. *Rieč Pučka*, novine za politiku, društvena i gospodarska pitanja. Izlazi svake druge subote. Predplata je na godinu Kr. 4. Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik Mato Šišinački. Sisak 1905—1906.

520. **Rieč slobodna,** glavno glasilo socijaldemokratske stranke Hrvatske i Slavonije.

(„*Slobodna rieč*" počela je kao „socijaldemokratsko glasilo" izlaziti godine 1902, izlazeć 2 i 4 ponedeljka svakog mjeseca uz cijenu od 2 Kr. 80. Vlastnikom, izdavateljem i odgovornim urednikom bio joj je tada Vilim Bukšeg. — U godini 1904 nosi već naslov „glasilo socijalno demokratske stranke Hrvatske i Slavonije". — U godini 1908 izlazi „Slobodna rieč" već triput nedeljno (ponedeljkom, srijedom i petkom) dok konačno I./V 1909 ne postade *dnevnikom*. Pretplata joj je sada 18 Kruna godišnje, a vlasnikom, nakladnikom i odgovornim urednikom Nikola Vukojević.

Napose valja istaći ovu interesantnu činjenicu: u godini 1908, baš nekako u doba, kad se radilo o aneksiji Bosne i Hercegovine oduzet je „Slobodnoj rieči“ postdebit za Bosnu. Radi toga dobili su primjerci ovog lista, koji su bili odredjeni za Bosnu, drugi naslov. No vlasti su i ovom listu zabranile ulaz u Bosnu. Sada se uzeo opet treći jedan naslov za listove u Bosnu. I ovaj bude zabranjen itd. To je trajalo gotovo punih šest mjeseci dok konačno oblastima nije dosadilo. U tom razdolju promijenila je „Slobodna rieč“ za Bosnu ove naslove: „Glas Slobode“, „Crvena sloboda“, „Crvena zastava“, „Naša rieč“, „Bosansko pravo“, „Borba“, „Proletarac“, „Naša luč“, Pučki glasonoša“, „Razredna borba“, „Bosanska ustavnost“, „Kladivo“, „Bič“, „Kandžija“, „Naša Misao“, Naša sloga“, „Iskra“, „Bura“, „Zora“, „Rad“, „Narodno pravo“ i „Pravednik“).

521. **Riječ učiteljska,** glasilo učiteljstva kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 6 Kruna. Izdavatelj, vlasnik i odgovorni urednik Luka Bralić. Grubišno polje 27./IV 1911

522. *Rimembranze della setimana.* Ovaj je list donosio većinom pjesme latinske, talijanske, hrvatske i njemačke. Medo Pucić štampao je u njemu svoje „Davorije“. Dubrovnik 1./IV 1848—17./VI 1848.

523. *Il Rinnovamento.* Izdaje i uredjuje Ivan Kušar. Trst 1894. (Nakon godinu dana izlaženja stopio se ovaj list sa „Il Pensierom Slavom“).

524. *Rivista dalmata.* Urednik Kuzma de Begna. Suradjivahu u njoj dr. Vojnović, dr. M. Klaić i Lubin (poznati Danteolog). Zadar 1860—1863.

525. *Rodoljub,* članci zabavno poučni. Zagreb 1863.

526. **Ružičnjak.**

527. *Salon Hrvatski.* Izdalo društvo hrv. umjetnika. Ciena 4 Krune. Uredio dr. M. Dežman. Zagreb 1899.

528. *Samostalnost.* Glasilo hrvatsko-srpske koalicije. Izlazi svake nedelje. Odgov. urednik Franjo Frank. Osijek 1./IX 1910—1./II 1911.

529. *Satir,* izlazi 1 i 16 dan u mjesecu. Predplata na $^1/_4$ godine K. 1·80. Odgovorni urednik Ivan Lončarić. Zagreb 1901—1902.

530. **Satir novi,** izlazi svake subote. Predplata 5 Kruna. Odgovorni urednik Julijan Rimay. Zagreb 1911.

531. *Savez hrv. gospodara.* Ciena 10 Kr. Karlovac 1906.

532. **Savjetnik** (The Counsoller). Izlazi prema potrebi hrvatskom narodu na savjet. Stoji godišnje 50 centi. Chicago 1908.

533. **Savremenik,** mjesečnik društva hrv. književnika. Cijena 12 Kr. Urednik dr. Branimir Livadić. Zagreb 1906.

534. **Sbornik zakona i naredaba** valjanih za kraljevinu Hrvatsku. Izlazi prema potrebi. Ciena 2 for. 50 nov. Zagreb 9/IV 1863.

535. **Sbornik** ugarsko-hrvatskih skupnih zakona. Budapešta.

536. *Seljak.* Prilog listu „Poljoznanac“. Izlazi svakog drugog i četvrtog petka u mjesecu. Godišnja ciena fr. 1. Odgovorni urednik E. Foith. Zadar 1891.

537. *Seljak.* Glasilo seljačkog gospodarskog društva Dalmacije. Izlazi svake druge i četvrte sriede u mjesecu. Pribrojba 2 fiorina na godinu. Vlastnik i urednik pop E. M. Vusio. Zadar 1890.

538. *Seljak Marko.* Izlazi mjesečno. Izdaje Androlić.

539. *Sidro,* list za trgovinu i narodno gospodarstvo. Izdaje A. Jakić. Zagreb 20./III 1862—1865.

540. *Sielo,* Prag 1907.

541. *Slavonac.* Vlastnik i urednik Miroslav Kraljević. Požega 1863 do 1865.

542. *Slavonac,* list za lokalne interese, za pouku i zabavu. Izlazi svake subote. Ciena na godinu fr. 5. Izdavatelj i odgovorni urednik F. Heinrich. Požega 1889.

543. *Sloboda.* Izlazi svake sriede. Ciena 2 dolara. Chicago 1892.

544. *Sloboda,* organ za neodvisnost hrv. naroda. Izlazi svakog četvrtka i nedelje. Vlaštnik i urednik Ivan Krstulović. Antofogasta (Chile) 1902—

545. *Sloboda.* Cleveland Ohio 1905—?

546. *Sloboda.* Izlazi svaki dan osim nedjele i blagdana. Predplata na godinu fr. 18. Odgovorni urednik Vlado Kolarović, kasnije F. Folnegović. Zagreb—Sušak 1./IX 1878—1886.

547. *Sloboda,* socijalno demokratsko glasilo. Izlazi 1. i 15. svakog mjeseca. Ciena 1 for. 40 nov. Vlastnik i odgovorni urednik Oto Dupin. Zagreb 1892—1902.

548. **Sloboda,** organ hrv. pučke napredne stranke. Izlazi srijedom i subotom. Pretplata 15 Kruna. Vlasnici dr. Josip Smodlaka i dr. Izdavač i odgovorni urednik Ivan Bulić. Split 1905.

549. **Sloboda-Svoboda.** Hrvatsko slovenski radnički list. Trst 1911.

550. *Sloboda crvena,* radnički list. Izlazi 1 put na mjesec svakog 15. Ciena Kr. 1·20 na godinu. Zagreb—Budimpešta 1902.

551. **Sloboda Hrvatska,** dnevnik Starčevićeve stranke prava. Izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana. Predplata 24 Krune. Odgovorni urednik dr. Mile Starčević. Zagreb u travnju 1908.

(„*Hrvatska Sloboda*“, starčevićanski dnevnik, počela je izlaziti godine koncem travnja 1908, kao glavni organ Starčevićeve stranke prava, koja je nastala secesijom nekih zastupnika i članova stranke iz „čiste stranke prava“, koja se okupljala oko „Hrv. prava“. Urednikom lista bio je od njegovog početka pa do pod konac svibnja ove godine Ivan Peršić, kad je dospio u

istražni zatvor radi zločina bunjenja, jer je oštro pisao protiv uvedenja magjarskih telefonskih imenika u Hrvatskoj. Odgovorno uredništvo primi tada predsjednik stranke nar. zastupnik dr. Mile Starčević. List je strogo stranački, te mu je naklada 1700 komada).

552. *Sloboda Hrvatska.* Milinoracah dnevnik. Uskrsni prilog „Hrvatskom pravu“ br. 4017 god. 1909. Br. 00. U Zagrebu pred uskrs 1909. God. II. Odgovorni, neodgovorni urednik Ivan Peršić. (Šaljivi list.)

553. *Sloboda nova,* glasilo za radni narod. Izlazi 3. i 4. četvrtka svaki mjesec. Ciena na godinu 2 Kr. 80 fil. Vlastnik i odgovorni urednik Stjepan Batt. Zagreb 30./I 1902—1903.

554. **Sloboda Pučka** list hrvatske pučke narodne stranke. Izlazi srijedom. Pretplata 3 Kr. Izdavač i odgovorni urednik Ivan Bulić. Split 1907.

555. *Sloboda prava pučka.* Urednik Vlad. Kulić. Šibenik 1909—1910.

556. *Sloga,* glasilo tršćanskih Hrvata i Srba. Izlazi svake subote. Predplata 8 Kruna. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik dr. Nikola Zvonimir Bjelovučić. Trst 10./IV 1909—

557. *Sloga,* izlazi svake nedelje. Ciena 8 for. Odgovorni urednik (Adolf Milković) Dragutin Huzina. Karlovac 1886—1888.

558. *Sloga.* Odgovorni urednik St. Pavišić. Zagreb 1./V 1870—1871.

559. **Sloga,** izlazi svake nedelje. Ciena 8 Kruna Vlastnik i odgovorni urednik Dušan Lopašić. Karlovac 1910.

560. *Sloga,* tjednik za interese obrtnika i radnika. Glasilo obrt. rad družtva „Sloga“. Izlazi svake subote. Predplata 6 Kruna. Odgovorni urednik Ante Nikolantić. Rieka 1906. Izlazila tri mjeseca.

561. **Sloga muslimanska,** glasilo bosansko-hercegovačkih muslimana. Izlazi svakog utornika i petka. Pretplata 12 Kruna. Odgovorni urednik Mustajbeg Alajbegović. Sarajevo 1910.

562. *Sloga naša.* Auckland (Kalifornija). Urednici D. Batistić, Kučić i Akačić. God 1904—?

563. **Sloga naša,** poučni gospodarski i politički list. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 10 Kruna. Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. Trst—Pula 1870.

564. *Sloga naša,* glasilo političkih sudbenih i svih inih pisarničkih dnevničara Hrvatske i Slavonije. Odgovorni urednik Aleksandro Karol. Zagreb 1897. Rediviva 1900—1904.

565. *Sloga slavjanska.* Izlazi u sredu i subotu. Ciena za Europu 5 dolara. San Francisko 1892.

566. *Slovinac.* Izlazi svaki 15 dana na 8 strana. Ciena 5 for. Urednik prof. Luka Zore. Dubrovnik I./V 1878—1884.

567. *Slovo* o životu znanosti i umjetnosti. Izlazi svake subote. Cijena na godinu Kr. 12. Odgovorni urednik Dr. Albert Bazala. Zagreb 1908.

568. *Slovo i slika*, mjesečni list za procjene i oglase na polju književta i slikarstva. Karlovac 1864.

569. *Smotra*, mjesečnik za obću prosvjetu. Izlazi svaki mjesec. Ciena 5 forinti. Urednik Milan Grlović. Zagreb 1887. (Ćirilicom i latin.)

570. **Smotra bogoslovska,** prilog „Katoličkog lista". Izlazi 4 puta na godinu. Cijena 6 Kruna. Uredjuju dr. Josip Pazman i dr. Edgar Leopold. Zagreb 1910.

571. **Smotra dalmatinska.** — **La Rassegna Dalmata.** Dodatak „Objavitelju dalmatinskom". Izlazi srijedom i subotom. Cijena joj je zajedno sa „Objaviteljem" 6 Kruna. Štampa se hrvatski i talijanski. Odgovorni urednik P. Kasandrić. Zadar 1888.

572. **Smotra gospodarska.** Izdaje profesorski zbor kr. višeg gospodarskog učilišta u Križevcu. Izlazi mjesečno. Cijena 6 Kruna. Križevac 1910.

573. *Smotra Hrvatska.* Izlazi dvaput na mjesec. Predplata 16 Kruna. Donosila šaljivi prilog „Jovo Tražiga". Izdavatelj i urednik Zvonimir pl. Vukelić. Zagreb 1907—1910.

574. *Smotra trgovačkog doma.* Četvrtgodišnjak. Predplata 6 Kruna. Odgovorni urednik Arnold Herzog. Zagreb 1905.

575. **Smotra židovska,** zvanični list zemaljskog udruženja cijonista južnoslavenskih krajeva austro-ugarske monarkije. Izlazi dva puta mjesečno. Pretplata 10 Kruna. Izdavatelj i odgovorni urednik Rikard Herzer. Zagreb 1907—1908. Osijek 1909 i 1910. Zagreb 1911.

576. *Smotritelj dalmatinski.* — *L'ossevvatore dalmato.* Službeni list, koji je zamijenio bivši službeni list „Gazzeta di Zara". Štampao se hrvatski i talijanski. Talijanski dio lista uredjuje Jakov Chiudina, a hrvatski dr. Kuzmanić. — Ovaj hrvatski dio lista prozva se kasnije „Glasnik", a urednici mu bijahu Kazali, iza njega J. Sundečić. Urednikom pak talijanskog dijela iza Chiudine bijaše Lapenna, a iza ovih izredao se kasnije čitav niz urednika jednog i drugog dijela lista. Zadar 1849—1886.

577. **Smilje,** zabavno poučni list za mladež. Izlazi svaki mjesec jedanput. Ciena 60 novčića. Odgovorni urednik Tomislav Ivkanec. Zagreb 1872.

579. *Snaga naša,* srednjoškolsko glasilo. Izlazi godišnje u dvije knjige po 5 svezaka. Pretplata na jednu knjigu 2 Krune. Odgovorni urednik Dušan Tušanović. Zagreb (Budimpešta) 1904. Izašla u svemu samo 3 broja!

579. *Sokol Hrvatski,* zabavan i poučan tjednik. Urednik dr. Demeter. Zagreb 1870. (Izašlo samo 26 brojeva).

580. *Sokol hrvatski,* list za tjelovežbu. Izlazi svakog 15. u mjesecu. Predplata 3 for. Urednici Andrija Hajdinjak i Franjo Hochman. Zagreb 1877.

581. **Sokol hrvatski,** časopis za promicanje tjelovježbe. Izlazi mjesečno i to svakog petnaestoga. Stoji 3 Krune. Uredjuje dr. Franjo Bučar. Zagreb 1902.

582. *Sv. Eucharistia.* Krk (vidi Zajednica svećenička).

583. *Sraka,* neškodljivo-bodljivi, neoborovi ilustrovani pokladno-šaljivi godišnjak i ženitbeni posrednik. Za sadržaj odgovara E. Košak. Samobor 1904.

584. *Srce Isusovo.* Organ rim. kat. metropolije vrhobosanske. Izlazi svakog mjeseca. Ciena 2 for. godišnje. Urednik Ivan Göszl. Sarajevo.

585. „*Srđ*", list za književnost i nauku. Izlazi polovinom i svrhom mjeseca. Ciena 10 Kruna. Urednik prof. Antonije Vučetić. Dubrovnik 1901—1907. (Ćirilicom i latinicom).

586. *Staffetta,* izlazila je samo dva mjeseca. Zadaća, koju si je ovaj list stavio bila je: da brani „prava naroda dalmatinskog". Urednik Giovani Rougier. Zadar 1848.

587. *Starčevićanac,* novine Starčevićeve stranke prava za hrvatsko seljaštvo. Izlazi svaki petak. Pretplata 2 Krune. Odgovorni urednik Ivan Peršić. Zagreb 1908—1911. (Stopio se sa „Prijateljem Naroda").

588. *Starčevićanac,* novine za hrvatski puk. Izlazi mjesečno dva puta i to svaki 1. i 3. četvrtak. Predplata 1 for. Odgovorni urednik Martin Lovrenčević. Zagreb 1897—

589. *Starčevićanac,* novine Starčevićeva kluba u Gospiću. Izlazi svakog četvrtka. Ciena 10 Kruna. Odgovorni urednik Marko D. Došen. Gospić 1907—

590. *Stekliš.* Starčevićanski omladinski list. Urednik A. Dejan. Zadar 23. XII 1883—1884.

591. **Stenograf,** glasilo hrv. stenografskog društva. Izlazi mjesečno. Ciena 2 for. godišnje. Uredili ga Mijo Vamberger i Josip Škreblin. Zagreb 1892.

592. *Stenograf jugoslavenski,* list za brzopis. Uredjuje ga Antun Bezenšek. Zagreb 1877.

593. **Straža podravska hrvatska,** novine Starčevićeve stranke prava. Izlazi svake subote. Cijena 5 Kruna 20 fil. Odgovorni urednik Stjepan Zagorac. Koprivnica 1910.

594. *Straža Hrvatska,* list za politiku i hrvatske narodne interese. Izlazi svakog petka. Ciena godišnja for. 4. Odgovorni urednik Higin Dragišić. Varaždin 1886.

595. **Straža Hrvatska.** Krk.

596. *Straža radnička.* Chicago.

597. *Studio e lavoro.* Rieka 1875.

598. *Sudnica* (L'Aula — La gazzetta dei Tribunali). Dnevnik uporabnog pravosudja. Izlazi svakih 15 dana na hrvatskom i talijanskom jeziku. Ciena 6 for. Urednik dr. A. Bersa. Zadar 1868—1869.

599. *Sutla,* časopis za lijepu prozu. Izlazi svaki mjesec. Odgovorni urednik Karlo Häusler. Zagreb 1908. (Izašla u svemu tri broja!)

600. *Sveza naša.* Glasilo: čižmara, kožara, krznara, mesara, opančara, postolara, remenara i sedlara. Izlazi svake subote. Ciena 6 Kr. Odgovorni urednik Tolimir pl. Janković. Zagreb 1900—

601. **Sveza radnička,** glasilo za probitke hrvatskog radništva. Izlazi svake subote. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni urednik Josip Smokvina. Sarajevo 3./VI 1911.

(Ovaj je list nastavak „Radničkog lista", koji je izlazio u godini 1910 i od kojeg je izašlo samo 20 brojeva).

602. **Svijet modni** (sa zabavnim prilogom „Zora"), ilustrovani list za toaletu, dječju modu i ručni rad. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Predplata 12 Kruna godišnje. Uredjuje Marija Kumičić. Zagreb 1910.

603. *Sviet,* pol. dnevnik. Ciena 20 forinti. Izdaje i uredjuje Ivan Vončina. Zagreb 1./IV. 1866.

604. *Sviet hrvatski.* Newyork 1908.

605. *Svijet tajinstveni.*

606. *Sviet trgovački i obrtnički,* glasilo trgovačke i obrtničke komore u Zagrebu. Urednik M. Krešić. 1897. („Obrtnik" u godini 1897 primio je ovo ime!)

607. *Svjetlo,* izlazi svake nedelje. Ciena 8 for. Vlastnik i odgovorni urednik Dušan Lopašić. Karlovac 1886—

608. *Svjetlo.* Ciena for. 7·20. Odgovorni urednik Mijo Tkalčić. Zagreb 1./V 1882—22/XII 1883.

609. **Svjetlost,** izlazi svake nedelje. Cijena mu je na godinu 6 Kruna. Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Antun Rott. Vinkovci 1905.

610. *Svjetozor Hrvatski.* List za naše vrieme, za obrazovanje i zabavu. Izlazi svake nedjele. Stoji for. 6 na godinu. Urednik Milan Grlović. Zagreb 1877—1878.

611. **Sunce novo,** mjesečnik za znanstveno proučavanje supernormalnih psihičkih fenomena. Cijena 4 Krune godišnje. Uredjuje dr. Gustav Gaj. Jastrebarsko 1905.

612. *Sunce novo,* mjesečnik za proučavanje psihičkih fenomena. Predplata na 6 svezaka 2 Krune. Izdaje i uredjuje dr. H. Hinković. Zagreb 1901—1903.

613. **Szlavóniai magyar ujsag,** a horvat szlavonorszagokban élö magyarok lapja. Izlazi svake nedelje. Cijena 6 Kruna. Vlasnik i odgovorni urednik Poliany Zoltan. Osijek 1908.

614. *Šerlok Holmes ilustrovani,* pokladni list. Sisak 1908.

615. **Škola,** hrvatski učiteljski list. Izlazi jedanput na mjesec. Cijena 4 Krune. Utemeljio ga Marijan Vuković 1889 u Osieku. Sada uredjuje i izdaje Stjepan Širola. Osijek—Gospić—Karlovac—Zagreb 1889.

616. **Škola kršćanska,** pedagoški i didaktički list. Glasilo hrvatskoga katoličkoga katehetskoga društva. Izlazi potkraj svakoga mjeseca. Cijena 4 Krune. Urednik dr. Dinko Gudek. Zagreb 1898.

617. *Šport.* Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 6 Kruna. Urednik dr. Franjo Bučar. Zagreb 1894—1898.

618. *Štampa.* Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Pretplata stoji na godinu K. 4. Biograd, Dalmacija. Zadar 1910.

619. *Štipavac.* Humorističko-satirički list. Zagreb.

620. *Štefek z mustači.* Izlazi svakoga 10. i 25. u mjesecu. Ciena 5 Kr. Vlastnik i izdavač dr. Pero Magdić. Odgovorni urednik Fran S. Lehpamer. Varaždin 1905—1906.

621. **(La) Tabacchina** giornale popolare settimanale. Izlazi svake subote. Pojedini broj 4 centes. Odgovorni urednik Elemer Zustovich. Rieka 1908.

622. **Tagblatt Agramer,** Organ für Politik und Volkswirtschaft. Erscheintt täglich mit Ausnahme der Sonn und Feirtage. Abonnement 36 kr. Verantwortlicher Redakteur Marko Bauer. Zagreb 1886. (Naklada 4.500 komada).

623, *Tagblatt Esseker.* Osiek 1/VII 1874.

624. **Tagblatt Polaer.** Izlazi svaki dan. Pula.

625. **Tagblatt Sarajevoer,** unabhängige Zeitung zur Wahrung der Reichsinteressen. Erscheint täglich. Abonnement kr. 24. Redakteur Otto Kraus. Sarajevo 1908.

626. **Tamburica,** hrvatski tamburaški zbornik. Poučno zabavni list sa glazbenimi prilozi za tamburaše· Izlazi svakog mjeseca. Predplata 8 kruna. Vlastnik, izdavač i odgovorni urednik Janko Stjepušin. Urednik Dušan Ključec. Sisak 1904.

627. (A) *Tengerpart.* Pretplata godišnje k 24·— Odgovorni urednik Muraj Jenö. Rieka 1904.

628. **Težak bosansko-hercegovački** organ centralnog pčelarskog društva i podružnica u Bosni i Hercegovini. Izlazi početkom svakog mjeseca. Pretplata k. 4·— na godinu. Odgovorni urednik Ljubomir Stjepanović. Sarajevo 1902.

629. *Težak dalmatinski.* Glasilo vinarske udružbe za Dalmaciju. Izlazi koncem svakog mjeseca. Cijena 2 krune. Urednik Šimun Lovrić. Spljet 1906—1907.

630. **Tjednik bjelovarsko-križevački,** list za pouku, gospodarstvo, društveni i javni život. Izlazi svake subvte. Pretplata 8 kruna. Vlasnik Adolf Kolesar. Odgovorni mu urednici bijahu: A. Kolesar,

M. Poljugan, dr. Ivo Supilo i danas Eugen Rumpl-Bobić. Naklada je listu 600 komada. Bjelovar 1889.

631. *Tjednik brodski,* organ za komunalne i društvene interese. Ciena 8 kruna. Odgovorni urednik Artur Jean. Brod u. S. 1966—1907.

632. *Tjednik Osječki* Politički list. Izlazi svakog ponedjelka. Pretplata godišnje k. 10 kruna·— Izdavač i odgovorni urednik dr. Hugo Spitzer, kasnije Lavoslav Selinger. Osiek 1906.

633. *Tjednik zlatarski,* izlazi svake subote. Ciena mu je na godinu 8 kruna. Odgovorni urednik August Sviben. Zlatar 1907.

634. **Tipograf hrvatski,** Glasilo za interese tipografskih radnika. Izlazi svake druge subote. Pretplata kr. 5·20. Odgovorni urednik A. Krbavac. Zagreb 1898.

635. *Tipografija.* Ciena 1 for. 20. Urednik Ivan Justić. Zagreb 10/II 1884.

636. *Tjelovježba.*

637. *La Trappola.* Redattore Valente de Franceshi. Izašlo samo 7 brojeva. Zara 1867.

638. *Trgovac hrvatski,* list za trgovački sviet. Glasilo hrv. trgovačkog društva „Merkur". Izlazi 1 i 15 svakog mjeseca. Ciena 4 for. godišnje. Izdavatelj i odgovorni urednik Peroslav Paskijević-Čikara. Zagreb 1898—1902.

639. *Trn,* list za šalu i satiru. Izlazi 5 i 20 svakog mjeseca. Predplata 5 forinti. Vlastnik i odgovorni urednik Gjuro Grabovec. Zagreb 1891—1899.

640. *Trublja hrvatska,* sedmična novina hrvatskog radnika. Izlazi svakog petka. Vlastnik i odgovorni urednik Anton M. Šulenta. Auckland 1910.

641. *Tumač,* list za učitelje srednjih i pučkih škola. Urednik S. Fleischer. Bjelovar 1884.

642. *Učitelj hrvatski,* časopis za srednje i pučke škole. Izlazi 1 i 15 svakoga mjeseca. Ciena 3 forinta. Vlastnici i odgovorni urednici Josip Gal i Stjepan Kućas (1877—1879), Stjepan Nijemčić (do 1884) Gustav Fleischer (bijaše mu suurednik god. 1885) Josip Pasarić (suurednik 1886) Karlo Matica i Josip Vitanović (1887—1888) Ivan Gjuranec (1888—1894) Julije Golik (1895). Zagreb 1877—1895.

643. **Udrugar hrvatski,** list za udrugarstvo i narodno gospodarstvo. Izlazi svakoga zadnjega u mjesecu. Pretplata 1 krunu. Uredjuje dr. Krunoslav Janda. Zagreb 1905.

644. *Uputnik.* Ciena 2 krune. Budapešta 15/IV 1899.

645. *Ustav,* izlazi svaki dan osim nedelje i blagdana. Ciena 20 forinti godišnje. Vlastnik J. Vončina. Odgovorni urednik Bogomir Brleković. Zagreb 1880.

646. *Ustavnost.* Dnevnik. Pretplata na godinu k. 36·— Vlastnik. Izda-

vatelj i odgovorni urednik Vilim pl. Dorotka-Ehrenwall. Zagre 1908—1909.

647. *Varaždinac*, politički tjednik za grad i okolicu. Izlazi svake subote. Predplata na godinu K. 8. Odgovorni urednik August Beck. Varaždin 1906.

648. *Vatrogasac*, prvi hrvatski ilustrovani strukovni časopis za vatrogasne sborove, obćine, tvornice, mlinove itd. Izlazi 1. i 15. zvakoga mjeseca. Predplata stoji 8 Kruna (4 forinta) na godinu. Vlastnik i izdavatelj Vjenceslav Mayer. Odgovorni urednik Josip Pregl. Zagreb 1./V 1892.

649. *Velebit*. Izlazi svaki dan, osim nedjelje i blagdana. Pretplata godišnje K. 24. Izdavač i odgovorni urednik Dr. Ante Trumbić. Split 1908.

650. *Viek novi*, list za književnost znanost i politiku. Izlazi svakog 10. i 25. u mjesecu. Ciena 7 for. godišnje. Izdaje dr. A. Tresić-Pavičić. Split 1897—1898. Zagreb 1899—1900.

651. *Vienac* zabavi i pouci. Izlazi svake subote. Godišnja ciena 7 for. Zagreb 1869—1903. Urednici mu bijahu dr. J. Dežman i J. Marković, August Šenoa, Fran Folnegović, V. Klaić, Jos. Pasarić i J. Hranilović, dr. Milan Šenoa i dr. S. Bosanac i zadnji dr. M. Dežman i Ljuba Babić Gjalski.

652. *Vijenac*, časopis za pouku i zabavu. Izlazi svake srijede i subote. Pretplata 12 Kruna. Vlasnik i urednik dr. Rudolf Horvat. Zagreb 3./XI—31./XII 1909.

653. **Vienac,** zabavi i pouci. Nova serija. Mjesečni prilog »Obzoru«. Odgovorni urednik Vladimir Lunaček. Zagreb 1910.

654. **Viesti baždarske,** izdaje kr. ugarski središnji zavod za mjere. Ciena 8 Kruna. Budapešta 1910.

655. **Vijesti hrvatskoga društva inžinira i arhitekta u Zagrebu.** Urednik Mijo Philippović. Zagreb 1880. Pretplata 14 Kruna.

656. *Vijesnik (Viestnik)*. Organ za promicanje interesa županije modruško-riečke na polju gospodarstva, obrta i trgovine, te družtvenoga i javnoga života. List za pouku i zabavu. Izlazi svake subote. Pretplata godišnje f. 3. Glavni urednik Nikola Majnarić. Ogulin 1898.

657. *Vijesnik (viestnik) bibliografični četvrtgodišnji*. Zagreb 1877.

658. *Vijesnik bjelovarsko-križevački*, list za gospodarstvo pouku, zabavu, obrt i trgovinu. Izlazi svake subote. Ciena 8 Kruna. Za uredničtvo odgovoran Ljudevit Sorman. Bjelovar 1904—1906. (Naslijedila ga »Nezavisnost«).

659. *Vijesnik (viestnik) bosanski*. Sarajevo 1866.

660. **Vijesnik (vjesnik) činovnički,** glasilo udruge javnih činovnika kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi oko 15. svakoga mjeseca.

Pretplata 6 Kruna godišnje. Urednik dr. Milan Šrabec. Zagreb 9./V 1907.

661. *Vijesnik (viestnik) dnevničarski.* Zagreb. 1897.

662. **Vijesnik društva hrvatskih bankovinih činovnika.** Izlazi jedanput na mjesec. Cijena 5 Kruna godišnje. Naklada 1000 primjeraka. Odgovorni urednik dr. Ivo Politeo. Zagreb 1./I 1909.

663. *Vijesnik družbe sv. Ćirila i Metoda.* Opatija 1./V 1906.

664. **Vijesnik farmaceutski,** izlazi mjesečno. Cijena 10 Kruna. Odgovorni urednik dr. Ljudevit Kavić. Zagreb 1907.

665. **Vijesnik (viestnik) financijalni** za Hrvatsku i Slavoniju. Izlazi jedanput mjesečno. Ciena 4 Krune. Zagreb 1889.

666. *Vijesnik (vjesnik) Glazbeni.* Izlazi svakog prvog u mjesecu. Pretplata 5 Kruna. Izdaje knjižara u korist kluba Ćirilo-Metodskih zidara. (Šimunić i drug). Odgovorni urednik Stanislav Stražnicky. Zagreb 1904.

667. **Vijesnik (vjesnik) gospodarski** (prije »Vjesnik poljodjelski) glasilo zemaljskog gospodarskog vijeća kraljevine Dalmacije. Izlazi dva puta mjesečno. Cijena 2 Krune. Uredjuje Alfons Hribar. Zadar 1893.

668. *Vijesnik (viestnik) gostioničarski.* Zagreb 1904.

669. *Vijesnik (viestnik) hrvatskoga arkeologičkoga društva.* Izlazi svaka tri mjeseca. Ciena 4 for. godišnje. Urednik Šime Ljubić. Zagreb 1879—1892.

670. *Vijesnik (vjesnik) hrvatskog pripomoćnog društva u Beču.* Beč 1902.

671. **Vijesnik hrv. zemaljskog arhiva.**

672. **Vijesnik (viestnik) I. hrv. saveza ispitanih strojara i kuritelja u Zagrebu.** Izlazi svakog prvog u mjesecu. Pretplata 4 Krune. Urednik Dragutin pl. Koretić-Mrazovečki. Zagreb 1907. Danas izlazi isti list pod naslovom: **Vijesnik (viestnik) strojarski** itd. kao gore.

673. *Vijesnik (vjesnik) izložbeni.* Izlazi za vrijeme trajanja izložbe svaki dan. Pretplata 4 Krune. Uredjuju ga Ivo Zoričić i Alfons Hribar. Naklada 500 komada. Zagreb od 1.—30. rujna 1906, za trajanja »gospodarske izložbe« u Zagrebu.

674. *Vijesnik (viestnik) karlovački.* Izlazi svake subote. Ciena 6 forinti godišnje. Urednici Ljudevit Tomšić, D. Heurti i J. Fabković. Karlovac 1866.

675. **Vijesnik konobarski,** glasilo društva hrvatskih konobara. Izlazi svakog 5. i 20. u mjesecu. Cijena 6 Kruna. Odgovorni urednik Gustav Vukić. Zagreb 1910.

676. **Vijesnik liječnički.** Izlazi svakog mjeseca. Cijena 10 Kruna. Urednik dr. Gjuro Butorac. Zagreb 1877.

677. **Vijesnik (viestnik) lovačko ribarski,** organ općega hrvatskoga društva za gajenje lova, ribarstva u Zagrebu. Izlazi svakoga 18. u mjesecu. Pretplata 8 Kruna. Urednik dr. Ervin Rössler. Zagreb 1892.

978. **Vijesnik (viestnik) lugarski.** Prilog „Šumarskog lista". Zagreb 1896.

679. *Vijesnik (viestnik) mali katolički,* zabavno poučni list. Izlazi početkom svakog mjeseca. Ciena 1 Krunu. Odgovorni urednik i vlastnik Antun Pataki. Podgajci (D. Miholjac) 1893.

680. **Vijesnik nastavni.**

681. *Vijesnik (viestnik) novogradiški.* Novogradiška 1908—1909.

682. **Vijesnik (viestnik) obrtnički,** glasilo zemaljskog saveza hrvatskih obrtnika. Islazi svake subote. Predplata 8 Kruna. Odgovorni i glavni urednik Ivan Čupak. Naklada 3000 komada. Zagreb 1909.

683. *Vijesnik (viestnik) osiguratelјni,* list za zaštitu interesa osiguranja, a napose interesa osiguranika i osiguratelјnih interesenata. Izlazi svakog 5. u mjesecu. Predplata 2 Krune. Izdavatelj i urednik: Josip A. Huzek. Zagreb 5./XII 1902—1903. Izašlo u svemu 5 brojeva.

684. **Vijesnik (Viestnik) Poljodjelski.** Organ pokrajinskog poljodjelskog vieća. Izlazi 1. i 16. svakog mjeseca. Predbrojba f. 1 na godinu. Odgov. urednik L. pl. Cambi. Zadar 1893.

685. **Vijesnik (vijestnik) poštanski,** strukovni list iz poštanskog, brzojavnog i telefonskog djelokruga, službeni vjestnik kr. poštara i odpravnika. Izlazi svakog 3. u mjesecu. Predplata 5 kruna. Urednik St. Gruber. Zagreb 1906.

686. **Vijesnik (vjesnik) pjevački,** glasilo „Saveza hrvatskih pjevačkih društava" i „Zveze slovenskih pev. društev". Izlazi na 25. svakoga mjeseca. Pretplata 4 Krune. Uredjuje dr. Ante Javand. Zagreb 1905.

687. **Vijesnik (vjestnik) podvornički,** glasilo zajednice podvornika, uza nadziratelja itd. kraljevine Hrvatske i Slavonije. Izlazi svakoga 1. dana u mjesecu. Pretplata mu je 2 Kr. 40 fil. godišnje. Odgovorni urednik Petar Narančić. Zagreb 1908.

688. **Vijesnik (viestnik) povlastični,** službeni list hrv. ug. povlastičnog ureda. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena Kr. 20. Odgovorni urednik Ivan Trecskay. Budapešta 1895.

689. *Vijesnik (viestnik) redarstveni.* Izdaje ga kr. namjestničko vieće. (Kasnije: kr. hrv. slav. dalmat. zemaljska vlada). Izlazi dvaput nedeljno. Uredjuje Dragutin Pogledić. Zagreb 1/I 1862.

690. **Vijesnik (viestnik) redarstveni.** Izlazi svaki dan. Izdaje ga kr. redarstveno povjereništvo za grad Zagreb. Ciena 40 Kruna mjesečno. Izlazi litografijom. Zagreb 1894.

691. *Vijesnik (viestnik) sisački,* list namienjen trgovini i prometu uobće, a mjestnim sisačkim interesima napose. Ciena 4 for. Štampa se hrv. i njem. Urednik N. Bittrof. Sisak 13/VII 1876.

692. *Vijesnik (Viestnik) Sisački,* list za gospodarstvo, pouku i zabavu. Izlazi svake nedelje. Ciena na godinu K. 5. Vlastnik i odgovorni urednik Janko Dujak. Sisak 1900.

693. *Vijesnik (viestnik) školski,* stručni list zem. vlade za Bosnu i Hercegovinu. Izlazi svakog mjeseca. Ciena 2 for. Odgovorni urednik Ljuboje Dlustuš. Sarajevo † 1910. (Latin. i ćiril.).

694. *Vijesnik (viestnik) trgovački.* Brod n. S.

695. *Vijesnik (viestnik) trgovački,* glasilo za trgovačko pomoćno osoblje. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 4 for. Izdavatelj i urednik Bernardo Klein. Zagreb 15./VII 1888 - 15./XII 1888.

696. *Vijesnik (viestnik) trgovački,* glasilo trgovačkog društva „Merkur". Izlazi dvaput mjesečno. Ciena 3 for. Zagreb 1./I 1879.

697. *Vijesnik (vjestnik) upravni.* Izlazi dvaput mjesečno. Urednik i izdavatelj Milan Babić. Zagreb 1907.

698. *Vijesnik (viestnik) varaždinski,* časopis za politiku, gospodarstvo, obrt i društveni život. Izlazi svake subote. Pretplata 8 Kruna. Odgovorni urednik Marko Škrinjarić. Varaždin 1890—10./II 1906. (Naslijedio ga „Zavičaj").

699. **Vijesnik (vjesnik) vatrogasni** (sa prilogom „Tehnička smotra"), glasilo hrvatsko-slavonske vatrogasne zajednice. Izlazi svakoga 5. i 20. u mjesecu. Pretplata na godinu 8 Kruna. Uredjuje Mirko Kolarić. Od 1./I 1911 napušten prilog. Naklada 500 komada. Zagreb 1895.

700. **Vijesnik (vjesnik) veterinarski,** glasilo hrv. slav. veterinarskog društva. Izlazi svakog četvrtgodišta. Cijena 4 Krune. Urednik Eugen Podaubsky. Zagreb 1906.

701. *Vijesnik (viestnik) vinogradarski i voćarski.* Izdaje i uredjuje S. Ožanić. Zagreb 1898.

702. *Vijesnik (vjestnik) zagrebačkih stanova.* Izlazi dvaput u mjesecu. Izdaje i uredjuje Sam. Bauer. Zagreb 1910.

703. *Vijesnik (viestnik) za gospodarstvo i šumarstvo.* Izlazi svake četvrt godine. Izdaje ga profesorski zbor kr. gospodarsko-šumarskog učilišta. Ciena 3 forinta godišnje. Uredjuje prof. Ivan Potočnjak. Križevac 1887—1890.

704. *Vijesnik (vjestnik) za obrt i trgovinu.* Izlazi svake subote. Urednik S. Popović. Zagreb 1894.

705. **Vijesnik (viestnik) zemaljske središnje vjeresijske udruge** za Hrvatsku i Slavoniju. Službeno glasilo zemaljske središnje vjeresijske udruge. Izlazi svakog 15. dana u mjezecu. Predplata 4 Krune. Odgovorni urednik dr. Feliks Poić. Zagreb 1904.

706. **Vijesnik (vjesnik) županije virovitičke.** List za unapredjenje javne uprave i društvenoga života. Izlazi 1. i 15. svakoga mjeseca. Cijena 8 Kruna. Odgovorni urednici (Milan Bosanac) dr. Eduard Križ. Osiek 1892.

707. *Vila.* Prilog „Putniku". Uredjuje Gjuro Klarić. Karlovac 1867.

708. *Vila bunjevačka i šokačka.* Kaloča 1871—1877.

709. *Vila hrvatska,* list za zabavu i pouku, umjetnost i književnost. Izlazi 1. i 15. u mjesecu. Ciena 10 forinti. Uredio August Harambašić. Sušak-Zagreb 1882—1885.

710. *Vila Jadranska,* izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Ciena godišnje 3 for. 50. Urednik Fran Rimanić. Bakar 1878.

711. *Vila sinjega mora.* Izdaje dr. Gjuro Augustinović. Rieka 1861.

712. **Vinkovci i okolica** (Vinkovci und Umgebung), list za političke, društvene, narodno gospodarstvene i prosvjetne svrhe, za trgovinu i obrt. Izlazi svake nedelje sa ilustrovanim prilogom. Cijena 8 Kruna. Štampa se u 900 primjeraka. Vlasnik i urednik Adolf Beck. Vinkovci 1896 (hrv. i njem.).

713. **Virovitičan,** pokrajinsko glasilo stranke prava. Glasilo za politiku, javni i društveni život. Izlazi svaki tjedan jedanput. Pretplata 8 Kruna. Oogovorni urednik Ivan Dobravec Plevnik. Virovitica 1899.

714. *Vitezović.*

715. *La voce dalmatica.* Urednik Giuseppe Ferrari Cupilli. Zadar 1860—1863.

716. **(La) Voce del Popolo,** giornale politico quotidiano. Pretplata godišnje K. 20. Odgovorni urednik Giovani Franza. Rieka 1889.

717. **Volksblatt Deutsches für Syrmien,** erscheint jeden Sonnabend. Bezugspreis 8 Kr. Ver. Redakteur Ferdinand Lindner. Ruma 1903.

718. **Volksblatt Semliner,** Organ für Politik, lokale Interessen, Handel, Gewerbe, Land und Volkswirtschaft. Erscheint: Donnerstag und Sonntag. Abonementspreise 12 Kr. Verantwortlicher Redakteur Vaso Nastić. Semlin 1901.

719. *Die Volkshalle,* Monatsschrift für Volksbildung und Aufklärung. Herausgegeben von Hugo Gerbers und Friedrich Häcker. (Socijalistički mjesečnik). Ciena po svesku 20 novč. Wien 1879.

720. **Volksrecht,** Organ der sozialdemokratischen Partei. Erscheint jeden Donnerstag. Bezugspreis 4 Kr. Eigentümer und verantwortlicher Redakteur Josef Lang. Zagreb-Osijek 1907.

721. **Volja narodna,** socijalistički tjednik za radnike i seljake. Izlazi svakoga petka. Pretplata 4 Krune. Vlasnik, nakladnik i odgovorni urednik Juraj Demetrović. Zagreb 25./III 1910.

722. *Vragoder.* Senj 1874—22/VII 1875.

723. *Vragoljan*, humorističko satirički list. Izlazi dvaput na mjesec 6. i 20. Pretplata na godinu 2 for. 50 nč. Odgovorni urednik Rudolfo Desselbrunner. Bakar 1881.

724. **Vrhbosna,** katoličkoj prosvjeti. Izlazi 5. i 20. u mjesecu. Cijena na godinu 10 Kruna. Uredjuje dr. Ivan Dujmušić. Sarajevo 1886.

725. *Vrt školski*, list za promicanje školskoga vrtlarstva, pčelarstva i svilarstva. Izlazi svakoga 1. u mjesecu. Cijena 4 Kr. Izdavatelj Miroslav Cugšvert. Urednici: Cugšvert, Ciganović i O. Šrabec. Zagreb 1889—1900.

726. *Vušivec*, Pokladni list. Vlastnik i izdavač Zvonimir Kostelski. Zagreb 1908.

727. *Wochenblatt Agramer*. Zagreb 1875.

728. *Wochenblatt Mitrovitzer*, Organ für Volks, Haus und Landwirtschaft, Handel und geselliges Leben. — Izlazi svake nedelje u jutro. Pretplata na godinu 4 for. 60 nč. Odgovorni urednik A. Siebenhaar. Mitrovica 1874.

729. *Wochenblatt Požegauer*. Požega 1889.

730. *Wochenblatt Semliner*, für Volkswirtschaft und Kulturinteressen. Erscheint wochentlich. Abonnement 6 Gulden. Verantwortlicher Redakteur Ignac Sopron. Zemun 1879.

731. *Zabavnik hrvatski*. Izlazi svaki deseti dan. Ciena 4 forinte. Izdaje Mijo Krešić. Zagreb 1881.

732. **Zadrugar.** Izlazi svrhom svakoga mjeseca. Pretplata 2 Krune. Uregjuje ga Ivo Antičević. Spljet 1908.

733. *Zagorac hrvatski*, list za pouku hrvatskom Zagorcu. Izlazi svakoga 15. u mjesecu. Odgovorni urednici: Janko Golub ml., Marko Novosel. Zagreb 15/VIII 1905—1908.

734. *Zajec zagorski*. Ciena 5 Kr. Varaždin 1906.

735. **Zajednica hrvatska,** organ za politiku, prosvjetu i narodno gospodarstvo. Izlazi srijedom i subotom. Pretplata 15 Kruna. Odgovorni urednik Roko Hodak. Sarajevo 1909.

736. **Zajednica svećenička.** Krk 1911. (Prije se zvao ovaj list „Sv. Eucharistia“).

737. **Zajedničar,** glasilo narodne hrvatske zajednice u Sjed. državama. Izlazi svake srijede. Ciena 2 dolara. Urednik don Niko Gršković. Pittsburg 1906.

738. **Zastava hrvatska** (Croatian Flag), neodvisno narodno i radničko glasilo za Hrvate u Americi. Izlazi tjedno svakog četvrtka. Predplata 2 dolara. Izdavač i urednik Josip Jakopić. Chicago Ill. 1909.

739. *Zastava hrvatska*. Pučko glasilo „čiste stranke prava.“ Izlazi tjedno. Odgovorni urednik Zvonimir pl. Vukelić. Zagreb 1910. (Stopila se sa „Istinom“).

740. **Zastava istine hrvatska,** novine hrvatskom narodu za politiku, pouku i zabavu. Izlazi svakog četvrtka. Pretplata 4 Kr. Urednik Vilim Ivanek. Zagreb 1910. (Ovaj je list nastao fuzijom „Istine“, i „Hrvatske zastave“).

741. *Zatočnik.* Izlazi svaki dan osim nedjelje i praznika. Ciena mu je for. 16·—. Odgovorni urednici Josip Miškatović i Iv. Vončina. Sisak 1869.

742. *Zavičaj,* list za politiku, gospodarstvo i pouku. Izlazi svake subote. Predplata na godinu K. 8.— Odgovorni urednik Drag. Oršanić Likotinović. Varaždin 1906.

743. *Zavičaj virovitički.* Izlazi 10. i 25. u mjesecu. Odgovorni urednik Gjuro Žanić. Virovitica 10/IV. 1900.

744. **Za vjeru i dom,** list namijenjen katoličkomu ženskom obrazovanom svijetu. Izlazi mjesečno. Ciena 3 krune. Uredjuje Marija Tomšić-Im. Zagreb 1908.

745. *Zeit, die Neue,* National-ökonomische Zeitung. Izlazi svake sriede i subote. Ciena 2 forinte 50 nov. Urednik N. Kroschl. Zagreb I/X—25/X. 1866.

746. **Zeitung Agramer.** Erscheint täglih mit Ausnahme der Sonn — und Feirtage. Pränumerationzpreis 36 Kronen jährlih. Verantwortlicher Redacteur Ivan Souvan. Agram 1826.

(„Agramer Zeitung“ počeo je izlaziti godine 1936 pod naslovom „Luna-Agramer Zeitschrift“, te tek kasnije dobi dauašnje ime. Vidi „referat“!). Pittsburg 1906.

747. *Zeitung Agramer Sonn-und Montags.*

748. **Zeitung comercielle.** (Hrvatski i njemački). Beč. 1910.

749. *Zeitung Esseker.* Organ für Politik, Volkswirtschaft und Unterhaltung. Izlazi u nedjelu i četvrtak. Pretplata godišnja for. 9·60. Vlastnik i odgovorni urednik J. H. Hamman. Osiek 1874.

750. *Zeitung Fiumaner.* Redacteur S. von Südenhorst. Fiume 1867.

751. *Zeitung Mitrovitzer,* organ für Politik, Handel und Gewerbe. Erscheint wöchentlich. Abonnement 4 Guld. 60 kr. Redigiert von G. Borosch — Mitrovica 1892—1894.

752. *Zeitung Südslavische.* Redacteur J. Praus. Verleger dr. Demeter Agram 1849—50.

753. *Zeitung Südslavische.* Izlazi 3 put nedjelno. Ciena godišnja f. 16. Udgovorni urednik Kl. Božić. Sisak (Neue Folge) 1871.

754. *Zeitung Syrmier,* Organ für Volks-Haus und Landwirtschaft Belehrung, Industrie und Handel. Redakteur Fr. Kiefer. Zemun 1879—1880.

755. *Zeman.* Sarajevo 1906.

756. *Zemljak.* Urednik Ivan Tončić. Zadar 1873—1876.

757. *Znanost,* ilustrovana mjesečna smotra. Pretplata 6 Kruna. Odgovorni urednik A. Buzolić. Spljet 1901.

758. *Zora.* Učionski časopis. Izlazi svako petnaest dana, a kroz velike praznike jedanput na mjesec. Ciena je listu na godinu fl. 3·—. Vlastnici, izdavatelji i urednici: V. Danilo i M. Zglav. Zadar 1884—1886.

759. *Zora dalmatinska.* Izlazi svaki ponediljak. Godišnja cina 4 for. Bratja Battara izdavatelji i vlastnici. Urednik Ante Kuzmanich. Zadar 1844—25/VI—1849.

(„Zora dalmatinska" isticala je narodno hrvatsko čuvstvo i sjedinjenje s Hrvatskom i Bosnom. Isticali su se u njoj članci Kuzmanicha, Ivičevića, M. Bana, V. Vežića i M. Starčevića. Važno je u njoj pismo. Hrvata Dalmatincima).

760. *Zora Hrvatska.* Urednici Franjo Pavina i Jerko Kovačević. Chicago 25/VI 1892—1893.

761. **Zora učiteljska,** list za narodno školstvo. Glasilo „Saveza učiteljskih društava Bosne i Hercegovine". Izlazi svakog 1. u mjesecu osim velikih školskih praznika. Ciena 6 Kruna. Odgovorni urednik Stjepko Ilijić. Sarajevo 1905.

762. *Zvijezda.* Urednik Sundečić, suradnici Buzolić i M. Pucić. Zadar 1863 od travnja do studena.

763. *Zviezda,* beletristički list. Urednici Franjo Cvietić, I. Lelman. Ciena 4 for. Osiek 16/VII. 1881—1883.

764. *Zvijezda nova,* zbornik zabave i pouke. Izlazi godišnje u 2 knjige po 5 svezaka. Ciena 4 Kr. Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik Franjo Kolaković. Zagreb 1901.

765. *Zviezda Preradova.* Urednik Ivan Lepušić. Zagreb. 1895.

766. *Zviezda Rusanova,* zabavno poučni list za hrvatski narod. Izlazi svakog 8. i 23. u mjesecu. Ciena 2 forinta. Uredjuje Peroslav Ljubić. Virje 1897.

767. **Zrno,** glasilo društva gospodarskih i šumarskih činovnika Hrvatske i Slavonije. Izlazi koncem svakog mjeseca. Cijena 4 Krune na godinu. Naklada 300 kom. Uredjuje Mladen Vukmir. Osijek 1910.

768. *Zvekan,* humorističko-satirički list. Izlazi triput mjesečno. Ciena 4 for. Vlastnik i odgovorni urednik Marko Manasteriotti. Zagreb 1867. Redivivus 1869.

769. *Zvekan,* humoristički list. Izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. Ciena 4 for. Odgovorni urednik August Šek. Zagreb 1888—1906.

770. **Zvono,** opća smotra. Počelo izlaziti 2/XI. 1907 u vlastništvu i pod uredništvom Milana Marjanovića. Dna 1/I 1910 prešlo je u vlasništvo „Pokreta" d.d. i od tada izlazi kao prilog „Pokreta" svake druge subote pod uredništvom Stjepana Parmačevića. Naklada 3000 komada. Bilo je i plijenjeno.

771. *Željeznica.* Izlazi svake druge subote. Predplata na godinu K 2·50. Odgovorni urednik Dujam Mikačić. Split 1901.

772. *Željezničar hrvatski*, glasilo hrvatskih željezničara. Izlazi svake nedelje. Pretplata Kr. 9·60. Odgovorni urednici: E. Demetrović, R. First. Zagreb 1904—1908.

773. **Željezničar hrvatski,** glasilo za zaštitu i promicanje interesa željezničarskog osoblja i radništva. Izlazi svakog 5. 15. i 25. dana u mjesecu. Ciena mu je 90 filira mjesečno. Izdavatelj i odgovorni urednik Vilim Bukšeg. Zagreb 1911.

774. *Živobran,* glasilo hrv. društva za zaštitu životinja u Zagrebu. Izlazi svaki mjesec. Pretplata 1 for. Vlastnik i odgovorni urednik Mirko Goranić. Zagreb 1899—1905.

775. *Život*, mjesečna smotra za književnost i umjetnost. Izlazi svakog prvog u mjesecu. Cijena 12 Kruna. Uredjuje dr. Milivoj Dežman. Zagreb 1900.

776. *Žurnal mali,* dnevnik Zagreb 1908.

Dopunjak.

Kad je glavni katalog bio već u štampi nastale su neke promjene, a naknadno su se pronašli opet još ovi listovi:

1. *Bote Bosnische.* Sarajevo.
2. *Correspondent.* Zagreb.
3. *Correspondent Bosnische.* Sarajevo.
4. **Doba novo.** (Ex Domovina) Punta Arenas. 1911.
5. **Estilap Fiumei.** Izlazi dnevno. Pretplata godišnje Kr. 24. Odgovorni urednik Dr Brajjer Lajoš. Rieka 1908.
6. *La Giovine Fiume.* Giornale politico. Izlazi subotom. Pretplata godišnje Kr. 5·— Odgovorni urednik Albino Lenaz. Rieką 1907.
7. *Glasnik Hrv - Filat - Društva.* Izlazi prema potrebi. Urednik i tiskar I. tajnik. (prema trećim osobama rukopis)
8. *Glasnik redutni* — drugo izdanje — List za pouku i gospodarstvo, znanost i umjetnost, za deciliteraturu, šalu, družtveni i javni život. Godina JXI, Broj 9999. Odgovorni urednik Stjepan Guddrević Gradiščanin. Požega 16. veljače 1904.
9. *Glasnik zagrebačkih kujigotiskara.* Zagreb 16-X 1869.
10. *Hirlap Bosnyak.* Sarajevo 1911.
11. *Journal Neues Agramer.* Izlazi dnevno. Pretplata na godinu f. 13·60. Odgovorni urednik Tomo Franca. Zagreb 1893.
12. **Jug.** Smotra. Izdaje ju i uredjuje Milan Marjanović. Cijena 12 kruna, Spljet 1911.
13. *Jutro.* Organ „Pijevoga društva za promiranje katoličke štampe medju Hrvatima". Izlazi svakoga ponedeljka. Pretplata na godinu Kr. 12·— Zagreb 1908.

14. **Kujižnica humoristička** „izlazi dvaput mjesečno. Cijena po svesku 30 filira. Odgovorni urednik Zvonimir Biljan. Zagreb 1908.

15. *Kronika misečna.* Subotica 1872.

16. *List obrtnički*, glasilo obrtnoga zbora u slob. i kr. gradu Osijeku. Glavni i odgovorni obrtnik Šandor Lovašen, tajnik obrtnog zbora. Cijena 5 kruna. Izlazi svakog 10 i 25 u mjesecu. Osijek 1909.

17. *List Pravi narodni.* Newyork 31 ožujka 1908 (broj proti Zottiu).

18. *List zaključni.* Donio je na hrv. i njem. jeziku manifest i carske naredbe o sjedinjenju Krajine sa Hrvatskom. Beč 17-VII. 1881.

19. *Misao sokolska*, časopis za promicanje sokolstva. Urednik Viktor Rudolf. Sisak 1908.

20. *Nachrichten Sarajevoer.* Sarajevo.

21. *Novine Amerikansko — Hrvatske.* Tjednik. Pretplata na godinu Kr. 7·50. New York 1907.

22. *Novine primorske*, izlaze dvaput mjesečno. Urednik Ivan Maletić. Bakar. 1911.

23. *Das Recht.* Izdavatelj Marko Došen. Koprivnica — Beč 1-1. 1885. 30-V. 1885.

24. *Rodoljub.* Chicago.

25. *Seljak.* Glasilo ugarskih Hrvata. Požun.

26. **Stekliš.** Starćevićansko omladinsko glasilo. Uredjuje u ime odbora Ivan Molinar. Zagreb 1911.

27. *Stimmen aus Bosnien.* Sarajevo.

28. *Svjetlo novo.* Zagreb 1900.

29. *Šiba*, pokladni list. Sisak.

30. *Tagblatt Semliner-Belgrader.* Zemun.

31. *Tagblatt Semliner.* Zemun.

32. **Upravnik općinski** (prije „Općinski Glasnik)". Zagreb 1909.

33. *Volksfreund Syrmier politischer.* Zemun.

34. *Wochenblatt Esseker.* Osiek.

35. **Zajednica**, glasilo Hrvata i ostalih Slavena nastanjeni u Južnoj Americi. Izlazi četvrtkom. Rosario de Santa Fe (Argentina). Nastavak „Materinske rieči". God. 1911.

36. *Zajednica.* 1896.

Pogovor.

Kako mi je za sastav ovog kataloga bio stavljen vrlo kratak rok — tek mjesec dana — a pomagala, kojima bi se mogao poslužiti, nije bilo nikakovih, to se vrlo lako moglo dogoditi, da sam koju novinu ispustio, a za gdjekoju možda naveo netačne podatke. Bit ću zato zahvalan svakomu, tko me na koji od ovih nedostataka upozori.

Za samo pak razumjevanje kataloga reći mi je ovo: listova, koji su štampani ćirilicom, a izašli su na teritoriju hrvatskom, nisam u katalog unio, jer se oni nalaze u srpskom katalogu. Same pak listove unosio sam u katalog po alfabetu, i to tako, da je dotična novina došla pod ono slovo, sa kojim počinje rieč najodlučnija u njezinom naslovu. Tako n. pr. list „Novi Hrvatski radnik“ valja tražiti pod slovom R, a ne pod N. Ili opet „Semliner Volksblatt.“ valja tražiti pod V, a ne pod S. I tako dalje.

Zagreb koncem lipnja 1911.

Joso Lakatoš
novinar.

Narodna in univerzitetna knjižnica - Ljubljana

Българскитѣ Вѣсници

Исторически прѣгледъ и днешното положение на Българския печатъ.

Историята на българския периодиченъ печатъ датира отъ толкова скоро, щото ние днесъ още сме щастливи да виждаме между насъ нѣкои отъ първитѣ ѝ творители: ветеранитѣ Драганъ Цанковъ, Марко Балабановъ, Иокимъ Груевъ, Хр. Дановъ, Ив. Найденовъ, С. С. Бобчевъ. Не повече отъ 66 години има откакъ сѫществува български печатъ. И нищо по-високо не говори за неговата велика роль отъ факта, че тая възрастъ съвпада съ първитѣ искри на народното пробуждане.

Годината 1844, когато първия ратникъ на българското периодично печатно слово Константинъ Фотиновъ е основалъ своето ежемѣсечно списание „Любословіе“ въ Смирна, е година на пъленъ умственъ мракъ въ България. До тая дата българската книжнина се е прѣдставлявала всичко отъ десетина книги, рѫкописни и печатни, като историята на отца Паисия (1762 год.), Софронието на Врачанския епископъ Софроний (1806 год,), рибяния букваръ на Д-ръ Петръ Беронъ (1824 год.), енциклопедията на Неофитъ Бозвели (1835 год.), граматиката на Неофитъ Рилски отъ сѫщата епоха, които книги сѫ се чели по килиитѣ и мънастиритѣ. Това сѫ били кандилца, които сѫ блѣщукали изъ

скрити мѣста, и тѣхното блѣщукане е съставлявало всичката умствена просвѣта въ робска България. Основаването на първото българско периодическо списание, — „Любословіе“ на Фотинова, — е и пръвия сериозенъ опитъ за разпръсване гжстия вѣковенъ мракъ и за разширение умствения кржгозоръ на българитѣ. Тъкмо тая задача, първата, която е имало да прѣодолѣятъ труженицитѣ по народното пробуждане, си поставя „Любословіе“. „Мое теплое желаніе, казва неговия основатель Фотиновъ, и мое главное попеченіе и намереніе сосъ това по всемѣсечно списаніе е да возможимъ да опишемъ примѣры таквыя, щото дано би могли да ви настоявать тія на всичко благополучіе и благодѣнствіе; да ви привождатъ, на пжть правъ и благодателенъ, да удостоятъ онова, което ви е отъ Бога прѣблагаго дано да сте словесни негови созданія, и да славите величіето всѣмъ какъ словесни, а не както безсловесни добици...“

Врѣмето, когато се е появило първото българско списание, е било врѣме на такъвъ непроницаемъ мракъ, на такава близка до първобитность простотия въ отечеството ни, щото не е имало ни една българска печатница, дѣто да се печати. Фотиновъ е печатилъ списанието си въ Смирна, въ печатницата на единъ грѣкъ. Не е имало никакви срѣдства за разпространието му. Прѣзъ море, безъ уредена поща въ тогавашната турска държава, почти безъ пжтища, „Любословіе“ е трѣбвало да се промъква изъ българската земя да дири спомощници за сжществуването си. Нѣщо повече. Въ трънясалата нива, изъ която е тръгналъ да оре, Фотиновъ не е знаялъ съ какъвъ инструментъ да си служи: съ какъвъ езикъ, съ каква граматика, — защото въ онова врѣме не е било още опрѣдѣлено точно какъвъ езикъ българитѣ трѣбва да усвоятъ за своята нова писменость. Фотиновъ, движенъ отъ чувство, което е мило да се изтъкне прѣдъ единъ славянски конгресъ, рѣшава въпроса въ полза на старославянския църковенъ езикъ. „Това церковное писаніе, казва той, което приведе по-болша часть славянскаго міра во христианство и Восточное вѣроисповѣданіе со-

вокупи, да ли ще нѣкога собра весь славянскій міръ во соглашеніе и истое нарѣчіе, щото да се разумѣваме единъ другъ по между ни легко понятно! О прѣвождѣленное согласно нарѣчіе кога?.. «

Съ каква гордость на славянинъ първич български журналистъ Фотиновъ е започналъ своята дѣйность, вижда се отъ слѣднитъ думи, съ които той се обръща къмъ своитѣ четци: „Славянскій языкъ, человѣче, приключава осемьдесять милліоны душы; кажи ми, кой языкъ на свѣта има толькова многомножественъ народъ? Не си ли длъженъ за това да благодаришъ Бога, защото се намѣрувашь и ти единъ между толкова многочисленно число, кои славятъ на тоя языкъ негово имя и пѣятъ величіе Его?« Тоя позивъ на основателя на българската журналистика за любовь къмъ славянството, къмъ славянската писменость свидѣтелствува, че заедно съ пробужданего на народното съзнание у българитѣ е вървело и пробуждането на расовото съзнание, което обръща погледитѣ имъ съ вѣра къмъ великото славянско семейство, вѣра така блѣскаво оправдана отпослѣ.

При тежкитѣ условия, въ които Константинъ Фотиновъ е започналъ своето дѣло, неимовѣренъ подвигъ е, че то е могло да сѫществува цѣли двѣ години. Въ края на втората си годишнина „Любословие« спира. Но толчокътъ даденъ отъ него не спира. Веднага слѣдъ спирането на „Любословие«, на 20 априлъ 1846 год., Д-ръ Ив. А. Богоровъ основава въ Лайпцигъ „Български орелъ«. Слѣдъ едно нередовно излизане на тоя вѣстникъ, прѣименуванъ на втория му брой въ „Български народенъ извѣстникъ«, Богоровъ въ 1848 год. се прѣмѣства въ Цариградъ, дѣто туря основитѣ на важния „Цариградски Вѣстникъ«.

Това е първия български вѣстникъ въ истинската смисъль на думата и името на основателя му Богоровъ заема еднакво мѣсто въ историята на българската журналистика съ това на Фотинова. „Цариградски Вѣстникъ« е излизалъ седмично и е сѫществувалъ цѣли тринайсетъ години. Неговитѣ заслуги за българското пробуждане

сж голѣми. По единъ по-системенъ начинъ, въоруженъ съ повече знания отъ прѣдшественика си, въодушевенъ отъ горещъ патриотизмъ, Богоровъ, при сжщитѣ условия, които убиха „Любословие", продължава дѣлото на Фотинова.

Задачата на току-що зародилия се печатъ е още широка. Тя е „народното просвѣтение" чрѣзъ пръскане знания, чрѣзъ оповѣстяване на събитията въ живота, въ науката, въ литературата. „Цариградски Вѣстникъ" прислѣдва тая задача съ удивителна за онова врѣме вещина и съ невѣроятна при голѣмитѣ несгоди ревность и упоритость. По свидѣтелството на Раковски въ „Дунавски Лебедъ", Богоровъ, зарѣзалъ лукративното тогава звание на лѣкарь, самъ е работилъ въ печатницата, самъ е набиралъ по нѣкога, самъ е корегиралъ и самъ е разнасялъ вѣстника си на пощата. И тоя черенъ трудъ не му е попрѣчилъ да дава най-разнообразни и вѣщо стъкмени материали по всички отрасли на знанията. Въ „Цариградски Вѣстникъ" ние срѣщаме отдѣли, литературенъ, научен, стопански, които ни поразяватъ по грижливо уреждане и по интересъ. Въ тия отдѣли срѣщаме имената на първитѣ български литературни труженици: Филаретовъ, Палаузовъ, Славейковъ, Блъсковъ, Никола Михайловски, Д. Петковичъ и др.

Нуждата отъ печатни органи за просвѣта започва по-силно да се чувствува. Жаждата за знания, събудена отъ Фотинова и Богорова, се усилва, и ние виждаме въ 1857 год. да се основава въ Цариградъ „Българска книжовна община", която си поставя за задача удовлетворението на тая жажда чрѣзъ поощрение на начинающата книжнина. Въ 1858 год. „Българска книжовна община" основава „Български книжици", мѣсечно списание съ грамадни заслуги за народното просвѣщение. „Български книжици" сж излизали четире години и прѣзъ това врѣме сж дали нѣкои отъ най-цѣннитѣ трудове въ българската литература, които и днесъ не сж изгубили цѣната си. Тамъ сж помѣстени историческитѣ и филологически студии на Гаврилъ Кръстевича върху

българската древность и върху мжчнотиитѣ на българското правописание, знаменититѣ исторически трудове на Т. Бурмовъ върху началото и разпространението на християнската вѣра между българитѣ, първата хубава българска повѣсть „Нещастна фамилия“ отъ В. Друмевъ, отпослѣ митрополитъ Климентъ, и др.

„Български книжици“, редактирани послѣдователно отъ Д. Мутьевъ, И. Богоровъ, Гаврилъ Кръстевичъ и Т. Бурмовъ, по сериозно списване, сж играли въ оная мрачна епоха сжщата голѣма културно-просвѣтителна роля, която прѣди и слѣдъ освобождението игра̀ „Периодическо Списание“. Най-солиднитѣ знания, особно изъ важнитѣ за всѣки пробуждающъ се народъ области на историята и филологията, сж били пръскани най-първо отъ „Български Книжици“, чието появяване и сжществувание съставлява епоха въ историята на българската журналистика.

Още прѣзъ тая епоха на съзиждане, на туряне основитѣ на народната просвѣта, се проявява първото проблѣсване на българска обществена съвѣсть и съзнание. Свѣтлинитѣ пръскани отъ народнитѣ будители, отъ първитѣ наши журналисти, озаряватъ спящия народъ и му разкриватъ хоризонтитѣ на неговото бждаще. Той се събужда и първата спънка, която вижда на пжтя си, е духовното робство подъ гръцката църква. Съ изумителна вѣра въ себе си, съ ревность и упоритость, които се не укротяватъ до пълна побѣда, той, вчерашенъ робъ потъналъ въ мракъ, безграмотенъ, лишенъ отъ всѣко самосъзнание, се изправя на борба съ най-страшния си угнетителъ — гръцкото духовенство. Тая борба иска своитѣ орждия, сжществующитѣ списания не я задоволяватъ, и тогава се появява оная славна плеада отъ политически вѣстници, която въ едно десетилѣтие довежда до тържество първата национална кауза — духовното освобождение на България, отдѣлянето на българската църква отъ гръцката. Въ 1859 год. се появява „България“ на Драганъ Цанковъ; въ 1863 год. — „Турция“ на Н. Геновичъ; сжщата година — „Съвѣтникъ“

на Никола С. Михайловски; пакъ сѫщата година знаменитата „Гайда“ на П. Р. Славейковъ; въ 1865 — „Врѣме“ на Т. С. Бурмовъ; въ 1866 — „Македония“ на П. Р. Славейковъ; въ 1869 — „Право“ на Ив. Найденовъ. Съ еднаква патриотическа ревность, макаръ не винаги съ еднакви схващания и срѣдства. всички тия вѣстници водятъ борбата за църковна независимость до пълна побѣда. Въ историята на българската журналистика тѣхнитѣ имена ще останатъ записани съ златни букви. Тѣ рисуватъ най-свътлата епоха отъ нашето възраждане. И ако съврѣменнитѣ български журналисти искатъ да видятъ примѣри на най-безкористенъ патриотизъмъ, на прѣданно служене народу, трѣбва да разгърнатъ страницитѣ на горѣпоменатитѣ вѣстници.

Прѣзъ сѫщата епоха на борба съ гръцкото духовенство, вънъ отъ Цариградъ, който е билъ центъръ на българския духовенъ животъ, задъ граница сѫ се издавали нѣколко вѣстници, които, макаръ да не сѫ имали значението и влиянието на цариградскитѣ, сѫ ратували все за сѫщата кауза. Ще спомена нѣкои отъ тия издания, защото съ тѣхъ е свързано едно голѣмо име въ историята на българското вѣзраждане: това на Сава Г. Раковски. Подъ влиянието на тоя буенъ патриотъ, когото легалната просвѣтителна борба не е задоволявала още прѣди черковното освобождение, Иоанъ Добровичъ (Иванъ Добровски) е основалъ въ 1850 год. въ Вѣна списанието „Мірозрѣніе“. Самъ Раковски основава въ Нови Садъ въ 1857 год. „Дневница“, а въ 1859 год. знаменития „Дунавски Лебедъ“ въ Бѣлградъ. Въ 1864 Раковски основава списание „Бѫдѫщность“, отъ което излизатъ само десетина броя. Задъ граница сѫ излизали въ врѣмето на черковната борба още слѣднитѣ вѣстници: въ Браила „Българска пчела“ и „Дунавска Зора“ на Д. Войниковъ, въ Букурещъ „Народность“ на Богоровъ и Ив. Касабовъ и „Отечество“ на Пантелей Кисимовъ, въ Бѣлградъ „Въстокъ“, които още прѣзъ врѣме на борбата за черковната независимость сѫ проповѣдвали революция за политическото освобождение на България.

Революционниятъ духъ скоро обзима жъдната за борба българска интелигенция. Като логическа и неминуема послѣдица отъ духовното освобождение изпъква идеала за политическо освобождение. Но ратници съ перото за тоя идеалъ не можеха да се подвизаватъ въ Турция. Центъръ на новата борба става Букурещъ. Тамъ още въ 1869 год. Любенъ Каравеловъ започва издаването на „Свобода". Тоя вѣстникъ, прѣименуванъ наскоро въ „Независимость", пръвъ започва систематически и съ огненъ езикъ проповѣдьта за революция. Скоро, обаче, Каравеловъ, дошълъ до съзнание, че непросвѣтенъ народъ не може да се ползува отъ свободата, се оттегля отъ революционната борба и се прѣдава на просвѣтителна литературна дѣйность чрѣзъ образцовото и за днешно врѣме списание „Знание". Знамето на борбата поема великия български поетъ-революционеръ Ботевъ. Въ 1871 год. той издава въ Браила „Дума", въ 1873 — „Будилникъ" въ Букурещъ, и въ 1874 пакъ въ Букурещъ „Знаме", съ което въ ржка слага буйната си глава за свободата при Вислецъ на 1876 год.

Наредъ оъ революционнитѣ вѣстници задъ граница сж излизали и нѣколко чисто просвѣтителни издания, като „Славянско Братство" въ Букурещъ, „Общи Трудъ" — въ Бѣлградъ, „Ступанъ" въ Букурещъ и „Периодическо Списание" въ Браила, което и днесъ сжществува и въ което сж взимали участие знаменити хора, като Маринъ Дриновъ, Жинзифовъ, Иречекъ и др. „Периодическо Списание", основано въ Браила отъ „Българското Книжовно Дружество" и прѣнесено слѣдъ освобождението въ София, бидѣ щастливо да види това дружество порастнало до „Българска Академия".

Макаръ че центъръ на новата българска борба стана Букурещъ, цариградския печатъ и прѣзъ врѣме на тая борба не изгуби своето значение и изигра достойно ролята си на органъ на народнитѣ интереси. По необходимость запазилъ легалното си становище спрѣмо турската империя, той, обаче, съ голѣми рискове и жертви, стана смѣлъ изразитель на народнитѣ болки

прѣзъ врѣме на възстаническитѣ вълнения настжпили наскоро слѣдъ рѣшението на черковния въпросъ. „Право“, спрѣнъ отъ турското правителство и прѣименуванъ отъ редактора му Ив. Найденовъ на „Напрѣдъкъ“, „Вѣкъ“, основаванъ и редактиранъ отъ Марко Балабановъ, „Читалище“, редактирано отъ сжщий М. Балабановъ, Т. Икономовъ, Д. Цанковъ, Л. Иовчевъ, сега Екзархъ Иосифъ I, и „День“ редактиранъ отъ С. С. Бобчевъ — сж четиритѣ толкова заслужели на българското дѣло цариградски издания прѣзъ бурната епоха на въстанията. Тѣ не само публикуваха оплаквания отъ разни крайща на България за турскитѣ звѣрства, но доста открито почваха причинитѣ на възстанията и съ една смѣлость удивителна за онова врѣме издигаха гласъ за реформи въ държавата, за правдини на християнитѣ.

Освободителната война прѣзъ 1877—78 г. прѣсече съ ножъ настаналото несносно положение за българитѣ, тури край на тѣхнитѣ неволи и България видѣ осжщественъ своя блѣнъ за свобода.

Ролята на печата въ свободна България, разкъсана отъ берлинския конгресъ на двѣ части — Източна Румелия и княжество България — внезапно се измѣни. Политическитѣ борби, започнали отъ първия день на свободния животъ, фатално увлекоха печата и го раздѣлиха на лагери, които си обявиха война, често пжти отиваща до прискърбно ожесточение. Това увеличение, което отбиваше вниманието на ново поникналитѣ вѣстници отъ общенароднитѣ въпроси, остана, уви! постоянна чърта на българския печатъ прѣзъ всичкото врѣме отъ освобождението и до днесъ. Отначало, до дѣто бѣхме близо до великата епоха на безкористни патриотически борби за възраждане и освобождение и до дѣто въ печата се подвизаваха още нѣкои отъ ратницитѣ отъ тая епоха, въ повечето вѣстници продължаваше да прѣобладава грижата за народнитѣ интереси и за доброто уреждане на освободената страна. Особно въ южно-българскитѣ вѣстници, поради неправдата извършена въ Берлинъ съ разпокжстването на отечеството

ни и оставянето Южна България подъ сузеренството на султана, се чувствуваше още силно стария патриотически духъ. „Марица“ и „Народенъ Гласъ“, първитѣ вѣстници основани въ Пловдивъ слѣдъ освобождението, въ които пишеха хора като Ив. Вазовъ, К. Величковъ, Ив. Ев. Гешовъ, М. Маджаровъ, бѣха се обърнали на струни, на които изливаха горестьта си за великата неправда извършена надъ Южна България.

Въ Сѣверна България печатътъ отъ първия день взима партиенъ колоритъ. Първитѣ вѣстници въ новото княжество, „Витоша“ и „Цѣлокупна България“, ставатъ органи на образувалитѣ се двѣ партии — първиятъ на консервативната, вториятъ на либералната. И двата тия органи въ първо врѣме ставатъ, като „Марица“ и „Народенъ Гласъ“, изразители на всенародната скръбь за разпокжсването на отечеството. Слѣдъ „Витоша“ консерваторитѣ основаватъ въ 1880 год. „Български Гласъ“, редактиранъ отъ Гр. Д. Начевичъ, а въ 1884 год. „Отечество“. Либералитѣ, слѣдъ „Цѣелокупна България“, основаватъ въ 1880 год. „Независимость“, подъ редакторството на П. Каравеловъ, въ 1882 год. „Свѣтлина“, подъ редакторството на Марко Балабановъ, и въ 1884 год. „Срѣдецъ“, под редакторството на Д-ръ С. Даневъ. „Свѣтлина“ и „Срѣдецъ“ ставатъ органи на Цанкововата фракция, а Каравеловата фракция се застжпва отъ начало отъ „Съзнание“, редактирано отъ Д-ръ Радославовъ, и послѣ отъ „Търновска Конституция“, редактирана отъ Славейковъ, Стамболовъ, Ризовъ, Мишевъ и др.

По край партийнитѣ органи отъ тая епоха въ Сѣверна България излизаха цѣлъ редъ независими и полунезависими вѣстници, повечето ефемерни, отъ които ще спомена: „Работникъ“, „Братство“ и „Напрѣдъ“ на Г. А. Кжрджиевъ, смѣлъ публицистъ, който изкупи своето винаги откровено и безкористно слово съ често лежене изъ затворитѣ; „Съединение“ и „Свободенъ печатъ“ на Ст. Стамболовъ; „Софианецъ“ на Ст. Михайловски; „Независимость“, „Народно Събрание“ и хумористичния

„Свирка“ на Д. Петковъ; „Македонски гласъ“ на Д. Ризов; „Славянинъ“ на Тодоръ х. Станчевъ, и др.

Прѣзъ епохата до съединението (1885 г.) научния и литературенъ печатъ не се отличава съ голѣмъ разцвѣтъ. Въ Сѣверна България, край „Периодическо списание“, прѣнесено отъ Браила въ София въ 1882 г., въ което участвуватъ Иречекъ, Дриновъ, Златарски, П. Р. Славейковъ, Мих. Сарафовъ и др. съ сериозни научни трудове, не може да се спомене, като по-солидно издание, освѣнъ само „Българска Илюстрация“ на Янко С. Ковачевъ. Въ Южна България въ това отношение бѣше направено нѣщо повечко. Въ 1881 год. Вазовъ и Величковъ основаватъ списанието „Наука“, въ което двамата многообѣщающи писатели помѣстятъ нѣкои отъ първитѣ си и най-хубави произведения. Въ 1885 год. двамата поети основаватъ посрѣщнатото съ възторгъ чисто литературно списание „Зора“, което слѣдъ съединението спира съ шестата си книжка.

Бурнитѣ събития слѣдъ 6 септемврий 1885 год. спънаха правилното развитие на българския печатъ. Сътрѣсенията, които се поредиха слѣдъ съединението — Сръбско-Българската война, детронирането на Батемберга, бунтоветѣ прѣзъ врѣме на регентството — и настжпилата слѣдъ тѣхъ реакция прѣзъ Стамболовия режимъ, парализираха всѣко усилие за сериозна публицистика. Мнозина отъ виднитѣ труженици на перото бѣха принудени да напуснатъ отечеството си, други, останали въ България, слѣдъ слаби и не винаги безопасни опити, се отеглиха отъ публицистическото поприще. Повечето списания спрѣха, а вѣстницитѣ, които се появяваха и угасваха бржѣ, въ повечето случаи ставаха само проводници на лютитѣ страсти и ожесточения отъ онова врѣме. Характеристиката на българския печатъ въ първата половина на тая смжтна епоха даватъ вѣстницитѣ „Независима България“, „Независимость“ и „Свобода“, въ които се подвизаваха съ голѣмъ шумъ Захарий Стояновъ и Д. Петковъ, и задграничнитѣ вѣстници „9 августъ“, „19 февруарий“ и „Народна Воля“,

списвани отъ емигранититѣ Д. К. Поповъ и Св. Миларовъ въ революционенъ духъ противъ Батемберга и послѣ противъ регентството и Стамболова. Опозиционното течение вжтрѣ въ България въ онова врѣме се прѣдставляваше, отначало, отъ „Съединение", органъ на съединиститѣ въ Пловдивъ, и отъ „Свѣтлина", органъ на цанковиститѣ въ София, и подиръ падането на Радославова въ 1887 год. за кратко врѣме отъ „Народни Права". Слѣдъ това угасва почти всѣки печатенъ протестъ противъ режима на Стамболова. Настава пълно безмълвие въ България. Извѣстно врѣме единствения политически вѣстникъ бѣше официозътъ „Свобода". Прѣзъ тоя периодъ само Вазовата „Денница" въ 1890 г. се вѣсти на тъмния хоризонтъ и поиска да озари душитѣ съ редъ смѣли политически разкази и стихотворения, като „Епоха кърмачка", „Тъменъ Герой" и др., но скоро угасна. Можà да изтрае три години само чисто литературното списание „Библиотека Св. Климентъ", редактирано отъ П. Каравеловъ, и вѣстникъ „Балканска Зора", който, обаче, слѣдъ нѣколико нерѣшителни опити за самостоятелность, стана правителственъ органъ.

Чакъ прѣзъ 1891 год. се започва едно окопитване. Списанията „Лжча" въ Т.-Пазарджикъ и „День" въ Шуменъ нарушаватъ всеобщото мълчание и въ своитѣ обществени отдѣли заговорватъ противъ Стамболовото управление. Първитѣ искри падатъ върху възпалителна почва. Слѣдъ скоро врѣме се появяватъ цѣлъ редъ смѣли вѣстници противъ изключителния режимъ: „Правдина" въ Шуменъ, „Черно море" въ Варна, „Прогресъ" въ Т.-Пазарджикъ, „Борба" въ Пдовдивъ, „Нар. Воля" въ Русе, „Св. Слово" въ София, които събудиха опозиционния духъ въ страната и подготвиха падането на Стамболова въ 1894 год. Прѣзъ тоя периодъ, освѣнъ цѣлъ рой незначителни и мимолѣтни списания и безцвѣтни вѣстници, се появиха солиднитѣ научно-литературни списания „Български прѣгледъ", редактиранъ отъ професоритѣ на новосъздадения университетъ, „Мисълъ" на Д-ръ К.

Кръстевъ и „Сборникъ“ за народни умотворения на Министерството на просвѣтата.

Слѣдъ падането на Стамболовата диктатура, която бѣше задушила и разнебитила всички партийни организации, послѣднитѣ възкръснаха и, както по-рано, увлекоха въ своитѣ борби цѣлия политически печатъ. Вѣстницитѣ, които продължиха своето сѫществуване слѣдъ Стамболовия режимъ, и ония, които се появиха послѣ, носеха почти всички партизански отенъкъ. Партиитѣ основаха свои органи съ по нѣколко сателити, които почти исключително се посвѣтиха на партизански борби. Новообразуваната народна партия, властвующа тогава, основа в. „Миръ“, Радославовата партия поднови нѣкогашния свой органъ „Народни Права“, Каравеловата „Знаме“, прѣименувано послѣ на „Прѣпорецъ“, Цанковата започна издаването на „България“, а Стамболовата продължаваше да се прѣдставлява отъ „Свобода“, прѣименувана послѣ въ „Новъ Вѣкъ“. Всички тия вѣстници сѫществуватъ и до днесъ. Къмъ тѣхъ се прибавиха, постѫпено, органитѣ на новитѣ партии, които отпослѣ се появиха — социалистическата, раздѣлена напослѣдъкъ на двѣ фракции, съ органи „Работническа Борба“ и „Работническа България“, радикалната съ органи „Демократъ“ и „Демократически прѣгледъ“, и, най-сетнѣ, така наречената младо-либерална партия, отдѣлена отъ Радославовата, съ органъ „Св. Слово“. Трѣбва да подчертаемъ особно силното развитие на социалистическия периодиченъ печатъ прѣзъ послѣднитѣ години. Социалистическата партия погълна най-енергичнитѣ млади сили и благодарение на тѣхното съдѣйствие тая партия поддържа, освѣнъ една широка социалистическа литература, и цѣлъ редъ периодически издания посвѣтени на работническитѣ интереси.

Съ разведряване на политическата атмосфера, диференцирането въ българския общественъ животъ започна да става по-опрѣдѣлено и устойчиво, и ние виждаме единъ голѣмъ разцвѣтъ на специалния периодиченъ печатъ, който застѫпва интереситѣ на разнитѣ съсловия.

Появиха се цѣлъ редъ земледѣлски, промишлени, търговски, лѣкарски, юридически, учителски, църковни, технически и пр. вѣстници и списания, нѣкои отъ които достигнаха до голѣмо съвършенство.

Чисто литературния и наученъ печатъ прѣзъ тоя послѣденъ периодъ се развива съ голѣма колебливость. Като изключимъ „Периодическо списание", „Българска Сбирка", „Природа", които и днесъ излизатъ, всички други, слѣдъ повече или по-малко продължителенъ животъ, спрѣха, а ония отъ новитѣ, които днесъ излизатъ, иматъ мжчно сжществуване.

Трѣбва да се отбѣлѣжи годината 1901, като една важна дата въ историята на българския печатъ. Въ тая година се тури сериозно начало на ежедневния печатъ.[1] Опити за основаване ежедневни вѣстници сж правени и по-рано — прѣди освобождението въ 1877 год. отъ Павелъ Бобековъ съ „Всѣкидневенъ новинаръ", въ 1890 отъ Хар. Генадиевъ съ „Балканска Зора", въ 1892 отъ Д. Петковъ съ „Свобода", въ 1898 отъ П. А. Петровъ съ „Отзивъ" — но въ 1901 год. се основа първия траенъ ежедневникъ „Вечерна Поща", който бърже се послѣдва отъ „Дневникъ", „День", „Балканска Трибуна", „Рѣчь", „Камбана", като не споменемъ освѣнъ отраялитѣ до днесъ. Ако не може да се каже, че тия ежедневни вѣстници, които днесъ съставляватъ главното четиво на широката българска публика, сж достигнали въ материално и морално отношение висотата, на която трѣбва да стоятъ, може, обаче, да се каже, че тѣ упражняватъ вече едно значително влияние върху политическия и общественъ животъ въ страната.

В. Т. Велчевъ.

---

[1] Нека забѣлѣжимъ, че въ 1893 год. г. В. Конъ основа въ София в. „Български Търговски Вѣстникъ", който вѣстникъ въ 1897 г. стана ежедневенъ, по ние считаме годината 1901 като начало на ежедневния политически печатъ, защото „Български Търговски Вѣстникъ" носи повече търговски характеръ и третира прѣимущественo икономически въпроси.

Списъкъ

на

Излизащитѣ въ България Списания и Вѣстници.

1. **Агрономическа Искра,** вѣстникъ, излиза три пжтъ мѣсечно, въ с. Садово, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.
2. **Албански Орелъ** (албански), вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ.... годишнина II, абонаментъ 6 л.
3. **Айтосъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ седмично, въ Айтосъ, уредниъ Т. К. Сукнаровъ, годишнина III. абонаментъ 2 л.
4. **Ашаферъ** (еврейски), вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Й. Патя, годишнина I, абонаметъ 6 л.
5. **Българско Царство,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ К. Будуловъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.
6. **Борба,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Вратца, уредникъ Н. Димитровъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.
7. **Банковъ Прѣгледъ,** списание, излиза два пжтъ мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина IV, абонаментъ 10 л.
8. **Българска Сбирка,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Н. Бобчевъ, годишнина XVII, абонаментъ 8 л.
9. **Български Туристъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина X, абонаментъ 2 л.
10. **Български Ловецъ,** списание излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Хр. В. Велевъ, годишнина XIII, абонаментъ 3 л.
11. **Български лѣкаръ,** списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Д-ръ П. Пранджовъ, годишнина VI, абонаментъ 8 л.
12. **Бранище,** списание, излиза мѣсечно, въ Ст. Загора, уредникъ В. В. Поповъ, годишнина V, абонаментъ 3 л.
13. **Бубовъдецъ,** списание, излиза мѣсечно, въ Враца. уредникъ П. Танковъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.
14. **Български Търговски Вѣстник,** вѣстникъ, излиза ежедневно, уредникъ Б. Кохнъ, годишнина XIX, абонаментъ 20 л.
15. **България,** вѣстникъ, излиза три пжта седмично, въ София, парт. издание, годишнина XIII, абонаментъ 15 л.
16. **Българска Кооперация,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 5 л.

17. **Балканъ,** (турски), вѣстникъ, излиза ежедневно, въ Пловдивъ, уредникъ Ю. Махмудовъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

18. **Буря,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Карлово, уредникъ Г. Гърдевъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.

19. **Български Търгов. Служащъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 2 л.

20. **Български Печатарь,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина X, абонаментъ 1 л.

21. **Български Металоработникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 2·50 л.

22. **Български Колѣзд. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина V, абонаментъ 3 л.

23. **Бургаски Общински Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ мѣесечно, въ Бургасъ, общинско управление, годишнина III, абонаментъ 4 л.

24. **Борба,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Харманлий, уредникъ Георг. Петровъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

25. **Бранитель,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ М. Л. Малѣевъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.

26. **Български Гласъ,** вѣстникъ, излиза всѣки четвъртъкъ, въ New York, уредникъ С. С. Станчевъ, годишнина I.

27. **Военен Журналъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София официјолно издание, годишнина XXIII, абонаментъ 10 л.

28. **Войнишка Сбирка,** списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина XVIII, абонаментъ 5 л.

29. **Ветеринарна Сбирка,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина XX, абонаментъ 5 л.

30. **Взаимность,** списание, излиза въ София, два пѫтъ мѣсечно, уредникъ П. Дичевъ, годишнина IV, абонаментъ 2 л.

31. **Въздржатель,** списание, излиза мѣсечно въ Пловдивъ, уредникъ р. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ 2 л.

32. **Вѣра и Животъ,** списание, излиза мѣсечно, въ Враца, уредникъ Св. Л. С. Тотевъ, годишнина I. абонаментъ 2·50 л.

33. **Воля,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ С. Радевъ, годишнина I, абонаментъ 16 л.

34. **Вечерна Поща,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ С. Наумовъ, годишнина XII, абонаментъ 20 л.

35. **Военни Извѣстия,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София. Официелно издание, годишнина XX, абонаментъ 10 л.

36. **Военен Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 5 л.

37. **Вѣст. на Коопер. Банка,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, офиц. издание, годишнина I, абонаментъ. . . . .

38. **Ветеринаренъ Прогресъ,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

39. **Варненски Търговски Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫт мѣсечно, въ Варна, уредникъ Г. Г. Геновъ, годишнина V, абонементъ 10 л.

40. **Варненски Окр. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ мѣсечно, въ Варна, уредникъ пост. комисия, годишнина II, абонаментъ 2 л.

41. **Видински Окр. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Видинъ, уредникъ постоян. комисия, годишнина I. абонаментъ даромъ.

42. **Видински Общин. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Видинъ, уред. общин. управление, годишнина I, абонамент 3 л.

43. **В. Търновски Общ. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза единъ пѫтъ мѣсечно, въ Търново, уредникъ общ. управление, годишнина III, абонаментъ 3 л.

44. **Вѣсти,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ Цариградъ, годишнина XXI, абонаментъ 8 л. (50 гр..).

45. **Горски Преглѣдъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

46. **Гражданка,** списание, излиза мѣсечно, въ Бургазъ, уредникъ Ж. Божилова — Патева, годишнина I, абонаментъ 4 л.

47. **Гражданско Съзнание,** вѣстникъ, излиза седмично, въ градъ Русе, уредникъ Р. Д. Сокеровъ, годишнина IV, абонаментъ 4 л.

48. **Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Анхиало, уредникъ . . . . годишнина I, абонаментъ 6 л.

49. **Горловски Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ О. Пазаръ, уредникъ Б. Лончевъ, годишнина I.

50. **Демократ. Трибуна,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Кюстендилъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.

51. **Дума,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Берковица, уредникъ К. Т. Гиздевъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

52. **Демократъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Вратца, уредникъ Хр. Драгановъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

53. **Демократъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Ломъ, уредникъ А. Григоровъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

54. **Демократически Прѣгледъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Т. Влайковъ, годишнина IX, абонаментъ 10 л.

55. **Духовна Зора,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина V, абонаментъ 2 л.

56. **Дунавски Извѣстия,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Свищовъ, уредникъ Д. Тричковъ, годишнина XV, абонаментъ 6 л.

57. **28 Февруарий,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Русе, уредникъ М. К. Караконовъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.

58. **Държавенъ Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, официелно издание, годишнина XXXIII, абонаментъ 25 л.

59. **Дневникъ,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Вл. Дамяновъ, годишнина X, абонаментъ 16 л.

60. **День,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ В. Т. Велчевъ, годишнина VIII, абонаментъ 16 л.

61. **Дебърски Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, издание редак. комитетъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.

62. **Дружба,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Станимака, уредникъ П. Сребреновъ, годишнина VI, абонаментъ 6 л.

63. **Дърводѣлски Работникъ,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 1·20 л.

64. **Добруджанецъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, уред. редак. комитетъ, годишнина IV, абонаментъ 4 л.

65. **Естествознание,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Площиновъ и др. годишнина II, абонаментъ 6 л.

66. **Желѣзнопѫтенъ Сборникъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, оф. издание, годишнина XVI, абонаментъ 6 л.

67. **Жития на Светитѣ,** списание, излиза мѣсечно, въ Сливенъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 1 л.

68. **Женски Гласъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ седмично, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 5 л.

69. **Желѣзничарско Съзнание,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина IV, абонаментъ 5 л.

70. **Желѣзничаръ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София, уредникъ Янко Ивановъ, годишнина VI, абонаментъ 4 л.

71. **Желѣзничарски Гласъ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 5 л.

72. **Земледѣлческа Поука,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Хр. Спиридоновъ, годишнина II, абонаментъ 2 л.

73. **Земледѣлска Мисъль,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Ц. Церковски, годишнина II, абонаментъ 3 л.

74. **Земледѣлие,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Хр. Калчовъ, годишнина XVII, абонаментъ 6 л.

75. **Зѣница,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. Лазаровъ и др., годишнина I, абонаментъ 4 л.

76. **Зѣздица,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. Бѣловеждовъ, годишнина XX, абонаментъ 2 л.

77. **Земледѣлско Знаме,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София, партиско издание, годишнина IX, абонаментъ 4 л.

78. **Зорница,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ В. С. Цановъ, годишнина XXXI, абонаментъ 6 л.

79. **Здраве и Сила,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина XII, абонаментъ 2 л.

80. **Злъчка,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Бургасъ, уредникъ Д. Московъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.

81. **Зълъ — Пъртъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ Г. Шефкеновъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

82. **Защитникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, издание съюзъ на просбописъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

83. **Защита,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Ан. Б. Сивиновъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

84. **Зора,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Ст. Загора, уредникъ Ив. Стояновъ, годишнина IV, абонаментъ 5 л.

85. **Зарници,** вѣстникъ, излиза всѣки петъкъ, въ Ямболъ, урежда редакционенъ комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

86. **Искра,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Орѣхово, уредникъ К. Лулчевъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.

87. **Илюстрация Свѣтлина,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Ю. Михаиловъ, годишнина XIX, абонаментъ 10 л.

88. **Изъ живота,** списание, излиза седмично, въ София, уредникъ Ив. Дойновъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.

89. **Извѣстия на сан. дирекция,** списание, излиза мѣсечно, въ София, официелно издание, годишнина IX, абонаментъ 5 л.

90. **Извѣстникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Ив. Трайковъ, годишнина XIII, абонаментъ 5 л.

91. **Изгрѣвъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Харманлий, уредникъ Ал. Поповъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

92. **Идеалъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Гор. Орѣховица, уредникъ Ст. Минчевъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

93. **Юридически Прѣгледъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Поповилиевъ, годишнина XIX, абонаментъ 10 л.

94. **Югозападна България,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Кюстендилъ, уредникъ В. Кознички, годишнина II, абонаментъ 5 л.

95. **11 Августъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Видинъ, уредникъ Ц. Ив. Ценовъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

96. **Картинна Галерия,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Г. Палашевъ, годишнина VI, абонаментъ 4 л.

97. **Кожаро-обущарь,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ окр. пост. комисия, годишнина III, абонаментъ 1·20 л.

98. **Келнерски Гласъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 3 л.

99. **Казанлъшки Общ. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ мѣсечно, въ Казанлъкъ, издание общинското управление, годишнина XI, абонаментъ 2 л.

100. **Кнежески Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ селото Кнежа, уредникъ Ив. Г. Бакърджиевъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

101. **Козлодуйски Брѣгъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Орѣхово, уредникъ ....., годишнина II, абонаментъ 3 л.

102. **Камбана,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Кр. Станчевъ, годишнина V, абонаментъ 15 л.

103. **Край,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Анхиало, уредникъ К. Г. Малаковъ, годишнина VI, абонаментъ 5 л.

104. **Куриеръ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Балчикъ, уредникъ П. Камбуровъ, годишнина IX, абонаментъ 4 л.

105. **Каварненски Изгрѣвъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Каварна, уредникъ Б. Николиевъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

106. **Лѣтописъ на лѣкарския съюзъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина IX, абонаметъ 10 л.

107. **Литерат. сборникъ „Начало“,** списание — приложение, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. Харлаковъ, годишнина III абонаментъ 8 л.

108. **Лѣсовъдна Сбирка,** списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина XII, абонаметъ 3 л.

109. **Ловецъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина XVI, абонаментъ 3 л.

110. **Литературна Бесѣда,** списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Б. Липовски, годишнина I, абонаментъ 4 л.

111. **Лоза,** списание, излиза мѣсечно, въ Кюстендилъ, уредникъ ред. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ 3 л.

112. **Ла Лузъ,** (еврейски) вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ ...., годишнина V, абонаментъ 6 л.

113. **Лѫчъ,** вѣстникъ, излиза двъ пѫт мѣсечно, въ Бургасъ, уредникъ Динко Демировъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

114. **Лѫчъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Хасково, уредникъ К. Х. Ангеловъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

115. **Марица,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ 6 л.

116. **Медицинска Бесѣда,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Витановъ, годишнина XV, абонаментъ 4 л.

117. **Майка и Дѣте,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина VIII, абонаментъ 2·50 л.

118. **Медицинско Списание,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Кукувичъ, годишнина II, абонаментъ 8 л.

119. **Музикални Вѣстникъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д. Х. Георгиевъ, годишнина VIII, абонаментъ 10 л.

120. **Младина,** списание, излиза мѣсечно, въ Казанлъкъ, уредникъ комитетъ, годишнина XX, абонаментъ 2 л.

121. **Млад читатель,** списаание, излиза мѣсечно, въ Плѣвенъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

122. **Миръ,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, партиско издание, годишнина XVII, абонаментъ 18 л.

123. **Млада България,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Разградъ, уредникъ Д. Бъчваровъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

124. **Медицинска Мисъль,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина VI, абонаментъ 4 л.

125. **Металоработникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 1·20 л.

126. **Митнишка Хроника,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.

127. **Младежки Вѣститель,** вѣстникъ, излиза два пѫт мѣсечно, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 1·20 л.

128. **Македония,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина XXII, абонаментъ 5 л.

129. **Музикантъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Ст. Загора, уредникъ Ив. С. Касабовъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

130. **Нов Щитъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Кула, уредникъ М. Нановъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

131. **Начало,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. Харлаковъ, годишнина III, абонаментъ 8 л.

132. **Ново Врѣме,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д. Благоевъ, годишнина XV, абонаментъ 10 л.

133. **Народно Ступанство,** списание, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина VII, абонаментъ —.

134. **Наблюдатель,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Страшимировъ, годишнина II, абонаментъ 8 л.

135. **Нова Балканска Трибуна,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Ив. Икономовъ, годишнина II, абонаментъ 24 л.

136. **Народни Права,** вѣстникъ, излиса ежедневно, въ София, парт. издание, годишнина XXI, абонаментъ 16 л.

137. **Новъ Вѣкъ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София, партиско издание, годишнина XIII, абонаментъ 15 л.

138. **Народна Дума,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Г. Говедаровъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.

139. **Ново Врѣме,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Станимака, уредникъ Б. Гологановъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.

140. **Народенъ Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Плѣвенъ, уредникъ Я. Ив. Мжстиновъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

141. **Нова Борба,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ Р. Райновъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

142. **Народно Благо,** вѣстникъ, излиза три пжтъ мѣсечно, въ Ямболъ, уредникъ Г. Ив Арабаджиевъ, годишнина IV, абонаментъ 5 л.

143. **Народна Сила,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Ник. Поповъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

144. **Наш Край,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, уредникъ С. Димитровъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.

145. **Новини,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Провадия, уредникъ П. Капричевъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

146. **Напрѣдъкъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Тутраканъ, уредникъ Ст. Хр. Мариновъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.

147. **Народенъ Защитникъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ Чирґанъ, уредникъ Д. Х. Таневъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

148. **Новий Загорски Общ. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ Нова Загора, издание общ. управление, годишнина I, безплатно.

149. **Новозагорски Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Н. Загора, уредникъ Ив. Инджовъ, годишнина I, абонаментъ 8 л.

150. **Нишава,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Царибродъ, уредникъ М. Ходжевъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.

151. **Народенъ Будитель,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ Харманлий, уредникъ ....., годишнина I, абонаментъ 5 л.

152. **Наша Дума,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Хасковъ, уредникъ Вл. Дамяновъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.

153. **Народна Борба,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Стара Загора, уредникъ Ив. Хр. Контевъ, годишнина IX, абонаментъ 2 л.

154. **Новини,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Шуменъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 8 л.

155. **Народенъ Гласъ,** вѣстникъ, излиза всеки денъ, въ София, уредникъ П. Н. Даскаловъ, годишнина I, абонаментъ 16 л.

156. **Общитель на българ. теософи,** списание, излиза мѣсечно, въ София, дружинско издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.

157. **Опитна Педагогика,** списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ Д-ръ Д. Гиневъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.

158. **Общинска Автономия,** списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ Ю. Петровъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

159. **Ориен. индустр. журналъ,** списание, излиза мѣсечно, въ Враца, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

160. **Огънъ и Мъчъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ Ив. Атанасовъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

161. **Обновление,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Казанлъкъ, уредникъ Н. П. Кенбуровъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.

162. **Обществен Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Шуменъ, уредникъ Ж. Павловъ, годишнина V, абонаментъ 5 л.

163. **Пробуда** (еврейски), вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Е. Менахемовъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

164. **Права Дума,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Берковица, уредникъ Г. Стефановъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

165. **Прогресистъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Вратца, уредникъ Н. Савовъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

166. **Просвѣта,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Кр. Максимовъ, годишнина VI, абонаментъ 3 л.

167. **Педагогически Прѣгледъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина V, абонаментъ 8 л.

168. **Поща, телеграфъ, телефонъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Георгиевъ, годишнина III, абонаментъ 3 л.

169. **Прѣгледъ на Министерството на В. Работи,** списание, излиза мѣсечно, въ София, официелно издание, годишнина I, абонаментъ 5 л.

170. **Пчела,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина X, абонаментъ 3 л.

171. **Природа,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Г. Христовъ, годишнина XVII, абонаментъ 5 л.

172. **Побратимство,** списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Ст. Поповъ, годишнина II, абонаментъ 2 л.

173. **Практическа Метода,** списание, излиза мѣсечно, въ Казанлъкъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.

174. **Православенъ Мисионеръ,** списание, излиза мѣсечно, въ Сливенъ, уредникъ Арх. Иларионъ, годишнина IX, абонаментъ 1·50.

175. **Прѣпорецъ,** вѣстникъ, излиза ёжедневно, въ София, партиско издание, годишнина XIV, абонаментъ 18 л.

176. **Прѣдприемачъ Строитель,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, издание редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 12 л.

177. **Пловдивски Общ. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, издание общин. управление, годишнина I, абонаментъ 2 л.

178. **Пловдивски Окр. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ окр. пост. комисия, годишнина I, абонаментъ 2 л.

179. **Печатарски Работникъ,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина V, абонаментъ 1·50 л.

180. **Подофицерска Защита,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 3 л.

181. **Правдина,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Бургасъ, уредникъ Ан. Петровъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

182. **Перо,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ мѣсечно, въ Бургасъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 4 л.

183. **Пробуда,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Сливенъ, уредникъ .... годишнина I, абонаментъ 4 л.

184. **Пристанищенъ Работникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Варна, уредникъ ....., годишнина I, абонаментъ 2·40 л.

185. **Правда,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, уредникъ Т. Поповъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

186. **Поляна,** вѣстникъ, излиза седмично, въ с. Чаиръ, уредникъ Й Сапунджиевъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

187. **Родина,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Т. Бъчваровъ, годишнина XII, абонаментъ 5 л.

188. **Родопски Напрѣдъкъ,** списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, уредникъ Ст. Н. Шишковъ, годишнина VIII, абонаментъ 4 л.

189. **Рѣчь,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Д-ръ Н. Ивановъ, годишнина IV, абонаментъ 16 л.

190. **Радикалъ,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София, партиско издание, годишнина VI, абонаментъ 8 л.

191. **Родолюбецъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пещера, уредникъ Д. Кремъновъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

192. **Родопска Трибуна,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ седмично, въ Т. Пазарджикъ, уредникъ ....., годишнина I, абонаментъ 8 л.

193. **Работническа България,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ седмично, въ София, партийно издание, годишнина III, абонаментъ 8 л.

194. **Работнически Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза три пѫт седмично, въ София, партийно издание, годишнина XIV, абонаментъ 8 л.

195. **Развой,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ седмично, въ Сливенъ, партийно издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.

196. **Revue Franco-Bulgare,** списание, излиза мѣсечно, въ Пловдивъ, училищно издание, годишнина I, абонаментъ 5 л.

197. **Ратникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Русе, уредникъ Ат. Н. Данковъ, годишнина XI, абонаментъ 6 л.

198. **Русенско Ехо,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ седмично, въ Русе, уредникъ Е. Петковъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.

199. **Руй,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Трънъ, уредникъ Д. К. Карадинчевъ, годишнина X, абонаментъ 2 л.

200. **Соленка Наблюдатель,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ Кула уредникъ У. Берберовъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.

201. **Списание на инжинерното дружество,** списание, излиза седмично, въ София, уредникъ Т. Каракашовъ, годишнина XVI, абонаментъ 8 л.

202. **Списание на икономическото дружество,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Цанковъ, годишнина XV, абонаментъ 8 л.

203. **Списание на юридическото дружество,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина XI, абонаментъ 8 л.

204. **Съврѣменна Илюстрация,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ В. Лазаровъ, годишнина I, абонаментъ 12 л.

205. **Свѣтулка,** списание, излиза мѣсечно, въ Плѣвенъ, уредникъ Р. Стояновъ, годишнина VIII, абонаментъ 2 л.

206. **Селска Просвѣта,** списание, излиза мѣсечно, въ Кюстендилъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина III, абонаментъ 3 л.

207. **Съвѣтникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, издание Игнати Рилски, годишнина XXVIII, абонаментъ 6 л.

208. **С. Стефанска България,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Хр. Котовъ, годишнина XIII, абонаментъ 10 л.

209. **Свободно Отечество,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Пловдивъ, уредникъ Ив. Ржжанковъ, годишнина V, абонаментъ 6 л.

210. **Стрѣмска Долина,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Карлово, уредникъ В. Александровъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.

211. **Срѣдни Родопи,** вѣстникъ излиза седмично, въ Пазарджикъ, уредникъ редак. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.

212. **Слънчице,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Плѣвенъ, уредникъ Г. Стояновъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

213. **Стремление,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Ловечъ, уредникъ Ст. Рясковъ, годишнина VIII, абонаментъ 4 л.

214. **Съзнание,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, съюзно издание, годишнина XIII, абонаментъ 5 л.

215. **Свободна Албания,** вѣстникъ, излиза три пжтъ мѣсечно, въ София, уредникъ ...., годишнина I, абонаментъ 10 л.

216. **Свѣткавица,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Сл. Христовъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.

217. **Свободенъ Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ Ст. Петковъ, годишнина VII, абонаментъ 8 л.

218. **Стрѣла,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Добричъ, уредникъ Ат. Самарджиевъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.

219. **Събуждане,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Провадия, уредникъ Вл. Мариновъ, годишнина II, абонаментъ 3 л.

220. **Скорпионъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Видинъ, уредникъ Ст. Милошевъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.

221. **Селски Гласъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Хасково, уредникъ Д. А. Ташевъ, годишнина II, абонаментъ 5 л.

222. **Ст. Загорски окржженъ Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза три пжтъ мѣсечно, въ Ст. Загора, уредникъ пост. комисия, годишнина I, абонаментъ 3 л.

223. **Семе,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, есперантски, годишнина I, абонаментъ 1·50 л.

224. **Съединение,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Свищтовъ, уредникъ Н. П. Славковъ, годишнина II, абонаментъ 6 л.

225. **Сухиндолски Гласъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ село Сухиндолъ, уредникъ Т. П. Халачевъ, годишнина I, абонаментъ 2 л.

226. **Севлиевски Общ. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ Севлиево, годишнина II, абонаментъ 1 л.

227. **Съврѣменикъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ Борисовградъ, уредникъ К. Атанасовъ, абонаментъ 2·40 л.

228. **Статистични Извѣстия,** списание, излиза мѣсечно, въ София, официелно издание, годишнина III, абонаментъ л.

229. **Съврѣменна Хигиена,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Петров, годишнина V, абонаментъ 4 л.

230. **Списание на физ. мат. дружество,** излиза мѣсечно, въ София, уредникъ С. Н. Лафчиевъ, годишнина VII, абонаментъ 6 л.

231. **Славянски Гласъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Н. Бобчевъ, годишнина IX, абонаментъ 4 л.

232. **Садово,** списание, излиза мѣсечно, въ селото Садово, уредникъ Д-ръ С. Доспѣвски, годишнина XIV, абонаментъ 4 л.

233. **Свободно Слово,** вѣстникъ, излиза три пжтъ седмично, въ София, парт. издание, годишнина VIII, абонаментъ 12 л.

234. **Софийски Новини,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ Ст. Ивановъ, годишнина VI, абонаментъ 12 л.

235. **Сполука,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣесечно, въ Пловдивъ, уредникъ Г. Крумовъ и др. годишнина I, абонаментъ 2 л.

236. **Служащь,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина II, абонаментъ 3 л.

237. **Сливница,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 3·50 л.

238. **Софийски Окруженъ Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ пост. комисия, годишнина I, абонаментъ 4 л.

239. **Слово,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Карнобатъ, уредникъ Ж. Маневъ, годишнина III, абонаментъ 4 л.

240. **Социалистическо Знаме,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ седмично, въ Сливенъ, партийно издание, годишнина I, абонаментъ 4 л.

241. **Свободна Воля,** вѣестникъ, излиза седмично, въ Русе, уредникъ Ал. Поповъ, годишнина II, обонаментъ 6 л.

242. **Съединение,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Самоковъ, уредникъ Т. Близнаковъ, годишнина I. абонаментъ 3 л.

243. **Самоковска Комуна,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Самоковъ, уредникъ Мих. Дашинъ, годишнина I, абонаментъ 3 л.

244. **Списание на митнишкото дружество,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредник р. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

245. **Ступански прѣгледъ и домакинъ,** списание, излиза, мѣсечно, въ София, уредникъ А. С. Пенчевъ, годишнина I, абонаментъ 2·50 л.

246. **Списание на лимонаденитѣ фабрики,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Д-ръ Добревъ годишнина 1, абонаментъ 8 л.

247. **Секретар-бирникъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ А. Георгиевъ, годишнина IV, абонаметъ 6 л.

248. **Списание на Българската Академия,** списание, излиза мѣсечно, въ София, Академско издание, годишнина XXIII, абонаментъ 10 л.

249. **Съврѣменна Мисълъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ р. комитетъ, годишнина II, абонаментъ 10 л.

250. **Търговски Знания,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Н. К. Савовъ, годишнина III, абонаментъ 6 л.

251. **Теменужка,** списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ ред. комитетъ, годишнина III, абонаментъ 2 л.

252, **Телеграфо-Пощен. Съзнание,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 4 л.

253. **Телеграфо-Пощен. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина IX, абонаментъ 4 л.

254. **Търговски Служащъ,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 1·20 л.

255. **Техническо Съзнание,** вѣстникъ, излиза три пѫтъ мѣсечно, въ София, годишнина I, абонаментъ 5 л.

256. **Текстиленъ Работникъ,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ Сливенъ, уредникъ ....., годишнина IV, абонаментъ 1·20 л.

257. **Търговски Фаръ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Варна, уредникъ П. Драгулевъ, годишнина III, абонаментъ 10 л.

258. **Търновски Вѣсти,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, уредникъ Д-ръ И. Галчовъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

259. **Т. Пазарджикъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Т. Пазарджикъ, уредникъ Е. Сжваджиянъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.

260. **Тютюноработникъ**, вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно въ Пловдивъ, съюзно издание, годишнина III, абонаментъ 1·50 л.

261. **Учитель,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Кр. Максимовъ, годишнина XVIII, абонаментъ 8 л.

262. **Училищна Практика,** списание, излиза мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ Д-ръ С. Чакъровъ, годишнина VI, абонаментъ 5 л.

263. **Утро,** вѣстникъ, излиза ежедневно, въ София, уредникъ Вл. Дамяновъ, годишнина I, абонаментъ 16 л.

264. **Учителски Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ седмично, въ София, уредникъ Ив. П. Кеповъ, годишнина IX, абонаментъ 5 л.

265. **Учителска Искра,** вѣстникъ, излиза три пжтъ седмично, уредникъ редак. комитетъ, годишнина VI, абонаментъ 4 л.

266. **Ученическа Пробуда,** вѣстникъ, излиза два пжтъ мѣсечно, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 2·50 л.

267. **Утро,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Търново, уредникъ Н. Г. Марковъ, годишнина I, абонаментъ 6 л.

268. **Фармацевтъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, държавно издание, годишнина V, абонаментъ 10 л.

269. **Финансовъ Сборникъ,** списание, излиза седмично, въ София, официелно издание, годишнина IV, абонаментъ 4 л.

270. **Финансова Защита,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ редак. комитетъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

271. **Художествена Култура,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ В. Диновъ, годишнина II, абонаментъ 8 лева.

272. **Християнски свѣтъ,** списание, излиза мѣсечно, въ София, уредникъ Ив. Сѣчановъ, годишнина XX, абонаментъ 3 л.

273. **Християнинъ,** вѣстникъ, излиза два пжтъ седмично, въ Русе, уредникъ ....., годишнина II, абонаментъ 3 л.

274. **Църковенъ Амвонъ,** списание, излиза мѣсечно, въ Търново, уредникъ Пр. С. Х. Арабаджиевъ, годишнина V, абонаментъ 2·50 л.

275. **Църковенъ Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, синодно издание, годишнина XII, абонаментъ 10 л.

276. **Читалище,** списание, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 3 л.

277. **Черноморска Поща,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Бургасъ, уредникъ Дим. Боевъ, годишнина III, абонаментъ 5 л.

278. **Чирпански Гласъ,** вѣстникъ, излиза три пжтъ мѣсечно, въ Чирпанъ, уредникъ Т. Орловъ, годишнина II, абонаментъ 4 л.

279. **Шивашки Работникъ,** вѣстникъ, излиза мѣсечно, въ София, съюзно издание, годишнина I, абонаментъ 1·20 л.

280. **Шантеклеръ,** вѣстникъ, излиза седмично, въ София, уредникъ А. Божиновъ, годишнина I, абонаментъ 5 л.

281. **Шивашка Борба,** вѣстникъ, излиза седмично, въ Варна, уредникъ ....., годишнина I, абонаментъ 2·40 л.

282. **Шуменски Окр. Вѣстникъ,** вѣстникъ, излиза два пѫтъ мѣсечно, въ Шуменъ, уредникъ пост. комисия, годишнина I, безплатно.

SLOVENSKO ČASNIKARSTVO

SLOVENCI, NJIH ZGODOVINA IN ČASNIKARSTVO.

Dasi so pokazali Slovenci na kulturnem polju dovolj lepih vspehov, vendar so malo poznani ne samo na velikem političnem forumu Evrope, nego tudi pri svojih velikih slovaskih bratih na vshodu. Uzrok pač tiči v tem, ker so najmanjši slovanski narod brez hrupne lastne zgodovine in še bolj. v tem, ker se imenujejo Slovenci ter se jih vsled tega često zamenja z Slovaki (Slovenci) in Slovani (Sloveni, Slaveni, Slavjani). V mnemotehničnem oziru pa enakost in sličnost motite in slabite spomin in jasnost pojma. Da bi toraj ostali Slovani v glavnem spoznali svojega najmanjšega in pol pozabljenega bratca, da bi bil bolj razumljiv razvoj slovenskega časnikarstva in javnega dela za domovino, zato prinašamo kot uvod opis Slovencev in njihove zgodovine v glavnih črtah. Seveda ta uvod, ki je napisan v naglici samo ad hoc ob priliki X. shoda slovanskih časnikarjev v Belgradu (1911), ne nosi značaj izvirnosti in novosti in je sestavljen na podlagi znanega gradiva.

*

Neposredno pred krajem VI. stoletja po Kr. je bizantinski car Mavricij še mogel zabraniti prednikom Jugoslovenev (Slovenov) trajno naseljenje na Balkanskem polotoku. Zato so se naši pradedi obrnili proti zapadu v gorenje porečje Save, Drave su Mure, v ozemlje Norika. Avantgarde Slovenov (Jugoslovenov) so se pojavile leta 595 vže v Pustriški dolini na Tirolskem in tu je moral z njimi bavarski vojvoda biti krvavo bitko da bi jim zabranil nadaljnje prodiranje in osvajanje. Ta letnica zaznava v zgodovini

fakt, da so tedaj vshodno alpske dežele postale slovenske, kakor so tudi še danes, ali v glavnem samo južno od reke Drave.

Ko je silni Samo (627—662) vstal zoper divje Obre, otresli so tudi Slovenci nadležni jarem Azijatov in so postali samostojni pod lastnimi vladarji. Vže zgodaj se je formirala njihova država v Alpah, Koroško ali *Karantanija* imenovana, ki je približno obsegala ozemlje starega Norika. Razven sedanjega Koroškega, Kranjskega, Štajerskega, je spadal v obseg Karantanije tudi del Tirolskega, Salcburškega (Lungau), Gornje — in Dolnje — Avstrije. Središče slovenske države je bilo v labodski dolini severno od Celovca (Klagenfurt), kjer se nahaja Krnski grad (Karnburg) in Gospa sveta (Maria Saal). Tu nekje so imeli slovenski vojvode svoje prestolnico.

Vsled nezgodnega geografskega položaja med divjimi Obri in državno dobro organizovanimi Bavarci, Slovenci niso mogli dolgo ohraniti popolne politične svobode. Pritisnjeni od Obrov, obrnili so se do bavarskega vojvode Tasila II za pomoč in združeni z Bavarci odklonili pretečo nevarnost iz panonske nižine, ali so morali priznati nadoblast Bavarcev. Izbrali so si pač manjše hudo. Odvisnost od Bavarcev pa je bila bolj nevarna v narodnem nego v politlčnem oziru, ker so ovi tedaj nadkriljevali Slovence kulturno, a kar je glavno, Bavarci so bili bogatejši za silno idejo krčanstva, ki je budila v njih čut superiornosti nad poganskimi sesedi. Za dano pomoč je moral karantanski vojvoda *Borut* razven drugih porokov poslati tudi svojega sina *Gorazda* in stričnika *Hotimira* na bavarski dvor, kjer so se ti pokristjanili in po svoji vrnitvi širili krščansko vero tudi med Slovenci. Izza vlade vojvode *Hotimira* (okolo sredine VIII. stoletja), ko je bila še večina Slovencev nepokristjanjena, je prišel v središče Koroške škof *Modest* ter je posvetil cerkev na čast materi božji, ki se od tedaj imenuje Gospa sveta (Maria Saal).

Ko je začel vladati v Karantaniji vojvoda *Valjhun* (769), nastane je v zemlji silen upor proti krščanstvu, pojavi se reakcija, ki je dala Bavarcem povoda, da so se še

bolj vmešali v slovenske razmere in pritegnili Slovence v okvir svoje kulturne in državne organizacije. Valjhun namreč ni mogel sam obvladati krščanstvu sovražnih upornikov, ki sta jih junaški vodila *Droh* in *Orel* in zato je poklical na pomoč Bavarce ter zadušil upor v krvi. In to borbo, ki je imela odločiti, bode-li v alpskem svetu obveljala slovenska vera, slovenski jezik in nezavisnost ali pa krščanstvo in nemštvo, vzel si je največji slovenski pesnik France Prešeren za predmet pesniškega obdelovanja ter je dal Slovencem (1836) ep „Krst pri Savici".

Tako je bila Karantanija še tesnejše priklenjena za Bavarsko in zapadno kulturo, posebno ko je ne dolgo potem Karol „Velki" odstavil (788) bavarskega vojvodo Tasila III in združil njegovo državo s Karantanijo vred s svojo frankovsko monarhijo.

Še predno se je znalo za srbsko državo in predno zgodovina prvič imenuje srbsko ime (822), izgubili so Slovenci svojo državo in svojo svobodo. Oni niso imeli lastnega narodnega razvoja, ampak v družbi s tujini narodi in tujini državmi. Zato tudi danes ne zahtevajo svojih narodnih pravic in garancij za obstoj narodne individualnosti na podlagi zgodovivskega ampak na podlagi prirodnega prava. Pogled nazaj jim nudi samo strašno sliko suženjstva. Svetel je samo začetek zgodovine pod lastnimi vladarji, svetla in prosvetljena je sedanjost, po sredi pa straši dolgotrajna tema narodne nezavednosti in propadanja. Severni Slovenci prejeli so krščansko vero od Nemcev (Bavarcev) in so bili hijerarhično podčinjeni solnograški (salcburški) nadškofiji; na jugu pa je med njih prodirala italijanska kultura in duh največ po duhovnikih, ki so jih pošiljali oglejski (akvilejski) patrijarhi. Tudi Korol „Veliki" (768—814) je gladil pot razširjenju krščanstva med Slovenci južno od Drave. Ko so namreč Franki podjarmili longobardsko kraljestvo (774) in furlansko vojvodino (Frijaul), postali so neposredni sosedi južnih Slovencev in na priprošnjo patrijarha Pavlina II, ki ga je Karol posebno ščitil, pošlje isti svojega sina Pipina nad njih; in do leta (800) so prišle v

okvir frankovske države tudi Kranjsko, Kras, Istra in Liburnija.

Tako je bila zapečatena osoda Slovencev in sprejeli so krščanstvo in višjo kulturo od rimsko-germanskega zapada in ostali so nanj priklenjeni do današnjih dni. V XIII stoletju imenuje se reka Kolpa meja Teutonije.

Od časov izgube svobode pa do danes je osoda Slovencev tesno zvezana z razvojem in dogodki rimsko-nemškega cesarstva in avstrijske monarhije. Če je vže duhovščina širila nemški jezik in upliv med Slovenci, to je tem boj mogla delati država na osnovi fevdne uprave, ker je kralj slobodno razpolagal s podjarmljeno zemljo. Karantanija je postala obljubljena dežela za nemške plemiče, avanturiste, rokodelce, trgovce in posebno za škofe. Vže cesar Ludovik „Pobožni" je odstavljal slovenske kneze in nameščal frankovske grofe. Tako so posredno nad Slovenci vladali razni vazali cesarstva, kakor oglejski patrijarhi, brizinski (Freising na Bavarskem), salcburški, bamberški in briksenski škofje, dalje celjski, goriški, ortenburški in ptujski grofi. Kolonizacijo slovenskih dežel po Nemcih so posebno pospeševali rečeni nemški škofje.

Nadalje pisati slovensko zgodovino ne bi bilo umestno ob tej priliki. Samo bi pripomnili, da se je vkljub procesu intenzivnega germanizovanja obdržalo marsikaj, kar je spominjalo na stare čase iz dobe samostalnosti ali polsamostalnosti in kar je bilo domače slovensko. Tako n. pr. se je obred vstoličenja koroških vojvod na Krnskem gradu in Gosposvetskem polju, menda uveden od kneza Inga koncem VIII stoletja še dolgo obdržal in tudi nekateri vladarji habsburške dinastije sprejemali so čast koroškega vojvode po slovenskem obredu. Isto tako so nekateri srednjeveški vladarji rečene dinastije znali slovenski jezik, ki je bil čislan na najvišjem mestu tam do cesarja Maksimilijana I. Koroški vojvode so imeli pravico posluževati se slovenskega jezika na nemškem državnem zboru. Ali močni tok občega ponemčevanja je šel nemoteno svojo pot, potujčil se je predel za predelom najprej na Salcburškem, Tirolskem, Gornjem — in Dolnjem — Avstrijskem, dokler niste prišli na red

severno Štajersko in severno Koroško. Še-le prebujenje narodne zavesti Slovencev okolo sredine XIX. stoletja je v glavnem vstavilo proces potujčevanja. Razmerno najmanj zemlje so Slovencem odtujili Lahi (Italijani), namreč samo del Furlanije istočno od reke Tilmenta (Tagliamento). Omenititi pa moramo, da so bili Slovenci v severnih alpskih krajih bolj retko naseljeni in da so vsled tega mogli bavarski naseljenci kmalu dobiti narodnostno premoč, posebno ker jih je podpirala država in cerkev. V krajih pa južno od reke Drave propadle so mnoge nemške kolonije in se poslovenile, ker ste bili Kranjsko posebno pa rodno južno Stajersko vže od začetka gostejše naseljeni in tudi bolj oddaljeni od nemških središč. Obdržal se je samo večji jezikovni otok Kočevarjev (po narečju turinško-frankovska mešanica, šteje okolo 18.000 duš), koje so naselili na jugoistočnem Kranjskem (1350 — 1360) ortenburški grofje.

Da omenimo še nekoliko besed o panonskih Slovencih, ki so stanovali med Donavo in istočno mejo Norika, toraj na današnjem Ogerskem zapadno od Donave. Oni sicer niso spadali v okvir stare Karantanije, iz koje je neposredno izšel slovenski narod, ali današnji ostanki panonskih Slovencev na jugoistočnem Štajerskem (Prleki) in zapadnem ogerskem tvorijo organski del modernega slovenskega naroda ki so dali narodu celo vrsto pesnikov, učenjakov, politikov e. c. (Miklošič, Stanko Vraz, Murko, Ploj, Ilešič). Drugi del ostanka panonskih Slovencev, namreč Kajkavci (Bezjaki) v zagrebški, varaždinski in križevski županiji se je stopil v kulturno-politično telo hrvaškega naroda. — V jezikovnem oziru so tvorili panonski Slovenci prehod od Jugoslovanov k severnim bratom, osobito od karantansko-slovenskega idijoma k slovaškemu. Politično središče panonskih Slovencev je bilo bajno Blatno (Moosburg) ob Blatnem jezeru (Plattensee, Balaton Füret), kjer sta v IX. stoletju stolovala kneza *Pribina* (†860) in njegov sin *Kocel* († 884). Pri poslednjem sta se mudila slovanska apostola sv. Ciril in Metod, ko sta bila na potu v Rim; in Kocel je visoko čislal slovansko pismo in jezik. Slovansko

bogoslužje se je razširilo tudi po njegovi zemlji. Ali intrigam nemških duhovnikov se je posrečilo zatreti *moravsko-panonsko nadškofijo*, ki je bila neposredno Rimu podčinjena. Naval divjih Madjarov v začetku X. stoletja je najobčutnejše zadel ravno panonske Slovence tako da so nam ostali samo žalostni fragmenti.

Še enkrat so prišli Slovenci pod žezlo slovanskega vladarja, namreč v drugi polovici XIII stoletja, ko je kralj Otokar II zedinil tudi slovenske dežele z veliko češkoslovansko monarhijo, ki se je razprostirala od Balta do Adrije.

Izmed domačih plemenitaških rodovin so si pridobili največjo moč grofje *Savineki*, tudi celjski grofje imenovani, ki so imeli v XV. stoletju velik del Štajerskega, Kranjskega, Hrvaškega in Ogerskega v svoji oblasti. Oni so bili toliko mogočni, da so se upirali cesarju in se celo bojevali s Fridrikom III. Poslednji celjski grof Ulrik je imel za ženo Katarino, hčer srbskega vladarja *Jurja Smederevca*.

Prihod Turkov na Balkanski polotok je vplival tud na Slovence kakor v narodopisnem in socijalnem tako tudi v političnem življenju. Srbi so se sklanjali pred Turki na ozemlje hrvaške kraljevine (zlasti v Liko in Posavje), a Hrvati na Kranjsko, Štajersko, Ogersko in Moravsko. Tako je nastal na jugovshodnem Kranjskem in južnem Štajerskem hrvatsko-slovenski narodni amalgam. Celo Srbi iz Bosne, Hercegovine in Raške so se naselili v Beli Krajini (v Žumberku, Marindolu in Bojancih). Tako so prišli zapadni ali ilirski Jugosloveni v najožji stik, občevali so in kupčevali med seboj, a kar je glavno, postali so vojni drugi, ko so se preko dve stoletji bojevali ramo ob rami proti krvoločnemu Turčinu. — Prvikrat so Turki vdrli na slovensko zemljo po bitki pri Nikopolju (l. 1396) in so grozovito razsajali po jugoistočnem Štajerskem, zlasti okolo Ptuja. Od tega leta pa do XVIII. stoletja, ko so zadnjič plenili okrog Metlike niste bili Kranjsko in Štajersko nikdar varne pred napadi poturčenih Bošnjakov. Vojskovanje Slovencev s Turčini je imelo za Slovence to dobro stran, da se je po občevanju s Hrvati in Srbi v njih brez doma prebudila na-

rodna samozavest kakor tudi zavest sorodnosti in enotnosti Jugoslovenov. Saj se pripoveduje celo o nemških plemenitaših, ki so služili kot oficirji in generali (n. pr. Adam Burgstall) v Vojni Krajini, kako so se navadili jezika Srbov in Hrvatov, sprejeli njihove običaje in celo narodno plemenitaško opravo.

Bojevito razpoloženje Slovencev v dobi turških napadov in romantični dogodki, ki navadno spremljajo vojsko, dali so povod novemu procvitanju *narodnega pesništva*. Iz te dobe imajo Slovenci najleše junaške pesmi in romance.

V dobi turških bojev so pokazali Slovenci tudi voljo emancipacije od Nemcev, koji poskus pa je bil v prvi vrsti socijalne in agrarne prirode, in samo sekundarno narodnosten. Na kraju XV. ni v prvi polovici XVI. stoletja so se namreč zbrali kranjski in štajerski kmetje v velike vojske (Matija Gobec), da bi otresli žuleči in nadležni jarem nemških plemenitašev, ali so podlegli boljši taktiki in boljšemu orožju vitezov.

Iz novejše zgodovine je od velike važnosti okupacija slovenskega ozemja po Francozih (1809—1813), ker se je od tedaj neprenehoma in krepko probujala narodna zavest Slovencev, dokler niso postali to kar so danes-kueturno politično organizovana narodna družina enega imena z istim književnim jezikom.

*

Dandanes štejejo Slovevci okolo 1,450.000 duš in sicer: v avstrijskem cesarstvu 1,193.000, v Italiji 40.000, na Ogerskem 45—50.000, v Ameriki 100.000 in drugje po svetu 20.000. Seveda pridejo v poštev za narodni razvoj samo oni Slovenci, ki stanujejo kompaktno na svoji domači grudi in štejejo nekaj manj od 1,300.000, toraj približno toliko kakor Arbanasi. Mnogo slabi narodno moč Slovencev to dejstvo, da so razdeljeni na troje držav, a v Avstriji sami zopet na šest provincij, kar zelo ovira skupno delo in politični napredek zlasti še zaradi tega, ker so razven na Kranjskem in Goriškem povsod v manjšini. Na severu jih potiskajo mogočni Nemci na istoku Ogri in na zapadu Lahi (Italijani). Samoobramba je tem težja, ker podpira norodne

nasprotike Slovencev tudi državna avstrijska politika; niti država niti dinastija ne napušča tadicijonalnih germanizatorskih teženj. In celo kadar se na severu pobotajo Nemci in Čehi, navadno plačajo račun Slovenci. Na ta način je na Koroškem zatrto slovensko šolstvo in uradovanje, in na Štajerskem teško dobijo službo slovenski uradniki. Če pa kateri slovenski sin ostane doma, ta mora postati na pol renegat ali pa je izložen šikanam nemške in nemčurske birokracije, koji daje potuho centralna vlada na Dunaju (Beču). Zato pa brez dvombe pride čas, ko bodo to početje najbolj obžalovali gospodje na Dunaju, ker bo Nemcem tako vzrasel greben nestrpnosti, da se v Avstriji ne bo dalo z njimi živeti, kar more postati fatalno za monarhijo. Politična nemorala je pač največje zlo in izpodkopava državne temelje.

Ako se ne oziramo na Lužičke Srbe, ki predstavljajo samo rudimente nekdaj močnega polabskega plemena, potem so Slovenci najmanjši slovanski narod. Ali je nekaj pri jih kar jih dela silno važne za medsebojno konstelacijo narodov — in to je njihova geografska lega.

Slovenska zemlja predstavlja ozadje tržaškega zaliva in preko nje peljejo velike prometne arterije iz srednje Evrope k Sredozemskemu morju. In ovo srednjevropsko ozemlje je v rokah silne nemškee mase, ki se bi rasprostirala od Hamburga do Trsta, samo če bi je ne ločili Slovenci od tržaškega zaliva. Odtodi pak izvira ono silno sovraštvo celokupnega Nemštva do Slovencev; vsled tega pobirajo po celi Nemčiji in nemški Avstriji prostovoljne prineske za „Schulverein“ in „Südmarko,“ ki imate namen ponemčiti zlasti Slovence. Javno prihajajo nemške marke iz Berlina za šulferajnske šole v Beli Krajini, kar pa Avstrija še favorizira.

Če vže nekoliko razumemo mržnjo Nemcev do Slovencev, za zkrajno zaslepljenost, moramo smatrati to, da podpirajo italijanski naseljenci v Istri in Trstu germanizatorske težnje Nemcev s tem, da preganjajo Slovence. Kjer ima Lah samo neznatno večino kakor n. pr. v Trstu in Gorici, ne dovoli Slovencem niti ljudskih šol. Slovenci jedva

bodo vspeli odbraniti se kombinovanega napada in če uničijo Nemci njihovo narodnost, potem je Trst njihov, kar pomeni največjo nevarnost za slobodo Italije.

Urbi er orbi pak je treba pribiti, da leži Trst in Gorica na slovenski zemlji a da so Lahi v glavnem ali priseljenci ali pa poitalijančeni Slovenci, kateri sistem poitalijevanja je prevzela Austrija in ga podpira še danes. Ali priroda in prirodni zakoni so močnejš od špekulacije ljudij in etnološki zakon veli, da mora mesto postati iste narodnosti kakor i stanovalci bližnje in daljše okolice, seveda če je ista široka masa naroda probujena ter organizovana kakor je sedaj slovenska — cuius est regio eius et caput. Zato je število Slovencev v Trstu poraslo v desetletju 1900 — 1910 od 27.000 na 75.000, četndi so pisali statistiko Italijani in Nemci, ki gotovo niso delali v korist Slovencev. Pri sadnjih državnozborskih volitvah (13. jun. 1911) imeli so tižaški Slovenci 11.000 glasov.

Važnost geografske lege Slovencev odseva tudi v zgodovini. Napoleon je namreč v Schönbrunns-kem miru (1809) odcepil ozadje tržaškega zaliva od Avstrije in priklopil Slovence francoski državi, ker *je brzo* uvidel, da je Kranjska z Goriškim „porta Italiae“ (kakor se je bil vže okolo leta 600 izrazil papež Gregor „Veliki“) in je vsled tega moral imeti Italijo zavarovano pred Avsrijanci, ali pa če je hotel od juga zagroziti osrčju Austrije. Napoleon je izvedel še le po schönbrunnskem miru, da niso stanovalci ilirskih pokrajin z glavnim mestom Ljubljno niti Nemci niti Lahi, ampak Jugosloveni. In to je velikega carja toliko zanimalo, da je svoj prvotno projektovani odhod odložil ter še štiri dni razmišljal o novem narodnostno - političnem problemu. V smislu informiranja pripada tu važna vloga Jerneju Kopitarju († 1844) in njegovemu mecenu baronu Žigi Zoisu.

*

Slovenska zemlja je deloma jugoistočni alpski svet, deloma pa Kras s svojimi pedzemeljskimi čudi, kakorjih najlepše kaže po celem svetu znana Postojnska jama (Adelsberger-Grette). Koroško, severno Goriško ni severno Kranjsko (Go-

renjsko) predstavljajo visok in gorat svet, koji je redko naseljen ter bolj prikladen za živinorejo nego za pojedelstvo. Ali slovenske Alpe so zelo romantične (Bled, Bohinj, Triglav Belopeška jezera, Vrbsko jezero i t. d.) in privabijo po letu mnogo tujcev, od kojih domačini zaslužijo dosti denarja. Rodovitno je spodnje Štajersko z ravnimi polji ni prijaznimi vinskimi goricami tako da ono ne izhrani samo svojih prebivalcev ampak preostaja pridelkov za prodajo. Dočim je dolenjski Kras z gozdi poraščen, kaže notranjski in isterski gola in kamenita rebra; dasi so Kraševci najdelavnejši in najinteligentnejši slovenski kmetje, vendar jih domačija ne more priživeti. Zato se posvečujejo trgovini in obrti ter gredo v široki svet iskat dela in kruha. Kraševci tvorijo ljudski rezervoar, iz kojega degenerirani Trst spopolnjuje svoje prebivalstvo s svežim naraščajem. — Umni Kraševci so tudi dobri vinogradniki in kletarji in daleko je poznan njihov žlahtni „teran“, „refosko“ in „pikolit.“

Slovenci so v obče zdrav, žilav, moralen in pobožen narod, ki išče svoje zadovoljnost največ v delu. Sicer se njihova pobožnost uprav v zadnjem desetletju zlorablja v politične svrhe, ali za tolažilo služi to, da so moralni in pobožni narodi pozneje močni nosilci tudi drugih idej; in če se odpro oči slovenskomu kmetu, da je njegova domovina v nevarnosti pred domačimi in tujimi neprijatelji, potem nam vstane navddušena domača armada, ki bo znala braniti svoje narodne pravice z orožjem kulture.

Slovenci so tudi bister narod, ki so dali svetu razmeroma dosti velikih mož kakoi n. pr. komponista Gallusa, matematika Vego in Močnika, kartografa Kocena, filologa Miklošiča, jurista Krajnca, fizika Štefana i t. d.; da niti ne omenjamo cele vrste domaćih pesnikov ni drugih pisateljev.

Slovenska industrija je še v povojih in Slovenci v glavnem nabavljajo svoje potrebščine iz nemških in čeških tovarn, dočim morajo njihovi delavći delati po tujih tovarnah v Austriji, na Westfalsken ni zlasti v Ameriki.

Površina slovenske zemlje meri okolu 25.000 km² in je približno za polovico manjša ed kraljevine Srbije.

*

Pismo in književnost kakega naroda ste prvi znak, da je isti napustil primitivnost ter krenil na pot prosvetljenosti in kulture. Zato je potrebno tudi početke slovenske prosvete objasniti z nekoliko vrsticami, zlasti ker so Slovenci največ duševnega dela posvetili spopolnjenju jezika in lepi književnosti.

Ko je koncem VIII. stoletja legla v grob samostalnost slovenske države, izmrla je polagoma tudi zavest narodne skupnosti. Edini i malo prosvečeni ljudje, ki so živeli med ljudstvom so bili svečeniki, ali ti so opravljali cerkvene obrede in molitve v nerazumljiven latinskem jeziku; zato se ni mogla razviti v srednjem veku slovenska pismenost, kakar je to bil slučaj pri vstočnih pravoslavnih Slovanih. Kot popust rimske cerkve se more smatrati sklep cerkvenega zbora v Majncu (803 l.), po katerem je bilo dovoljeno govoriti samo nekatere molitvice v materinem jeziku. Od todi je razumljivo, da so se nam v takozvanih *brižinskih spomenikih* ohranile neke molitve in z njimi slovenski jezik X. veka. Najbrže jih je zapisal brižinski (Freising) škof Abraham (957—994), po rodu Slovenec. Ovi fragmenti pak nimajo nikake veze s začetkom slovenske književnosti.

Pravo slovensko književnost pričenja še le *Primož Trubar* (1508—1586) s svojo knjigo „Krščanski nauk in Abecednik z malim katekizmom“, ki je izišla 1550 v Tübingen-u na Würtemberškem. Od ostalih protestanskih pisateljev bodita omenjana *Jurij Dalmatin* (1550—1589) in *Adam Bohorič* († 1598). Prvi je izdal leta 1584 na slovensko prevedeno biblijo z lepimi lesorezi in drugi je napisal prvo slovensko slovnico „Arcticae horulae“ in vstvaril Slovencem pravopis, ki je bil v rabi okolo 300 let, tamo do polovice XIX. stoletja. V uvodu svoje slovnice govori A. Bohorič tudi o osmih slovanskih narečjih in širi zanimanje za širše Slovanstvo.

Za razširjanje slovenskih in v obče jugoslovanskih knjig v XVI. stoletju si je pridobil nevenljivih zaslug bogati baron *Janez Ungnad* (1493—1564) iz Podjunske doline na Koroškem. Ko je ta uplivni plemič prestopil k luteranski veri, naselil se je v Urahu na Würtemberškem in vsta-

novil v Tübingenu svojo tiskarno. Mož je bil prežet od velike ideje, da pridobi za reformirano krščanstvo ne samo Slovence ni Hrvate, ampak tudi pravoslavne in muslimanske Srbe. Kolo ljudij, zmožnih jugoslovanskih pismenostij je izdrževal največ Ungnad sam, da bi priskrbel prevode sv. pisma in drugih protestanskih knjig v jugoslovanskih narečjih z latinskimi, cirilskimi ni glagolskimi črkami. Če se pomisli, da je bilo samo od 1561—1564 tiskanih nad 25.000 jugoslovanskih knjig, tedaj moramo reči, da se je bilo precej globoko vkoreninilo zanimanje za čitanje in višjo duševno izobrazbo. Baron Ungnad znači za Slovence XVI. stoletja nekaj sličnega, kar je bil na kulturnem polju baron Zois Ljuljani na koncu XVIII stoletja.

Prvo slovensko tiskarno u Ljubljani je ustanovil Janez Mandelc 1575. leta.

*

Reformacija je rodila slovensko književnost, ki ni prenehala do današnjih dni. Ali prave narodne zavesti in slovenske nacije ni bilo, ker je manjkalo globljega interesa za široko maso naroda, ki je bila edina očuvala slovenski jezik in vse kar je bilo ostalo slovanskoga iz starih dni. Meščanstvo je bilo odtujeno in je govorilo in mislilo nemški ali laški; ono je s prezirom gledalo na brezpravno množico kmetov in hlapcev, ki je delala tlako plemstvu. Misel narodne zavesti in narodne emancipacije se je začela še le na koncu XVIII in v začetku XIX stoletja, ko so tudi v Ljubljani prodrle ideje francoskih enciklopedistov in sugestivna moč vzgledov francoske revolucije. In neposredno pred kraj XVIII. stoletja pade tudi rojstvo slovenskega časnikarstva, ko je prvi slovenski pesnik *Valentin Vodnik* (1758—1819) začel izdajati prvi slovenski časopis Ljubljanske Novice (1797—1800). Prva številka Ljubljanskih novic („LUBLANSKE NOVIZE od vsih krajov zeliga svejta v' lejti 1797. V'Lublani vendajati Sazhete inu natisnene per Joannesu Fridrihu Eger, na Polanah № 3.) je zagledala beli dan 4. jan. 1797 in je bila tiskana v Eger-jevi tiskarni v Ljubljani. Novice so prinašale razne novosti i državne na-

redbe, članke o gospodarstvu, narodopise in pesmice. Izhajale so od začetka po drakvat na teden in stale za celo leto 3 fl., posamezne številku 3 krajcerje. Brez dvoma bi se bile obdržale Vodnikove „Novice“, če bi bile imele dovolj odjemalcev, ali za to je manjkalo predpogojev: ljudstvo ni imelo svojih šol ter ni znalo čitati, bilo je zanemarjeno in ni imelo pravega smisla za vživanje pri čitanju novic.

Prvi slovenski časnikar *Vodnik* je pokazal tudi smisla za širše Slovanstvo, za odnos sorodnosti sloveskega jezika k narečjem drugih Slovanov. Čisto iznenadijo modernega čitatelja one vrstice, koje je Vodnik napisal o priliki prehoda ruske vojske skoz Ljubljano 1799 leta. On piše v 26. številki „Novic“ (sobota 29. junija 1799): „Ena nova perkazen je za nas Krajnce, de so Rusi naši stari bratje peršli nas ne li obiskat, temuč tudi pred sovražnikam branit. Pred poldrugi tavžent letmi so pervi Slovenci v' te naše kraje peršli, oni so bili od Rusov inu drugih Slovencov roda; od tiga pride razlôčik, zakaj mi lahko zastopimo rusovski jezik; oni so namreč Slovenci, inu korenina, od katire so naši očaki rojeni. Daleč uni kraj Donave so se zaredili, inu počasi lesem stegvali, dokler je narkrajni rod na kraj laške dežele perderl, inu tukaj se naselib, ter deželo imenoval Krajno. — Zdaj vidimo z' očmi, kakišne mogočne inu velike brate mi po sveti imamo, kateri so naš slovenski jezik vselej čist ohranili. Proti letim se imamo bližati, kaderkol očemo jezik čistiti. Pa se tudi od njih učiti, kader je treba deželo pred sourażnikam braniti. Ako oni silno daleč prideo, zakaj bi mi tukaj blizo nepomagali se sovražniku Zoper postaviti?“ Ruski junaki, ki so tedaj potovali v Italijo skozi Ljubljano pod generalom Rehbinderom, so slavno premagali Francose pod maršalom Suvorovim.

Pomen „Lublanskih Noviz“ označil je Ivan Vrhovnik (Ob stoletnici „Lublanskih Noviz.“ Ljubljana 1897, str. 11—12); „Prvi slovenski časnik so — s temi besedani je že označen njih pomen. S 4. dnem meseca prosinca l. 1797., zagledal beli dan prvi list „Lublanskih Noviz“, more se usporejati v minolem stoletju samo še tisti dan l. 1789., ko se je prvi krat pojavila slovenska igra „Županova Mi-

cika« na modernem gledališkem odru v Ljubljani. Do tedaj se je rabil slovenski jezik do malega le za spisovanje nabožnih knjig. Z »Lublanskimi Novizami« pa se odpira slovenščini novo polje. Z njim se začenja borba, ki še dandanašnji ni končana, *borba da se prizna slovenščini častno mesto poleg drugih kulturnih evropskih jezikov.*« — »Lublanske Noviže« so poleg Linhartove »Geschichte von Krain« prve budilke narodne zavesti med Slovenci. V tem oziru je neprecenljive važnosti feljtonsko pisan sestavek Vodnikov »Pouedanje od slovenskiga jesika.« ki se pričenja brez tega naslova v 83. številki l. 1797. ter se od 84. številke i. l. nadaljuje pod rečenim zaglavjem do konca prvega letnika in začenši s 13. številko l. 1798 do uštete 27. številke i. l. To je »Ilirija oživljena« v prozi. S preprosto domačo besedo odgrinja Vodnik svojim rojakom zaveso, ki je zakrivala njih staro zgodovino, narodne običaje, in lepoto slovenskega jezika. Takoj v uvodu jih seznanja s Slovani, katere imenuje Slovence v širjem pomenu.«

Če je vže krog prosvetljenih ljudij (n. pr. Vodnik, Linhart, Kopitar), ki se je zbiral okolo mecena barona Žige Zois-a (1747—1819), moža stoječega na višini tedanje omike, vzbudil krepke kali narodne zavesti, to je francoska okupacija slovenskih dežel še intenzivnejše pospešila narodni preporod. Pod Francozi je postal slovenski jezik ravnopraven s francoskim in nemškim in je bil uveden v šolo in urad. Francozje so vstanovili v Ljubljani tudi univerzo (Akademija) z štirimi fakultetami. V dobi okupacije je izhajal v Ljubljani oficijalni časopis »*Telegraphe officiel*« (urednik: Charles Nodier), ki se je oziral tudi na poezijo, zgodovino ni jezik Jugoslovenov.

Po Napoleonovem padu, zavladali so zopet Avsrijanci nad slovenskimi deželami (»Königreich Illyrien«) in so zatrli vsako svobodnejše narodno gibanje. Legitimizem, krščanska pobožnost, birokratizem, poslušnost podanikov bili so vodilni motivi, po katerih se je vladalo v predmarčni dobi do pada Metternih-ovega 1848 leta. Osnovnih šol je bilo zelo malo v slovenskih deželah in še tu so podučevali v slovenščini samo v začetku, potem pa v nemščini. Slo-

venske so bile samo nedeljske šole. „Edini stan razumništva, ki ji čutil z narodnom je bila nižja duhovščina, toda ni ta ne brez izjeme, zlasti na Koroškem in Štajerskem dostikrat ni bila duhovščina zmožna slovenščine niti za najnavadnejše molitve. Dobrih mašnikov je bilo med 100 celih 99, 1 domorodca pak med 100 teško“ (D. Lončar, Političnо Življenje Slovencev. Ljubljana 1906, str. 3). V taki temi dobi je moral živeti prosvetljeni Francè Prešeren (1800—1849), največji slovenski pesnik, ki je dal svojemu narodu najsvetlejše kristale poezije tedaj, ko še niti ni bilo slovenskiga naroda o pravem pomenu besede. V tej dobi pritiska so se duševno formirali možje, ki so pripravljali pot lepšim dnevom slobode, ker ideje katere so bili razširili po Evropi enciklopedisti, francoska revolocija, Herder, romantika se niso dale zatreti ampak so privedle v Avstriji do revolocije 1848. lita.

Od prenehanja Vodnikovih Novic pa do Bleiweis-ovih (1800—1843) bili so Slovenci, brez lastnega časopisa. Vendar so bili v tem presledku sem ter tja objavljeni članki, oznanila, pesmi tudi v slovenskem jeziku in sicer v domačih listih, ki so izhajali v nemškem jeziku „*Laibacher Wochenblatt zum Nutzen und Vergnügen*“ je pinesla l. 1814 v 45 številki „Pesem Ob slavnimu Godu Franceta I. Estrajharskiga Cesarja, in leta 1818 sonet Janeza Vesela Koseskega: „Potaštva“. Ovi časopis prekrsti se l. 1819 v „*Illyrisches Blatt*“ z namenom, da sprejema vse, kar je količkaj v zvezi z ilirskim imenom. Leta 1827 prinese isti prvo Prešernovo pesem: „dekelzam“ z nemškim prevodom. V tem listu se je l. 1833 bila tudi glavna bitka v abecedni ali črkarski vojski v kateri je učestvoval tudi Prešeren z sonetom „Apel in Zhevljar“; tu je celo prvikrat rabljena gajica v slovenskem slovstvu, ko sta bila l. 1840 v njej natisnjena dva Malavašičeva soneta. Slično vlogo kakor Ilyr. Bl. v Ljubljani igrala je napram Slovencem „*Carinthia*“ v Celovcu na Koroškem; že v prvem letniku (1811) objavil je Urban Jarnik pesem „Na Slovence“. Od leta (1818) naprej se pojavlja v Celovcu še „*Kärntnerische Zeitschrift*“ z doneski h kulturi slovenskega jezika. I v nemških listih,

ki so izhajali v Nemškem Gradcu v prvi polovici XIX stoletja najdemo semtertja kaj napisanega o Slovencih in njihovem slovstvu ali pa tudi slovenski napisane originale; tako je n. pr. Davorin Trstenjak objavil v časopisu „*Der Aufmerksame*“ nekoliko „ilirskih“ in slovenskih pesmic. Narodne pesmi štajerskih Slovencev najdemo natisnjene v „Steiermärkische Zeitschrift“, ki so začele izhajati 1834 leta. „*Laibacher Zeitung*“ je začela izhajati l. 1778 pri Jg. Al. pl. Kleinmayru in izhaja še dan danes v Ljubjani kot oficijalno glasilo c. kr. vlade in se tako vže od davna bavi z razmerami Slovencev; vže l. 1784 poroča ta list, da so tiskane najboljše molitve Pija VI tudi v slovenskem jeziku in da stanejo 7 krajcerjev.

Tako je vse javno časnikarsko delo dobilo zavetja pod tujo streho, dokler ni vsaj leposlovje (poezija) dobilo začasno lastno domače zavetišče v almanahu „*Kranjska Čebelica*“, ki je počenši z letom 1830 izišla v Ljubljani zaporedoma štirikrat a petikrat še le leta 1848. Ta almanah je mnogo budil zanimanje za domači jezik in domačo književnost.

Ali Slovenci so morali čakati še deset let, dokler so dobili časopis enak onemu, ki ga je bil dal (1834) *Ljudevit Gaj* Hrvatom („Novine horvatske“), namreč „*Kmetijske in rokodelske novice*“. Njih je vstanovil in uredil (1843) Dr *Janez Bleiweis* (1808—1881), tajnik kmetijske družbe. Urednik novic ni imel posebne pisateljske ali političke zmožnosti, ali bil je izredno iskušen, soliden in praktičen mož, ki je vedel da je treba času primerno najprej poučiti široko maso, privaditi jo čitanju ter vzbuditi čut narodnega edinstva v umrtveli masi alpskih Jugoslovanov. Tedaj so Slovenci vporabljali kar tri pravopise: „bohoričico“, „metelčico“ in „danjčico“ in se nazivali po provincijah „Štajerce, Krajnce, Korošce, ker še niso bili zavedni svoje skupnosti. Sam Bleiweis bi bil ostal pogermanjen birokrat, če ga ne bi bili navdušili in pridobili za narodno delo njegovi prijatelji (n. pr. L. Jeran, Žakelj), ki so se bili navzeli *ilirske ideje* na hrvatskih gimnazijah.

Na začetku so prinašale „*Novice*“ največ podučne članke za kmete, živinorejce, obrtnike, pozneje tudi leposlovne stvari (pesmi, pripovetke), zgodovinske ter jezikoslovne članke. Od leta 1848 naprej so se začele intenzivno baviti z literaturo in politiko. Zaslugo „Novic“ za slovenski uarod je očrtal Fr. Levec tako-le: „1) Novice so združile vse slovenske pisatelje, ki so bili doslej brez glasila, središča in ognjišča, v eno kolo; 2) so zjedinile Slovence med seboj ter s Čehi in s Hrvati po Gajevem ali češkem pravopisu; 3. Ohranile slovenšćino zmesi hrvatskega in slovenskega jezika in 4. razširile veselje do čitanja in s tem slovensko zavednost

Novice so bile začele izhajati 5. jul. 1843 leta in so prenehale še le pred par leti. Početek „Znanila“ v prvi številki slove tako le: „Učenosti, umetnosti in znajdenja, so se v kratkih letih tako razširile, de kdorkoli z njimi naprej ne hiti, ne posnema, kar so drugi koristniga znajdli, ampak se terdovratno stariga derži, gre rakovo pot, vsaki dan mejn zna, se v zdajnim obrazenji ne znajde, v sredi svojih rojakov, znancov ino prijatlov si neznan ptuj deželec zdi, in si ne more nikakor pomagati....“. „*Novice*“ so izhajale enkrat na teden (4°) in stale za celo leto 2 fl.

Leto 1848 je prineslo ustavo in politično svobodo. V vseh slovenskih centrih so vstanovili politične organizacije in društva a središče in težišče celega političnega življenja je bilo „Slovensko Društvo“ v Ljubljani pod predsedstvom Dr Janeza Bleiweisa. Akademska mladina na Dunaju je vstanovila svoje društvo „Slovenijo“ (presednik Fr. Miklošič) in v Nemškem Gradcu društvo istega imena, koje sta vodila Dr Muršec in slavni pravnik Dr Krajnc.

Iz kroga dunajskega društva „Slovenije“ dobili so kranjski stanovi tudi prvo adreso z narodnim programom, ker se prosi stanove naj ne ovirajo zedinenja z slovanskimi brati v pismu in jeziku in naj se čuva slovenska narodnost na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem ni Primorskem ter naj se uvede slovenski jezik v šole in urade. Od pomnoženega odbora stanov vojvodine Kranjske pa je pošla temeljna zahteva slovenskega programa: zjedinjenje slovenskih po-

krajin v eno kronovino z imenom „*Slovenija*“. In tedanji urednik „Novic“ je isto glavno točko zagovarjal v slavnostni avdijevci pri nadvojvodi Ivanu. Slovenski narodni program je obsegal tri kardinalne točke: 1) Zjedinjeno Slovenijo; 2. enakopravnost slovenščine v šoli in uradi (tudi slovensko univerzo v Ljubljani); 3. neodvisnost Avstrije od Frankfurta — „*Slovenija*“ bodi nerazdružljiv del avstrijskega in ne nemškega cesarstva.

Privrženci „ilirizma“ so iskali stika in zaslombe pri ostalih Jugoslovanih zlasti s Hrvaškim. Dr Š. Kočevar se je vdeležil hrvaškega sabora (1848) pod Jelačićem ter se potegoval za ožjo zvezo s Hrvati v duševnem in materijalnem oziru.

Politična svoboda l. 1848 je obogatila tudi slovensko novinarstvo. V Ljubljani je začela izhajati „*Slovenija*“, prvi pravi politični časopis Slovencev (uredniki: M. Cigale, Dr Dežman, F. Cegnar), ki je brzo prestal 1850 leta. Isto tako kratkega veka so bile: „*Slovenske Novine*“ v Celju (1848); „Celjske Novine“ (1848—1851); „*Pravi Slovenec*“ (urednik Fr. Malavašič v Ljubljani 1849); „*Jadranski Slavjan*“ (Ljubljana 1850, urednik S. Rudmaš); „*Slovenski cerkveni Časopis*“ (urednik Dr J. Pogačar u Ljubljani 1849). Vredno je omeniti, da se je vže v začetku probude slovenskega naroda (1848), pripravljal domači razcep v kulturnopolitičnem oziru baš kakor ga imamo danes. V „Celjskih Novinah“ sta namreč pisala Škrebe in Šubic za ločitev cerkve in šole, za odpravo samostanov, za sekularizacijo cerkvene lastnine in odpravo celibata.

Reakcija v dobi absolutizma je zatrla slobodno politično gibanje in sloboden razvoj narodov in zato so morali propasti vsi slovenski listi razven Bleiweisovih „Novic“. Še celo na skromnega in skozi in skozi konzervativnega Bleiweisa, ki je vedno bil za vero in dinastijo se je pritiskalo, da bi opustil svoj list, samo ker je bil tiskan v slovenskem jeziku. Na eni strani so mu očitali panslavizem in ga sumničili temnega nagnenja do svetlih rubljev, na drugi pak strani so mu obljubljali boljši položaj in odlikovanja. In celo doma na Kranjskem so zahrbtno rovali proti

konservativnim „Novicam“ baš oni, ki so imeli za kaj tacega najmanj povoda — namreč duhovniki; oni so iznašli da so „Novice“ veri nasprotne, zapeljive in nevarne in da je Dr Bleiweis največji nasprotnik duhovnikov. V kljub temu so se „Novice“ obdržale ter preživele dobo Bachovega absolutizma. (D. Lončar, op. c.).

Bachov absolutizem je moral pasti, ker je bil preveč nasproten toku časa, ker je bil preveč birokratičen, centralistično-germanizatorski in rimsko-katoliški. Takov sistem vladanja je bil najneprirodnejši baš tam, kjer tvori država v svojem temelju narodnostni konglomerat. Izguba Lombardije in prezadolženost ste bili neposredeni povod, da se je izdala oktoberska diploma (20. oktobr 1860) in februarski patent (1861) in proglasila ustava s svobodnim politikovanjem. Od tega časa naprej se je neprestano množilo število slovenskih časopisov do današnjih dni. Eden izmed prvih je bil „*Naprej*“ (od 2. jan. do 29. sept. 1863), ki ga je vstanovil pesnik Miroslav Vilhar in urejeval oštroumni pisatelj Fran Levstik. Program lista se glasi: Časnik *Naprej* misli na vstavnem potu potezati se za vse in vsakoršne pravice slovenskega naroda ter vedno in povsod imeti pred očmi blagost domovine s pažljivim očesom na južne brate, s katerimi smo Slovenci v materijalni in duševni dotiki. Da bi „Naprej“ dosegel svoj sveti namen, obeta častitim bralcem take liberalno-politične lepoznanske in gospodarske sestavke, kakršni so potrebni, da se izve, kar se bode važnega godilo po vsem svetu; da se zbuja narodnost, vnema skrb za občno korist, širi vsestranska omika in luč med Slovenci, in kolikor je mogoče, da se pripomore k splošni izobraženosti na jugu“. Dasi je „Naprej“ izšel samo v 78 številkah, vendar je bil velikega pomena za slovensko politiko, jezik in književnost. S finim čutom za dobro in lepo kritikuje Fr. Levstik i leposlovje i politiko in zlaga pri tem lepe umetne pesmi.

Pod uredništvom A. Einspieler-ja je začel izhajati v Celovcu na Koroškem „*Slovenec*“ (1865—1867) z geslom „Živi, živi, duh slovanski, bodi živ na veke!“ Isti nevstrašeni in nevpogljivi borec za prava koroških Slovencev vsta-

novi v Celovcu l. 1882 že kot starec tednik „*Mir*“, ki izhaja še sedaj. V Trstu se pojavi (1866) „*Ilirski Primorjan*“, koji se l. 1867 prekrsti v „*Primorca*“ pod uredništvom in sotrudništvom Vekoslava Raiča in pesnika Frana Cegnarja. Istotam sta izhajala lista „*Tržaški Ljudomil*“ (1866) in „*Jadranska Zarja*“, a v Gorici „*Domovina*“ (1867—1869) z geslom: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Tudi Štajerci so dobili l. 1867 svoj list v „*Slovenskem Gospodarju*“, ki ji ime! namen poučevati narod v gospodarskih in političnih stvareh; list izhaja še danes v Mariboru.

Pojava novih slovenskih časnikov znači, da je ustavna doba navela Slovence v politikovanje v večjem stilu. Ali vendar je bilo do dobe vstvaranja dualizma po ministru Beustu še vse publicistično delovanje nekakako primitivno, diletantsko, domače. Ni še bilo prave diferencijacije, razdelitve ulog in dela ter ostro črtanih političnih struj. Eni in isti časopisi so mnogokrat služili i politiki i beletristiki, a kar je glavno, nedostajalo je centralnega političnega časopisa. To potrebo so najprej živo občutili štajerski napredni rodoljubi (Dr. Dominkuš, Dr. Vošnjak, Dr. Razlag, Dr. Kočevar, i t. d.) in so l. 1868 vstvarili v Mariboru „*Slovenski Narod*“, ki izhaja v Ljubljani še dandanes in je največji in najbolje urejevani politični list Slovencev. Od začetka je izhajal trikrat na teden pod uredništvom duhovitega žurnalista Antona Tomšiča (1842—1871), ki se je umel dobro braniti pred šikanami in intrigami zagrizenih Nemcev in nemčurjer. Vže od začetka je pisal „*S. Narod*“ na narodni in svobodomisleni podlagi in je bil organ slovenske inteligence („Mladoslovencev“). List je zagovarjal združenje vseh Slovencev v eno administrativno celoto. Vstanovitev „*Slovenskega Naroda*“ pada v dobo slovenskih „taborov“, to je prirejanja velikih političnih shodov pod milim nebom; na ljudskem taboru v Vižmarjih l. 1869 je bilo zbranih okolu 30.000 duš. Kot glavni taborski junak je slovel Dr. Valentin Zarnik (1837—1888) in Božidar Raič (1827—1886), impozanten govornik in idealen narodni duhovnik. Iz kola vstanoviteljev „Sl. Naroda“ moramo omeniti Dr. Josipa Vošnjaka, ki se je prvi lotil nacijonalno-ekonomske poli-

tike z vstanavljanjem posojilnic in hranilnic (prva v Ljutomeru 1872). — „Slovenski Narod“ je vedno bolj napredoval, posebno ko se je preselil v Ljubljano (1872), kjer je eno leto pozneje postal prvi slovenski dnevnik. Tu ga je urejeval Josip Jurčič (1844—1881), nadarjeni slovenski romanopisec. Leta 1910 je „Slovenski Narod“ toliko napredoval, da je izhajal celo dvakrat na dan, kar znači mnogo za razmeroma malo mesto kakor je Ljubljana (42000 prebivatew).

Čim bolj se je narod zanimal za politiko in čim več časnikov je izhajalo, tem bolj je nedostajalo pogojev za skupno delo slovenskih političnih ni kulturnih delavcev. Po glavni razdelitvi dunajskega parlamenta, razdelili so se tudi slovenski politiki; slovenski federalisti so pod vodstvom J. Bleiweis-a in E. H. Koste (1832—1875) podpirali nemško državnopravno stranko, ki je bila nasprotna narodnim avtomijam a zraven še zagovarjala upliv cerkve v državnem življenju. V kolu slovenskih federalistov nahajali so se seveda duhovniki (tedaj po večini) in vsi oportunisti; koji niso nikdar dobiti za kako radikalno narodno akcijo. Napredna in svobodomiselna opozicija slovenskih konservativcev in federalistov je imela za svoj organ „Slovenski Narod“, dočim si vstanove konservativci l. 1873 lasten organ „*Slovenca*“, kojega prvi urednik je bil K. Klun. Deset let pozneje (1883) proširi se tudi „*Slovenec*“ v dnevnik in je danes u Ljubljani drugi in največji politični časnik za Slovence.

Razven „*Slovenskega Naroda*“ in „Slovenca“ izhajata danes (1911) v Ljubljani še dva druga dnevnika, namreč radikalno-narodno „Jutro“ (od 1910—) in socijalno-demokratična „Zarja“ (od 1911—); v Trstu pak imajo dnevnik „*Edinost*“ (1876—) in v Ameriki dnevnik „*Glas Naroda.*“

Večkrat se je skušalo doseči primirje in slogo med „narodno-napredno“ in „katoliško-narodno“ („danes vseslovensko ljudsko“) stranko, ali to vselej na škodo prve, ki je podcenjevala pedagoški pomen mlajšega duhovništva in ki je zanemarjala delovanje pri široki masi na kmetih. No odkar je bil začel škof Anton Mahnič izdajati „*Rimskega katolika*“ (pozneje „Katoliški obzornik“, „Čas“) in po zadnjem

katoličkem shodu v Ljubljani l. 1900 je izključeno vsako skupno politično delovanje, a mesto tega se je začel ljut kulturni boj. Tega je potrebno izbojevati in on prinese slovenskemu narodu na znotraj okrepljenja in probude, ali zunaj na mejah trpi narodna stvar ogromno škodo. Edino še v Trstu vlada politično edinstvo, zato pa imajo tamo ob sinji Adriji najlepše uspehe v narodnostnem oziru.

Katoliško narodna (klerikalna, tudi „Vseslovenska Ljudska Stranka“ imenovana) ima svoje privržence na kmetih in sloni na široki masi ljudstva, dočim je narodno-napredna stranka omejena na Ljubljano, mesteca in trge; samo kraševski kmetje na Goriškem so izbrali pri letošnji volitvi (13. jun.) za državni zbor naprednega poslanca (Dr Gregorina). Odkar je podeljena v Avstriji občа volilna pravica, dobila je katoliško-narodna stranka v svoje roke tudi deželni zbor in upravo na Kranjskem.

Da omenimo še neke politične liste, ki so se pojavili v dobi izhajanja „Slovenskega Naroda“: „*Slovanska Lipa*“ (1870—1871) na Dunaju; „*Slobodni Slovenec*“ (1870) kot priloga k „Tagesbote für Untersteiermark“ v Mariboru; „*Soča*“ v Gorici (od 1871—); „Glas“ (1872—1875) v Gorici. „*Slovenski Tednik*“ politični in gospodarski listi za slovensko ljudstvo, v Ljubljani pod uredništvom Josipa Jurčiča in Dr J. Vošnjaka (1873—1875); „*Prijátel*“. Znánost razserjüvajocze mészeczne novine. 1876—1879 v Budapešti pod uredništvom Jmre Augustiča, v ogerski slovenščini. „*Ljudski Glas*“ Filipa Haderlapa v Ljubljani 1882—1884. „*Ljubljanski List*“, večerna priloga deželnemu uradnemu časniku v Ljubljani 1884—1885. „*Slovenski Delavec*“ v Trstu pod uredništvom Aug. Bremic-a 1884; V Novem Mestu, kjer je vže l. 1848 izhajal politiški časnik „*Sloveniens Blatt*“ začel je l. 1885 izdajati F. Krajec „*Dolenjske Novice*“; kot glasilo Dr K. Slanca v Novem Mestu so izhajale ob priliki volitev za državni zbor (1885) „*Resni Glasovi*, v Ljubljani pod uredništvom V. Jeniča; „*Nova Soča*“ v Gorici 1889—1892; „*Domoljub*“, politično glasilo katoliško-narodne stranke za kmetsko ljudstvo in širše sloje v Ljubljani od (1889—); isto je bil narodno-napredni stranki „Rodoljub“ (od l. 1891,

sedaj „Slovenski Dom"); „*Domovina*" v Celju (od 1891—); „*Amerikanski Slovenec*" v Toveru Min. U. S. (1891—) pod uredništvom F. Bucha; „*Primorec*" (1893—) ljudsko glasilo narodno-napredne stranke na Goriškem; „*Sloga*" je izhajale na Primorskem 1893—1895 in urejeval jo je A. marki Obizzi; „*Primorski List*" v Gorici (1893—) politično glasilo kat. nar. stranke za goriško ljudstvo; „*Novičar*" je izhajal l. 1893 kot večerno izdanje Edinosti; „*Glas Naroda*" list slovenskih delavcev v Ameriki (1893—) sedaj dnevnik pod uredništvom F. Sakser-ja; „*Delavec*" l. 1893 v Ljubljani; „*Štajerski kmet*" s protislovenskim pravcem v Moriboru 1894—1895; „*Glasnik*", glasilo krščanskih delavcev v Ljubljani (1895—, urednik J. E. Krek); „*Svoboda*" list slovenskih prometnih služabnikov na Dunaju l. 1836; „*Slovenski List*" vstanovljen 1836; „*Zarja*" list za interese slovenskega proletarijata, v Ljubljani 1897 (urednik Dragotin Kordelič); „*Euč*" socijalno demokratiški list v Celju 1897; „*Bela Ljubljana*" glasilo volilnega odbora narodnih meščanov ljubljanskih za časa volitev l. 1897.

„*Nova Domovina*" (1900) Katoliški dnevnik 1907.) v Clevelandu u Ameriki! „Glas Svobode" glasilo svobodo miselnih Slovencev v Ameriki (1911 —) Chicago; „*Cobujec*" list za narodno prosvetni gospodarstvo, v Kamniku 1906; „*Belokranjec*" v Ljubljani 1904; „*Narodni List*" glasilo narodne stranke za Štajersko, Celje, 1906; „*Naš List*" neodvisno politično glasilo za Slovene, Kamnik 1906; „*Novi List*" v Trstu 1899; „*Mladoslovenec*", Kamnik 1906; „*Naša Moč*" Glasilo za slovensko delavstvo v Ljubljani 1905; „Rdeči Prapor" glasilo jugoslovanske socijalne demokratije v Kranji 1898; „Štajerc" — s protislovensko smerjo politike v Pfuju ob 1900; „*Korošec*" v Celovcu, let. IV., „*Narodni dnevnik*" v Celju od od 1908—1911; itd.

Paralelno s političnimi časniki so se razvijali in rasli tudi časopisi za leposlovje, znastvo in razne stroke, vendar moramo imenovati dobo pod pojano danajshega „Zvona" pripravljalno, ker je še le Stritar s svojim ukusom za lepoto jezika ni finim čutom za lepo dal temelje za zdrav razvoj slovenske beletistike. Dosi je oze tr. Leostik s svo-

jini ojedkimi satirami čistil literarno polje, vendar so izhajali do Štritarja v leposlovnih listih spisi brez okusa v jeziku in brez prave umetniške vrednosti. Stritar je ostvoril Slovencem salonski jezik in salonsko novelo. Pravi leposlovni listi in zborniki: „*Slovenska čbela*" v Celju l. 1850; „*Slovenska Bčela*" urejaval A. Janežič v Celovcu 1850—1853; „*Glasnik*" za litaraturo in umetnost v Celovcu 1858—1868; „*Glasnic*" list za zabavo, književnost in poduk, urednik Josip Jurčič v Mariboru 1869; „*Zvon*" (1870, 1876—1880) urejeval na Dunaju Josip Stritar „*Zora*" v Mariboru (urejevali Davorin Trstenjak in Janko Pajk (1872—1877; „*Ljubljanski zvon*" sprva pod uredništvom J. Jurčiča in Fr. Levca izhaja od l. 1881 do danes in je bil središče vsega leposlovnega in literarnega delovanja; „*Kres*" v Celovcu 1881—1886 pod uredništvom Dr. Kreka in J. Sketa; „*Slovan*" ilustrovan list (uredniki Anton Trstenjak, Jožef Cimperman, Simon Gregorčič; lastnika Ivan Hribar in Dr. Ivan Tavčar) u Ljubljani 1884—1887; „*Dom in Svet*", glavni leposlovni list kat. narodne stranke v Ljubljani od l. 1888 naprej; „*Slovenka*" glasilo slovenskega Ženstva, v Trstu 1897; „*Cvetje iz domačih in tujih logov*" izdajal v Celovcu Anton Janežič 1862—1868;

Slovenska knjižnica", zbirka romanov povestij, dram i t. d. izvirnih slovenskih in drugih literatur na slovenski jezik preloženih 1876—1880; „*Narodna Biblioteka*" 1883—1894 tiskal in zalagal J. Krajec v Novem Mestu (58 snopičev); „*Ljudska knjižnica*" v Mariboru 1885—1886; „*Koroške bukvice*" slovenskemu ljudstvu v poduk in kratek čas 1887—1889 v Celovcu; „*Naš dom*", zbirka povesti, pesmi in narodnega blaga v Celju 1891; „*Slovanska knjižnica*" izdaja A. Gabršček v Gorici od l. 1895—;

Prostonarodni poučni časniki: „*Pravi Slovenec*" pod uredništvom Fr. Malavašiča v Ljubljani 1849; „*Pod Lipo*" v Trstu 1860—1870; „*Besednik*" Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo v Celovcu 1869—1878; „Slovenski Dom", v Ljubljani 1850; Listi za mladino: „*Vedež*" izdajatelj in urednik J. Navratil, v Ljubljani 1848—1851; „*Vrtec*" časopis s podobami za slovensko mladost, (prvi

urednik J. Tomšič) v Ljubljani od 1871—; „*Angelček*“, list za najnežnejšo mladino v Ljubljan 1895—; *Knjižnica za mladino*“ V Gorici 1895—1897; „*Veselo poročilo otrokom*“ pisan v protestanskem smislu, Dunaj 1897; „Zvonček“. Dijaški časopisi: „*Torbica*“ jugoslavjanske mladosti sprva v Ljubljani pod uredništvom Lj. Tomšiča 1862—1863, pozneje v Zagrebu v srhohrvaškem jeziku (1863—1864); „*Vesna*“ mesečnik slovenskega dijaštva v Celju 1892—1894: „Zora“ glasilo slov. kat. dijaštva na Dunaju 1896—; „*Omladina*“ Ljubljane 1904.

Razven navedenih časopisov, so imali Slovenci v bližnji olopretcklosti še mnogo drugih revij, strokovnih in umretniških listov od katerih omenimo samo še *Slovanski svet* (1888—1899) ki ga je izdajal in urejeval Ivan Podgornik. z občudovanja vredno doslednostjo na stališču slovenskega kulturnega programa (: ruščina skupni znanstveni jezik Slovanov, cirilo-metodijska cerkev it.d.). Podgornič sicer ni dosegel nič stvarnega ali je oživil karkor piše D. Lončar (op. c. 26), na novo slovenski narodni program z glavno točko narodne autonomije.

Koliko listov pak imajo Slovenci danes (v letu 1911), kako se delijo po političnih strujah in strokah ter mestu izhajanja, o tem se najčitalec blagovoli poučiti iz imenika slovenskih časopisov, ki smo ga napisalo po abecednem redu in ki sledi temu uvodu.

SLOVENSKI ČASOPISI IN ČASNIKI (1911).

1. **Akordi** Novi. — Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo Z glasbeno-književno prilogo. Urejuje Dr. Gojmir Krek. Izhaja 6 krat na leto. Izdajatelj L. Schwentner v Ljubljani. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. 1911. 4⁰ let. X. (Cena za leto 10 kron).
2. **Amerika** Clevelandska. — Neodvisen list za slovenske delavce v Ameriki. Izhaja dvakrat na teden. Izdaja tiskovna družba „Amerika", Cleveland Ohio, 2⁰, let. IV. (Stane za Ameriko dol. 2·— za Evropo dol. 3·—)
3. **Angelček.** Priloga „Vrtcu". (Mesečnik). Urejuje Anton Kržič. Tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani 1911, 8⁰. Let. XIX.
4. **Blagovestnik.** Izhaja šestkrat na leto. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Chraska. Natisnila Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani. 1911. V. 8⁰ Naročnina 60 h.
5. **Bodočnost** Naša. — Glasilo napredne mladine. (Mesečnik). Ureja dr. Rudolf Molè. Izdajatelj in odgovorni urednik Aleks. Kostnapfel. Tiska in zalaga Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 1911. V. 8⁰. Leto IV. (Velja vse leto 3 K.).
6. **Bogoljub.** Cerkveni list za Slovence. Izhaja začetkom vsakega meseca. Izdaja Kat. bukvarna. Tiska Kat. tiskarna, (Urejuje Janez Ev. Kalan). V Ljubljani 1911. 4⁰. Let. IX. (Stane za celo leto K. 2).
7. **Branik.** Slovenski. — Vestnik naših pokrajin. Izhaja 1. dne vsakega meseca. Izdaja konzorcij „Slov. Branika". Odgovorni urednik Ivan Pezdir. Tiska „Učiteljska tiskarna" v Ljubljani. 1911. 8⁰, let IV. (Stane 3 K, dijaštvu 1·80 K. na leto).
8. **Carniola.** Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Mitteilungen des Museal-Vereines für Krain. Comptes-Rendus de l'Association du Musée de Carniole (Četrtletnik). Uredniki: Dr. Jos. Gruden, dr. Jos. Mantuani, dr. Gv. Sajovic. Izdaja in zalaga Muzejsko

društvo za Krajnsko. Tisk J. Blasnika naslednikov. V Ljubljani 1911. 4⁰. Nova vrsta. Letnik II. (Za člane brezplačno, sicer 6 K.).

9. **Cvetje** z vertov sv. Frančiška. Časopis za verno katoliško ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška. S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti urejuje in izdaja P. Stanislav Škrabec, mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška. Izhaja v prostih obrokih. V. Gorici. Hilarijanska tiskarna. 1911. Let. XXVIII. Stane cel tečaj — 12 zvezkov — 1 K 50 v.).

10. **Čas.** Znanstvena revija „Leonove družbe". Izhaja po desetkrat na leto. Urednik dr. A Ušeničnik. Tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani. 1911. V. 8⁰. Letnik V. (Naročnina 7 K., za dijake 4 K.).

11. **Čas** novi —. Izhaja vsak petek. Lastnik „Katoliško tiskovno društvo" v Gorici. Tiska „Narodna Tiskarna" v Gorici. Odgovorni urednik A. Šinigoj v Gorici, 4⁰, let. II. (Stane za celo leto K 4·—).

12. **Časopis** za zgodovino in narodopisje. Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Urejuje Anton Kaspret. Tisk tiskarne sv. Cirila. Maribor 1911, 8⁰, Let. VIII. (Za ude brezplačno, za neude 6 K.).

13. **Čebelar** Slovenski. — Glasilo „Slovenskega osrednjega Čebelarskega društva" za Kranjsko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani ter „Slov. čebelarskega društva za Spodnje Štajersko". (Mesečnik). Uredil Frančišek Rojina, nadučitelj v Šmartnem pri Kranju. (Odgovorni urednik Mihael Rožanec). Lastnik „Slovensko čebelarsko društvo". Tisk J. Blasnika naslednikov v Ljubljani. 1911. 4⁰. Let. XIV.

14. **Delavec** Tobačni. — Glasilo slovenskih članov strokovne zveze tobačnih delavk in delavcev avstrijskih. Izhaja enkrat na mesec. Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Pattermann. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1911, Let. VI. (Naročnina za celo leto 1 K. 20 h.).

15. **Detoljub** krščanski. — Glasilo Vincencijeve družbe za krščansko zgojo in mladinsko varstvo. Izhaja 6 krat na leto. Urejuje Mihael Bulovec. Natisnila Katoliška tiskarna v Ljublani. 1911. 8⁰. Leto I (XX).

16. **Doba** Zlata. — ali treznost slovenskega naroda. Protialkoholno glasilo. Urejuje Janez Ev. Kalan. Izide desetkrat na leto. Izdaja „Abstinent, družba treznosti". Tiska Katoliška tiskarna. V Ljubljani. 1911. V. 8⁰. Letnik V. (Stane 3 K., za dijake 2 K.).

17. **Dom in Svet.** Leposlovju in znanstvu. (Mesečnik). Urednika: Dr. Mihael Opeka za leposlovje in Dr. Evgen Lampe za znanstvo in ilustracije. Založnik in lastnik Katoliška bukvarna, tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani. 1911. 4⁰. Let. XXIV. (Naročnina 10 K., za dijake 7 K.).

18. **Domoljub.** S prilogami: Naš kmečki dom. Društvenik. Izhaja vsak četrtek. Izdaja Konzorcij „Domoljuba". Odgovorni urednik

Ivan Rakovec. Tiska Katoliška tiskarna. V Ljubljani. 1911. 4⁰. Leto XXIV. (Cena na leto 3 K.).

19. **Dom.** Naš kmečki dom. Domoljubova priloga za naše gospodarje, gospodinje in dekleta. V Ljublani 1911. 4⁰. Leto III.

20. **Dom Slovenski.** Narodno kmetsko glasilo. Izdajatelj in odgovorni urednik Rudolf Šega. Izhaja vsako soboto. Tisk „Narodne Tiskarne v Ljubljani, 1911, 4⁰, Let. III. (Velja za vse leto K. 3·—).

21. **Don Bosko.** List salezijancev v Ljubljani. Izhaja vsak mesec nedoločen dan. Urejuje Josip Valjavec. Tiska „Katoliška tiskarna“ v Ljubljani. Izdaja in zalaga vodstvo salezijanskega zavoda na Rakovniku. 1911, 8⁰, Let.

22. **Edinost.** Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko. „V edinosti je moč!“ (Dnevnik). Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konzorcij lista Edinost. Trst 1911, 2⁰, Let. XXXVI. Velja na leto 24 K.).

23. **Gasilec.** „Bogu na čast, bližnjemu na pomoč!“ Izhaja poljubno, po potrebi v nedoločenem času, vendar vsaj štirikrat na leto in ga dobivajo člani zveze brezplačno. Izdaja odbor zveze kranjskih glasilnih društev. Urejuje tajnik Franc Ks. Trošt na Igu pri Ljubljani. Natisuila Učiteljska tiskarna v Ljubljani 1911, 4⁰. Let. XV. (Za člane brezplačno).

24. **Glas** Naroda. — List slov. delavcev v Ameriki. Edini slovenski dnevnik v Zjedinjenih državah. Izdaja konsorcij (presednik Frank Sakser). New York, 1911, 2⁰, let. XIX. (Stane za Ameriko dolarev 4·—, za Evropo dol. 4·5).

25. **Glas** Svobode. Glasilo svobodomiselnih Slovencev v Ameriki. Tednik za korist delavskega ljudstva. „Od boja do zmage!“ — „Kdor ne misli svobodno se ne more boriti za svobodo!“ (Lastnik lista Martin Konda). Chicago, Illinois 1911, 2⁰, Let. (Velja za Ameriko za celo leto 1·50 dol., za Europo 10 K.).

26. **Glasbenik** cerkveni. — Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani. (Mesečnik). Urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl. Založilo Cecilijino društvo. Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani 1911, 4⁰, Let. XXXIV. (Velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5 K.).

27. **Glasilo** slovenske narodne podporne jednote. Izhaja tedensko. Urednik Frank Kerže, lastnina slovenske narodne podporne jednote. (Velja za vse leto dol. 1·—). Chicago, Ill.; fol. letnik IV.

28. **Glasnik** Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze. Izhaja drugo soboto vsakega meseca. Izdajatelj Fran Ullreich na Dunaju. Odgovorni urednik Mihael Moškerc. Tisk katoliške tiskarne v Ljubljani. 1911. 4⁰. Leto IV. (Za celo leto 1·50 K.).

29. **Glasnik** gospodarski — za Štajersko. List za gospodarstvo in umno kmetijstvo. (Polmesečnik). Urejuje tajnik Franc Juvan. V slovenščino prevaja dr. Jos. A. Glonar. Izdaja in zalaga c. kr. kmetijska družba na Štajerskem. Tiska Leykam v Gradcu. 1911. Let. LXI.

30. **Glasnik** najsvetejših Src. Izhaja 25. dne vsakega meseca. Urejujeta in izdajata: Ivan Krst. Trpin, župnik v Mošnjah, pošta Radovljica in Jakob Palir, kapelan na Črni Gori pri Ptuju. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru, 1911, 8⁰, Let. X. (Stane za celo leto 80 vinarjev).

31. **Gorenjec.** Političen in gospodarski list. Izhaja vsako soboto zvečer. Izdaja in zalaga konzorcij „Gorenjca". Odgovorni urednik Lavoslav Mikuš. Lastnina in tisek Iv. Pr. Lampreta v Kranju. 1911, 2⁰, Let. XII. (Stane za celo leto: 4 K.).

32. **Gorica.** Izhaja vsak torek in soboto. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar. Tiska Narodna tiskarna v Gorici. 1911, 2⁰. Let. XIII. (Velja na leto 10 K.).

33. **Gospodar.** Narodni —. Glasilo „Zadružne zveze". Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Izdajatelj: Zadružna zveza v Ljubljani. Odgovorni urednik: Anton Kralj, uradni tajnik „Zadružne zveze". Tisek zadružne tiskarne v Lj., 1911, 4⁰, Let. XII. (Člani „Zadružne zveze" dobivajo list brezplačno; za nečlane na leto 4 K.).

34. **Gospodar** Primorski. — List za pospeševanje kmetijstva v slovenskem Primorju. (Polmesečnik). Uredil in izdal Anton Štrekelj. Tiska „Narodna tiskarna" v Gorici, 1911, 8⁰, Let. (Stane na leto 2 krone).

35. **Gospodar** Slovenski. — List ljudstvu v pouk in zabavo. Izhaja vsak četrtek. Izdajatelj in založnik „Katol. tiskovno društvo". Odgovorni urednik Fran Rakovič. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru, 1911, 2⁰, Let. XLV. (Velja za celo leto 4 K.).

36. **Gospodinja** Naša. — Glasilo slovenskih gospodinj in deklet. Priloga Domoljubu. V Ljubljani 1911. 4⁰. Leto II.

37. **Gospodinja** Slovenska. — Izhaja vsako 3. soboto v mesecu. (Urejuje Minka Govékarjeva). Tiska, izdaja in je za list odgovoren A. Slatnar v Kamniku, 1911, 4⁰, Let. VII (Velja posebej prejemana na leto 3 K.).

38. **International.** Glasilo pekovskih delavcev južnih pokrajin (Organo professionale degli operai fornai delle province meridionali). Izhaja dvojezično vsaki tretji četrtek in stane za celo leto K. 2·40. Izdaje „La Federatione dei lavoranti fornai dell' Austria. Odgovorni urednik Viencenzo Kermalj. Tipografia Moderna M. Susnel et Com. Trst, 4⁰, let. V.

39. **Jutro.** Neodvisen političen dnevnik. Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih. Lastnik in glavni urednik Milan Plut; od-

govorni urednik Dr. Ivan Lah. Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani, 1911, 2⁰, let. II. (Stane za celo leto K. 20·—).

40. **Kmetovalec.** Gospodarski list s podobami. Uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe vojvodstva Kranjskega. (Polmesečnik). Uredil Gustav Pirc, ravnatelj družbe. Založba c. kr. kmetijske družbe kranjske. Tisek J. Blasnika naslednikov. V Ljubljani 1911, 4⁰, Let. XXVIII. (Stane 4 K. za učitelje in ljudske knjižnice 2 K. na leto).

41. **Korošec.** Gospodarski in političen list za koroške Slovence. Izhaja vsako prvo in tretjo soboto. Tiska, izdaja in odgovorni urednik Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1911. 2⁰. Leto IV. (Velja za celo leto 4 K.).

42. **List** ljubljanski škofijski. — Odgovorni urednik Viktor Steska. Tiskala Katol. tiskarna v Ljubljani, 4⁰, Leto 1911.

43. **List** Narodni. — Glasilo Narodne stranke za Štajersko. Izhaja vsak četrtek. Lastnik in izdajatelj: „Narodna Založba“ v Celju. Odgovorni urednik Vekoslav Spindler. Tisk „Zvezne tiskarne“ v Celju, 1911, 4⁰, Let. VI. (Stane za celo leto K. 4·—).

44. **List** Novi. — Tednik. Izdavatelj in odgovorni urednik Anton Švara. Tiskarna Dolenc (Fran Polić) v Trstu. 1911, 2⁰, Let.

45. **List** Primorski —. Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem. Izhaja vsak četrtek. Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici, 1911, 2⁰, Let. (Cena za leto 4 K.).

46. **List** uradni — c. kr. okrajnega glavarstva v Brežicah. (Polmesečnik. — Slov. in nem. besedilo). Urejuje glavarstvo. 1911, 4⁰, Let.

47. **List** — c. kr. okrajnega glavarstva v Ptuju. Izhaja vsaki četrtek. Izdaja c. kr. ptujsko okrajno glavarstvo. Tiska V. Blanke v Ptuju. (Slov. in nem.). 1911, 4⁰, Let. (Letna naročnina za oblastva in urade 6 K., za poštnini podružene naložnike 7 K.).

48. **List.** Vaditeljski. — Strokovni list sokolskega vaditeljstva (Mesečnik). Izdaja, urejuje in za uredništvo odgovoren Evgen Sajevic. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1911. 8⁰. Leto II. (Naročnina 3 K.).

49. **Lovec.** List za lov in ribarstvo. Glasilo „Slovenskega lovskega društva“. Izhaja v Ljubljani po enkrat namesec. Odgovorni urednik Anton Martinc. Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani. V. 8⁰. Let. II. (Člani društva dobivajo list brezplačno, sicer stane 6 K. za vse leto).

50. **Mentor.** List za srednješolsko dijaštvo. Urejuje dr. Anton Breznik. Izhaja v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano prvega dne vsakega meseca. Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani. 1911. V. 8⁰. Letnik III. (Stane za dijake 2 K., za druge naročnike 4 K. na leto).

51. **Mir.** Izhaja vsako sredo in vsak petek. Lastnik in izdajatelj Gregor Einspieler, prošt v Tinjah (Koroške). Tiska »Katol. tiskarna« v Ljubljani, 1911, 4⁰, let. XXX. (Velja za celo leto K. 4·—).

52. **Misel** Svobodna. — Glasilo slovenskih svobodomiselcev. Izdaja in urejuje Albin Ogris. Uredništvo in upravništvo Praga-Vinogradi. Tisk Dr. E. Grégr in sin, Praga, 1911, 8⁰. Leto IV. (Stane za Avstro-Ogersko na leto K. 3·—).

53. **Mladost.** Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. Odgovorni urednik Franc Terseglav, Lastnik in izdajatelj: Konzorzij lista »Mladost«. Tisk »Katoliške tiskarne« v Ljubljani. 1911. 4⁰. Letnik IV. (Celeletna naročnina 2 K.).

54. **Moč** Naša. — Glasilo slovenskega delavstva. Izhaja vsak petek. Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc. Tisk Katol. tiskarne. V Ljubljani 1911, 2⁰. Let. VI. (Naročnina celoletna K. 4).

55. **Naprej!** (Polmesečnik). Lastnik lista: »Idrijska okrajna organizacija«. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju. 1911, 4⁰, Let. X. (Stane za celo leto 2·50 K.).

56. **Narod** Slovenski. — Izhaja vsak dan izvzemši nedelje in praznike. Izdajatelj in odgovorni urednik Rasto Pustoslemšek. Lastnina in tisk Narodne tiskarne. Ljubljana 1911, 2⁰, Let. XLIV. (Velja za vse leto 25 K.).

57. **Notranjec.** Glasilo političnega in gospodarskega društva za Notranjsko v Postojni. Izhaja vsako soboto. Lastnina konzorzija »Notranjca«. Odgovorni urednik in izdajatelj. Maks Šeber. Tisk I. Blasnika naslednikov v Ljubljani. 1911, 4⁰, Let.

58. **Novice** Dolenjske. — Izhajajo 1. in 25. vsakega meseca. Odgovorni urednik Anton Žlogar. Izdajatelj in založnik Urban Horvat. Tisk I. Krajec nasl. Novo mesto. 1911, 4⁰, Let. XXVII (Cena za celo leto 2 K. 50).

59. **Novice** Gospodarske. — Izhajajo kot priloga Slovenskega gospodarja z vsako drugo številko glavnega lista. Izdaja Katol. tisk. društvo v Mariboru. Odgovorni urednik Fr. Raković, 8⁰, let. IV.

60. **Odmev** o Afrike. Ilustrovan mesečnik v prospeh afriških misijonov. Izdaja Klaverjeva družba. Urejuje I. I. Jerše, filialne družbe sv. Petra Klaverja. Upravništvo: Ljubljana, Pred Škofijo 8: Tiska Katoliška tiskarna u Ljubljani, 1911, 8⁰, Let. VIII. (Stane za leto K. 1·50).

61. **Ognjišče** Domače. — List za starše in vzgejevalce slov. mladine. Izhaja zadnjo soboto vsakega meseca. Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Sterlekar. Tiska in zalaga Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 1911. V. 8⁰. Leto V. (Velja vse leto 2 K. 50 k.).

62. **Omladina.** Glasilo narodno-radikalnega dijaštva. (Mesečnik). Izdaja eksekutiva narodno-radikalnega dijaštva. Uredil J. Zorman.

Odgovorni urednik Mihael Rožanec. Tisk T. Blasnikovih naslednikov v Ljubljani, 1911, 8⁰, let. VIII. (Stane na leto K. 4·— za učitelje 3 K., za dijake 2 K.).

63. **Pastir.** Duhovni —. Izhaja vsak mesec. S sodelovanjem več duhovnikov urejuje Alojzij Stroj. Založba „Katoliške bukvarne«. Tisk „katol. tiskarne«. Ljubljana 1911, 8⁰, Let. XXVIII, velja 8 K. na leto).

64. **Popotnik.** Pedagoški in znanstven list. (Mesečnik). Ureja M. I. Nerat, šolski ravnatelj v Mariboru. Lastnik založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«. Tiska „Učiteljska tiskarna« v Ljubljani 1911, 8⁰, Let. XXXII. (Stane na leto 6 K.).

65. **Propor.** Rdeči —. Glasilo jugoslovanske socialne demokracije. Izhaja vsako sredo in soboto. Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl. Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani. 1911. 2⁰. Leto XIV. (Naročnina za celo leto 10·40 K. — Prenehal izhajati koncem maja 1911., nadaljevanje: „Zarja«).

66. **Pravnik.** Slovenski —. (Mesečnik). Izdaja društvo „Pravnik« v Ljubljani. Odgovorni urednik Dr. Danilo Majaron. Natisnila „Narodna tiskarna« v Ljubljani 1911, 8⁰, Let. XXVII. (Člani društva ga dobivajo brezplačno, nečlani za 10 K. na leto).

67. **Prijatelj.** Domači —. (Mesečnik). Izdaja Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII, in ga pošilja svojim odjemalcem popolnoma zastonj. Urednica Zofka Kveder-Jelovšek. Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi 1911, 8⁰, Let. VIII.

68. **Prijatelj.** Družinski —. Izhaja drakrat mesečno. Izdajatelj Jakob Ukmar. Odgovorni urednik Ivan Gorjup. Trst 1911, 4⁰, Let. (Naročnina za vse leto 3 K.).

69. **Primorec.** Izhaja vsaki petek. Izdajatelj in odgovorni urednik Ivan Kavčič. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna« A. Gabršček. (Odgovoren Jos. Fabčič). Gorica 1911, 2⁰, Let. XIX. (Stane za celo leto 3 K. 20 v.).

70. **Proletarec.** List za korist delavskega ljudstva. „Delavci so opravičeni do vsega kar producirajo!« — „Delavci vseh dežela, združile se!« Izhaja vsaki torek. Lastnik in izdajatelj „Jugoslovanska delavska tiskovna družba!« Chicago, Ill, 2⁰, let. VI. (Naročnina za Ameriko dol. 1·50, za Europo dol. 2).

71. **Rog** poštni —. Strokovno glasilo jugoslovanskih poštnih in brzo javnih vslužbencev. Izhaja v Trstu dne 4. in 19. vsakega meseca. „Iskrenost, poštenje in zvestoba vodijo k složnosti in smotru!« Trst, 4⁰, let. III. (Stane na leto?).

72. **Rudar.** Glasilo slovenskih rudarjev. Izhaja trikrat na mesec. Izdajatelja in zalagatelja Ignac Sitar in Martin Repovš. Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. V Zagorju. 1911. 2⁰. Leto II. (Za celo leto 4 K.).

73. **Sloga.** (Prej „Novi Slovenski Štajerc«). Izhaja vsak petek. Izdajatelj in odgovorni urednik Srečko Magolič. Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani. 1911, 2⁰, let. VI. (Velja za celo leto K. 3·—).

74. **Slovan.** Mesečnik za književnost, umetnost in prosveto. Uredil Dr. Fran Ilešič. Lastnina in tisk Dragotina Hribarja v Ljubljani 1911. Let. X. (Naročnina za celo leto 12 K.).

75. **Slovenec.** Političen list za slovenski narod. (Dnevnik). Izdajatelj Dr. Ig. Žitnik. Odgovorni urednik Ivan Štefe. Tisk „Katoliške tiskarne« v Ljubljani 1911, 2⁰. Let. XXXIX. (Velja po pošti celo leto 26 K.).

76. **Slovenec.** Amerikanski —. List za slovenski narod v Ameriki in glasilo K. S. K. Izdaja ga vsaki petek „Slovensko-amerikanska tiskovna družba«. (Ured. Rev. F. S. Šušteršič). Joliet, Illinois 1911, 2⁰. Let. XX. (Naročnina za Združene države en dolar na leto, za Europo 2 dol.).

77. **Socijalist.** Narodni —. „Enakost narodov, enakost v narodu!« Izhaja vsako soboto zjutraj. Izdajatelj in urednik Slavoj Škerlj. Tisk Drag. Hribarja v Ljubljani, 4⁰. Let. I. (Stane 2·40 K. na leto).

78. **Soča.** „Vse za narod, svobodo in napredek! (Dr. K. Lavrić). Izhaja trikrat na teden. Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici, 1911, 2⁰, let. XIL. Tiska „Gor. Tiskarna« A. Gabršček v Gorici. (Stane za vse leto K 15·—).

79. **Sokol.** Slovenski —. Glasilo „Slovenske sokolske zveze«. Izhaja 25. dne vsakega meseca. Izdajatelj, zalagatelj, lastnik in odgovorni urednik Dr. Viktor Murnik. Tisk „Narodne tiskarne v Ljubljani, 1911, 4⁰. Let. VIII. (Cena za vse leto 3 krone).

80. **Straža.** Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo. Izhaja v pondeljek, sredo in petek. Založnik in izdajatelj: Konzorcij „Straža«, odg. urednik Fran Rakovič, tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 1911. 2⁰. Let. III. (Naročnina listu za celo leto 12 K).

81. **Štajerc.** „Kmečki stan, srečen stan«. Izhaja vsak drugi petek, datiran 3 dnevom naslednje nedelje. Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Bayer. Tiska N. Blanke v Ptuju. 1911, 2⁰. Let. XII. (Naročnina za celo leto 2 K).

82. **Tednik.** Slovenski ilustrovani —. Izhaja v Ljubljani vsaki petek, 2⁰. Let. I. Tiska „Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani (1911). Lastnik in urednik Anton Pesek. (Stane za celo leto K 7).

83. **Tovariš.** Učiteljski —. Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učitelstva. Izhaja vsak petek, ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Izdajatelj in odgovorni urednik i Radivoj Korene. Last in založba „Zaveze avstr. jugoslovenskih učiteljskih društev). Ljubljana 1911. 2⁰. Let. LI. velja na leto 10 K).

84. **Učitelj.** Slovenski —. Glasilo slovenskih kršč. učiteljskih in katehetskih društev. Urednika: A. Čadež, katehet v Ljubljani, J. Novak ckr. učitelj v Idriji. Tiska Katoliška tiskarna. Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov.“ V Ljublani 1911. 4⁰. Letnik XII. (Stane na leto K —)

85. **Uprava.** Občinska —. Glasilo „Kmetske županske zveze“. Izhaja dvakrat na mesec. Odgovorni urednik Dr. Vladislav Pegan. Tisk Dragtina Hribarja v Ljubljani, 1911, 4⁰. Let. VI. (Stane celoletno 6 K).

86. **Veda.** Dvomesečnik za znanost in kulturo. Izdajajo in urejajo: Albert Kramer, Ivan Prijatelj, Mihajlo Rostohar, Bogumil Vošnjak. Tiska in zalaga „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v. Gorici. 1911. V. 8⁰. Leto I. (Stane na leto 8 K, za dijake 5 K).

87. **Vestnik.** Gostilničarski —. Strokovni list za povzdigo in napredek gostilničarstva. Oficijalno glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug, na Kranjskem in v tej včlanjenih zadrug. Lastnik in izdatelj: Konzorcij „Gostilničarski Vestnik“ v Ljublani. Glavni in odgovorni urednik Alfonz Mencinger. Tiska Dragotin Hribar v Ljubljani. 1911. 2⁰. Leto I. (1. štev.: 1. febr. 1911. — List izhaja mesečno dvakrat in stane celoletno K 6).

88. **Vestnik** idrijske sokolske župe. Izhaja v nedoločenih obrokih. Izdajatelj in odgovorni urednik Julij Novak. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 1911. 8⁰. Leto I. (Članstvo prejema list brezplačno).

89. **Vestnik.** Planinski —. Glasilo „Slovenskega planinskega društva“. (Mesečnik). Urednik dr. Josip Tominšek. Izdaja in zalaga „Slovensko planinsko društvo“. Tisk J. Blasnika naslednikov. Ljubljana 1911. 8⁰. Let. XVII. (Člani prejemajo list zastonj, za nečlane stane na leto 5 K).

90. **Vestnik.** Narodni — (National Herald). „Probuja in napredek naroda“! „V edinosti in slogi do cilja“! Izhaja vsak četrtek v Duluth (Minn.), 2⁰. Let. I. (Stane na leto 2 dol.; za Europo 3 dol.).

91. **Vestnik.** Slovenski trgovski —. Glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkur“, „Slovenskega trgovskega društva v Celju, in „Slov. trg. in obrtnega društva v Mariboru“. Izhaja 15. dne vsakega meseca. Izdaja in zalaga slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Odgovorni urednik Ivan Volk. Tisk „Narodne Tiskarne“ v Ljubljani, 1911, 4⁰, Let. VIII. (Člani dobivajo list brezplačno; cena za celo leto K 5·—).

92. **Vestnik Sokolski.** — Izhaja letno 4-krat po potrebi. Urejuje z redakcijskim odsekom dr. P. Pestotnik. Odgovorni urednik A. Rabič. Izdaja župa Ljubljana I. Letnik II. Člani društev v Sok. župi Ljubljana I. dobivajo list brezplačno, sicer stane 1 K).

93. **Voditelj** v bogoslovnih vedah. (Cetrtletnik). Izdajajo profesorji kn. šk. bogoslovnega učilišča v Mariboru. Urednik: Dr Frančišek Lukman. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru, 1911, 4⁰, Let. XIV. (Velja 5 K).

94. **Vrtec.** Časopis s podobami za slovensko mladino. (Mesečnik). Urejyje Ant. Kržič. Tiska „Katoliška tiskarna" v Ljubljani 1911, 8⁰, Leto 41. (Velja s prilogo „Angelček" vred za vse leto 5 K 20 v.).

95. **Zarja.** Glasilo socijalnih demokratov. Izhaja vsak dan. Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl. Tiska „Učiteljska tiskarna" v Ljubljani 1911, 2⁰. Let. I. (Stane na leto K 18·—).

96. **Zadruga.** Mesečnik za zadružništvo in razne narodno-gospodarske razprave. Last in glasilo „Zadružne zveze v Celju". Urejuje Miloš Stibler. Tiska Zvezna tiskarna v Celju. 1911. 8⁰. Letnik XIX. (Članice „Zadružne zveze v Celju" dobivajo list brezplačno za druge naročnike stane list na leto 3 K).

97. **Zakonik.** Deželni — in ukazni list za vojvodino Štajersko. (Izhaja v nedoločenih obrokih, slov. in nem. Tiska Leykam v Gradcu. 1911, 4⁰, Let.

98. **Zakonik.** Deželni — za vojvodino Kranjsko. (Slov. i nem.) Natisnil A. Klein et Comp, (Učiteljska tiskarna) v Ljubljani, 1911, 4⁰, Let.

99. **Zakonik.** Državni — za kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru. (Izhaja v nedoločenih obrokih. Slovenski oddelek ureja Dr Fr. Vidic). Iz c. kr. dvorne tiskarne na Dunaju, 1911, 4⁰, Let.

100. **Zakonik** in ukaznik za avstrijsko Primorje. (Izhaja v nedoločenih obrokih: nem. ital. slov. in hrvatski). Tiskarna avstrijskega Lloyda. 1911, 4⁰, Let.

101. **Zapiski** Naši —. Socialna revija. Mesečnik. Urednik in izdajatelj dr. Anton Dermota v Gorici. Lastnik: Konzorcij Naših Zapiskov. Tiska „Goriška tiskarna" A. Gabršček. 1911. V. 8⁰ Leto VIII. Naročnina za vse leto 5 K).

102 **Zaukaznik.** Cerkveni — za Lavantinsko škofijo. (Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diöcese). Cirilova tiskarna v Mariboru 1911, 4⁰, Let. (Pr'naša nemške, latinske in slovenske članke).

103. **Zora.** Glasilo katoliško-narodnega dijaštva, (Mesečnik s prilogo „Prvi cveti". Izdajatelj in odgovorni urednik Ludevik Tomažič. Natisnila Katoliška tiskarna v Ljubljani, 1911, V. 8⁰, Let. XVII. (Za celo leto 4 K, za dijake 2 K).

104. **Zvon.** Ljubljanski —. Mesečnik za književnost in prosveto. Urednik dr. Janko Šlebinger. Tisk „Narodne Tiskarne". Ljubljani 1911, V. 8⁰, Letnik XXXI. (Cena 9 K 20 v.).

105. **Zvonček.** List s podobami za slovensko mladino. (Mesečnik). Urednik Engelbert Gangl. Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učitelskih društev“. Tiska „Učiteljska tiskarna“. V Ljubljani 1911, 8⁰, Let. XII. (Stane na leto 5 K).

106. **Železničar.** Glasilo slovenskih železniških nastavljencev. Izhaja v Trstu 1. in 15. vsaki mesec. „Prosta vodi pot k svobodi!“ Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač. Tiska Dragotin Priora v Kopru, 4⁰, let. IV. (Naročnina za celo leto K 4·40).

Belgrad, 8. julija 1911.

Dr. Niko Županić

Narodna in univerzitetna knjižnica
Ljubljana

120
3725

ЦЕНА 4 ДИНАРА